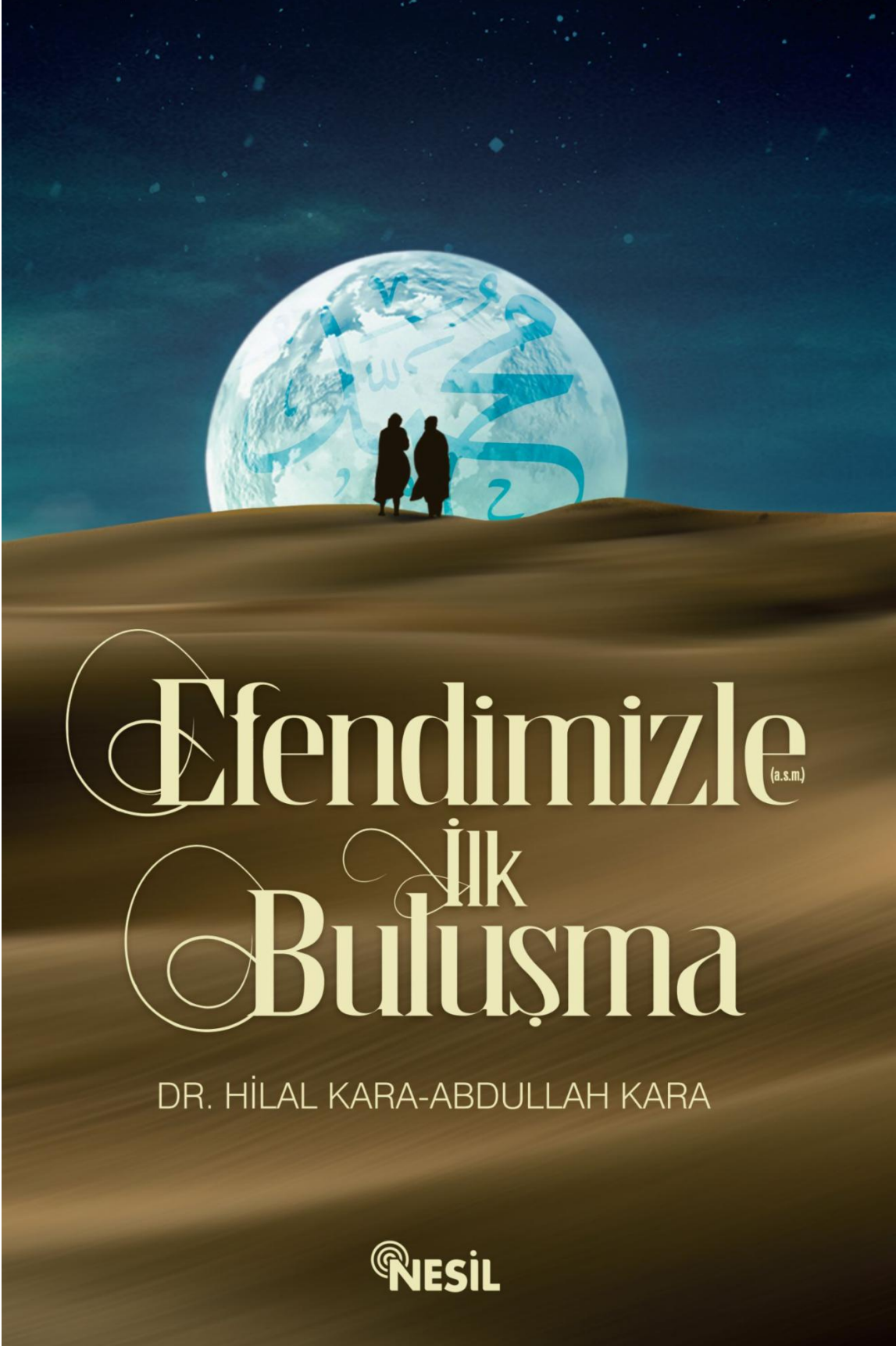

Efendimizle Zik Buluşma

DR. HİLA KARA-ABDULLAH KARA

Arslan

Efendimizle (a.s.m.) İlk Buluşma

DR. HİLAL KARA-ABDULLAH KARA

 NESİL

Efendimizle (a.s.m.) İlk Buluşma

Dr. Hilal Kara & Abdullah Kara

Jenerik

Yayın Yönetmeni: Ekrem Altıntepe

Editör: Cihan Dinar

Tashih: Mehmet Beydemir

İç Tasarım: Said Demirtaş

Kapak Tasarımı: Nesil Grafik

ISBN: 978-605-162-631-4

Sanayi Cd., Bilge Sk., No: 2 Yenibosna

34196 Bahçelievler / İstanbul

Tel: (0212) 551 3225

Faks: (0212) 551 2659

www.nesilyayinlari.com

nesil@nesilyayinlari.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak **Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.**'ye aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

Dijital Yayıncılık Direktörü: Uğur Turan

Dijital Yayın Tarihi: Mart 2015

Bu eserin e-kitap çevrimi **Nesil Digital** tarafından yapılmıştır.

www.nesildigital.com

Dr. Hilal Kara & Abdullah Kara

e-mail: hilalabdullah@hotmail.com / e-mail:
abd_kara7@hotmail.com

Dr. Hilal Kara

1988 yılında Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. U. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Hadis Bilim Dalında yüksek lisansını tamamladı. Almanya'da Psikoloji dalında yüksek lisans, Pedagoji dalında doktora yaptı. 1986-1989 yılları arasında Kur'an Kursu Öğreticisi, 1989-2000 yılları arasında İmam Hatip Liseleri'nde meslek dersleri öğretmenini olarak çalıştı. Çeşitli vakıf ve derneklerde Kişisel Gelişim ve Anne Eğitimi Seminerleri verdi. Yazar; Almanca, İngilizce ve Arapça bilmektedir.

Abdullah Kara

1989 yılında Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Cizreli Şeyh Muhammed Said'in Halifesi İbrahim Güneş'ten yedi yıl Arapça ve İslamî İlimler tahsil etti. Bir süre İmam-Hatip Liseleri'nde meslek dersleri öğretmenliği yapan yazarın birçok çeviri ve telif eserleri bulunmaktadır.

YAYINLANMIŞ ESERLERİ

Gül'ün Goncası Hz. Fatıma

Cennetle Müjdelenen Hanımlar

Ashab-ı Suffe-Peygamber Okulunun Yıldızları

İlklerin Annesi Hz. Hatice

Üç Bilal (r.a.)

Hanım Sahabeler Ansiklopedisi

Candan Öte Sevmek Sahabenin Peygamber Aşkı

Annelerimiz Ezvâc-ı Tâhirât

Çocuk Sahabiler

Şehadet Yıldızları (Şehit Sahabiler)

İstanbul Semalarını Aydınlatan Bir Yıldız Eyüp Sultan (r.a.)

Peygamberimizin Çocukluğu Can Muhammed (Dr. Hilal Kara)

Sahabenin Ateşle İmtihanı (Asr-ı Saadet'te İman Mücadelesi)

Asr-ı Saadette Ramazan

İki Sultan İki Kurban (Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin)

Asr-ı Saadet'te Derin Fitne

Kutlu Doğumu Bekleyen Peygamber Âşıkları

İNSANA RABBİNİ EN GÜZEL şekilde tanıtan, mesajlarını sayısız kişiye ulaştıran, yaşantısı ile örnek olan Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam, Hz. Âdem'in yaratılışından itibaren insanlığın rehberi, peygamberlerin serveri, âşıkların mihveri oldu. Hasretle beklenen gönüller sultanı, habîb-i kibriyâ, sultân-ı asfiyâ, imamı evliya, şefî'-i rûz-ı cezâ, Resûlü Kerîm oldu. Sözleri ser taç edilen, yaşantısı adım adım izlenerek örnek alınan, her asırda milyonlarca insan tarafından büyük bir aşkla sevilen, yüzünü görmek, sesini duymak için canlar verilen sevgililer sevgilisi oldu.

Peygamberler tarafından insanlara anlatılarak geleceği müjdelendi. Sevgisi doğumundan yüzyıllar öncesinden gönüllere nakış nakış işlendi. Güneşi kışkırtan cemâli rüyalara girdi, yaşantısı hayalleri süsledi. Tübba' ve Seyf bin Zî Yezzen gibi krallar onu görmek, ona destek olmak için can attılar. Buhtunnasr'ın zulmünden kaçan Yahudiler, memleketlerini terk ettiklerinde beklenen Son Peygamberle buluşmak için çölleri aşarak Medine'ye yerleştiler.

Tevrat ve İncil okuyan, peygamberlerin dilden dile aktarılan sözlerini öğrenen Yahudi ve Hristiyan âlimleri rahmet peygamberi için seferber oldular. Büyük bir özlemle geleceği günü beklediler. Aşkından pervane olup onu görmek için yollara düştüler. Onlardan biri de Yahudi âlimi, peygamber âşığı İbn-i Heyyebân idi. Peygamber Efendimizin mah cemâlini görmek, kendisine tâbi olmak için vatanını terk etmişti. Şam'dan yola çıkarak uçsuz bucaksız çölleri aşır Medine'ye hicret etti. Şehre varınca Kureyzaoğulları mahallesine yerleşti.

Âsım bin Ömer bin Katâde anlatıyor:

“Bir gün yaşlı bir Kurayza Yahudisi bana sordu:

- Salebe ve Esîd bin Sa'ye ile Esîd bin Ubeyd'in nasıl Müslüman olduğunu biliyor musun?
- Hayır, bilmiyorum, dedim.

– Allah Resûlü (a.s.m.) peygamber olarak gönderilmeden bir süre önce, Şam Yahudilerinden İbn-i Heyyebân adında bir âlim, Medine'ye hicret edip aramıza yerleşmişti. Vallahi Yahudiler arasında ondan daha faziletli birini görmedik. Kuraklık olup da yağmur yağmadığı zaman onun yanına koşar:

– ‘Ey İbn-i Heyyebân! Bizim için yağmur duasına çıkar mısın?’ diye rica ederdik.

İbn-i Heyyebân ise:

– Hayır, mallarınızın sadakasını vermedikçe sizinle yağmur duasına çıkmam, der.

Biz ise:

– Olur, ne kadar sadaka vermemiz gerekiyorsa söyle verelim, diye sorardık.

– Bir sa’ hurma veya bir müd arpa, derdi.

İstediği sadakayı verince, yağmur duası yapmayı kabul ederdi. Birlikte yağmur duasına çıkardık. Gözyaşları içinde yakarmaya başlar, duası henüz bitmeden yağmur yağardı. Bu olay birkaç kere değil, defalarca yaşanmıştı. İbn-i Heyyebân iyice yaşlanmıştı. Hastalanınca, bizi yanına toplayıp:

– ‘Ey Yahudiler! Benim, Şam gibi yiyeceği ve içeceği bol olan bir yeri bırakıp da darlık, yoksulluk ve açlığın kol gezdiği bu memlekete niçin geldiğimi biliyor musunuz?’ diye sordu.

– ‘Hayır, bilmiyoruz. Niçin geldiniz?’ diye sorunca:

– Buraya, gönderilmek üzere olan peygamberi bir an önce görmek için geldim, dedi. Söyledikleri ilgimizi çekti.

– ‘Biraz daha açıklama yapar mısın?’ diye rica ettik.

– Burası onun hicret edeceği şehirdir. Ölmeden önce onu görmeyi ve ona tâbi olmayı çok istiyordum. Geleceği zaman çok yaklaşmış, gölgesi üzerimize düşmüştü. Onu bir an önce görmek için kalkıp buraya geldim.

‘Ey Yahudiler! Sakın, ona inanma ve tâbi olma konusunda ağırdan almayın. Kimse sizi geçmesin. Unutmayın ki o, kendisine karşı koyanlarla savaşıma, düşmanlarını esir alma

yetkileri ile donatılan bir peygamberdir!’ dedi. Bu konuşmadan kısa bir süre sonrada vefat etti.”^[1]

Peygamber âşığı Hristiyan ve Yahudi din âlimleri, ellerindeki bilgilere bakarak Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın doğumunun yaklaştığını anlayınca büyük bir heyecana kapıldılar. Her biri ellerini semaya kaldırıp onu görebilmek için Rabbine dua dua yalvardı. O bahtiyarlardan biri de kalbi peygamber sevgisi ile çarpan Aysâ isimli Şamlı bir rahipti. Son Peygamberin doğum gününün yaklaştığını tespit edince daha fazla dayanamadı. Kalbini yakan Nebevî Aşk’ın sesini dinleyip ‘kutlu doğum’a şahit olmak için Mekke’ye gitmeye karar verdi. Sevenleri ve yakınları kalması için rica ettilerse de hiçbirini dinlemedi. Hızlıca hazırlanıp yola çıktı. Mekke yakınlarında bulunan Merri’z-Zahrân’a varınca konakladı. Bir tepede kendisine küçük bir ibadethane yaparak buraya yerleşti. Burasını yalnızca ibadethane ve barınak olarak değil, aynı zamanda gelmesi beklenen Son Peygamberi halka tanıtmak için âdeta davet üssü olarak kullanıldı.

Şamlı rahip Aysâ, tam bir peygamber sevdalısı, adanmış bir ruh, kalbine kor ateş düşmüş bir âşık, samimi bir müjdeciydi. Kendisini ‘kutlu doğum’ gibi kudsî bir göreve adanmıştı. Merri’z-Zahrân’daki küçücük barınağında büyük bir sabırla yıllarca Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın dünyaya teşrif edeceği günü bekledi.

Bir tepede küçücük barınakta bile olsa o günün sosyal yapısına göre kimse ile irtibatı olmadan dilediği gibi yaşayamazdı. Güven içinde olması için birinin himayesine girmesi gerekiyordu. Bunu o da biliyordu. Mekke’nin ileri gelenlerinden Âs bin Vâil ile görüştü. Durumunu anlatarak kendisini himayesi altına almasını rica etti. Rahibi kırmayan Âs bin Vâil, onu himayesine alınca barınakta kaygılanmadan ibadetine devam etti.

Büyük bir âlim, eşsiz bir gönül insanı olan Aysâ, son derece yumuşak huylu bir zattı. İlmi ve örnek yaşantısıyla Mekkelilerin dikkatini çeken bu peygamber âşığı, sık sık Mekke’ye gider, halkla görüşürdü. Bu görüşmelerde onlara:

–“Ey Mekke halkı! Çok yakında aranızdan bir peygamber çıkacak. İçinizden birine vahiy gelecek. Araplar onun davet ettiği dine girecek, İran’a hâkim olacak. Şu sıralar onun dünyaya teşrif edeceği

zamanlardır. Kim ona ulaşır, sözlerini dinleyerek ona tâbi olursa dünyada da âhirette de muradına erer. Ona karşı çıkan huzur bulamaz. Allah’a yemin ederim ki, yiyeceği içeceği bol, güven içinde yaşanan bir beldeyi bırakıp açlık, yokluk ve yoksulluğun kol gezdiği, can ve mal güvenliğinin olmadığı bu memlekete yalnızca onun doğumuna şahit olmak ve davetine destek vermek için geldim” derdi.

Mekke’de doğan çocukları yakından takip ederdi. Halka sık sık:

–“Bugünlerde bir çocuk dünyaya geldi mi?” diye sorardı.

Rahibin çocuk doğumlarına karşı aşırı ilgisini gören Mekkeliler merak eder:

–“Peygamber olarak gönderilecek kişi nasıl biri olacak? Hakkında bize bilgi verir misin?” dediklerinde genel bir bilgi verirdi. Daha fazla bilgi isteyenlerin sorularını cevapsız bırakır, Efendimize kötülük ederler endişesi ile detay vermekten kaçınırdı. Mekke’ye gidiş gelişlerin birinde Peygamber Efendimizin dedesi Abdulmuttalib’i gördü. Onu alnındaki peygamberlik nurundan tanıdı. Büyük bir heyecana kapıldı. İçinden:

–“Bu kutsal kitaplarda müjdelenen peygamberin nurunu taşıyan zatın ta kendisi!” diyerek yanına koştu. Onunla tanıştı. Yakından ilgilenip dost oldu. Halk ile paylaşmadığı özel bilgileri ona uzun uzadıya anlattı. Torununun olacağını öğrenince kalbini yakan kor ateş âdeta alevlendi. Abdulmuttalib’e torunu doğunca mutlaka kendisine bildirmesini istedi. Abdulmuttalib ne olup bittiğini anlamasa da Şamlı Rahip yalvarırcasına rica ediyordu...

Nihayet beklenen gün geldi. Kâinatın göz bebeği dünyaya teşrif etti. Rahibin ricasını unutmayan Abdulmuttalib, torunu olduğu gün Rahibin kaldığı ibadethaneye gitti. Kapıya varınca seslendi. Sesi duyan Rahip heyecanla dışarı çıktı:

– Dede oldun değil mi? Sana bahsedip durduğum çocuk doğdu değil mi? Bugün Pazartesi’dir. O Pazartesi günü doğacak. Pazartesi peygamber olacak ve bugünde vefat edecek, dedi.

Abdulmuttalib:

– Doğru tahmin ettin. Bu sabah torunum oldu, dedi.

Rahip:

–“Adını ne koydun?” diye sordu.

– Muhammed koydum, değince sevinçten Rahibin yüzü parladı.

– Vallahi onun bu belde de doğacağı tespitinde yanılmadığım gibi, bugün doğacağı ve isminin Muhammed olacağı da yanılmamışım. Lütfen beni onun yanına götür. Onu dünya gözü ile bir kez olsun göreyim, diye rica etti...^[2]

Sevgisi yıllar öncesinden kalbini yakan peygamber âşıklarının en büyüğü şüphesiz Hz. Hatice'dir. Ondan ilk kez amcasının oğlu Varaka bin Nevfel'in sözleri ile haberdar oldu. O günden itibaren gönlüne peygamber sevgisi düştü. Kısa sürede büyük bir aşka dönüştü. Onu bulmak için çok araştırdı. Kim olduğunu öğrendiğinde hiç düşünmeden uğruna malını, canını feda edecekti. Etti de. Bu eşsiz sevgi elbette kitaplara sığmazdı. Her asırda yeni nesillere tekrar tekrar anlatılmalıydı. Biz de onu bir nebze anlatabilme bahtiyarlığına ermek için *Cennet Kadınlarının Efendisi Hz. Hatice* isimli eseri kaleme aldık. Rabbim sizi de bizi de şefaathlerine nail eylesin.

Hz. Âdem'den kutlu doğuma kadar insanlar onun mah cemâlini görmek, sesini duymak için can attılar. Lakin yalnızca Asr-ı Saadette yaşayanlar onu görme bahtiyarlığına erdi. Görüp de iman edenler altın nesli oluşturdu. Onlara Sahabeyi Güzîn, Ashâb-ı Kirâm denildi. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın ifadesiyle onlar gökteki yıldız olup insanlık semasını aydınlattılar. Kıyamete kadar da aydınlatmaya devam edecekler.

Kaderi ilahi bizleri tarih sahnesinde Gönül Sultanı'ndan asırlar sonrasına düşürdü. Vefatına yakın "Özlüyorum" demişti de ashâbı "Anam babam sana feda olsun, neyi özlüyorsun?" diye sormuştu. Peygamber Efendimiz de "Ahir zaman kardeşlerimi özlüyorum" demişti. İşte ahir zamanda tek özlemimiz ve ümidimiz onun bu hitabının muhatabı olabilmek.

Onun ümmetinde olmaya çalışan bizler de onu çok seviyoruz. Kıyamete kadar nice peygamber âşıkları gelip geçecek bu dünyadan. Peygamber sevdalılarını Efendimiz ile buluşturmaya vesile olması için onunla buluşan kutlu neslin buluşma anlarını sizinle paylaşmak istedik. Buna vesile olmak adına bir katkımız olursa kendimizi bahtiyar sayarız...

Âhiru da'vânâ enilhamdu lillâhi rabbi'l-âlemîn.

HİLAL & ABDULLAH KARA

[1] İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/213; İbn Hacer, *İsâbe*, 100; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 601; Halebî, *Sîre*, 1/265.

[2] İbn Kesîr, *el-Bidâye*, 1/328; el-Kastalânî, *el-Mevâhibü'l-ledünniyye*, 1/76; Suyûtî, *Hasâisu'l-kübrâ*, 1/85; Şamî, *Sübülü'l-hüdâ*, 1/339; Halebî, *Sîre*, 1/102.

İbn Kesîr, *el-Bidâye*, 1/328; el-Kastalânî, *el-Mevâhibü'l-ledünniyye*, 1/76; Suyûtî, *Hasâisu'l-kübrâ*, 1/85; Şamî, *Sübülü'l-hüdâ*, 1/339; Halebî, *Sîre*, 1/102.

İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/213; İbn Hacer, *İsâbe*, 100; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 601; Halebî, *Sîre*, 1/265.

– Vallahi onun bu beldede doğacağı tespitinde yanılmadığım gibi, bugün doğacağı ve isminin Muhammed olacağına da yanılmamışım. Lütfen beni onun yanına götür. Onu dünya gözü ile bir kez olsun göreyim, diye rica etti...

‘Ey Yahudiler! Sakın, ona inanma ve tâbi olma konusunda ağırdan almayın. Kimse sizi geçmesin. Unutmayın ki o, kendisine karşı koyanlarla savaşma, düşmanlarını esir alma yetkileri ile donatılan bir peygamberdir!’ dedi. Bu konuşmadan kısa bir süre sonrada vefat etti.”

Onun Uğruna Terk Edilen Dünya

ABDULUZZÂ, MEDİNE yakınlarındaki Müzeyne kabilesinde yaşayan fakir bir ailenin tek çocuğuydu. Bir gün aç, bir gün tok yatsalar da mutluydular. Gün boyu arkadaşları ile koyun otlatan Abduluzzâ, akşam olunca yorgun argın eve dönerdi. Yine öyle bir gündü. Akşam evine döndüğünde, evin önünün ağlayan insanlarla dolu olduğunu gördü. Endişe ile yaklaştı. Babasının öldüğünü öğrenince yıkıldı. Babasının cenazesinin yanına koştu. Sarılıp hıçkırığa hıçkırığa ağladı...

Babası öldüğünde henüz çocuk denecek yaşıydı. Zor hayatı, daha da zorlaştı. Boynu büküldü, kalbi hüznle doldu. Âdeta yaşam sevinci kayboldu. Cenaze ile ilgilenen insanlar evlerine dönünce ailenin geçiminin sorumluluğunu omuzlarında hissetti. Evde yiyecek bir şey olmadığını bilen Abduluzzâ bir kez daha yıkıldı. İçten duygularla yalvarıp Rabbinden yardım istedi.

Duasını kabul buyuran Allah, amcasını yardıma gönderdi. Amca baba yarısıydı. Abduluzzâ ve annesine sahip çıkan amca, onların ihtiyaçlarını en güzel şekilde karşıladı. Başkalarına muhtaç olmamaları için Abduluzzâ'yı yanına alarak iş verdi. Çok çalışkan olan Abduluzzâ, amcasının desteği ile kısa zamanda büyük mesafeler kat etti. Yıllar içerisinde davarları, develeri hatta kölesi bile oldu.

Allah Resûlü (a.s.m.) Medine'ye hicret ettikten birkaç yıl sonra kendisi ile tanışan birçok Müzeyneli İslam ile şerefledi. Bir süre Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın yanında kalan Müzeyneliler köylerine dönünce gördükleri ve duyduklarını çevrelerindeki insanlara anlattılar. Konuşulanlara kulak veren Abduluzzâ, duyduklarından etkilendi. Her fırsatta Müslüman olan arkadaşlarının yanına giderek Peygamber Efendimiz ve İslam hakkında bilgi aldı. Arkadaşlarını dinlerken uygulanan Abduluzzâ, daha görmeden Efendimizi çok sevdi. Bu sevgi her geçen gün biraz daha arttı. Bir an önce yanına gitmek, mah cemâlini seyretmek, her birini kalbinin en mûtenâ köşesine yazdığı sözlerini bizzat kendisinden duymak istiyordu.

Defalarca Medine'ye gitmeye niyet etti. Bunun için konuyu amcasına açarak izin almak istedi. Lakin olmadı. Aşırı İslam düşmanı olan amcası her defasında sözünü yarıda kesti. Peygamber Efendimizin ismi anıldığı an yerinden fırlayan amca, yeğeninin cümlesini tamamlamasına fırsat vermeden hakaretler savurarak konuyu kapattı. Üzüntüden kahrolan Abduluzzâ, Peygamber Efendimize daha fazla hakaret etmemesi için sessizce yanından ayrılıp gitti. Bu defalarca tekrar etti.

Abduluzzâ'nın Peygamber Efendimize duyduğu sevgi her şeye rağmen büyüdükçe büyüyüp aşka dönüştü. Buna rağmen amcasına olan saygısı ve minnet borcu nedeniyle duygularını bir türlü dışa vuramadı. Aradan yıllar geçti. Pek çok Müzeyneli İslam ile şereflendi.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Mekke'nin fethi için yola çıktığını haber alan Müzeyneli Müslümanlar orduya katıldılar. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın yanında olamamak Abduluzzâ'yı daha da üzdü. Geceleri uyuyamaz oldu. Amcasına olan saygı ve minnet borcunu gözünde büyüterek yıllarca En Sevgili'den ayrı kaldığı için kendine kızıp durdu. Peygamber Efendimizin fetihten Medine'ye döndüğünü haber alınca yerinde duramaz oldu. Bir an önce yanına gitmek, bir daha asla ayrılmamak istiyordu. Bir sabah cesaretini topladı amcasının karşısına dikildi:

– Ey amca uzun süreden beri senin Müslüman olmanı bekliyorum. Gördüğüm kadarı ile senin Müslüman olmaya niyetin yok. Bari bana izin ver, Medine'ye gidip İslam ile şerefleneyim, dedi.

İslam kelimesini duyunca rengi değişen amcanın yeğeninin sözleriyle kan beynine sıçradı. Öfke ile yerinden fırladı. Hakaretler savurarak ileri geri gitmeye başladı. Hakaret ettikçe sakinleşmek yerine öfkesi daha da artıyordu. Sonunda yeğenine döndü:

– Eğer Müslüman olursan elindeki her şeyi, hatta elbiselerini dahi alırım, diye bağırdı. Alır mıydı? Alırdı! İşte o an yıllarca yokluk yoksulluk içinde yaşayan Abduluzzâ, büyük bir imtihan ile karşı karşıya kaldı. Ya Allah ve Resûlü'ne olan sevgisini, hak ve hakikate olan saygısını tercih ederek, tercihinin sonucuna katlanarak aç yattığı günlere geri dönecekti ya da hayatında derin izler bırakan o acı günlere geri dönmek için sevgisinden, hak ve hakikatten vazgeçecekti. O sonucu ne olursa olsun Allah ve Resûlü'nün aşkını,

hak ve hakikati seçecekti. Kalbi peygamber sevgisi ile dolup taşan Abduluzzâ:

—“Ne yaparsan yap, kararımdan asla vazgeçmeyecek, bundan böyle kendilerine bile faydası olmayan taşlara tapmayacağım. Putları ebediyen terk edecek, Medine’ye gidip Muhammed’e tâbi olacağım. Beni, sunduğun şu imkânlarla tehdit etme! Hak’tan yüz çevirmektense ölüme razı olurum. Beni sunduğun imkânlarla durduracağını sanıyorsan yanılıyorsun. Verdiğin her şeyi sana geri iade ediyorum. Hepsini al! Hiçbirine ihtiyacım yok. Allah ve Resûlü bana yeter!” diye haykırdı.

Duyduğu sözler karşısında şoke olan amca, kızgınlıktan renkten renge girdi. Sanki o güne kadar yeğenini oğlu gibi seven, koruyup kollayan amca gitmiş, yerine merhamet yoksunu zalim biri gelmişti. Yeğeni İslam ile şereflenme düşüncesinden vazgeçmeyince elindeki tüm malları aldı. Paralarına, develerine, koyunlarına, kölesine varıncaya kadar el koydu.

Yıllarca emek verip kazandığı malların elinden gitmesine aldırmayan Abduluzzâ, kararından asla vazgeçmedi. Yeğeninin imanı ve peygamber sevgisi karşısında yenik düşen amca daha çok hırçınlaştı. Sövüp sayarak üzerindeki elbiselere varıncaya kadar her şeyin kendisinin olduğunu söyledi. Yeğeninin elbiselerini kendi elleriyle çıkarıp aldı. Elbisesiz kalan Abduluzzâ, kararından yine vazgeçmedi. Gözü ne malı, ne mülkü görüyordu. Kalbi iman ateşi ile yanıyor, bir an önce Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın yanına koşmak, onun huzurunda iman ettiğini tüm insanlığa duyurmak istiyordu.

Amcasının yanından ayrılıp yarı çıplak bir şekilde doğruca annesinin yanına koştu. Oğlunun hâlini gören anne şaşırıp kaldı. Belli ki kötü şeyler olmuştu. Gözyaşları içinde oğluna sarılarak ne olduğunu sordu. Durumu anlatan Abduluzzâ:

—“Bana giyecek bir elbise verir misin?” diye rica etti. Lakin annesinde ona verecek ne bir giysi, ne de üzerini örtecek bir şey vardı. Daha çok üzülen annesi:

— Bir süre evde bekle komşulara sorayım, dedi. Ancak oğlunun ne beklemeye tahammülü vardı, ne de onun yüzünden Efendimize söz söylemesini dinlemeye takati.

Abduluzzâ:

– Üzerime örteceğim bir şey olsun yeter, dedi. Üzülen annesi kalkıp etrafa bakındı. Yerdeki ince kilimi görünce, gözleri parladı. Kilimi alıp ikiye ayırdı.

– Bunları alıp üzerine ört, diyerek oğluna verdi. Kilimi alan Abduluzzâ, bir parçasını beline, diğer parçasını üzerine sardı. Annesi ile vedalaşarak evden çıktı. Peygamber Efendimizi görmek için yola koyuldu. Uzun bir süre durmaksızın yürüdü. Medine yakınlarında bulunana Verikân Dağı'na geldiğinde yürümeye takati kalmamıştı. Vakitte geç olmuştu. Medine'ye gitse de Peygamber Efendimizi göremeyeceğini düşünerek bir süre burada kalıp dinlendi. Gecenin ilerleyen saatlerinde kalkıp yola devam etti. Medine'ye girdiğinde vakit gece idi. Doğruca Mescid-i Nebvî'ye gitti. Sabah namazına kadar mescitte uyudu. Namaz vakti olunca insanlar birer ikişer mescide gelmeye başladılar. Heyecandan kalbinin atışları hızlanmıştı. Gelen ilk kişiye Peygamber Efendimizi sordu. Sabah namazının farzını kıldırmak için geleceğini öğrenince sevindi. Hızla kalktı, abdest alıp namaz için hazırlandı. Ezan okununca Mescid-i Nebvî'de bulunan sahabilere bakarak sabah namazının sünnetini kıldı. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) teşrif etme zamanı yaklaştıkça heyecanı artıyordu. Bilâl-î Habeşî kâmet okurken Efendimiz içeri girdi. Efendimizi görmenin heyecanı ile kalbi duracak gibi olan Abduluzzâ, etrafına bakındı. Ama göremedi. O Efendimizi göremese de Efendimiz onu görmüştü.

Efendimiz âdeti olduğu üzere safları düzeltirken cemaate bakardı. Bu kez de öyle yapmıştı. Abduluzzâ'yı görünce yabancı olduğunu fark etti. Efendimiz bakışlarını yoğunlaştırdı. Abduluzzâ da onu gördü. Göz göze geldiklerinde kalbi heyecandan duracak hâle gelen Abduluzzâ'ya Efendimiz, “Kimsiniz? Adınız ne?” diye sordu.

Abduluzzâ titrek ve kısık bir sesle:

– Abduluzzâ bin Abdunehm, dedi.

Tebessüm eden Efendimiz:

– Senin adın Abdullah Zû'l-Bicâdeyn olsun. Yaklaş, yakınımda dur! Bundan böyle yanımdan ayrılma, buyurdu. Bakışları ile iltifat etti.

Duyduğu sözlerden memnun kalan Abduluzzâ, hayatının en mutlu anını yaşıyordu. Efendimiz kibleye dönüp:

–“Allahu Ekber!” diyerek tekbir getirdiğinde onun kalbi yerinden çıkacakmışçasına atıyordu. O gün hayatının en güzel namazını kıldı.

Namaz kılındıktan sonra sessizce yerinden kalkıp Peygamber Efendimizin yanına gitti.

–“Bana İslam’ı anlatır mısınız?” diye rica etti. Peygamber Efendimiz bilgi verirken gözleri yerde olan Abduluzzâ, Efendimizin sözleri bitince kelime-i şهادet getirerek Müslüman oldu. Sevinçten yerinde duramayan sahabinin üzerindeki kilim parçalarını gören Efendimiz duygulandı, ona:

– Abdullah Zû’l-Bicâdeyn/İki parça kilimli Abdullah, buyurarak iltifat etti.^[3]

O günden sonra Abduluzzâ yerine Efendimizin kendisine hitap ettiği Abdullah Zû’l-Bicâdeyn ismini kullandı.

O sabah güneş doğuncaya kadar Mescid-i Nebevî’de oturdu. Büyük bir huşû, dikkat ve aşkla Peygamber Efendimizin sözlerini dinleyerek ezberledi. Efendimizin emri ile Suffe’ye yerleşti. Burada bulunduğu süre içinde büyük bir aşk ve şevkle Kur’ân öğrenip okumaya başladı. Okuduklarından büyük bir manevi haz aldı. Gece gündüz Kur’ân ile meşgul olup ilim öğrendi.^[4]

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamı dinledikçe Allah ve Resûlü’ne olan sevgisi aşka dönüştü. Huşû içinde Kur’ân okurken kendini Rabbinin huzurunda hissediyor, büyük bir duygu yoğunluğu yaşıyordu. Mescid-i Nebevî’den ayrılmayan sahabe, sürekli Kur’ân okuyor, tesbih ve tekbir getiriyordu. Sesi gür olduğu için okudukları mescidin her tarafından duyuluyordu. Yine öyle bir gündü. Sahabe huşû içinde yüksek sesle Kur’ân okuyordu. Onu duyan Hz. Ömer, onun yüksek sesle Kur’ân okumasından rahatsız oldu:

– Ya Rasûlallah! Şu bedeviyi duymuyor musun? Yüksek sesle Kur’ân okuyarak insanların okumasına engel oluyor, diyerek sahabiye şikâyet etti. Sahabinin samimiyetinden şüphesi olmayan Allah Resûlü (a.s.m.):

– Onu kendi hâline bırak! O, Allah ve Resûlü için hicret etti. O Evvâh’lardandır! (Allah aşkı ile inleyen, feryadı figan edenlerdendir) buyurarak Allah ve Resûlü’ne olan sevgisini ifade buyurdu.^[5]

Zirveye Çıkan Aşk

Peygamber aşkı kısa sürede Allah aşkına dönen Abdullah Zû’l-Bicâdeyn, sahabilerin Tebük seferine hazırlandığını duyunca heyecanlandı. Orduya katılmak için hazırlanmaya başladı. Hazırlıklar

bitip Tebük'e doğru yola çıkılacağı zaman Peygamber Efendimizin yanına gitti. Kalbi Allah aşkı ile dolu olan sahabe, büyük bir duygu yoğunluğu içindeydi.

– Ya Rasûlallah! Şehit olmam için Allah'a dua et, diye âdeta yalvardı. Başını kaldırıp tebessümle sahabeye bakan Allah Resûlü (a.s.m.) şefkatle kolunu tuttu:

–“Allah'ım! Onun kanını kâfirlere haram kıl!” diye dua etti. Aşkla yanıp tutuşan Abdullah Zû'l-Bicâdeyn'in boynu büküldü. Kısık bir sesle:

– Ya Rasûlallah! Ben bunu kastetmemiştim, dedi. Sahabinin başka bir şekilde şehit olacağını işaret eden Allah Resûlü (a.s.m.):

– Sen Allah rızası için savaşa çıkar, yolda humma hastalığına yakalanır ve bu yüzden ölürsen yine şehit olursun. Veya bineğinden düşer ölürsen yine şehit olursun. Hangi şekilde öleceğini bilemezsin, buyurdu.

O Evvâh'lardandır!

Tebük'e doğru yola çıkan orduda bulunan Abdullah Zû'l-Bicâdeyn yol boyunca Kur'ân okumaya devam etti. Onun Kur'ân okuyuşuna şahit olan Abdullah bin Edra' yaşananları şöyle anlatır:

Tebük seferinde Allah Resûlü'nü (a.s.m.) korumak için nöbet tutuyordum. Bir gece ihtiyacı için çadırından dışarı çıkınca beni gördü. Elimden tuttu, birlikte yürümeye başladık. Yolda bir adama rastladık. Sesli bir şekilde Kur'ân okuyarak namaz kılıyordu. Allah Resûlü (a.s.m.):

–“Kim bilir belki riyakârlık yapıyordur?” buyurdu.

Ben:

–“Ya Rasûlallah! Adam namaz kılarken Kur'ân'ı sesli okuyor. Bunda ne mahzur var?” diye sordum. Sahabinin sesini yükseltmesinden rahatsız olan Allah Resûlü (a.s.m.):

–“Aşırılıkla hedefe (Allah'ın rızasına) ulaşılmaz!” buyurdu.

Başka bir gece nöbet tutarken tekrar Allah Resûlü'ne (a.s.m.) rastladım. Yine elimi tuttu, bir süre birlikte yürüdük. Yolda yine bir adamın namaz kıldığını, namaz sırasında sesli olarak Kur'ân okuduğunu duyduk. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselâmın önceki sözlerini hatırlayınca:

– Herhalde riyakârlık yapıyor, dedim. Sözlerime müdahale eden Allah Resûlü (a.s.m.):

– Asla! O Evvâh'tır, buyurarak namaz kılan kişinin Allah aşkı ile inleyenlerden olduğunu bildirdi. Namaz kılan kişinin kim olduğunu merak ettim. Yanına yaklaştığımda Abdullah Zû'l-Bicâdeyn olduğunu gördüm.^[6]

Vuslat

Ordu Tebük'e varınca uygun bir yerde konakladı. Konaklamadan birkaç gün sonra hummaya yakalanan Abdullah Zû'l-Bicâdeyn, kısa bir süre sonra vefat etti. Kalbi Allah aşkı ile yanan sahabi, Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın müjdesine nail olarak Rabbine vasıl olmuştu. Bu kutlu vuslata şahit olan Bilâl bin Hâris gördüklerini şöyle anlatır:

Tebük'te bulunduğumuz bir gece Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına gittim. Yaklaşınca Allah Resûlü'nün (a.s.m.) birkaç sahabi ile birlikte bir cenazeyle ilgilendiğini fark ettim. Bilâl-i Habeşî elindeki meşaleyle kabrin başında duruyor, Allah Resûlü (a.s.m.) ise cenazeyi elleriyle yerine yerleştirmek için kabrin içinde bekliyordu. Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer ise Abdullah Zû'l-Bicâdeyn'in cenazesini taşıyorlardı. Allah Resûlü (a.s.m.) cenazenin geldiğini görünce:

–“Kardeşinizi bana yaklaştırın!” buyurdu. Cenazeyi yerine koyduktan sonra kibleye dönen Allah Resûlü (a.s.m.) ellerini kaldırdı:

– Allah sana rahmet etsin. Sen çokça Kur'ân okuyan Evvâh'lardan biriydin.

Allah'ım! Ben ondan razı olarak geceye ulaştım, Sen de razı ol! Allah'ım! Ben ondan razı olarak geceye ulaştım, Sen de razı ol! Allah'ım! Ben ondan razı olarak geceye ulaştım, Sen de razı ol! diye dua etti. Efendimizi hayretler içinde izleyen sahabilerden biri:

– Ya Rasûlallah! Şu ana kadar kimseye karşı böyle davrandığını görmedik, diyerek şaşkınlığını ifade etti.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

– Doğrudur. Çünkü o Allah ve Resûlü'nü çok seviyordu, buyurdu.

Hadise sırasında orada bulunan Abdullah bin Mesud:

– Abdullah'tan en az on beş yıl önce Müslüman olmama rağmen “Keşke onun yerinde ben olsaydım!” diye temenni ettim, derken hadisi rivayet edenlerden Abdulazîz bin İmrân:

“Allah Resûlû (a.s.m.) hayatı boyunca beş kişinin dışında kimsenin kabrine girmedir. O beş kişiden biri de Abdullah Zû'l-Bicâdeyn'dir.” der.^[7]

Allah onlardan razı olsun!

[3] *Tirmizî*, *Cenâiz* 4/163; *Vâkidî*, *Megâzî*, 3/1013; *el-Begavî*, *Mu'cemu's-sahâbe*, 4/117; *İbnü'l-Cevzî*, *Sıfatü's-safve*, 92; *Telkîh*, 150; *İbnü'l-Esîr*, *Üsdü'l-gâbe*, 2928; *İbn Hacer*, *İsâbe*, 4807; *Heysemî*, *Mecmau'z-zevâid*, 9/369.

[4] *Ebu Nu'aym*, *Hilyetü'l-evliyâ*, 1/365.

[5] *Vâkidî*, *Megâzî*, 3/1013; *İbn Hacer*, *İsâbe*, 4807; *İbnü'l-Esîr*, *Üsdü'l-gâbe*, 2928.

[6] *Tirmizî*, 1057; *Müsned*, 5/349; *Heysemî*, *Mecmau'z-zevâid*, 9/369; *Taberânî*, *el-Mu'cemü'l-kebir*, 813; *Beyhakî*, *es-Sünenü'l-kübrâ*, 6849; *el-Begavî*, *Mu'cemu's-sahâbe*, 4/117; *Ebu Nu'aym*, *Hilyetü'l-evliyâ*, 1/122.

[7] *Vâkidî*, *Megâzî*, 3/1014; *el-Hindî*, *Kenzü'l-ummâl*, 33593, 37269; *İbn Abdilber*, *İstîab*, 3/1003; *Ebu Nu'aym*, *Ma'rifetü's-sahâbe*, 1626; *İbn Hacer*, *İsâbe*, 4807, 2447; *İbnü'l-Esîr*, *Üsdü'l-gâbe*, 2928.

– Onu kendi hâline bırak! O, Allah ve Resûlû için hicret etti. O Evvâh'lardandır! (Allah aşkı ile inleyen, feryadı figan edenlerdendir) buyurarak Allah ve Resûlû'ne olan sevgisini ifade buyurdu.

O sabah güneş doğuncaya kadar Mescid-i Nebevî'de oturdu. Büyük bir huşû, dikkat ve aşkla Peygamber Efendimizin sözlerini dinleyerek ezberledi. Efendimizin emri ile Suffe'ye yerleşti. Burada bulunduğu süre içinde büyük bir aşk ve şevkle Kur'ân öğrenip okumaya başladı. Okuduklarından büyük bir manevi haz aldı. Gece gündüz Kur'ân ile meşgul olup ilim öğrendi.

– Asla! O Evvâh'tır, buyurarak namaz kılan kişinin Allah aşkı ile inleyenlerden olduğunu bildirdi. Namaz kılan kişinin kim olduğunu merak ettim. Yanına yaklaştığımda Abdullah Zû'l-Bicâdeyn olduğunu gördüm.

– Abdullah Zû'l-Bicâdeyn/İki parça kilimli Abdullah, buyurarak iltifat etti.

Ebu Nu'aym, *Hilyetü'l-evliyâ*, 1/365.

Tirmizî, Cenâiz 4/163; Vâkidî, *Megâzî*, 3/1013; el-Begavî, *Mu'cemu's-sahâbe*, 4/117; İbnü'l-Cevzî, *Sıfatü's-safve*, 92; *Telkîh*, 150; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 2928; İbn Hacer, *İsâbe*, 4807; Heysemî, *Mecmau'z-zevâid*, 9/369.

Tirmizî, 1057; *Müsned*, 5/349; Heysemî, *Mecmau'z-zevâid*, 9/369; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir*, 813; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, 6849; el-Begavî, *Mu'cemu's-sahâbe*, 4/117; Ebu Nu'aym, *Hilyetü'l-evliyâ*, 1/122.

Vâkidî, *Megâzî*, 3/1013; İbn Hacer, *İsâbe*, 4807; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 2928.

Vâkidî, *Megâzî*, 3/1014; el-Hindî, *Kenzü'l-ummâl*, 33593, 37269; İbn Abdilber, *İstîab*, 3/1003; Ebu Nu'aym, *Ma'rifetü's-sahâbe*, 1626; İbn Hacer, *İsâbe*, 4807, 2447; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 2928.

“Allah Resûlü (a.s.m.) hayatı boyunca beş kişinin dışında kimsenin kabrine girmedî. O beş kişiden biri de Abdullah Zû'l-Bicâdeyn'dir.” der.

Efendimizin Yolunu Gözlediği Âşık

Şehzade Vâil Bin Hücr

HADRAMEVT KRALININ OĞLU olan Vâil bin Hücr, son derece lüks bir yaşantısı olan, son derece iyi yetişmiş bir gençti. Genç kızlar onun etrafında pervane olur, kendilerini ona beğendirmek için yarışarlardı. Vâil bin Hücr ise bir grup arkadaşı ile eğlenceden eğlenceye koşar, sık sık ava çıkardı.

İstedikine kolayca ulaşan şehzade, dünya adına arzu ettiği hiçbir şeyden mahrum kalmamıştı. Dostları, arkadaşları, geniş bir çevresi vardı. Dıştan görüldüğü kadarı ile mutlu ve mesuttu. Lakin gönlü huzursuzdu. Belli ki farkına varamadığı bir şeyler vardı. Bir yerlerde bir şeyler eksikti. Hazları ve zevkleriyle gününü gün etse de kalbi ve ruhu mutmain değildi. Akli geçici zevklerin peşinde koşmaktan rahatsızdı. Aradığının ne olduğunu bilmece de sürekli bir arayış içerisindeydi.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam, Hudeybiye Antlaşması'ndan sonra krallara ve beylere mektup göndererek onları İslam'a davet ettiğinden haberdar olunca, buna bigâne kalmadı. Eğlencelerini bir süre iptal ederek İslam ve İslam Peygamberi hakkında bilgi toplamaya başladı. Peygamber Efendimiz ve İslam'ı tanıdıkça sevdi. Onlar hakkında ilgisi arttıkça sevgisi derinleşti. Kısa sürede genç şehzadenin hayata bakışı değişti. Hayatın eğlence ve lüksten ibaret olmadığını anladı. Peygamber Efendimize olan sevgisi büyüdükçe kalbinde fırtınalar kopmaya başladı. Çocuk yaştan itibaren öğrendiği ve inandığı dinle yeni öğrendikleri çatışıyordu. Günlük alışkanlıklarından kopmakta fazla zorlanmayan şehzadenin putlardan kopması kolay olmadı. Sıkıntıya düştüğü yerde lutfu ilahi yardımına yetişti.

Vâil bin Hücr anlatıyor:

Ben zengin kaynakları sahip, halkı refah içinde yaşayan büyük bir ülkenin kralının oğluydum. Halkın çoğu gibi ben de putperesttim. Akik taşından mamul bir putum vardı. Onu çok sever, saygıda kusur etmez, gece gündüz tapınırdım. Bir gün öğlen vakti uyurken anlam

veremediğim bir ses duydum. Ses, putum hakkında hoşlanmayacağım şeyler söylüyordu. Dehşet içinde uyandım. Putuma bir şey olduğunu düşünerek büyük bir endişe ve korkuya kapıldım. Ne olduğunu öğrenmek için panik içerisinde putumun yanına koştum. Önünde saygı ile eğilip secde ettim. Secdede iken yeni bir ses duydum. Ses: Sana yazıklar olsun ey Vâil bin Hücr! Kendinden bile haberi olmayan birinden mi bilgi istiyorsun? Kaya parçalarına ibadet etmekten ne zaman vazgeçeceksin? Hiçbir varlığa fayda ve zarar vermeye gücü olmayan taşları ne zaman terk edeceksin? Akıllı biriysen yapacağım tavsiyelere uyararak kurtulursun!” diyordu. Şaşıırıp kaldım.

Titrek bir sesle:

–“Seni dinliyorum. Ne yapmamı istiyorsun?” diye sordum.

Ses:

–“Bir an önce hurma bahçeleri ile çevrili olan Yesrib’e git. Namaz kılıp oruç tutanların dinine tâbi ol. İyi bil ki, Son Peygamber olan Muhammed (a.s.m.) resûllerin en faziletlisidir!” dedi. Sözleri biter bitmez bir gürültü koptu. Putum yüz üstü yere düştü, boynu kırıldı.

Şaşıırıp kaldım. Kendine sığınıp akıl almaya geldiğim putum paramparça olmuş yerde duruyordu. Korkudan yerden kaldırmaya dahi cesaret edemedim. Putum yerde öglece kala kaldı.

Bir köşeye geçip olup bitenleri düşünmeye başladım. Ön yargılarımdan kurtulunca sesin bildirdiği şeyin hayırlı bir haber olduğuna kanaat getirdim. Kalbimde Allah ve Resûlü’ne karşı büyük bir muhabbet oluşmaya başladı. Lakin onun kim olduğunu, neye davet ettiğini bilmiyordum. Vakit kaybetmeden Allah Resûlü’nü (a.s.m.) tanıyan birinin olup olmadığını araştırmaya başladım. Bulmam zor olmadı. Onlara Allah Resûlü (a.s.m.) hakkında çeşitli sorular sorarak bilgi aldım. Bilgim arttıkça sevgim arttı. Bir süre sonra kelime-i şehadet getirerek İslam ile şerefledim.

Sevgim her geçen gün biraz daha artarak aşka dönüştü. Gece gündüz onu düşünmeye başladım. Allah Resûlü’nü (a.s.m.) düşünmediğim bir an bile yoktu. Sevgim büyüdükçe özlemim çoğalıyor, tahammül gücüm azalıyordu. Sonunda sonucu ne olursa olsun Medine’ye gidip onun mah cemâlini görmeye karar verdim. Bu kararım, bütün mal varlığımı ve imkânlarımı elimin tersi ile iterek terk

etmem anlamına geliyordu. Allah ve Resûlü'ne olan sevgi ve rağbetimden dolayı hiç düşünmeden tüm imkânlarımı terk ettim.

Düşüncemi Hadramevtli Müslümanlarla paylaştım. Onlar da benim gibi Peygamber Efendimizi görme özlemi ile yanıyorlardı. Aramızda anlaşarak bir heyet kurduk. Büyük bir heyecanla hazırlanarak Medine'ye doğru yola çıktık...

Vâil bin Hucr, Medine'ye giderken yalnızca mal varlığı ve imkânlarından vazgeçmiyor, aynı zamanda canını da riske atıyordu. Lakin bu onun umurunda bile değildi. Zira o adanmış ruhlardandı. En Sevgili uğrunda can vermeye her an hazırды.

O gün yaşananları Süveyd bin Gafle şöyle anlatır:

Aramızda Hadramevt şehzadesi Vâil bin Hucr'un da olduğu bir grup Cûfeli ile yola çıktık. Her birimiz Allah Resûlü'nü (a.s.m.) ziyaret edip İslam'ı bizzat onun dilinden dinleyip öğrenmek istiyorduk. Bir süre yol aldıktan sonra bir grup adamla karşılaştık. Adamlar Vâil bin Hucr'ın düşmanlarıydı. Sefere çıktığını öğrenince peşine düşmüş, her yerde onu arıyorlardı. Bize yaklaşıncı:

–“Vâil aranızda mı?” diye seslendiler.

Biz:

–“Hayır, yok!” dedik. Lakin adamlar onu tanıyorlardı. İçlerinden biri Vâil'i gösterdi.

– O sizinle! İşte şurada duruyor, dedi. Adamın sözlerini duyunca şehzadenin hayatından endişe ettim. Kurtarmak için ileri atıldım. Kinaye ile:

– Yanılıyorsun! Vallahi o benim anne baba bir kardeşimdir, dedim. Kararlı bir şekilde konuştuğumu görünce bana inandılar. Yanımızdan ayrılıp geri döndüler. Yalan söyleyip söylemediğim konusunda tereddüt ettim. Zihnim yol boyunca bununla meşgul oldu. Medine'ye varınca ilk fırsatta başımızdan geçenleri Allah Resûlü'ne (a.s.m.) anlattım. Yaptığının yalan olup olmadığını sordum.

Efendimiz:

– Doğru söylemişsin. O senin kardeşindir. Babanız Hz. Âdem (a.s.) anneniz Hz. Havva'dır, buyurdu.^[8]

Beklenen Sevgili

Vâil bin Hucr'un kalbini aydınlatan peygamber sevgisi tüm benliğini kaplamıştı. Sevgisi uğruna krallık hesapları yapmayı bıraktı. Mal,

mülk ve servetten vazgeçti. Yar, yaren ve dost meclislerinden uzaklaştı. Gittiği her yerde baş tacı olmayı elinin tersi ile iterek sıradan biri olmaya razı oldu. Zamanla sevgisi aşka döndü. Kalbinde parıldayan aşk ateşi, kor ateş oldu. Yandıkça yandı. Zaman kalktı, mekân kalktı. Yeryüzü düdüldü. Mesafeleri aşan Vâil bin Hucr'un aşk ateşi, Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın kalbinde sevgi, yüzünde tebessüm oldu.

Peygamber âşığının yollarını gözleyen gönüller sultanı Efendimiz, o gelmeden üç gün ashabına döndü:

–“Vâil bin Hucr uzak bir beldeden size doğru geliyor. Allah ve Resûlü'ne karşı duyduğu rağbet ile sevinç içinde yola alıyor. O (Allah ve Resûlü için her şeyi geride bırakmayı göze alan) kral çocuklarından biridir!” buyurarak aşkı uğruna can feda eden gencin gelişini müjdeledi.

Aradan üç gün geçmişti. Recep ayının ilk gününün sabahı Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın müjdesi gerçekleşti. En Sevgili'nin yollarını gözlediği genç âşık ve arkadaşları büyük bir heyecanla Mescid-i Nebevî'ye doğru yol alıyordu. Bundan sonra neler olacağını bekleyen âşık Vâil bin Hucr anlatıyor:

“Medine'ye vardığımızda bizi karşılayan sahabiler bana:

– ‘Ey Vâil gözün aydın! Allah Resûlü (a.s.m.) senin geleceğini bizlere üç gün önce müjdeledi’ dediler. Sahabilerin sevgi dolu bakışları altında ilerleyip büyük bir huşû içinde Mescid-i Nebevî'den içeri girdik...

Vâil bin Hucr Efendimizi görünce kalp atışları hızlanmış, yüzü sararıp başı dönmeye başlamıştı. Heyecandan sanki hemen oracıkta yere yığılıp kalacak gibiydi. O anları anlatmaya devam etti:

Yaklaşınca selam verdim. Selamıma karşılık veren Allah Resûlü (a.s.m.) beni çok iyi karşıladı.

– ‘Merhaba, hoş geldin!’ buyurarak yanına yaklaşmamı işaret etti. Ridâsını yere serdi. Onun üzerine oturmamı söyledi. Kalbim sevgi dolu bakışlarıyla huzur iklimini yudumlarken Peygamber Efendimiz başımı okşuyor:

– ‘Allah’ım! Vâil bin Hucr’a, onun oğullarına, torunlarına hayır ve bereket ihsan eyle!’ diye dua buyuruyordu (Vâil’i çok seven Peygamber Efendimiz, sevgisini bütün sahabileri ile tek tek paylaşmak istiyor, Allah ve Resûlü’ne imanla aydınlanan gönülden çıkan nurla aydınlanmalarını, peygamber aşkı ile yanan kalbin mis kokusunu içlerine çekmelerini diliyordu).

Yanındakilere:

– ‘Halkı mescide çağırın!’ buyurdu. İnsanlar toplanınca beni yanına alıp minbere çıktı. Yanı başında oturmamı işaret buyurdu. Ashabına döndü:

– ‘Ey insanlar! Bu Vâil bin Hucr’dur. O hiçbir zorlama olmadan sırf Allah ve Resûlü’ne, İslam’a olan sevgi ve rağbetinden dolayı çok uzak bir memleketten, Hadramevt’ten kalkıp size geldi!’ buyurdu. Peygamber Efendimizin iltifatı kalbimi huzurla doldurdu.

– ‘Ya Rasûlallah! Senin Peygamber olduğunu duyduğumda büyük bir ülkede, büyük imkânlar içinde, bana itaat eden, emirlerimi anında yerine getiren insanlar arasında bulunuyordum. Allah bana Müslüman olmayı lütfedince her şeyi terk edip Allah ve Resûlü’nü seçtim’ dedim.

Tebessüm eden Allah Resûlü (a.s.m.):

– ‘Doğru söylüyorsun!’ buyurarak sözlerimi doğruladı. Konuşması bitince minberden indik. Muâviye bin Ebu Süfyân’ı yanına çağırdı. Beni Harre’de bir evde konuk etmesini, Medine’de kaldığım süre içinde benimle ilgilenmesini emretti.

Muâviye bin Ebu Süfyân beni yanına alıp söylenen eve götürdü. O sıralar şehzadelik havasını henüz tam olarak üzerimden atamamıştım. Konak yerine doğru giderken yolda Hz. Muâviye’yi biraz sıkıntıya soktum. Ben deve üzerinde Muâviye ise yaya olarak gidiyorduk. Yaz aylarıydı. Kumlar çıplak ayakla yürüyen Muâviye’nin ayaklarını yakmaya başladı. Sıcağa dayanamayınca bana döndü:

– ‘Beni terkine alır mısın?’ diye rica etti.

Şehzadelik alışkanlığıyla:

– ‘Hayır almam. Krallar kimseyi terkilerine almazlar’ dedim.
Canı yanan Muâviye:

– ‘Lütfen beni kırma! Ayaklarım yanıyor’ dedi. Kabul etmeyince:

– ‘Bari ayakkabılarını ver!’ diye rica etti.

Yine aynı alışkanlıkla:

– ‘Asla olmaz! Benim giydiğim bir eşyayı başkasının giymesine kesinlikle izin vermem’ dedim.

Sıcaklığa tahammül edemeyen Muâviye:

– ‘Lütfen! Kumlar ayaklarımı fena hâlde yakıyor’ diyerek ricasını tekrarladı.

Şehzadelik alışkanlığıyla:

– ‘Öyleyse devemin gölgesinde yürü. Bu şeref olarak sana yeter!’ dedim.

Morali bozulan Muâviye:

– ‘Bunun bana ne faydası olacak!’ diyerek çaresizce yürümeye devam etti...

Bir süre arkadaşlarımla birlikte Medine’de kaldım. Ayrılacağım zaman Allah Resûlü (a.s.m.) beni Hadramevt valisi olarak görevlendirdi. Belli yerleri bana ikta^[9] olarak verdi. Bunu bir yazı ile tespit buyurdu...”^[10]

Yıllar sonra Vâil bin Hucr, Hz. Ali’nin yanında Sıffîn savaşına katıldı. Savaşta Hadramevtlilerden oluşan birliği komuta etti. Hz. Muâviye’nin halife olduğu yıllarda Kûfe’ye yerleşti ve vefat edinceye kadar burada yaşadı. Bir ara halife olduğu sıralarda Hz. Muâviye’nin ziyaretine gitti. Geçmişte yaşananları çoktan unutmuş olan Hz. Muâviye, onu çok iyi karşıladı. Yanına oturarak ona ikramda bulundu.^[11]

Allah onlardan razı olsun!

^[8] İbn Kesîr, *Câmiu’l-mesânîd*, 881.

^[9] İкта: Devlet tasarrufunda bulunan bir toprağın mülkiyetinin veya kullanımının kişilere verilmesi. Bu sistem Peygamber Efendimizden

Osmanlı Devleti'ne kadar, İslam devletlerinde uygulanmıştır.

[10] *Buhârî*, Enbiyâ 54; *Müslim*, Fedâilü's-Sahabe 13; *Tirmizî*, Menâkib 17; *İbn Mâce*, Edhâ 6; *Müsned*, 3/246; Beyhakî, *Delâilu'n-nübüvve*, 5/349; Halebî, *İnsanu'l-uyûn*, 296; İbn Hacer, *İsâbe*, 9106.

[11] *Buhârî*, Enbiyâ 54; *Müslim*, Fedâilü's-Sahabe 13; *Tirmizî*, Menâkib 17; *İbn Mâce*, Edhâ 6; *Müsned*, 3/246; Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 5/349; Halebî, *İnsanu'l-Uyûn*, 296; İbn Hacer, *İsâbe*, 9106.

İbn Kesîr, *Câmiu'l-mesânîd*, 881.

Buhârî, Enbiyâ 54; *Müslim*, Fedâilü's-Sahabe 13; *Tirmizî*, Menâkib 17; *İbn Mâce*, Edhâ 6; *Müsned*, 3/246; Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 5/349; Halebî, *İnsanu'l-Uyûn*, 296; İbn Hacer, *İsâbe*, 9106.

Buhârî, Enbiyâ 54; *Müslim*, Fedâilü's-Sahabe 13; *Tirmizî*, Menâkib 17; *İbn Mâce*, Edhâ 6; *Müsned*, 3/246; Beyhakî, *Delâilu'n-nübüvve*, 5/349; Halebî, *İnsanu'l-uyûn*, 296; İbn Hacer, *İsâbe*, 9106.

İkta: Devlet tasarrufunda bulunan bir toprağın mülkiyetinin veya kullanımının kişilere verilmesi. Bu sistem Peygamber Efendimizden Osmanlı Devleti'ne kadar, İslam devletlerinde uygulanmıştır.

– Doğru söylemişsin. O senin kardeşindir. Babanız Hz. Âdem (a.s.) anneniz Hz. Havva'dır, buyurdu.

Bir süre arkadaşlarımla birlikte Medine'de kaldım. Ayrılacağım zaman Allah Resûlü (a.s.m.) beni Hadramevt valisi olarak görevlendirdi. Belli yerleri bana ikta olarak verdi. Bunu bir yazı ile tespit buyurdu..."

Bir süre arkadaşlarımla birlikte Medine'de kaldım. Ayrılacağım zaman Allah Resûlü (a.s.m.) beni Hadramevt valisi olarak görevlendirdi. Belli yerleri bana ikta olarak verdi. Bunu bir yazı ile tespit buyurdu..."

Yıllar sonra Vâil bin Hucr, Hz. Ali'nin yanında Sıffîn savaşına katıldı. Savaşta Hadramevtlilerden oluşan birliği komuta etti. Hz. Muâviye'nin halife olduğu yıllarda Kûfe'ye yerleşti ve vefat edinceye kadar burada yaşadı. Bir ara halife olduğu sıralarda Hz. Muâviye'nin ziyaretine gitti. Geçmişte yaşananları çoktan unutmuş olan Hz. Muâviye, onu çok iyi karşıladı. Yanına oturarak ona ikramda bulundu.

Hasretle Bekleyenlerden

ABDULLAH BİN SELÂM, Medine’de oturan Kaynukâ Yahudilerindendi. Kabilesi Ensar ile anlaşmalı olduğu için İslam âlimleri onu Ensar’dan saymayı tercih ederdi.

Hız. Yusuf’un (a.s.) soyundan gelen Abdullah bin Selâm, Allah’ın şahit tutma şerefine mazhar olan büyük Yahudi âlimlerindendi. Asıl ismi Husayn iken, Allah Resûlü (a.s.m.) tarafından Abdullah olarak değiştirildi. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) Medine’ye hicret ettiği ilk günlerde Müslüman olan Abdullah bin Selâm, kendisinden ilim öğrenilmesi tavsiye edilen dört kişiden biridir. Muâz bin Cebel’in rivayet ettiği hadiste, Allah Resûlü (a.s.m.) onu cennetle müjdelen on kişinin onuncusu olarak bildirir.^[12]

Medine’de doğup büyüdü. Küçük yaştan itibaren ilim öğrenmeye başladı. Hak ve hakikat aşkı, kısa sürede büyük mesafeler kat etmesine vesile oldu. Samimiyeti, insanlarla ilişkisi ve güzel ahlakından dolayı yalnızca Yahudiler tarafından değil, Araplar tarafından da sevilip sayıldı. Planlı programlı, disiplinli ve çalışkandı. Gününü üçe ayırır; bir bölümünü Tevrat okuyarak geçirir, bir kısmında Havra’da öğrencilere ders verir ve halka vaaz eder, diğer bir kısmında ise geçimini temin etmek için hurma bahçesinin bakımını yapardı.

Allah Resûlü (a.s.m.) hakkındaki ilk bilgisini, çocuk denecek yaşlarda iken kendisi gibi Yahudi âlimlerinden olan babasından aldı. Abdullah bin Selâm hayatı boyunca asla unutamayacağı o anları şöyle anlatır:

“Tevrat’ı okumayı ve yorumlamayı babamdan öğrendim. Ondaki ilim tahsil ederken bir gün bana ahir zamanda gelecek Peygamberin sıfatlarını ve yapacağı şeyleri anlattı. Sözlerinin sonunda:

– ‘Eğer o Harun’un (a.s.) soyundan gelirse, ona iman ederek uyarım. Yoksa uymam’ dedi. Babamın sözleri beni dehşete düşürdü. Onun adına çok üzüldüm, lakin saygımdan dolayı cevap vermedim. Yıllar akıp gitti. Babam, Allah Resûlü’nün (a.s.m.) gelişinden önce vefat etti.

Babamın vefatından sonra da ilim öğrenmeye devam ettim. En çok araştırdığım konu gelmesi yaklaşan Son Peygamber hakkında bilgi toplamak oldu. Öğrendiğim her bilgi beni ona yaklaştırdı. Zaman içerisinde Son Peygambere olan sevgi ve hayranlığım katbekat arttı. Gönderilme zamanı yaklaştıkça ilgi ve merakım doruk noktaya ulaştı. Vaktimin çoğunu onu düşünmek, onun hakkında konuşmak veya bilgimi yenilemekle geçirmeye başladım. Bundan büyük bir manevi haz duyuyor, adı anıldığında kalbim huzurla doluyordu.

Birinin Mekke'de ortaya çıkarak insanları İslam'a davet etmeye başladığını haber aldığım gün çok heyecanlandım. Konuya olan ilgim inanılmaz derecede arttı. O günden sonra en önemli işim Mekke'de bulunan o zat hakkında bilgi almaya çalışmak oldu. İsmi, baba ve dedelerini, insanları ne zaman davet etmeye başladığını, nasıl biri olduğunu doğru bir şekilde öğrenmeye, elde ettiğim bilgileri Tevrat'taki bilgilerle karşılaştırmaya başladım. Araştırmalarımın sonunda, onun müjdelenen Son Peygamber olduğunu ikna oldum.

Yahudilerin kendi soylarından gelmeyen bir peygamber hakkındaki olumsuz tavır takınacaklarını, iman etmek bir yana ona karşı cephe alacaklarını bildiğim için araştırmalarımın sonucundan ve onun hakkındaki düşüncelerimden kimseye bahsetmedim. Gelişmeleri sessizce beklemeyi tercih ettim. Aylar ve yıllar bu şekilde akıp geçti...

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Mekke'den ayrılarak, Medine'ye hareket ettiği haberi, diğer insanlar gibi beni de çok heyecanlandırdı. Aklım fikrim ondan gelecek haberdeydi. Adını duyduğumda kulak kesiliyor, söylenenleri dikkatle dinliyordum. Gelmesini sabırsızlıkla bekliyor, bir an önce yıllardır beklediğim Son Peygamberi görmek istiyordum.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Mekke'den ayrılıp Medine'ye hicret etmek üzere yola çıktığını haber aldıktan sonra zaman geçmek bilmedi. Sabrım tükendi, uykularım kaçtı. Oyalanmak için kendimi bahçe işlerine verdim.

Gecelerin uzadıkça uzadığı günlerdi. Zaman geçmek bilmiyordu. Sabah olur olmaz hurma bahçesine koşup

çalışmaya başlamıştım. Hurma toplamak için ağacın tepesine çıktığım sırada bir adam koşarak bahçeye geldi. Nefes nefese kalmıştı. Büyük bir heyecanla Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Kubâ'ya geldiğini haber verdi. Adamı duyunca heyecandan neredeyse ağaçtan düşecektim. Sevinçten gayriihtiyari:

– 'Allahu ekber! Allahu Ekber!' diye bağırdım. O sırada ağacın altında oturan halam, sevincimi yadırgadı:

– 'Kahrolasica! Musa bin İmrân (a.s.) geldi deseler bundan daha fazla sevinmezdin!' diye çıkışınca,

– 'Vallahi O, Musa bin İmrân'ın (a.s.) kardeşidir. İkisi de aynı dini temsil ediyorlar. O da Musa'nın (a.s.) gönderildiği şeyle gönderildi,' dedim. Sözlerim halamı yumuşattı.

– 'Yeğenim! Yoksa kıyamete yakın gönderileceği söylenen peygamber o mu?' diye sordu.

– 'Evet. Ta kendisi!' deyince:

– 'Özür dilerim. O zaman mesele yok. İstedğin kadar sevinebilirsin' dedi.

İşimi bırakıp ağaçtan indim. Aceleyle hazırlandım. Medineli dostlarımla buluşup onlarla birlikte, doğruca Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına gittim. Merak ve heyecandan kalbim duracak gibiydi.

Gerçekten yüzyıllardır hasretle beklenen Peygamber miydi?

Nasıl biriydi?

Bizi nasıl karşılayacak, neler söyleyecekti?

Aklıma gelen sorulara cevap bulmaya çalışırken Kubâ'ya geldik. Evleri görünce kalp atışlarım daha da hızlandı. Nasıl heyecanlanıp sevinmeyeyim? Biraz sonra Kâinatı Yaratan Allah'ın içimizden seçerek vahiy indirdiği ve insanlığı dinine davet etmekle görevlendirdiği En Sevgili'yi görecektim. Böyle bir şeref kaç insana nasip olurdu ki? Ben bu düşüncelere dalmış yürürken Son Peygamber'in misafir olduğu evin kapısının önüne geldik. Arkadaşlar içeri girmek için izin istediler.

Aman Allah'ım! Şimdi onu görecektim. Özlemle beklenen zatı! Bu heyecanla içeri girdik. İşte tam karşımdaydı. Onu gördüğümde kalbim huzurla doldu. Ayın on dördü gibi parıldayan yüzü asla yalancı birinin yüzüne benzemiyordu. Selam verip gösterilen yere oturduk. Gözlerimi yüzüne dikip güneşi bile kıskandıran güzelliğini seyretmek istiyordum. Lakin utancımdan başımı yere indirip yalnızca göz ucu ile bakabildim. Fem-i şeriflerinden duyduğum ilk söz:

– ‘Selamı yayın, yemek yedirin, akrabalarla ilişkinizi devam ettirin, insanlar uyurken kalkıp namaz kılın. Böyle yaparsanız cennete girersiniz’ oldu.”^[13]

Onu ilk gördüğüm anda düşüncelerimde yanılmadığımı anladım. Konuştukça inancım daha da pekişti. İslam ile şereflenmemem için bir sebep yoktu. Bu Allah'ın emriydi. Hz. Musa (a.s.) da kendine tâbi olanlara Son Peygamberi gördüklerinde iman etmelerini sıkı sıkıya tembih etmişti. Müslüman olmaya karar verdim. Lakin din değiştirmek kolay değildi. Kalbimin şüpheden tamamen arınıp mutmain olması gerekiyordu. Bunun için birkaç soru sormalıyım. Nasıl tepki vereceğini bilmediğim için çekine çekine:

– Ey Allah'ın Resûlü! İzin verirsiniz size peygamberlerden başka hiç kimsenin bilemeyeceği üç soru sormak istiyorum, dedim.

– ‘Sor!’ buyurunca çok sevindim.

– Kıyamet alametlerinin ilki nedir? Cennet ehlinin yiyeceği ilk şey nedir? Çocuk anne babasından hangisine benzer?

Peş peşe sorularımı sordum. Sorular bitince başını kaldırıp bana baktı:

– Biraz önce Cebrâîl (a.s.) bana gelerek bu soruların cevabını verdi, buyurdu. Cebrâîl'in adını duyunca heyecanım doruk noktaya ulaştı. Bir anda ağızımdan, “Yahudilerin düşman olduğu melek” kelimeleri döküldü. Allah Resûlü (a.s.m.) sözlerine devam ederek:

– Kıyamet alametlerinin birincisi, doğudan çıkacak bir ateştir. Bu ateş, insanları önüne katıp, batıya doğru sürükleyecektir. Cennet ehlinin yiyeceği ilk şey, balık ciğeridir. Çocuğun anne babasından hangisine benzeyeceğine gelince, erkeğin suyu kadını geçerse, çocuk erkeğe, kadının suyu erkeği geçerse çocuk kadına benzer, buyurdu.

Büyük bir dikkatle Allah Resûlü'nü (a.s.m.) dinliyordum. Üç soruya da doğru cevap verdi. Kalbimde en küçük bir şüphe kalmadı. Sözleri bitince hemen "Eşhedü en lâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Rasûlühû" diyerek Müslüman oldum.

Allah Resûlü (a.s.m.) çok sevindi.

Bana:

–"İsmin nedir?" diye sordu.

– Husayn bin Selâm'dır, dedim.

– Hayır, senin adın Abdullah bin Selâm'dır, buyurarak adımlı değiştirdi. Sevinçten uçuyordum.

– Evet, ismim Abdullah bin Selâm'dır. Seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, bugünden sonra başka bir isimle anılmak istemem, dedim.

Ayrılık vakti gelmişti. Kalbim huzurla dolu bir şekilde ayağa kalktım. İzin isteyerek oradan ayrıldım. Avazım çıktığı kadar bağırarak, İslam ile şereflendiğimi bütün insanlar duyurmak istiyordum. Doğruca evime gittim. Büyük bir sevinçle içeri girdim. Ailemi bir araya toplayarak, onlara kıyamet günü geleceği müjdelenen peygamber hakkında bilgi verdim.

Sonra:

–"Kubâ'ya gelen şu zat, beklenen Son Peygamber'dir. Ziyaretine giderek bizzat gördüm. O kesinlikle beklenen Son Peygamber'dir. Lütfen Müslüman olun kurtulun!" dedim. Sözlerim etkili oldu. Eşim, çocuklarım, kardeşlerim ve halam hemen orada kelime-i şehadet getirerek Müslüman oldu.

Müslüman olduğumuzun zamanı gelmeden diğer Yahudiler tarafından bilmesini istemiyordum. Bunun için aileme:

– Ben bildirinceye kadar İslam'a girdiğimizi kimseye söylemeyin, diye tembih ettim. Onlarda benim gibi düşünüyordu.

– Olur, kimseye söylemeyiz, diyerek Müslüman olduklarını gizlediler.

O günden sonra sık sık Ebu Eyyûb'un evinde bulunan Allah Resûlü'nü (a.s.m.) ziyarete gittim. Huzur-u saadette bulunduğum bir sırasında:

– Ey Allah Resûlü! Yahudiler, iftiracı bir millettir (Onların yanında olur, istedikleri şekilde hareket ederseniz sizi göklere çıkarır, aksine düşündüğünüzde savaş açar, iftira dâhil hiçbir kötülükten

sakınmazlar). Benim İslam'a girdiğimi duyarlarsa, hakkımda yalan yanlış şeyler söyleyerek, karalayıp iftira atarlar. Onları İslam'a davet edeceğin zaman lütfen beni çağırıp bir yerde gizle! Onlara benim nasıl biri olduğumu sorup cevap almadan İslam'a girdiğimi bildirme. Yoksa bana yapmadıkları iftira kalmaz, dedim.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

– Olur, istediğin gibi yaparım, buyurdu.

Allah Resûlü (a.s.m.) onlarla görüşeceği zaman beni odalardan birine gizledikten sonra Yahudileri eve çağırdı. Adamlar gelince, içeri aldı. İslam hakkında bilgi verdikten sonra:

–“Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki, siz benim Allah Resûlü (a.s.m.) olduğumu, hak ile geldiğimi biliyorsunuz. Haydi, İslam'ı kabul edin!” buyurdu.

İtiraz eden Yahudiler:

– Hayır, senin Peygamber olduğun hakkında hiçbir bilgiye sahip değiliz, diyerek bildiklerini inkâr ettiler.

Konuşma esnasında konuyu değiştiren Allah Resûlü (a.s.m.):

–“Husayn bin Selâm nasıl biridir? Onun hakkında ne düşünüyorsunuz?” diye sordu.

Adamlar:

– O saygı duyduğumuz büyüğümüz, saygıda kusur etmediğimiz büyüğümüzün oğludur. Çok iyi bir insan ve büyük bir âlimdir, diyerek hakkımda güzel şeyler söylediler. Almak istediği cevabı alan Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

–“Onun Müslüman olması konusunda ne dersiniz?” diye sorunca yerlerinden fırlayan Yahudiler:

– Hâşâ! Vallahi o asla Müslüman olmaz, dediler.

O sırada saklandığım yerden çıktım. Bende onları İslam'a davet ettim:

– Ey Yahudiler Allah'tan korkun! Sizi davet ettiği şeyi kabul edin. Vallahi siz de çok iyi biliyorsunuz ki o, Allah'ın Resûlü'dür. Onun adını, sıfatlarını ve nasıl biri olduğunu yanınızda bulunan Tevrat'ta sürekli okuyup duruyorsunuz. Ben onun Son Peygamber olduğunu kesin olarak biliyorum. Bunun için ona inanıyor, onu tasdik ediyorum, dedim.

Bir anda neye uğradıklarını şaşırان Yahudiler:

– Sen yalancı, cahil... Ahmak birisin, diye beni karalamaya başladılar. Bunu görünce Allah Resûlü'ne (a.s.m.) döndüm:

–“Ey Allah'ın Resûlü! Bunların iftiracı, hileci hain kimseler olduğunu söylemedim mi?” dedim. Ben Müslüman olduğumu açıklayınca kardeşlerim, oğlum ve diğer aile fertlerimle Müslüman olduklarını açıkladılar.^[14]

Allah onlardan razı olsun!

^[12] İbn Hacer, *İsâbe*, 4727.

^[13] İbn Manzûr, *Muhtasar*, 12/247.

^[14] İbn Sa'd, *Tabakât*, 2/353; Beyhakî, *Delailü'n-nübüvve*, 1/36; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 2984; Zehebî, *S. A'lâmü'n-nübelâ*, 3243; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 12/248.

Hiz. Yusuf'un (a.s.) soyundan gelen Abdullah bin Selâm, Allah'ın şahit tutma şerefine mazhar olan büyük Yahudi âlimlerindendi. Asıl ismi Husayn iken, Allah Resûlü (a.s.m.) tarafından Abdullah olarak değiştirildi. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Medine'ye hicret ettiği ilk günlerde Müslüman olan Abdullah bin Selâm, kendisinden ilim öğrenilmesi tavsiye edilen dört kişiden biridir. Muâz bin Cebel'in rivayet ettiği hadiste, Allah Resûlü (a.s.m.) onu cennetle müjdelen on kişinin onuncusu olarak bildirir.

– ‘Selamı yayın, yemek yedin, akrabalarla ilişkinizi devam ettirin, insanlar uyurken kalkıp namaz kılın. Böyle yaparsanız cennete girersiniz’ oldu.”

–“Ey Allah'ın Resûlü! Bunların iftiracı, hileci hain kimseler olduğunu söylemedim mi?” dedim. Ben Müslüman olduğumu açıklayınca kardeşlerim, oğlum ve diğer aile fertlerimle Müslüman olduklarını açıkladılar.

İbn Manzûr, *Muhtasar*, 12/247.

İbn Hacer, *İsâbe*, 4727.

İbn Sa'd, *Tabakât*, 2/353; Beyhakî, *Delailü'n-nübüvve*, 1/36; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 2984; Zehebî, *S. A'lâmü'n-nübelâ*, 3243; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 12/248.

Rahmet-i İlahi Olmasaydı!

ALLAH'IN RAHMETİ OLMASAYDI, insanlar yolunu kaybeder, hak ile bâtilı birbirine karıştırır, delaletin karanlık kuyularında helak olup giderlerdi. Bunun en güzel şahitlerinden biri Ebu Zer (r.a.) idi.

Ebu Zer künyesi ile meşhur olan sahabinin ismi Cündeb bin Cünâde idi. Yağmacılıkla tanınan Gıffâr kabilesindendi. Gıffâroğullarının yaşadığı köyde doğup büyüdü. Toprakları tarım ve hayvancılığa elverişli olmayan köy, ticaret kervanlarının geçtiği yola çok yakındı. Geçimlerini sağlamakta zorlanan köylüler, zaman içerisinde kervan soygunculuğunu meslek hâline getirdiler. Ebu Zer de bu kötülükten kendini uzak tutamadı.

O da kabilesindeki diğer insanlar gibi kervanların yolunu keser, geçimini kervan soyarak temin ederdi. Genelde sabah erkenden kalkar, kimi zaman yaya kimi zaman atlı kervanların geçtiği yere giderek pusu kurardı. Cesur biri olan Ebu Zer, tek başına hareket etmeyi sever, soyguna tek başına giderdi. Kervanların önünü tek başına keser, kendi ifadesi ile onlara aç bir kurt gibi saldırır, alacağını aldıktan sonra geri dönerdi.

Ebu Zer aynı zamanda son derece hassas, iyi bir gözlemci ve basiret sahibi biriydi. İçinde yaşadığı toplum çok iyi gözler, yapılanları iyi tahlil ederdi. Bu özellikleri sayesinde kervan soygunculuğu da Arapların putperestliği de onun hakikati görüp İslam'a koşmasına engel olamadı. Medeni cesareti de çok fazlaydı. Doğru gördüğü bir şeyi çekinmeden yapar, hiç kimsenin tepkisinden korkmazdı. Bu özelliklerinden dolayı, 'İslam selamı ile selam veren ilk kişi' olma şerefine erdi. Kervan soyan biri olmasına ve Mekke'den uzak bir köyde yaşamamasına rağmen ilk beşinci kişi olarak Müslüman olabildi.

Cahiliye döneminde yaşamasına rağmen putlara tapmaktan hoşlanmaz, kendine dahi hayrı olmayan taş ve tahta parçalarına ibadet etmeyi yanlış bulurdu. Çevresindeki insanların aksine tek bir ilaha inanırdı. Kendini ve diğer varlıkları yaratan bu ilaha ibadet edilmesi gerektiğini aklın bulan Ebu Zer, nasıl ibadet etmesi gerektiğini bilemiyordu. Uzun süre Rabbine ibadet edememenin sancısını çekti. "Nasıl ibadet edebilirim?" diye düşünüp durdu. Sonunda secdeye kapanarak dua etmeye karar verdi. İslam ile

şereflemeden üç yıl önce yere kapanıp secde ederek kendince namaz kılmaya başladı.

Yıllar sonra Abdullah bin Sâmit'e hayatını anlatan Ebu Zer ona:

– Ey kardeşimin oğlu! Ben Allah Resûlü (a.s.m.) ile görüşmeden üç yıl önce namaz kılmaya başladım, dedi.

Şaşıran Abdullah:

–“Kim için namaz kılıyordun?” diye sordu.

Sahabi:

– Elbette Allah için kılıyordum, dedi.

Abdullah:

–“Nasıl kılıyordun? Hangi yöne doğru dönüyordun?” diye sorunca Ebu Zer:

– Allah hangi tarafa çevirirse o tarafa doğru kılıyordum. Güneş battıktan bir süre sonra namaz kılmaya başlıyor, sürekli yere yatıp kalkıyor, dua ederek secde ediyordum. Gecenin sonunda bir çuval gibi yere yığılıncaya kadar bu şekilde namaz kılmaya devam ediyordum. Yorgunluktan bitap düşünce olduğum yere yığılıyor, güneş doğup, sırtımı yakıncaya kadar uyuyordum.

Mekke'de İslam güneşinin henüz yeni yeni doğmaya başladığı günlerdi. Kardeşim Üneys yanıma geldi:

– Mekke'de bir işim var. İzin verirsen gitmek istiyorum, dedi.

–“Olur, git!” dedim. Kendisinden istediğim bir şey olup olmadığını sordu. Teşekkür ederek bir ihtiyacım olmadığını söyledim. Konuşmamız bittikten sonra hazırlanıp Mekke'ye gitti. Aradan günler geçtiği hâlde dönmedi. Endişelenmeye başladım. Zaman ilerledikçe endişem daha da arttı. Mekke'ye onu bulmak için gitmeyi düşünmeye başladığım bir sırada geri döndü. Onu görünce sevindim. Neler olduğunu merak ediyordum. Geri döndüğünde:

–“Niçin geciktin? Mekke'de neler yaptın?” diye sordum. Çok sevinçliydi. Sevinçten gözleri parlıyordu.

– Orada, tıpkı senin gibi tek bir İlah'ın varlığına inanan bir kişi ile karşılaştım. Kendinin Peygamber olduğunu söylüyor, dedi. Benim gibi düşünen, benim gibi inanan bir kişi olmasına çok sevindim.

–“İnsanlar onun hakkında ne diyorlardı? Tepki gösteriyorlar mı?” diye sordum.

– Elbette! Ona çok kızıyorlar. Şair, kâhin gibi şeyler söylüyorlar, dedi.

–“Onu dinledin mi? Gerçekten öyle miydi?” diye sordum. İyi bir şair olan Üneys:

– Ben pek çok şair gördüm. Şiirlerini okudum. Birçok kâhini dinledim. Onun sözleri kâhinlerin sözlerinden de, şairlerin şiirlerinden de çok farklı. Sözlerini bildiğim bütün şiirlerle karşılaştırdım, ancak o hiçbirine benzemiyordu. Vallahi o, şair de kâhin de değil. Söyledikleri son derece mantıklı! O doğruyu söylüyor. Mekkeliler ona iftira atıyorlar, onun hakkında yalan söylüyorlar, dedi.

Kardeşimi dinleyince çok duygulandım. Bir an önce Mekke’ye giderek o Zat ile görüşmek istedim. Ama hayal kırıklığına uğramaktan korkuyordum. Bu nedenle kardeşime:

–“Biliyorum yorgunsun. Bahsettiğin kişinin gerçekten Peygamber olup olmadığını merak ediyorum. Benim için Mekke’ye gidip, bahsettiğin kişi hakkında detaylı bir araştırma yapar mısın?” diye rica ettim. Ricamı kabul eden kardeşim beni kırmayarak yeniden Mekke’ye gitti.

Peygamber Efendimiz ile görüşmek o kadar kolay değildi. Müşrikler, insanlar üzerinde inanılmaz bir baskı kurarak, onunla görüşmelerine engel oluyorlardı. Mekke’ye gidince bir yolunu bularak Allah Resûlü (a.s.m.) ile görüşen kardeşim, kendisine çeşitli sorular sorarak İslam hakkında bilgi aldı. Görüşmeden sonra oyalanmadan şehirden ayrılarak köye geri döndü. Kendisini merakla beklediğimi bildiğinden ilk işi yanıma gelmek oldu. Onu büyük bir heyecanla bekliyordum. Görünce:

–“Ne yaptın? Görüşebildin mi? Ne konuştunuz?” diye sorular sorarak bilgi almaya çalıştım. Kardeşim Üneys:

– Mekke’ye gidip istediğin kişi ile gidip görüştüm. O, insanlara iyiliği emredip, kötülüklerden sakındırıyor, halkı güzel ahlaka davet ediyor, dedi.

Söylenenler hoşuma gitti. Lakin benim arzum Allah hakkında ne söylediğini duymaktı. Halkı tevhid inancına davet edip etmediğini öğrenmek istiyordum. Kardeşime:

– Ben bunlar dışında daha başka şeyleri öğrenmeni kastetmiştim. Kalbim mutmain olmadı. Sen ev halkı ile ilgilen, ihtiyaçlarını karşıla. Ben Mekke’ye gidip ne düşündüğünü, insanları neye davet ettiğini kendim öğreneğim, dedim.

Kardeşim:

– Olur. Yalnız Mekke’ye gittiğinde çok dikkatli olmalısın. Onlar Müslümanlara çok kötü davranıyorlar, yeni dinle ilgilenen herkese hakaretler savurup saldırıyorlar, dedi.

Kardeşimin tavsiyelerini dikkatle dinledikten sonra hazırlanıp Mekke’ye gitmek üzere yola çıktım. Şehre varınca, doğru halkın bir araya geldiği Mescid-i Haram’a gittim. Gözlerimi dört açıp etrafı gözleyerek Peygamber Efendimizi görmeye çalıştım. Uzun süre beklediğim hâlde kendisini görmeyi başaramadım. Allah Resûlü’nü (a.s.m.) tanımıyor, herhangi bir problemle karşılaşmamak için kimseye de sormak istemiyordum.

Bir süre sonra yiyeceğim bitti. Birkaç gün bir şey yemeden, yalnızca zemzem içerek, Mescid-i Haram’da bekledim. Geceyi de Mescid-i Haram’da geçiriyordum. Bu şekilde günler geçti. Bir gün Peygamber Efendimize rastlamak ümidi ile şehirde dolaştım. Hâlâ kalacak bir ev bulamadığım için akşam olunca geceyi geçirmek için yine Mescid-i Haram’a gittim. Durumum Hz. Ali’nin dikkatini çekmiş, yabancı olduğumu anlamıştı. Yanıma gelerek beni evine davet etti. Kendisini takip etmemi söyledi. Dediğini yapıp yürümeye başladım. Hiçbir şey konuşmadan evine gittik. Geceyi Hz. Ali’nin yanında geçirdim. Bana yemek ikram etti. Zorunlu sözler dışında sabaha kadar bir şey konuşmadık.

Sabah olunca kırbamı ve çıkınımı alarak yeniden doğruca Mescid-i Haram’a gittim. Gün boyunca etrafta dolaştım. Dikkat ettiğim hâlde ya Allah Resûlü’nü (a.s.m.) göremedim ya da gördüm de onu fark edemedim. Akşam olunca, her zamanki gibi Mescid-i Haram’ın geceyi geçirdiğim köşesine gittim. Beni gören Hz. Ali:

–“Hâlâ konaklayacağın bir ev bulamadın mı?” diye sordu. Olumsuz cevap alınca yine beni evine davet etti. Birlikte eve gittik. Yine yol boyunca hiçbir şey konuşmadık. Üçüncü gün de aynı şeyler oldu. Sabahleyin evden çıkacağım zaman bana seslenen Hz. Ali:

– Benimle konuşmak istediğin bir şey var mı? Hâlâ seni buraya getiren sebepten bahsetmedin, dedi. Aradığımı bu kadar zamandır bulamadığım hâlde hâlâ tedbiri elden bırakmak istemiyordum.

– Bana yol göstereceğine söz verir, yemin edersen, Mekke’ye niçin geldiğimi söylerim, dedim. Tebessüm eden Hz. Ali yardım edeceğine söz verince:

– Kardeşim, Mekkeli birinin Peygamber olduğunu söylediğinden bahsetti. Onun kim olduğunu, insanları neye davet ettiğini öğrenmek için Mekke’ye geldim, dedim.

Hız. Ali:

–“Kardeşin doğru söylemiş. O gerçekten Allah’ın Resûlü’dür. Evden çıktığımızda beni takip edersen seni ona götürürüm. Yalnız son derece dikkatli olmalı, birlikte olduğumuzu kimseye belli etmemeliyiz. Bunun için beni uzaktan takip et! Yolda herhangi bir tehlike gördüğüm zaman yakınimdaki bir duvara doğru gider, ayakkabımın bağını bağlıyor/su içmek istiyor gibi yaparım. Sen tehlike olduğunu anlar, beni tanımayan biri gibi yoluna devam edersin. Tehlike yoksa gideceğim yere kadar beni takip edersin!” dedi. Sevinçle:

– Olur, istediğin gibi yaparım, dedim.

Bir süre sonra evden çıktık. Günlerdir beklediğim anın gelmesi beni heyecanlandırmıştı. Bir sıkıntı olmazsa kısa bir süre sonra Allah’ın Peygamberi olduğunu söyleyen birini gören bahtiyarlardan olacaktım.

Hız. Ali önde, ben arkada yürümeye başladık. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) bulunduğu yere kadar herhangi bir tehlike ile karşılaşmadan gittik. Eve yaklaştıkça heyecanım artıyor, kalp atışlarım hızlanıyordu. Hız. Ali bir evin önünde durdu. Çevresine bakındı. Müsait olduğunu anlayınca yanına gitmemi işaret etti. Koşarcasına yanına gittim. İzin isteyip içeri girdik. İşte ordaydı. Can Muhammed’im tam karşımdaydı. Kısa bir süre önce İslam ile şereflenen Hız. Ebu Bekir ile birlikte oturmuş sohbet ediyordu. Heyecandan kısık bir sesle:

–“Esselâmu aleyke ya Rasûlallah!” diye ilk kez İslam selamı ile selam verdim. Beni görünce sevinen Allah Resûlü (a.s.m.):

– Ve aleyke’s selâm ve rahmetullah! Buyur otur, diyerek yer gösterdi. Gösterilen yere oturunca:

–“Merhaba! Hoş geldin. Kimsin? Kimlerdensin?” buyurarak beni tanımak istedi.

– Gıffâr kabilesinden Ebu Zer, dedim. Gıffâroğulları sözünü duyunca şaşırdı. Bana uzun uzun baktı. Yol kesen kabileden biri olduğumu bildiğinden şaşırmıştı.

–“Allah dilediği kişiye hidayet verir!” buyurarak hidayetini Allah’tan olduğunu belirtti. Öğrenmek istediğim soruları tek tek sordum. Her

cevap beni ona daha çok yaklaştırdı. Sevgim her geçen dakika daha da artarak zirveye ıktı. Birkaç un Allah Resûlü'nn (a.s.m.) yanında kalarak ondan İslam hakkında bilgi aldım. O ne kadar inen ayetleri tek tek öğrendim. Birkaç un sonra kendisine:

– Ya Rasûlallah! İzin verirseniz İslam'a girdiğimi insanlara duyurmak istiyorum, dedim. Yüzü asıldı. Belli ki sözlerimden rahatsız olmuştu.

– Bunu yaparsan, müşriklerin seni öldürmelerinden korkarım, buyurdu.

– Olsun, beni ldrseler de Müslüman olduğumu onlara söylemek istiyorum, diyerek isteğimi yeniledim. Peygamber Efendimiz endişesini yeniden dile getirdi. Üçüncü kez aynı şeyi istedim. Allah Resûlü (a.s.m.) ısrar ettiğimi görünce sustu.

İslam'ın insanlara mutlaka duyurulmasının gerekliliğine inandığım için bu konuda fedakârlık yapmam gerektiğini düşünüyordum. Sanırım Allah Resûlü (a.s.m.) de benim gibi düşünüyor, ancak Kureyşlilerin bana zarar vermesinden endişe ediyordu. Çok kararlı olduğumu görünce daha fazla ısrar etmeyip sustu.

Allah Resûlü'nden (a.s.m.) ayrılınca doğruca Mescid-i Haram'a gittim. Kureyşliler grup grup oturmuş sohbet ediyorlardı. Yanlarına yaklaştım yüksek sesle: “Eşhedü en l ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Rasûlühû” diyerek Müslüman olduğumu haykırdım. şaşkına dönen Kureyşliler bir anda öfke ile yerlerinden kalktılar, aslanın avına saldırması gibi üzerime saldırdılar. Vurdular vurdular vurdular... Kureyşlilerin bana ölesiye vurduklarını gören Hz. Abbas, yanlarına koştu. İnsanları kollarından, omuzlarından tutarak benden uzaklaştırdı.

–“Size yazıklar olsun! Ne yaptığınızı sanıyorsunuz? Bu kadar düşüncesizce hareket etmeniz nereden ne? Bu adamın Giffrlı olduğunu bilmiyor musunuz? Onu ldrdüğünüz zaman Giffrlıların şam'a giden kervanlarınızın yolunu keseceğini hiç mi düşünmediniz?” diye çıkıştı. Beni ellerinden alıp kenara çekti. Yüzüm dayaktan mosmor olmuş, her yanımdan kanlar akıyordu. Yüzümü sildi, kanlarımı yıkadı. Dinlenip kendime gelinceye kadar yanımdan ayrılmadı. O gidince Mescid-i Haram'ın bir köşesine geçip oturdum.

Bu kadarın yeterli olmayacağını düşünüyordum. İyice dinlendikten sonra yerimden kalkıp yeniden müşriklerin oturduğu yere gittim.

İkinci kez şehadet getirerek Müslüman olduğumu haykırdım. Sesimi duyan müşrikler yine öfkeleniler. Kan beyinlerine sıçradı. Birkaç kişi yerlerinden fırlayarak beni evire çevire dövdü. Hz. Abbas imdadıma yetişmese ölünceye kadar vururlardı. Beni müşriklerin elinden alan Hz. Abbas yaralarımıyla ilgilendi.

Hâlâ hedefe ulaşamadığımı düşünüyordum. Üçüncü kez müşriklerin karşısına geçip Allah'ın varlığını, birliğini, Efendimizin Peygamber olduğunu haykırdım. Üçüncü kere müşriklerin saldırısına uğradım ölesiyeye dövüldüm. Üçüncü sefer de Hz. Abbas tarafından kurtarıldım.

Dinlenip kendime geldikten sonra Kâbe'den ayrılarak doğruca Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına gittim. Hâlimi görünce çok üzüldü:

–“Seni bu şekilde hareket etmekten sakındırmadım mı?” diye serzenişte bulundu. Yediğim dayak umurumda değildi. Yalnızca Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın üzülmesine üzüldüm.

– Ey Allah'ın Resûlü! Nefsimin buna ihtiyacı vardı. Terbiye olması gerekiyordu, diyerek üzüntüsünü hafifletmeye çalıştım. Olaydan sonra birkaç gün daha Mekke'de kaldım. Mekke'nin benim için güvenli olmadığını bilen Allah Resûlü (a.s.m.) bir gün bana:

– Haydi, şimdi kabilenin yanına dön. Ben sana haber gönderinceye kadar orada kal. İnsanlara İslam'ı anlat! Haber gönderince gelirsın, buyurdu.

Allah Resûlü'ne (a.s.m.) veda edip Mekke'den ayrılınca doğruca memleketime gittim. Kardeşim Üneys büyük bir merak ve heyecanla beni bekliyordu. Beni görünce:

–“Ne yaptın?” diye sordu.

– Müslüman olarak, onu tasdik ettim, dedim. Sevindi.

– Ben niçin Müslüman olmuyorum? Sen Müslüman olursun da ben olmam mı? Ben de Müslüman olup onu tasdik ettim, dedi.

Birlikte annemizin yanına gittik. Yaşadıklarımızı ona tek tek anlattık. Bizi dikkatle dinleyen annemiz, teklifimizi kabul ederek İslam ile şereflendi.

Bundan sonra kardeşim ile birlikte kavmimi İslam'a davet ettim. Hicretten önce pek çok kişinin Müslüman olmasına vesile olduk. Hatta kabile reisi Hufâf bin İma dahi Müslüman oldu. El birliği ile köyde bir mescid yaptırıldı. Hufâf halkına yıllarca imamlık yaptı...

Büyük bir gayret, azim ve sabırla insanları İslam'a davet etmeye devam eden Ebu Zer, daha sonra bütün kabilesinin Müslüman olmasına vesile oldu. Allah Resûlü (a.s.m.) müsaade edince, kabilesinden birçok kişi ile birlikte Medine'ye gitti. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam, Gıffârlıların Medine'ye hicret etmesine çok sevindi:

—“Allah'ım! Gıffârlıları bağışla! Onları kötülüklerden koru!” diye dua buyurdu.^[15]

Allah onlardan razı olsun!

^[15] İbn Sa'd, *Tabakât*, 4/222; İbn Abdilberr, *İstîab*, 4/1652; Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, 1/158; Zehebî, *S. A'lâmü'n-nübelâ*, 1394; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 800, 5862; İbn Hacer, *İsâbe*, 9865; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 28/280.

İbn Sa'd, *Tabakât*, 4/222; İbn Abdilberr, *İstîab*, 4/1652; Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, 1/158; Zehebî, *S. A'lâmü'n-nübelâ*, 1394; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 800, 5862; İbn Hacer, *İsâbe*, 9865; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 28/280.

—“Allah'ım! Gıffârlıları bağışla! Onları kötülüklerden koru!” diye dua buyurdu.

Canlar Canını Buldum Varlığım Yağma Olsun!

SÜLEYMOĞULLARINDAN OLAN Amr bin Abese, etrafına ibretle bakan, düşünen, olayları tahlil eden bilinçli birisiydi. Başkalarını körü körüne taklit etmez, yapacağı işleri akıl süzgecinden geçirir, bile bile yanlış yapmazdı. İçinde bulunduğu topluma rağmen, yanlıştan uzak duracak kadar medeni cesarete sahip, yürekli bir yiğitti. Her zaman hak ve hakikati arar, bulduğunda tereddüt etmeden ona koşardı. Bu özellikleriyle öne çıktığı için toplumda 'Kurtuluşun Babası' lakabı ile meşhur oldu. Bir soru üzerine cahiliye dönemindeki ruh hâlini açık yüreklilikle ortaya koyarak anlattı.

Şeddâd bin Abdullah'tan nakledilir:

“Bir gün Ebu Ümâme, sohbet sırasında Amr bin Abese'ye:

– ‘Ey Süleymoğullarının akıllı kişisi Amr bin Abese! Konuşmaların sırasında sürekli İslam ile şereflenen dördüncü insan olduğunu söylüyorsun. Bunu neye dayanarak iddia ediyorsun?’ diye sordu.

Sahabi:

– Ben Cahiliye döneminde, insanların yanlış yolda olduğunun farkındaydım. Kimseye fayda ve zararı olmayan taş veya tahtadan yapılan putlara tapmanın doğru olmadığını düşünüyordum. Lakin doğrunun ne olduğunu bilmiyordum. Doğru yolun mutlaka var olduğuna inanıyordum. Sürekli hakikati arıyor, bulamamanın ızdırabı içinde kıvranıyordum. Aklına ve bilgisine güvendiğim birini gördüğümde zihnimi meşgul eden sorulara cevap bulmak için sorular sorarak bilgi almaya çalışıyordum. Bir yolculuk sırasında Teymeli bir Yahudi âlime rastladım. Sevinçle yanına koştum. Kendimi tanıttikten sonra direkt konuya girdim.

– Ben, akılsızca putlara tapan insanlardan biriyim. Bizler yolculuk esnasında bir yerde konakladığımızda ilk olarak çevreyi dolaşıp dört tane güzel taş buluruz. Onlardan üçünü yemek pişirmek üzere ocak yapmak için kullanırız.

Dördüncüyü tanrı yapıp taparız. Konak yerinden ayrılacağımız zaman da taşları atar, yeni konak yerine varınca yeniden taş toplaya başlarız. Üçü ile ocak yapar dördüncüsüne tanrı diye taparız.

Her şeye ‘Kâdir’ ve ‘Hay’ olan Allah’ı bırakıp, insana yarar ve zararı olmayan şu sıradan taşlara tapmanın yanlış olduğuna bütün kalbimle inanıyorum. Ancak Allah’a nasıl inanmam gerektiğini, ona nasıl ibadet edeceğimi bilmiyorum. Bu konuda bana yol gösterir misin?

Yahudi âlim:

– Elbette. Yakın zamanda Mekke’de bir Zat ortaya çıkacak. İnsanların taptığı putlardan yüz çevirerek, halkı tek olan Allah’a iman etmeye davet edecek. Aradığın ondadır. Onun ortaya çıkıp insanları Allah’a davet ettiğini duyarsan, hiç tereddüt etmeden ona koş. Yanına gidip ona tâbi ol. Çünkü o, insanlığı şimdiye kadar kendilerine sunulan en güzel dine davet edecektir, dedi.

Yahudi âlimi dinledikten sonra gönlüme sanki kor ateş düştü. Bir taraftan sevinçten uçuyor, bir taraftan gelmesi beklenen Kutlu Nebî’nin nasıl biri olduğunu hayal etmeye çalışıyordum. Yahudi âlimden ayrıldıktan sonra doğruca memleketime gittim. Aklım hayalim Kutlu Nebî’deydi. Gözlerim yolda ondan gelecek haberi beklemeye başladım. Köyümüz kervanların geçtiği yol güzergâhındaydı. Mekkeli tacirler sık sık köyümüze uğrardı. Büyük bir heyecanla onların köyümüze gelmelerini beklerdim. Geldiklerini haber alınca yanlarına koşar, Mekke’de neler olup bittiğini sorup dururdum. Bazen Kutlu Nebî’nin hasretine dayanamaz, bir şeyler öğrenme ümidiyle Mekke’ye gider, Kutlu Nebî’ye dair bir işaret bulmaya çalışırdım.

Yıllar böylece geçip gitti. Kalbimi yakan hasret ateşi her geçen gün biraz daha artıyordu. Yerimde duramaz olmuştum. O sıralarda köyümüze bir kervan geldiğini haber alınca yanına koştum. Sorularıma olumsuz cevap alınca çok üzüldüm. Bir haber alırım ümidi ile olsa gerek bilinçsizce Mekke’ye doğru yürümeye başladım. Bir süre yürüdükten sonra yolda bir adama rastladım. Yanına yaklaşıp selam verdim.

–“İsmin nedir? Nerelisin?” diye sordum. İsmiini söyledikten sonra:

– Mekkeliyim, deyince gözlerim parıldadı.

–“Mekke’de neler oluyor? Dikkat çeken bir haber var mı?” diye sordum.

Adam:

– Evet var. Hem de çok önemli bir haber var. Muhammed bin Abdullah putları reddederek, insanları yeni bir dine davet ediyor, dedi. Kulaklarıma inanamadım. Adamdan utanmasam sevincimden ağlayacaktım.

Beklediğim haberi almanın sevinci ile adama teşekkür ederek hızla yanından ayrıldım. Koşarcasına eve gittim. Yıllarca beklediğim kavuşma sevinci içerisinde, hızlıca sefer hazırlığımı yaparak Mekke’ye doğru yola çıktım. Kutlu Nebî’ye bir an önce ulaşip Rabbime nasıl iman ve ibadet etmem gerektiğini öğrenmek istiyordum.

Mekke’ye vardığımda cehaletin karanlık yüzünü bir kez daha gördüm. İnsanlar hak ve hakikate koşmak yerine, onu susturmak için seferber olmuşlardı. Mekkeli idareciler halka büyük bir baskı uygulayarak insanları Kutlu Nebî’nin yanına yaklaştırmıyorlardı. Yapılan baskılardan dolayı onun kendini gizlemek zorunda kaldığını öğrendim.

Biraz soruşturunca kendisini Kâbe’de bulacağımı düşündüm. Büyük bir heyecanla Kâbe’ye koştum. Bir köşede oturarak beklemeye başladım. Gün boyu Kutlu Nebî’yi görmek için etrafa bakınıp durdum. Güneş batıp gece olduğu hâlde ona dair bir ize rastlayamadım. İnsanlar bir bir evlerine çekildiler. Ben ise beklemekten bitap düşüp bir köşede uyuya kalmışım. Bir sese uyandım. Biri ‘Lâ ilâhe illallâh’ diyordu. Bir anda ne olduğunu anlayamadım. Kalbimin atışları hızlandı. Zihnimden,

Bu ‘o’ olabilir miydi?

Birkaç adım ötemde duran Kutlu Nebî miydi?

Evet, evet oydu. Bu sözü ondan başka kim söylerdi ki? Aradığım kişinin o olduğuna karar verince kalkıp yanına gittim.

Kendimi tanıtip Mekke'ye niçin geldiğimi anlattım. Hemen ardından soru faslına geçtim. Suya hasret toprağın yağmurla buluşması gibi hakka susayan hakikate hasret gönlüm, Kutlu Nebî ile buluşmuştu. Durur muydum? O heyecanla sordukça sordum. Soluk bile almadan sordum...

- Sen kimsin?
- Allah'ın Nebî'siyim.
- Nebî nedir?
- Allah'ın insanlara gönderdiği elçidir.
- Allah aşkına doğru söyle! Seni Allah mı gönderdi?
- Evet.
- Allah bize neler yapmamızı emrediyor?
- Putları kırıp atarak, tek olan Allah'a ibadet etmeyi, akrabalık bağlarını gözetmeyi, haksız yere kan dökmemeyi emrediyor.
- Ne güzel emirler! Sana kimler tâbi oldu?
- Bir hür, bir de köle.
- Lütfen elini uzat! Sana biat edeyim... Yerde miydim, gökte miydim bilmiyorum; ama hayatımın en mutlu anlarını yaşıyordum...

Ricamı kabul buyuran Allah Resûlü (a.s.m.) elini uzattı. Kutlu Nebî'ye biat ederek İslam ile şereflendim. Bir süre yanında kalarak İslam hakkında bilgi aldım. Bir gün kendisine:

- Müsaade et yanında kalayım, diye rica ettim.
- Yanımda kalman uygun değil. İnsanların bana ne yaptığını görmüyor musun? Tahammül edemeyeceğin sıkıntılar yaşarsın. Şimdi kabilenin yanına git, göndereceğim haberi bekle. Mekke'den ayrıldığımı duyduğun zaman gel, buyurdu.

Duyduklarım karşısında hüznümlendim. Fakat yapacak bir şey yoktu. Emre itaatsizlik edemezdim. Çaresiz boynum eğdim, Kutlu Nebî ile vedalaşarak buruk bir kalp ile memleketime geri döndüm. Aklım fikrim Allah Resûlü'nde (a.s.m.) kalmıştı. Hüznün ve özlem dolu kalbim, Kutlu Nebî'nin göndereceği habere takılı kaldı. Özlem içinde gelecek haberi beklemeye

başladım. Aradan hasret dolu uzun yıllar geçti. Büyük bir sabırla bekliyor, köyümüze uğrayan yolculardan Allah Resûlü (a.s.m.) hakkında bilgi edinmeye çalışıyordum.

Bir gün köyümüze bir grup Medinelinin geldiğini haber aldım. Büyük bir heyecanla yanlarına koştum. Allah Resûlü'nden (a.s.m.) haberleri olup olmadıklarını sordum. Gelenler Efendimizin Medine'ye hicret ettiğini söyleyince sevinçten havalara uçtum. Beklediğim an gelmiş, yıllar süren hasret bitmişti. Hızlı bir şekilde hazırlanıp Medine'ye gittim. Şehre varınca doğruca Mescid-i Nebevî'ye gittim. İçeri girdiğimde Allah Resûlü (a.s.m.) içerideydi. Efendimizi görünce kalbim heyecandan duracak gibi oldu. Edeple yaklaştım:

– ‘Beni tanıdınız mı?’ diye sordum. Allah Resûlü (a.s.m.) beni görünce çok sevindi:

– ‘Elbette. Sen Mekke’de bana gelip şöyle şöyle dedikten sonra iman eden, Sülemî kabilesine mensup kişi değil misin?’ buyurdu.

– Evet, ya Rasûlallah! Ben oyum, dedim.

Dünyalar sanki benim olmuştu. Sevinçten uçuyordum. O an mescitte oturan hiç kimsenin benden daha mutlu olmadığından emindim. Allah Resûlü'ne (a.s.m.):

– Lütfen Allah’ın size öğrettiği, benim cahil kaldığım bilgileri bana öğretin, dedim.

Allah Resûlü (a.s.m.) bana namaz kılmayı, abdest almayı uzun uzadıya anlattı...”^[16]

Pek çok insanın kendisine sunulan sayısız hidayet vesilelerini ısrarla görmezden geldiği, onlara dönüp bakmadığı zamanlar, hakikat kahramanları onlara ulaşmak için canlarını seve seve feda etmekte tereddüt etmezler. Amr bin Abese bu bahtiyarlardan biriydi. Rabbim ondan razı olsun.

Allah onlardan razı olsun!

^[16] *Müslim*, Salâtı Müsâfirîn 294; İbn Sa’d, *Tabakât*, 4/216, 7/403; Beyhakî, *Delâilu’n-nübüvve*, 2/168; İbn Abdilber, *İstîab*, 3/1192;

Zehebî, *S. A'lâmü'n-nübelâ*, 4342; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 3978; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 19/265; Şâmî, *Sübülü'l-hüdâ*, 1/122.

Allah Resûlü (a.s.m.) bana namaz kılmayı, abdest almayı uzun uzadıya anlattı...”

Müslim, Salâtı Müsâfirîn 294; İbn Sa'd, *Tabakât*, 4/216, 7/403; Beyhakî, *Delâilu'n-nübüvve*, 2/168; İbn Abdilber, *İstîab*, 3/1192; Zehebî, *S. A'lâmü'n-nübelâ*, 4342; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 3978; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 19/265; Şâmî, *Sübülü'l-hüdâ*, 1/122.

Müezzinlerin Efendisi

BİLÂL-İ HABEŞÎ, MEKKE’NİN en büyük köle tüccarlarından Abdullah bin Cüd’an’ın kölesiydi. Köle olarak dünyaya gözlerini açmıştı. Hayattan öğrendiği tek şey efendisine hizmetti. Gece gündüz efendisine hizmet eder, kırbaç cezasına çarptırılmamak için efendisinin emirlerini eksiksiz bir şekilde yerine getirmeye çalışırdı. Önüne konan şeyi yedi. İradesi yok sayılır, duyguları asla sorulmazdı. Aç mı, tok mu kimseyi ilgilendirmez, açlığı çalışamayacak duruma geldiğinde fark edilirdi.

Açıkçası köleliğe mahkûmdu. Kaçanlara neler yapıldığını bildiği için kaçıp kurtulmayı aklından bile geçirmezdi. Hem kaçsa ne yapacaktı ki? Nereye gidecek, geçimini nasıl temin edecekti? Arkadaşları gibi o da öğretilmiş çaresizlik içinde kıvranıyordu. Bunu çok iyi bilen efendisi, o ve onun gibi kölelerin evden uzakta çalışmalarına izin verir, kaçacaklarına asla ihtimal vermezdi.

Abdullah bin Cüd’an’ın asla kaçmayacağını düşündüğü kölelerinden biri de Bilâl-i Habeşî idi. Çocukluk yıllarından beri koyun otlatır, efendisini çok fazla kaygılandırmadan dağ tepe dolaşırdı. Dağlarda gezmek onun ruhuna iyi gelirdi. Kendini dağlarda özgür hissedirdi.

Bilâl-i Habeşî’nin yaşadığının farkında olmadığı gençlik çağında Mekke’de ciddi bir hareketlilik vardı. Muhammed bin Abdullah (a.s.m.) adında biri çıkmış, insanlara peygamber olduğunu ve putlara tapmanın yanlış olduğunu söylüyordu. Normalde bu tür şeyleri efendileri bilirdi. Onun gibi köleler, insan bile sayılmadıkları için bunlara karışmazdı. Lakin Hz. Muhammed (a.s.m.) kölelerin inançlarını sarsıp kendilerine getirecek şeyler söylüyordu.

Kimsenin kimseden üstün olmadığını, kölelerin de kendileri gibi insan olduğunu haykırıyordu. Hz. Muhammed’in (a.s.m.) söylemleri diğer köleler gibi Bilâl-i Habeşî’nin de dikkatini çekti. Durumun farkına varan Abdullah bin Cüd’an korkuya kapıldı. İşler büyüüp sarpa sarmadan kölelerini şehirden uzaklaştırdı.

Bilâl-i Habeşî’nin çalışmasını çok beğenen kâhya, onu diğer kölelerle göndermeyip koyunları otlatmaya devam etmesini istedi. Kâhyanın emrini yerine getiren Bilâl-i Habeşî, koyunlarını alarak

dağlara çıktı. Aklı ve gönlü, sözleri dilden dile dolaşan Hz. Muhammed'deydi.

Kimdi? Nasıl biriydi? Tam olarak ne söylüyordu? İnsanları gizli gizli neye davet ediyordu?

Aklını meşgul eden sorular bir türlü bitmek bilmiyordu. Yine böyle bir gündü. Sabah erkenden koyunlarını otlata otlata giderken bir mağaranın önünden geçiyordu. Onu gören Allah Resûlü (a.s.m.) İslam'a davet fırsatı bulduğu için sevinçliydi. Konuşmaya vesile olması için:

–“Ey çoban! Bize vereceğin bir miktar sütün var mı?” diye seslendi.

Bilâl-i Habeşî başını kaldırıp baktığında orta yaşlarda iki kişi gördü. Yüzleri nurdan parıldayan kişiler, şimdiye kadar gördüğü insanlardan çok farklıydı. İnsanların yüzüne dahi bakmaya tenezzül etmediği köleye tebessüm ediyor, insan yerine koyarak, “Ey çoban!” diyerek sesleniyordu.

Bilâl-i Habeşî onları görünce kalbinde ılık bir sıcaklık hissetti. Aklını meşgul eden soruların da etkisiyle onlardan biri insanları gizli gizli yeni dine çağıran kişi olabilir miydi, diye aklından geçirdi.

O ise ne yapmalıydı? Nasıl davranmalıydı?

Zihninde sorular birbirini kovaladı... Peygamber Efendimiz yeniden:

–“Ey çoban! Bize vereceğin bir miktar sütün var mı?” diyerek sorusunu tekrarlayınca kendisine geldi. Bu kez onu başka bir düşünce aldı. Gününü içtiği bir tas süt ile geçiren Bilâl-i Habeşî, onu verdiği zaman aç kalacaktı. Bunun için istemeye istemeye:

– Hayır veremem. Koyunlardan yalnızca biri süt veriyor. Onu sağarak karnımı doyuruyorum. Ondan başka karnımı doyuracak bir şeyim yok, dedi.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

–“Onu bize satar mısın?” diye sorunca ne diyeceğini bilemedi.

Uzun süredir görmek istediği, ancak korkudan bu isteğini kendinden bile gizlediği muhtemelen karşısında duruyordu. Üstelik ortalarda kendilerini görececek kimse de yoktu. Rahatlıkla dinleyip insanları neye davet ettiğini öğrenebilirdi.

Korkuları tereddüt etmesine neden olsa da kalbi, aradığını bulmanın sevinci ile huzurla dolmuştu. Bir anda koyunlarını hızla sürüp kendisine seslenen kişinin yanına gitti. Bilâl-i Habeşî'nin duygularını ve geçirdiği tereddüdü hisseden Peygamber Efendimiz,

hidayete giden yolda önündeki engelleri kaldırmak için ona doğru bir adım attı.

–“Bana bir kap verir misin?” diye rica etti. Gözlerini Peygamber Efendimizden ayıramayan siyahi köle, kendisine verilen değeri hayranlık içinde izliyordu. Artık aç kalması umurunda bile değildi.

– Elbette, dedi. Büyük bir sevinçle kabı aldı. Koyunu sağması için Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselama götürdü.

Kabı alan Allah Resûlü (a.s.m.) koyuna yöneldi. Kap doluncaya kadar süt sağdı. Kap dolunca, önce kendisi içti. Sonra yanında bulunan Hz. Ebu Bekir’e uzattı. Kabı alan sahabe, kanıncaya kadar içti. Kapta hâlâ süt vardı. Oda kalanı Bilâl-i Habeşî’ye uzattı. Sütü içip karnını doyuran Bilâl-i Habeşî, yemekten sonra yanlarında oturmak için izin istedi. Onu köle olarak değil de kendi gibi değerli bir insan olarak gören Peygamber Efendimiz:

–“Buyur otur!” diyerek yer gösterdi.

Peygamber Efendimiz, hâl hatır soruduktan sonra sohbete başladı. Sohbet sırasında kendisinin Allah’ın Resûlü olduğunu söyledi. Kur’ân-ı Kerim okuyup, İslam hakkında bilgiler verdi. Duyduğu her söz kalbinde yankılanan Bilâl-i Habeşî, hayretler içindeydi. Bunlar asla beşer sözü olamazdı. Belli ki karşısındaki Peygamber idi. Bunu düşününce daha da heyecanlandı.

Sözleri biten Peygamber Efendimiz kendisini hayranlıkla dinleyen Bilâl-i Habeşî’yi İslam’a davet etti. Olanlar karşısında dona kalan Bilâl-i Habeşî, tüm kalbi ile şehadet getirip Müslüman olmak istiyor fakat efendisi aklına gelince bir adım geri atıyordu.

İlk kez hür bir insan kendisine değer vererek muhatap oluyor, hor görmeden, üstten bakmadan konuşuyor, kibarca hitap ediyordu. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) kendisine yaklaşımı karşısında şaşkın, şaşkın olduğu kadarda da sevinçliydi. Yaptığı veciz konuşma, hâl ve hareketlerindeki asalet, sözlerindeki güzellik ve tatlılık onu kendine çekiyor, gönlünü tekrar tekrar fethediyordu.

Aslında onun için insan yerine konulmak ve değer verilmek bile İslam’a girmesi için yeterdi. Sözlerinin doğru olmasına bile gerek yoktu. Fakat anlattığı her şey çok doğru, doğru olduğu kadar güzel ve faydalıydı da...

Başını kaldırıp bir kez daha Peygamber Efendimize baktı. O an kalbinin ilahi bir nurla dolduğunu hissetti. Hiçbir tereddüdü

kalmamıştı. Tüm içtenliği ile şehadet getirip Müslüman oldu.

Uzun bir süredir Mekkelilerin baskı ve zulmünü yaşayan Allah Resûlü (a.s.m.), ne onun ne de bir başka sahabinin herhangi bir sıkıntı ile karşılaşmasını, müşrikler tarafından dövülüp hırpalanmasını istemiyordu. Bunun için ona:

–“İslam’a girdiğini sakın kimseye söyleme!” buyurarak sıkı sıkıya tembihte bulundu.

– Olur, diyen Bilâl-i Habeşî, konuşması bittikten sonra büyük bir sevinç ve coşku ile yanından ayrıldı. Koyunları toplayıp efendisinin evine geri döndü. O gün koyunlar, dikkat çekecek kadar fazla beslenmişti. Bu efendisinin dikkatinden de kaçmadı. Mucize kabilinden olan duruma şaşırان efendisi, bu vesile ile yıllardır ilk kez Bilâl-i Habeşî ile muhatap oldu. Onu yanına çağırdı.

– Herhalde güzel bir otlak buldun. Koyunları oraya götürüp otlatıyorsun, dedi. Efendisini gereksiz olarak şüphelendirmek istemeyen sahabi:

– Evet, çok bereketli bir otlak buldum, diyerek geçiştirdi.

Bu sözleri söylerken kalbinden Allah Resûlü (a.s.m.) ile tanışmakla ne kadar büyük bir lütuf ve berekete ulaştığını düşünüyordu.

İslam’ın emirlerini öğrenip gereğini yerine getirmeyi arzu eden Bilâl-i Habeşî, onun kalbinin derinliklerine kök salmasını istiyordu. Bunun için İslam hakkında daha fazla bilgi alması gerektiğini biliyordu. Yeni inzal edilen ayetleri öğrenmek için bir an önce Allah Resûlü’nün (a.s.m.) yanına gitmek istiyor, her akşam evine dönünce sabah olmasını dört gözle bekliyordu. Sabah olunca koyunlarını alarak doğruca Allah Resûlü’nün (a.s.m.) bulunduğu mağaranın önüne gidiyor, akşama kadar Allah Resûlü’nü (a.s.m.) dinliyor, ilminden ve feyzinden istifade ediyordu.

Hava kararmaya başlayınca istemeye istemeye mağaradan ayrılarak eve doğru yürüyordu. Ayakları âdeta ona isyan ediyor, eve gitmek istemiyordu. Lakin gitmek zorundaydı. Zira o hâlâ bir köleydi. İradesini kullanamaz, istediği zaman istediğini yapamazdı. Bilâl-i Habeşî günlerce bu gerçeği kalbi sızlayarak hatırdı, boynunu büktü, sessizce efendisinin evinin yolunu tuttu.

Artık sabahları iple çeker olmuştu. Güneş doğar doğmaz ahıra koşar, koyunlarını alıp, doğruca mağaranın önüne giderdi. Böylece

Kâinatın Efendisini (a.s.m.) dinleme, Onunla baş başa kalma şerefini ve mutluluğunu doya doya yaşardı...^[17]

Müşriklerin Şüphesi

“Su uyur, düşman uyumaz.” Ne kadar da doğru söylemişler. Bilâl-i Habeşî’deki bu ani değişim, dikkatli dostları gibi düşmanları tarafından da hemen fark edildi. Neler olduğunu merak ettiler. Lakin bir kişi hariç kimse üzerinde durmadı. Bu kişi, Allah Resûlü (a.s.m.) Mekkelileri İslam’a davet etmeye başladıktan sonra, gözlerini daha fazla açarak pür dikkat etrafı izleyen biriydi. Mekke’de olup biten hiçbir şeyi kaçırmaz, en küçük ayrıntıyı dahi fark eder, görmezden gelmeyip araştırırdı. Bu kişi, olaylardan anında haberdar olan cehaletin babası Ebu Cehil’den başkası değildi. Hakka ve hakikate kör, cehalete kucak açan Ebu Cehil... Müşriklerin elebaşı, Müslümanların can düşmanı Ebu Cehil... Bilâl-i Habeşî’ye de Mekke’yi dar edecekti.

Ebu Cehil bir gün Abdullah bin Cüd’an’ın evinin önünden geçiyordu. O sırada önünden geçen koyunlardaki değişikliği hemen fark etti. Hiçbir ayrıntıyı atlamadığı gibi bunu da atlamadı. Doğruca Abdullah bin Cüd’an’ın yanına gitti.

—“Gördüğüm kadarıyla koyunlarınız çok güzel beslenip sütlenmişler. Bunun sebebi nedir?” diye sordu. Abdullah bin Cüd’an:

—“Doğrusun! Üç gündür koyunlar iyi besleniyor, sütleri de çok arttı. Durumu biz de fark ettik, ama nasıl olduğunu anlayamadık!” dedi.

Ebu Cehil’in şeytani zekâsı devreye girdi bu kez... Bunun sıradan bir hadise değil, olağanüstü bir hâlden kaynaklandığını düşünmeye başladı. Bir süre düşündü. Ne olabileceğini bulmaya çalıştı. O sırada Allah Resûlü’nün (a.s.m.) birkaç gündür şehir dışında olduğunu hatırladı. Bununla koyunların şehir dışındaki dağ eteklerinde otladığı bilgisini birleştirdi. Düşmanını iyi tanıyan, hatta onun peygamber olduğunu çok iyi bilen cehaletin babası, bu olağanüstü hâlin onunla bir ilgisi olabileceğinden şüphelendi. Biraz daha düşündü. İlk Müslümanlar kimsesiz, fakir kişiler ve köleler değil miydi? Aklına gelen şüphe değil, gerçeğin ta kendisiydi. Olayı çözenin verdiği gurur ve mutlulukla Abdullah bin Cüd’an’a döndü:

—“Kâbe’nin Rabbine yemin ederim ki! Senin bu kölen, Ebu Kebşe’nin—Allah Resûlü’nü (a.s.m.) kastediyor—yerini kesinlikle

biliyor. Sakın, onun tekrar aynı yere gitmesine müsaade etme, yoksa maâzallah dinini terk eder!” diye sıkı sıkıya tembihte bulundu.

Bu konuşmalar yapıldığı sırada Allah Resûlü (a.s.m.) birkaç gündür kaldığı mağaradan ayrılıp Mekke’ye dönmüştü. Bu sayede Bilâl-i Habeşî takip edilse de Müslüman olduğu anlaşılamadı.

Allah Resûlü’nün (a.s.m.) köleler hakkındaki söylemleri, onların da kendileri gibi insan olduğunu, değer verilmeyi hak ettiklerini söylemesi köle sahiplerini ve soyluları çok kızdırdı. İslam’ı tebliğ etmeye ve insanları gizli gizli davet etmeye başladıktan sonra birkaç kölenin onu dinleyerek İslam’ı kabul etmesi onları daha da endişelendirdi. Bunu çok tehlikeli bir gelişme olarak değerlendiren Mekke liderleri, kölelerini kaybetmek, dahası zaman içerisinde onları karşılarında bir güç olarak görmek istemiyorlardı. Birbirlerini etkileyerek, kısa bir süre içinde hep birlikte Müslüman olabileceklerini düşünüyor, korkularının gerçekleşmesinden endişe ediyorlardı. Bunun için bütün köleleri Mekke’nin dışına çıkarmaya karar vermişlerdi.

Mekke’de en fazla kölesi olan Abdullah bin Cüd’an da bu karara uyup, kölelerini şehrin dışına çıkarması için kâhyasına emir vermiş, Kâhya emri yerine getirerek, onları şehir dışına çıkarmıştı. Yalnızca Bilâl-i Habeşî gibi birkaç kişiyi onlarla göndermemişti. Kâhya gün boyu Mekke dışında, dağ bayır dolaşarak koyun otlatan birinin olaylardan haberdar olamayacağını düşünerek onu diğer kölelerle gönderme gereği duymamıştı. Ayrıca onun hizmetinden ve ahlakından çok memnundu. Gün boyu ortalarda olmaması, akşam insanlar evlerine çekildikten sonra şehre dönmesi, onu görmezden gelmesine vesile oldu. Ayrıca onun geceleri yakınında olmasını, ihtiyaç duydukça işlerini görmesini istiyordu.^[18]

İslam’a girdiği günden itibaren ruhu büyük bir huzura kavuşan Bilâl-i Habeşî, bedenen köle olsa da aklen ve ruhen hürdü. Artık ne bilinçsizce Lât ve Uzzâ’ya tapıyor, ne de efendilerine kulluk ediyordu. İman nuru kalbini de aklını da aydınlatmıştı. Bundan böyle hiç kimse kalbine hükmedemezdi. Hiçbir güç, onu taştan tahtadan yapılan, kendine dahi faydası olmayan putlara tapmaya ikna edemezdi. Ne olursa olsun efendilerini gözünde büyütemez, yarı ilah gibi görmesini sağlayamazdı. Kalbi yalnızca Allah’a aitti. Ona bütün samimiyetiyle inanıyor, gönülden yöneliyor, ihlâsla ibadet ediyordu.

Putperest efendileri ancak bedenine hükmedebilirlerdi. Siyahi köle bu inanç ve kararlılıkla gönül kapılarını zalimlere tamamen kapatıp, Allah'a, Resûlü'ne ve onların sevdiklerini sonuna kadar açtı. Yalnız onları gönül sarayına konuk etti. Zalimlere meyletmeyi zül saydı. İnsanları köleleştiren zihniyetten ve putlarından yüz çevirdi, onlarla arasına mesafeler koydu. O inancından adı gibi emindi! Putperest efendisi emretse bile asla putlara tapmayacak, bilinçsizce hareket etmeyecekti. Zira artık o, hür insanlar gibi düşünebiliyor, olayları değerlendirerek hakikati anlayabiliyordu. Artık o, iradesinin varlığından bile haberi olmayan, akli ve ruhu çalınmış zavallı bir köle değildi. Asla da olmayacaktı...

Gönülden iman edenler için, yalnız bu dünya hayatı yoktur. Dünyadan daha da önemli bir hayat vardır. Allah Resûlü (a.s.m.) Bilâl-i Habeşî'ye bu dünyanın ötesinde bir hayatın olacağını anlatmış, oranın ebedi olduğunu söylemişti. Cennette gözlerin göremeyeceği, kulakların duyamayacağı, hayallerin ulaşamayacağı nimetlere kavuşmak için hür olsun yahut köle olsun, iman eden her insan, dünyanın geçici zevkleri için ahiret saadetini tehlikeye atacak kötülüklerden uzak durmalıydı. Hem nasıl olurda o, apaçık hakikatlere sırt çevirebilir ve onları görmezlikten gelebilirdi? Putların birer kaya veya tahta parçasından ibaret olduğunu bile bile onlara tekrar ibadet etmek aptallık değil de başka ne olabilirdi?

Bundan böyle efendisi onu öldürse bile İslam'dan asla yüz çevirmeyecek, ruhu, kalbi ve gönlünün hürriyetinden asla vazgeçmeyecekti. Hem putlardan uzaklaşıp, İslam'ın emirlerini yerine getirmek, insan olmanın gereği değil miydi? Sıradan bir eşya olmaktan kurtulup eşref-i mahlûk olduğunu gördükten sonra geri dönmek olur muydu?

Bilâl-i Habeşî iman ettikten sonra daha neler düşündü, aklından gönlünden daha neler geçti bilinmez, ama o imanın gereğini yaptı. Bedeni köle olsa da ruhu, kalbi ve gönlünü kölelikten azat ederek ebedi hürriyete kavuşturdu.

Aşk-ı İlahi Bilâl-i Habeşî'nin Kalbinden Taşıyor

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Müslüman olduğunu gizlemesi uyarısını dikkate alan Bilâl-i Habeşî İslam ile şereflendiği anlaşılmaması için

dikkatli davrandı. İnsanları şüphelendirecek hareketlerden uzak durdu. Müslüman olduğunu ailesi dışında hiç kimseye, hatta samimi olduğu kişilere bile söylemedi. Buna rağmen gizlenmeyi başaramadı. Kaderi ilahi onu imtihan olacağı bir ortama sevk etti.

İslam ile şereflendikten sonra Kâbe'ye olan sevgisi katbekat artan Bilâl-i Habeşî, fırsat buldukça ziyarete gider, defalarca tavaf ederdi. Tavaftan sonra Kâbe'nin bir köşesinde oturup tefekkür eder, iç dünyasını aydınlatıp huzur bulurdu. Yine böyle bir gündü. Sabah erkenden evden çıkıp kimsenin olmadığını düşündüğü bir vakitte Kâbe'ye gitmişti. Etrafta kimse olmadığını görünce rahat hareket etti. Emin olmak için tekrar tekrar baktı. Kimseyi göremedi. Tavaf ettikten sonra bir köşede oturup tefekküre daldı. O sırada Kâbe'ye gelen bir grup Kureyşli bir köşeye oturup sohbete dalmışlardı. Sessizce konuştukları için onları fark etmedi. Tefekkür ederken büyük bir duygu yoğunluğu yaşayan siyahi köle, âdeta yerinde duramaz olmuştu.

Ayağa kalktı. Hürriyetini elinden alıp yıllardır kendilerine zulmeden zihniyetin, baskı, zulüm ve kölelik düzeninin sembolü olan putlara baktı. Gözlerini ayırmadan bakmaya devam etti. Yıllardır içinde biriken öfke ve kızgınlığının acısını çıkarmak istiyordu âdeta. Bir daha etrafına bakındı, kimseyi göremedi. Kalbini saran, gönül dünyasını kuşatan duygu yoğunluğundan dikkatini toplayamamış, Kâbe'nin diğer tarafında oturan müşrikleri fark edememişti. Öfkesini hemen yanı başında bulunan putun yüzüne tükürerek ve kalbinden geçenleri yüzüne haykırarak dışa vurdu. Bir taraftan puta tükürüyor, bir taraftan var gücü ile haykırıyordu:

– Sana kulluk edenler zelil olsunlar! Sana kulluk edenler zelil olsunlar!

Haykırma seslerini duyan Kureyşliler, ne olup bittiğini anlamak istercesine yerlerinden fırladılar. Ayağa kalkıp sesin geldiği tarafa doğru koştular. Söylenenleri net olarak duydukları için çok kızmışlardı. Kimsenin olmadığını zannederek rahat davranan Bilâl-i Habeşî adamları bir anda karşısında görünce şaşırdı.

Adamlar:

–“Sen biraz önce ne söyledin? İlahlarımıza, onlara ibadet eden bizlere beddua mı ettin?” diye çıkıştılar.

O an siyahi kölenin sanki bütün korkuları gitmiş, yüreğini büyük bir cesaret kaplamıştı. Çekinmeden:

– Evet! Beddua ettim, diye haykırdı.

Allah aşkı ile hakikati haykıran yiğit, bu cevabı verdiği andan itibaren müşriklerin kendisine saldıracaklarından emindi. Kölelik refleksi ile sözü biter bitmez kaçmaya başladı. O kaçıyor, müşrikler kovalıyordu. Ara sokaklardan kaçarak izini kaybettirmeye çalıştı. Onu efendisi Abdullah bin Cüd'an'ın evine kadar kovalayan Kureyşliler, evin yakınlarında kaybettiler. Bilâl-i Habeşî efendisinin evine girerek bir yere gizlendi.

Onu yaşadığı evinin önüne kadar takip edenler, efendisinin evine girip saklandığından hiçbir şüpheleri yoktu. Kapının önünde avazları çıktığı kadar bağırmaya başladılar. Olanlardan habersiz olan Abdullah bin Cüd'an, kapısının önündeki bağrıışmaları duyunca şaşırıldı. Neler olduğunu öğrenmek için dışarı çıktı. Evinin önündeki kalabalığı görünce şaşkınlığı daha da arttı. Adamlara:

–“Ne oldu? Niçin toplandınız? Neden bağırıp çağırıyorsunuz?” diye sordu. Öfkeden burunlarından soluyan adamlar:

–“Sen kâfir mi oldun?” diye çıkıştılar.

Beklemediği bir tepki ile karşılaşan Abdullah bin Cüd'an duyduğu sözler karşısında şaşkına döndü. Neler olduğunu öğrenmeye çalışan gözlerle adamlara baktı:

– Ne dediğinizi kulaklarınız duyuyor mu? Benim gibi birine böyle şeyleri nasıl yakıştırırsınız? Eğer böyle bir şey yaptığımı ispatlarsanız Lât ve Uzzâ adına yüz deve keseceğim, diye çıkıştı. Adamlar:

–“Öyle diyorsun, ama senin siyahi kölen, biraz önce şöyle şöyle yaptı. Sonrada kaçıp senin evine gizlendi. Senden cesaret almasa böyle bir şeyi yapabilir miydi?” dediler.

Ne olduğunu tam olarak anlayamayan efendi, kâhyasını yanına çağırdı. Adam gelince bağırıp çağırdı:

–“Bu ne demek oluyor? Ben sana bütün köleleri şehirden uzaklaştıracaksın dememiş miydim? O kölenin burada ne işi var? Bahsedilen köleyi derhâl bulup buraya getir!” diye emretti.

Kâhya, adamları ile birlikte aramaya koyuldu. Uzun bir aramadan sonra nihayet Bilâl-i Habeşî'yi buldular. Saklandığı yerden çıkarıp tekme tokat vura vura ağzı burnu kan içinde efendilerinin yanına

götürdüler. Bilâl-i Habeşî'yi karşısında gören sahibi, adamların doğru söylediğini anladı. Kâhyasına daha fazla kızdı. Tekrar:

–“Bu ne? Ben sana bütün köleleri Mekke'nin dışına çıkaracaksın dememiş miydim?” diye bağırıp çağırmaya başladı. Kâhya mahcup bir eda ile başını yere eğdi ve:

– Efendim, o şehrin dışında koyunları otlatıyor. Yalnızca akşamdan akşama eve geliyor, dedi.

Daha fazla sözü uzatmayan Abdullah bin Cüd'an, Mekkelilerin gazabından kurtarmak için gelenlere döndü. Bilâl-i Habeşî'yi göstererek:

– Aradığınız adam bu mu? O ise onu size hediye ediyorum. Alıp götürebilir, istediğinizi yapabilirsiniz, dedi. Kölesini teslim ettikten sonra kızgın bir şekilde yanlarından ayrılıp eve girdi.

Gelenler arasında Ebu Cehil ve Ümeyye bin Halef gibi Mekke liderleri de vardı. Öne çıkan Ümeyye, Bilâl-i Habeşî'ye yapılacak işkenceyi bizzat üstlendi. Onu kolundan tutup adamlarına teslim etti. Adamlar sahabiyi sıkı sıkıya bağladılar. Oradan ayrılarak Kâbe'nin avlusuna gittiler. Çok merhametsiz biri olan Ümeyye, Bilâl-i Habeşî'ye hemen işkence yapmadı. İşkencenin daha fazla etkili olup acı vermesi için güneşin tam tepeye gelmesini beklemek gerektiğini düşünüyordu. Henüz sabahın ilk saatleri olduğu için adamlarına:

–“Şunu hemen eve götürün!” diye emretti.

Onlar sahabiyi eve götürürken kendisi de toplanmaya başlayan Kureyşlilerin ileri gelenlerinin yanına gitti. Olanları anlatarak Bilâl-i Habeşî'ye ne yapması gerektiği konusunda onlarla istişare etti. Konuşmalar sonunda onu çöle götürüp, işkence yapmaya karar verdiler.^[19]

Bilâl-Habeşî'nin bedenlen köle olması, hayatının her anının acı ve ızdırap içinde geçmesi müşrikler için yeterli değildi. Onun kalbini ve ruhunu da köleleştirmek, aklına hâkim olmak istiyorlardı. O da kendileri gibi atalarının dinine inanmalı, putlara tapmalıydı. Bunu gönül rızasıyla yapmazsa zorla yaptırmaya kararlıydılar. Bunun için gerekirse insanların akıllarından bile geçmeyen işkenceler yapabilirlerdi. Zira yaşadıkları tecrübeler onlara kalbini ve ruhunu köleleştiremedikleri kişilerin, bir gün şu veya bu şekilde mutlaka bedenî esaretten kurtulacağını söylüyordu.

Bilâl-i Habeşî köle olmasa, Zeyd bin Hârise köle olmasa, Ammâr bin Yâsir köle olmasa, kim köle olacaktı? Onlara kim hizmet edecek, işlerini kim görecekti? Kimin efendisi olacaklar? Kimi ezerek kendileri tatmin edecekler? Kime zulmedeceklerdi? Kurdukları kölelik düzeni nasıl devam edecekti!?

Hayır! Buna asla müsaade edemezlerdi. İslam'ın binbir zahmetle kurdukları kölelik düzenlerini yıkıp ortadan kaldırmasına, köleleştirdikleri insanları bilinçli bireyler hâline getirerek yeniden hürriyetine kavuşturmasına ve efendiliklerine son vermesine izin veremezlerdi. Bunun için kimseye acımaz, düzenlerine başkaldıranların başını ezerlerdi. Eş, dost, akraba dinlemez karşılına çıkanları en ağır şekilde cezalandırır, gerekirse öldürürlerdi. Öyle de yaptılar. Günlerce Bilâl-i Habeşî'ye, zayıf kimsesiz Müslümanlara öldüresiye işkence yapacaklar, İslam'a ve Müslümanlara savaş açacaklardı. Böylece kıyamete kadar sürecektir bir mücadele başlıyordu. Bu hiç durmadan devam edecek hak ile bâtılın, iman ile küfrün mücadelesi olacaktı...

Allah onlardan razı olsun!

[17] İbn Manzûr, *Muhtasar*, 5/203.

[18] İbn Manzûr, *Muhtasar*, 5/203.

[19] İbn Manzûr, *Muhtasar*, 5/204.

İbn Manzûr, *Muhtasar*, 5/204.

Artık sabahları iple çeker olmuştu. Güneş doğar doğmaz ahıra koşar, koyunlarını alıp, doğruca mağaranın önüne giderdi. Böylece Kâinatın Efendisini (a.s.m.) dinleme, Onunla baş başa kalma şerefini ve mutluluğunu doya doya yaşırdı...

Onlar sahabiyi eve götürürken kendisi de toplanmaya başlayan Kureyşlilerin ileri gelenlerinin yanına gitti. Olanları anlatarak Bilâl-i Habeşî'ye ne yapması gerektiği konusunda onlarla istişare etti. Konuşmalar sonunda onu çöle götürüp, işkence yapmaya karar verdiler.

Mekke'de en fazla kölesi olan Abdullah bin Cüd'an da bu karara uyup, kölelerini şehrin dışına çıkarması için kâhyasına emir vermiş, Kâhya emri yerine getirerek, onları şehir dışına çıkarmıştı. Yalnızca Bilâl-i Habeşî gibi birkaç kişiyi onlarla göndermemişti. Kâhya gün boyu Mekke dışında, dağ bayır dolaşarak koyun otlatan birinin

olaylardan haberdar olamayacağını düşünerek onu diğer kölelerle gönderme gereği duymamıştı. Ayrıca onun hizmetinden ve ahlakından çok memnundu. Gün boyu ortalarda olmaması, akşam insanlar evlerine çekildikten sonra şehre dönmesi, onu görmezden gelmesine vesile oldu. Ayrıca onun geceleri yakınında olmasını, ihtiyaç duydukça işlerini görmesini istiyordu.

İbn Manzûr, *Muhtasar*, 5/203.

İbn Manzûr, *Muhtasar*, 5/203.

Bitmeyen Aşk

ASIL ADI MÂBÎH BİN BUZEHŞAN olan Selmân-ı Fârisî, İsfahan'ın Cey kentinde doğup büyüdü. Valinin oğlu olan sahabi, çok iyi yetişmiş, inandığı değerlere büyük bir samimiyetle bağlanan, uğrunda her türlü fedakârlığı yapmaya hazır biriydi. Hayatı hidayet güneşini bulmak için çıktığı uzun ve zorlu bir yolculukla geçti. Bitmeyen aşka dönüşen yolculuğunu ve bu sırada yaşadıklarını bizzat kendisi anlatır:

“Ben İsfahan'ın Cey kentinde oturan İranlı bir gençtim. Babam kentin yöneticisiydi. Beni inanılmaz derecede çok seviyordu. Dünyada en sevdiği varlık bendim. Sevgisi bana zarar verecek kadar büyüktü. Beni yanından bir an olsun ayırmaz, sürekli gözünün önünde olmam için evden dışarı çıkmama izin vermezdi. Bu nedenle bütün gün evde hapis kalırdım.

Yalnızlık beni arayışa itti. Aradığımı bulmakta zorlanmadım. Büyük bir aşkla dine yöneldim. Kendimi ateşperestliğe adadım. Bütün vaktimi onunla ilgili bilgi toplamak ve dinî ritüelleri uygulamakla geçirmeye başladım. Dine yönelmem babamın da çok hoşuna gitti. Bana olan sevgisi bir kat daha arttı.

Gayretim sonuç verdi. Kısa sürede büyük mesafeler kat ettim. Gençlik yıllarımda henüz başında olmama rağmen kutsal ateşi yakma görevi bana verildi. Çok sevindim. Büyük bir aşk ve şevkle göreve başladım, en güzel şekilde yerine getirdim. Ateşin başından bir an bile ayrılmayıp sürekli onunla ilgilendim.

Babamın büyük bir çiftliği vardı. Zaman zaman oraya gider, günlerce kalırdık. Oraya gittiğimizde boş durmaz baba oğul birlikte çiftliğin işlerini yapardık. Yıllar bu şekilde akıp gitti.

Babam bir ara önemli bir bina yapımı ile yakından ilgilenmek zorunda kaldı. O binanın yapımı ile ilgilenirken çiftlik işlerinin aksamasını istemiyordu. Bir gün bana şöyle dedi:

– Oğlum! Bugün şu binanın işleri ile ilgileneceğim. İşlerim uzun sürer. Sen çiftliğe git, şu şu işleri hallet! İşin bitince oyalanmadan hemen geri gel! Sakın gecikip de beni merakta bırakma!

– Olur, şimdi çiftliğe gider, emrettikleriniz işleri yaparım, dedim. Evden çıkıp çiftliğin yolunu tuttum. Yolda bir kilise gördüm. Babamla defalarca o yoldan geçtiğim hâlde kiliseyi görmemiştim. Merak edip

yaklaştım. İçerden sesler geliyordu. Sürekli evde kalıp, dışarı çıkmadığım için, kimin ne yaptığını bilmiyordum. Başka dinlerden ve ibadetlerinden haberim yoktu. Duyduklarım çok hoşuma gitti. Neler olduğunu öğrenmek için kiliseye girdim. Bir grup insan bir şeyler yapıyordu. Belli ki ibadet ediyorlardı. Bir kenarda durup yaptıklarını seyretmeye başladım. İbadetlerinden çok hoşlandım. Ayin bitinceye kadar yapılanları hayranlıkla izledim. Ayin bitince yanıma gelen insanlarla tanıştım. Onlara dinleri ve ibadetleri hakkında sorular sordum. İlgimden hoşlanan adamlar sorularıma cevap vermekle kalmadılar. Hristiyanlığı anlatarak dinlerine girmem için beni cesaretlendirdiler. Adamları dinledikçe ilgim daha da arttı. Onlar gibi olmaya heveslendim. Kendi kendime:

– Vallahi bu din, bizim dinimizden daha iyi, dedim. Babamın beni çiftlik işlerini görmem için gönderdiğini unutmuşçasına akşama kadar kilisede oyalandım. Aklıma gelen tüm soruları sorarak bilgi aldım. Bir ara:

–“Bu dinin merkezi neredir?” diye sordum.

Adamlar:

– Merkezi Şam’dır, dediler.

Akşamın yaklaştığını fark edince, babamın beni bir iş için gönderdiğini hatırlayıp kaygılandım. Acele ile kiliseden ayrılıp koşar adımlarla eve döndüm. Kilisede çok fazla oyalanmış, çiftliğe gidip babamın söylediği işleri yapmamıştım. Yol boyunca kendime kızıp durdum: “Neden bu kadar çok durdun? Başka bir gün gelir istediğin kadar kalır, sormak istediklerini sorardın! Şimdi babana ne diyeceksin?” deyip durdum kendi kendime. Yol uzadıkça uzadı, bir türlü bitmek bilmedi. Sonunda eve vardım. Hayatım boyunca ilk kez babamın sözünü yerine getirmemiştim. Bir suçlu gibi içeri girdim. Babam beni görünce sevindi. Ama sevincini gizlemeye çalıştı. Bana sert sert baktı:

– Nerede kaldın? Niçin geciktin? Ben sana “Söylediğim işleri yap ve oyalanmadan hemen geri dön, demedim mi?” diye kızdı. Utancımın babamın yüzüne bakamıyordum.

– Özür dilerim babacığım! Çiftliğe giderken yolda bir kilise gördüm. Bazı insanlar orada ibadet ediyorlardı. Onları seyretmeye dalınca akşam olduğunu fark edemedim, dedim. Babamın sözlerimden hoşlanmadığı her hâlden belliydi. Çok kaygılanmıştı.

– Oğlum! Lütfen bir daha gitme! O din de hayır yok. Senin ve atalarının dinî ondan daha hayırlıdır, dedi. Duyduklarım ve gördüklerim beni derinden sarsmış, babama itiraz edecek kadar etkilemişti.

– Hayır. Vallahi onların dinî bizim dinimizden daha iyidir, diye itiraz ettim.

İlk kez itiraz ettiğimi duyan babam, bir süre şaşkınlıkla yüzüme bakakaldı. Kendisine itiraz edeceğim aklının ucundan bile geçmemişti. Şaşkınlığı geçince yeri göğü inletircesine bağırmaya başladı. Hakaretler savurarak üzerime yürüdü. Dinimi terk edeceğim korkusu onu çılgına çevirmişti. Kendince yoldan sapmamı önlemek için tedbir aldı. Ayağıma zincire bağlayarak, beni eve hapsedti. Aylarca bu şekilde kaldım. Hareketsiz kalmaktan çok sıkıldım. Hayat âdeta çekilmez oldu. Günler geçmek bilmedi. Babamın yaptıklarına inanamıyordum.

Bir şeye bu kadar mı körü körüne bağlanılırdı?

Taassup, insanın bu kadar mı aklını başından alırdı?

İnsanın gözü canından çok sevdiği biricik yavrusunu zincirlere vuracak kadar mı körleşirdi?

İnsan bu kadar zalim olabilir miydi? Günlerce düşündüm. Tefekkür bana iyi geldi. Bir süre sonra babama kızmayı bıraktım. O günden itibaren rahatladım. Rabbim Nemrud'un yaktığı ateşi İbrahim (a.s.) için serin ve selamet kıldığı gibi benim içinde bulunduğum hâli rahmete çevirdi. Tefekkür ettikçe ufkum açıldı, kalbim rahatladı. Karanlığa kızmak yerine önümü aydınlatacak ateşler yakmam gerektiğine karar verdim. Bu Mecûsîlerin ateşi gibi içi karartan ateş değil, kalpleri aydınlatan nurani bir ışık olmalıydı. Sonunda buldum.

Hristiyanlığı en güzel şekilde öğrenip Rabbime onun istediği şekilde kul olmalıydım. Hedefime ulaşmak için öncelikle zincirlerden kurtulup kilise ile irtibata geçmeli, onlar vasıtası ile Hristiyanlığın merkezi Şam'a gitmeliydim. Böylece babamın baskılarından da kurtulurdum. Bundan sonra nasıl kurtulacağımı düşünmeye, çare aramaya başladım. Sonunda bir fırsat yakaladım. Bir yolunu bularak, biri ile kiliseye haber gönderdim. Durumumu anlatarak yardım istedim:

–“Şam'dan Hristiyan tüccarlar kilisenize geldiği gün beni zincirlerden kurtarıp, Şam'a gönderir misiniz?” diye rica ettim. Büyük

bir heyecanla gelecek haberi beklemeye başladım. O günden sonra âdeta akrep ve yelkovan durdu, zaman geçmek bilmedi. Rabbim lütfetti, fazla beklemedim. Çok geçmeden kiliseden bir haber geldi:

– Şam’dan Hristiyan tacirler kilisemize geldiler.

Haberi alınca kendimi dünyanın en bahtiyar insanı gibi hissettim.

Gelen kişiye:

– Lütfen kilisedekilere tacirler işlerini bitirip, geri dönmek istedikleri zaman beni buradan kurtarmalarını bildir, dedim.

Yardıma kabul eden kilise yetkilileri tacirler Şam’a döneceği zaman, babamın evde olmadığı bir sırada gizlice eve geldiler. Ayağımdaki prangaları çıkararak beni ev hapsinden kurtardılar. Birlikte kiliseye gittik. Tacirler yola çıkmak üzereydiler. Aralarına katılıp, kervanla Şam’a gittim. Uzun ve yorucu bir yolculuk olsa da şikâyetim yoktu. Zira bedenim yorulsam da ruhen dinleniyordum. Sonunda yol bitti Şam’a vardık. Çok güzel bir şehirdi. Şehre hayran kaldım. Lakin benim etrafa bakmaktan daha önemli işlerim vardı. Arkadaşlarıma:

–“Burada Hristiyanlığı en iyi bilen kişi kimdir?” diye sordum.

– Onu en iyi kilisedeki başpiskopos bilir, dediler. Yerini öğrenip doğruca kiliseye gittim. Başpiskoposu bulup, başımdan geçenleri olduğu gibi anlattım. Sonra:

– Siz de uygun görürseniz Hristiyan olmak, sizin yanınızda kalıp, hizmet etmek, bu sırada dinin emirlerini en güzel şekilde öğrenmek ve sizinle birlikte ibadet etmek istiyorum, dedim. Memnuniyetle kabul etti.

Başpiskoposun ricamı kabul etmesi beni ziyadesi ile sevindirdi. Kiliseye yerleşerek, orada kalmaya başladım. Bir yandan Hristiyanlığı öğrenirken bir yandan da ibadet ediyordum. Bu sırada başpiskoposun yanından ayrılmıyor, hizmetini aksatmadan yapıyordum.

Aylar yılları kovaladı. Yıllarca kilisede kaldım. Bu vesile ile başpiskoposu yakından tanıma fırsatı buldum. Başpiskopos, görüldüğünün aksine çok kötü, gözünü mal hırsı bürümüş bir adamdı. Etkili konuşmalar yapar, konuşmalarında insanları sadaka vermeye teşvik ederdi. Sözlerinden etkilenen halk, ciddi miktarda yardım yapardı. Toplanan yardımlar kiliseye gelir, başpiskoposa teslim edilirdi. Onları alan başpiskopos çok az bir kısmını fakirlere dağıtır, kalanını kendine ayırır, gizli bir yerde saklardı. Bu yolla

zaman içinde tam yedi küp altın ve gümüş biriktirmişti. Yaptıklarının farkına vardığımda uzun süre inanmak istemedim. Çeşitli şekillerde tevil ederek, kendimi yanlış anladığıma ikna etmeye çalıştım. Lakin bu uzun sürmedi. Yaptıkları tevil edilecek gibi değildi. Kesinlikle fakir fukaranın hakkını çalıyordu. Gerçeği anladığımda çok kızdım. Öfkem büyüyerek zaman içinde büyük bir kine dönüştü. Bir ara büyük bir ikilem yaşadım. Öğrendiklerimi tekrar tekrar sorguladım. Sonunda:

– Bütün bunlar dinden değil, adamın mal-mülk hırsından kaynaklanıyor, diyerek rahatladım. Orada daha fazla kalmak istemiyor, başka bir kiliseye gitmeyi planlıyordum. Bu arada başpiskopos öldü. İnsanlar onun ölümüne çok üzüldüler. Gözyaşı döktüler. Cenaze merasimi için akın akın kiliseye geldiler. Hazırlıklar başladı. İnsanların ona gösterdiği aşırı sevgi ve ilgiyi görünce rahatsız oldum. Aldatılmalarına tahammül edemedim. Vicdanım sızladı. Sonunda dayanamadım cenaze için gelenlerin karşısına geçtim:

– Üzülerek söylemeliyim ki başpiskopos, sizin tanıdığınız gibi biri değildi. O son derece hırslı bir insandı. Size sadaka vermenizi söyler, heyecanlı konuşmalar yaparak sizi teşvik eder, ancak gelen sadakalardan çok azını ihtiyaç sahiplerine dağıtırdı. Çoğunu kendine ayırırdı, dedim.

Sözlerime inanmak istemeyen halk bana çok kızdı. Kimi homurdandı, kimi hakaretler savurdu, hatta birkaçı dövmeye kalkıştı. Sözlerimi ciddiye alan insanlar araya girerek beni adamların elinden kurtardılar. Ardından:

–“İddianı ispatlayacak delilin var mı?” diye sordular.

– Evet! İsterseniz size sakladığı hazinenin yerini gösterebilirim, dedim. Şaşkınlıktan ne diyeceklerini bilemediler. Gayriihtiyari:

– Haydi, göster, dediler.

Adamların önlerine geçip hazinenin bulunduğu yere götürdüm. Başpiskoposun sakladığı altınları gösterdim. Orada içi altın ve gümüş dolu yedi küpü vardı. Küpleri görünce şaşırıp kaldılar. Biraz önce beni dövmeye kalkışanlar şimdi ona kızıyorlardı.

–“Bu nasıl olur? Bunu bize nasıl yapar? Duygularımızı nasıl sömürür? Onu asla gömmeyiz!” diye bağırıyorlardı. Öfkeleri dinmek bilmedi. Adamı önce astılar, sonrada taşıdılar.

Bir süre sonra kiliseye yeni bir başpiskopos geldi. Müslümanları saymazsak hayatım boyunca ondan daha faziletli birini görmedim. Dünyaya asla değer vermez, âhireti öncelerdi. Hayatını her an ölecekmiş gibi yaşar, gece gündüz ibadet eder, insanların hizmetine koşardı.

Onu çok sevdim. Hayatımda daha önce, onun kadar çok sevdiğim biri olmamıştı. Uzun bir süre ona hizmet ettim. Ondan çok istifade ettim, ilim ve feyiz aldım. Onun sayesinde dinime daha fazla bağlandım. Lakin hiçbir şey baki değildi. Her canlı gibi o da ölümlüydü. Bir gün hastalandı. Hastalığı her geçen gün biraz daha ağırlaştı. Vefat edeceğini anladığım zaman, yanına gittim.

–“Sizi, şimdiye kadar hiç kimseyi sevmediğim kadar çok sevdim. Yanınızda kaldığım süre içinde sizden çok istifade ettim. Gördüğüm kadarıyla Rabbe kavuşma vaktiniz geldi. Bana tavsiye edeceğiniz biri veya yapmamı istediğiniz bir şey var mı?” diye sordum.

– Evladım! Senin aradığın gibi biri, bugünlerde yok denecek kadar az. Samimi din âlimleri çoktan dünyayı bırakıp gittiler. Geride kalanlar dinini değiştirip arzularına uydurdular. Allah’ın birçok emrini ihmal ettiler. Senin aradığın gibi biri, bildiğim kadarı ile yalnızca Musul kentinde var. Hayatını Rabbine adayan o zat, falan kilisede bulunan falan kişidir. Bu yolda ilerlemek istiyorsan onun yanına git. Kendisinden çok istifade edersin, dedi.

Konuşmamızdan kısa bir süre sonra vefat etti. Çok üzüldük. Gözyaşları içinde kavuşmayı özlemle beklediği Rabbine yolcu ettik. Onun vefatından sonra Şam’dan ayrılarak, Musul’a doğru yola çıktım. Günlerce yürüdüm. Şehre varınca doğruca başpiskoposun söylediği kiliseye gittim. İsmi verdiğî âlimi buldum. Kendimi tanıttıktan sonra ilim irfanımı artırıp Rabbime kulluk yolunda ilerlemek istediğimi bildirdim. Başpiskoposun bu arzuma kavuşmam için bana kendisini tavsiye ettiğini söyledim. Beni dikkatle dinleyen Musul başpiskoposu sözlerimden memnun kaldı.

– Yanımda kalabilirsin, diyerek beni hizmetine kabul etti. Şükranlarımı bildirerek kiliseye yerleştim. Uzunca bir süre yanında kalıp ona hizmet ettim. O da Şam’daki başpiskopos gibi, çok iyi bir din âlimiydi. Ondan da çok şey öğrendim, azami derecede istifade ettim. Yaşlı olan zat, bir süre sonra hastalandı. Belli ki onun da vuslat zamanı gelmişti. Bu onun için vuslat benim için firaktı. Rabbine

kavuşma zamanının geldiğini anladığımda çok üzüldüm. Yanına gittim, durumumu hatırlattıktan sonra:

–“Bana sizden sonra istifade edebileceğim bir kişi tavsiye eder misiniz?” diye rica ettim.

– Evladım, niyetin çok güzel. Lakin artık yeryüzünde bizim yolumuzu takip eden kimse kalmadı. Senin aradığın gibi âlimler bir elin parmaklarının sayısı kadar bile kalmadı. Onlardan biri Nusaybin’de falan kilisede bulunuyor. İstersen onun yanına git! Selamımı söyleyerek kendisine gönderdiğimi söyle! Yanında kalmak istediğini bildir, dedi.

Bu konuşmadan bir süre ağırlaşan başpiskopos vefat etti. Kalpler hüznle, gözler yaşla doldu. Defin merasimi bitince, dostlarımla vedalaşarak Musul’dan ayrıldım. Bir yerde oyalanmadan doğruca Nusaybin’e gittim. Başpiskoposun tavsiye ettiği zatı bularak görüştüm. Musullu başpiskoposun selam ve tavsiyesini bildirdikten sonra hayat hikâyemi anlattım. Hizmetinde kalıp, kendisinin ilim irfan, feyiz ve bereketinden istifade etmek istediğimi belirttim. Anlattıklarımın memnun kalan başpiskopos beni yanına kabul etti. Bir süre hizmetinde bulundum. İlim ve irfanından istifade ettim. Ancak birlikteliğimiz uzun sürmedi. Tanıştıktan bir süre sonra hastalandı. Durumu fark edince yanına gittim.

– Lütfen bana ilim irfanından istifade edebileceğim, hizmetinde bulunabileceğim, sizin gibi birini tavsiye edin, diye rica ettim. Beni kırmadı. Umûriye kentinde yaşayan salih bir insanı tavsiye etti:

– Bizim gibi yaşayan insanlar neredeyse kalmadı. İstersen onun yanına git! Mutlaka istifade edersin, dedi. Çok sevindim.

– Emredersiniz, diyerek yanından ayrıldım.

Konuşmamızdan bir süre sonra vefat etti. Onu Rabbine yolcu ettikten sonra dostlarımla vedalaşarak Nusaybin’den ayrılıp yeniden yollara düştüm. Umûriye’ye varınca bahsedilen kiliseye gittim. Tavsiye edilen salih zatla görüştüm. Kendimi tanıttıktan sonra Nusaybin’deki başpiskoposun selam ve tavsiyesini ilettim. Anlattıklarımı ilgi ile dinleyen başpiskopos:

– İstedığın kadar yanımda kalabilirsin, diyerek beni hizmetine kabul etti.

O da diğer başpiskoposlar gibi kendini Rabbine adanmış salih bir insandı. İlminden, tecrübelerinden, hâl ve hareketlerinden çok

istifade ettim. Onun yanında kemal yolunda büyük mesafeler kat ettim.

O güne kadar zamanımın tamamını kilisede geçirir, gece gündüz ayrılmazdım. Umûriye’de iken bir değişiklik oldu. Bir vesile ile iş bulup çalışmaya başladım. İyi kazanıyordum. Kazancım her geçen gün biraz daha artıyordu. Kazancımla çok sayıda inek ve koyun satın aldım.

Günler hızla akıp gitti. Umûriye’deki salih insan hastalanarak ölüm yatağına düştü. Diğerleri gibi onun yanına da gidip kendisinden sonra hizmet edebileceğim birini tavsiye etmesini rica ettim. Bana:

– Evladım. Şu an yeryüzünde bizim yolumuzu takip eden birinin var olduğunu sanmıyorum. Öyle birini de tanımıyorum. Ancak istersen sana başka bir şey tavsiye edeyim. Bildiğin gibi yakın zamanda bir Peygamber gelecek. Geleceği zamanı çok yaklaştı. Gölgesi üzerimize düştü. Başka bir din adamının yanına gitmektense onun yanına kendisine tâbi ol! O, İbrahim (a.s.) peygamberin dinî üzere gönderilecektir. Kendisi Arap topraklarında Haram’da ortaya çıkacak. İçinde hurma bahçeleri bulunan, iki taşlık arasındaki bir yere hicret edecek.

O, hediye kabul edecek, lakin sadakayı kabul etmediği gibi, verilen sadakadan da yemeyecek. İki omuzu arasında peygamberlik mührü olacak. Eğer oralara gidebilirsen bir saat bile vakit kaybetme, hemen hazırlanıp yola çık, dedi.

Başpiskopos Son Peygamber’den bahsedince kalbimde tarifi mümkün olmayan bir sevgi rüzgârı esti. Bir an önce Umûriye’den ayrılıp Son Peygamberin izinin peşine düşmek için yola çıkma arzusu belirdi. İçime kor bir ateş düşmüştü. Kalbim alev alev yanıyordu. Lakin bahsedilen yerler daha önce hiç gitmediğim, tanımadığım yerlerdi. Üstelik çok uzaktı. Nasıl gideceğimi bilmiyordum. Kısa bir süre tereddütten sonra toparlandım. İçimden “Son Peygamberi bulmak için gerekirse dünyanın öbür ucuna gider, hayatımın sonuna kadar ararım” diye geçirdim.

Düşüncelere daldığım sırada hizmetine baktığım salih insan ağırlaştı. Kısa bir süre sonra da Rabbine vasil oldu. Cenazesi ile yakından ilgilendim. Defin işleri bittikten sonra Son Peygamberi nasıl bulacağımı, peygamber olarak gönderileceği topraklara nasıl gideceğimi araştırmaya başladım. Araştırmaya devam ettiğim

sıralarda Arap tacirlerine rastlayınca dünyalar benim oldu. Ticaret yapmak için Umûriye'ye gelmişlerdi. Sevinçle yanlarına giderek tanıştım. Kelb kabilesinden olduklarını söylediler.

Nasıl birileriydiler? Beni Son Peygamberin yaşadığı ülkeye götürürler miydi? Emanete ihanet edip köle diye satarlar mıydı?

Aklımdan pek çok soru geçiyordu. Lakin sonucu ne olursa olsun böyle bir fırsatı asla kaçırmamalıyım. Beni ona götürmeleri için bütün varlığımı vermeye hazırdım. Kendilerine:

– Benim şu kadar koyunum, şu kadar ineğim var. Dönüşte beni kervanınıza alıp Arap topraklarına götürürseniz, sahip olduğum bütün koyunları ve inekleri size veririm, dedim.

Teklifimi kabul etmeleri için bütün kalbimle dua edip, Allah'a yalvardım. Duam kabul olmuştu. Adamlar teklifimi düşünmeden hemen kabul ettiler:

– Olur, seni istediğin yere götürürüz, dediler.

Sevinçten neredeyse adamların boynuna sarılıp hıçkırığa hıçkırığa ağlayacaktım. Yıllardır peşinden koştuğum ilahi mesajı insanlığa bildirmek için gönderilen Son Peygambere bu kadar çok yaklaştığıma inanamıyordum. Secdeye kapanıp saatlerce şükretmek, onu görmeme yardım etmesi için Rabbime dua edip yalvarmak istiyordum.

Zaman durdu. Vakit geçmek bilmedi. Adamların mallarını satıp yeni mallar almak için geçirdikleri birkaç gün bana birkaç asır gibi uzun geldi. İnanılmaz bir duygu yoğunluğu yaşıyor, bir an önce yola çıkmak istiyordum. Sık sık yanlarına gidip hareket zamanını soruyordum. Nihayet zaman geldi. Bir gün bana:

– Hazırlan, yarın erkenden yola çıkıyoruz, dediler. O andan itibaren sanki vuslat sevincini yaşıyor, Son Peygamberin kokusunu duyuyor gibiydim. Gözüme uyku girmede. Sabahı iple çektim. Günün ilk ışıkları ile adamların yanına koştum. Kervana katılıp yola koyuldum. Her adım beni ona biraz daha yaklaştırıyordu. Devemi hızlandırmak, uçarcasına yanına varmak istiyordum. Yollar bitmek bilmesede sonunda Vâdi'l-Kurâ'ya vardık. Ben Son Peygamberin memleketine gelme sevinci yaşarken adamlar benim için plan yapıyormuş. Bütün malımı aldıkları hâlde anlaşılmamızı bozarak, bana ihanet ettiler. Beni sıkı sıkıya bağlayıp köle pazarına götürüp bir Yahudi'ye sattılar.

Neye uğradığımı şaşırmışım. Köle olmam umurumda bile değildi. Tek düşüncem Son Peygamber idi.

Ona ulaşabilecek miydim?

Köle olarak da olsa ayı kıskandıran mah cemâlini görebilecek miydim?

Düşündükçe ümitlerim söndü, içim karardı. Moralim bozuldu, sevincim kedere döndü. Allah'tan ümit kesilmezdi. Nerelerden buralara gelmişim. Neler görmüş geçirmişim. Hepsi bir filim şeridi gibi gözümün önünden teker teker geçti. Sonra olanda hayır vardır, diyerek rahatlamaya çalıştım.

Yahudi beni alıp evine götürdü. Yabancı bir yerde köle olarak ne yapacağımı, Son Peygambere nasıl ulaşacağımı düşünürken etraftaki hurma ağaçlarını gördüm. Gördüğüm hurma ağaçları beni kendime getirdi. İçimi karartan kara bulutlar dağılıp yerini ümide bıraktı. Sevinçle kendi kendime:

– Efendimin bana anlattığı yer burası olsa gerek, diye söylendim. Devamını getiremedim. Kelimeler boğazımda düğümlendi. Çünkü tam o sırada efendimin amcasının oğlu çıkageldi.

–“Köleni bana satar mısın?” diye sordu. “Beni nereye götürecekti? Buradan uzaklaştıracak mıydı?” diye düşünürken Kurayzaoğullarından olan adamın, beni satın alınca Medine'ye götüreceğini öğrendim.

Medine'nin neresi olduğunu bilmiyordum. Son Peygambere yaklaşacak mıydık uzaklaşacak mıydık? Hiçbir şey bilmiyordum. Aradığımı bulmuşken başka yere gitmek beni çok üzdü. Lakin sabredip kader planında neler olduğunu görmeyi beklemekten başka çarem de yoktu. Adam beni satın aldıktan hemen sonra yola çıktık. Bir süre sonra Medine'ye geldik. Şehre yaklaştığımızda sessiz sessiz ağlıyordum. Bu sevinç gözyaşlarıydı. Karşımda gördüğüm yer, Umûriye'deki salih insanın bana anlattığı yerin ta kendisiydi. Son Peygamberin hicret edeceği şehirdi. Üzüntüm tamamen kayboldu. Kölelik umurumda bile değildi. Efendime zevkle hizmet etmeye başladım.

Vuslat Vakti

Medine'ye gittiğim günden itibaren çevreyi tanımaya çalıştım. Son Peygamberin izini bulmak, ona dair bir ipucu yakalamak için

konuşulanları dikkatle dinledim. Ben Allah'ın son elçisini ararken o henüz Mekke'de müşriklere karşı İslam'a davet mücadelesi veriyormuş. Bu yüzden olsa gerek bütün gayretime rağmen uzun süre onunla ilgili bir bilgiye ulaşamadım. Olanlardan habersiz bir şekilde, köle olarak yaşamaya devam ettim. Köle oluşum ondan haber almamı ciddi şekilde engelliyordu. Hatta Medine yakınındaki Kubâ'ya gelişinden bile haberim olmamıştı.

Bir gün hurma ağacının tepesinde, efendime ait işleri görürken, amcasının oğlu nefes nefese yanıma geldi. Doğruca hurma ağacının gölgesinde oturan efendimin yanına gitti. Başına dikildi:

– Allah Kayleoğullarını kahretsin. Vallahi onlar şu anda Kubâ'da, Mekke'den gelen ve kendisinin Peygamber olduğunu söyleyen bir adamın başına toplanmış sözlerini dinliyorlar, diye bağırdı.

Adamın sözlerini duyar duymaz büyük bir heyecana kapıldım. Vücudum tir tir titredi. Ağaçtan düşecek gibi oldum. Efendimin üzerine düşmemek için ağaca sıkı sıkıya sarıldım. Titremem azalınca hızlıca ağaçtan indim. Büyük bir heyecanla efendimin amcasının oğlunun yanına gittim. Âdeta köle olduğumu unutmuştum.

–“Ne dedin? Ne dedin?” diye bağırdım.

Adamlar şaşırdılar. Ne oluyor dercesine yüzüme baktılar. Şaşkınlıkları geçince elini havaya kaldıran efendim, yüzüme şiddetli bir tokat attı. Sonra:

–“Onun anlattıklarından sana ne be! Sen işine bak! Haydi, işin başına git!” diye bağırdı. Tokat bana köle olduğumu hatırlatmaya yetmişti. Özür diledikten sonra:

– Onunla ne işim olacak, yalnızca merak ettim. Ne demek istediğini anlamaya çalıştım, dedim.

Efendimi daha fazla öfkeliendirmemek için işime geri döndüm. Sakin olmaya çalışsam da heyecandan yerimde duramıyordum. Onu görmek için dünyanın öbür ucundan kalkıp buralara kadar geldiğim ve bu uğurda köle olduğum hâlde kendisini görememem beni kahrediyordu. Bir an önce yanına gitmek güneşi kışkırtan yüzünü görmek istiyordum. Lakin imkânsızdı. Ben bir köleydim. Köle yapılmama ilk kez bu kadar kızdım.

İşimi bitirdikten sonra Son Peygambere nasıl ulaşabileceğimi düşünmeye başladım. Uzun uzun düşünüp çeşitli alternatifler ürettim. Sonunda gece gizlice evden ayrılıp onu görmeye gitmeye

karar verdim. Yakalanma ihtimalim yüksekti ama bu umurumda bile değildi. Uğrunda canımı feda etmeye, onu görmek için yola çıktığım günden beri hazırdım.

Son Peygamberi görmeye gitme düşüncesi beni rahatlattı. O andan itibaren tek işim havanın kararıp insanların evlerine çekilmesini beklemek oldu. Sabretmekte zorlandım. Ona bu kadar yaklaşmışken sabretmem elbette beklenemezdi. Yine de sabırla gecenin gelmesini bekledim. Zaman yaklaştıkça kalbim heyecandan çarpar olmuştu. Sonunda içimi yakan hasret ateşini söndürme, Son Peygambere, en sevgiliye kavuşma vakti geldi.

Hava kararınca bir süreden beri yemeyip biriktirdiğim hurma gibi yiyecekleri Son Peygambere hediye etmek için yanıma aldım. Sessizce evden ayrıldım. Sağa sola bakındım. Kimsenin olmadığını görünce karanlığın içine daldım. İnsanlara görünmeden Efendimizin konuk olduğu Kubâ köyüne doğru yola koyuldum.

Yakalanmadan gidebilecek miydim? Nasıl biri ile karşılaşacaktım? Yanında nasıl hareket etmeliyim? Peygamber olduğunu anlamak için ne yapmalıyım?

Yol boyunca düşündüm durdum. Peygamber olup olmadığını sınamaya karar verdim. Kubâ'ya vardığımda En Sevgili ile aynı köyde olduğuma inanamadım. Köyde gördüğüm birine onun konuk olduğu evi sordum. Biraz ötede olduğunu söyledi. Evin önüne geldiğimde ayaklarımın heyecandan titrediğini fark ettim. İzin isteyip Huzur-u Saadetlerine girdim. İşte ordaydı. Tam karşımda! Son Peygamber! En Sevgili! Uğruna bin canımı feda edeceğim Zat! Utancımdan başımı kaldırıp nurani çehresine doyasıya bakamadım.

–“Esselâmu aleyküm ve rahmetullah!” diyerek kısık bir sesle selam verdim. O ve yanındakiler selamımı aldılar. Birkaç adım sonra yanımdaydım. Yanımda götürdüğüm yiyecekleri uzattım:

– Lütfen bunları kabul edin. Duyduğuma göre siz salih bir insanmışsınız. Etrafınızdakiler ihtiyaç sahibi, garip kişilermiş. Size bir miktar yiyecek getirdim. Gördüğüm kadarı ile sizin bu sadakaya başkasından daha çok ihtiyacınız var. Buyurun afiyetle yiyin, diyerek yiyecekleri onlara doğru uzattım. Sahabilere dönerek:

– Yiyin, buyurdu. Lakin kendi tek bir lokma dahi yemedi. Bu peygamber olduğunun işaretlerinden biriydi. Çok sevindim. İçimden:

– Bu bir, dedim. Fazla zamanım yoktu. Efendimin yokluğunu anlamaması için bir an önce geri gitmem gerekiyordu. İstemeye istemeye ayrılıp eve döndüm. Aklım ve kalbim onda kalmıştı. Bir an bile aklımdan çıkmıyordu. Bakışları, duruşu, tebessümü gözümün önünden gitmiyordu. Yeniden yanına gitmek için fırsat kollamaya başladım. Lakin olmadı.

Aradan günler geçti. Bu arada Allah Resûlü (a.s.m.) Kubâ'dan ayrılarak Medine'ye geldi. Ebu Eyyûb'un evine yerleşti. Duyunca çok sevindim. İşim biraz daha kolaylaşmıştı. Bu arada yeniden yiyecek bir şeyler biriktirmiştim. Bir yolunu bulup tekrar yanına gittim. Huzuruna çıktığımda heyecandan çarpan kalbim huzur doldu. Selam verdikten sonra götürdüğüm yiyecekleri uzattım:

– Size getirdim. Lütfen kabul edin diyerek yiyecekleri takdim ettim. Hediye kabul eden Allah Resûlü (a.s.m.) sahabilere:

– Yaklaşın kardeşinizin getirdiği yiyecekten yiyin, buyurarak çevresindekilere ikram etti. Kendi de onlarla birlikte yedi. Hediye yemesi Peygamber olduğunun bir işaretiydi. Sevincim bir kat daha arttı. İçimden:

– Bu iki, dedim. Kısa bir süre yanında kalıp sohbetini dinledikten sonra izin isteyip ayrıldım. Karanlıklara karışıp geldiğim gibi gizlice eve döndüm.

En Sevgiliyi görmenin mutluluğu tüm benliğimi sarmıştı. Tek arzum onu yeniden görmek, yanından bir daha ayrılmamaktı. Kölelik buna engeldi. İstedğim zaman yanına gidemiyordum. Ayrılık ateşi kalbimi yakıyor, hasret duygusu tüm benliğimi sarıyordu. Sevgim büyüdükçe büyüyor, aşka dönüşüyordu.

Aradan uzunca bir süre daha geçti. Sonunda bir yolunu bulup yeniden Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına gittim. O sırada Garkad mezarlığındaydı. Vefat eden sahabilerden birini defin etmek için gitmişti. Güneş gibi parıldayan yüzünü görünce kalbim çarpmaya başladı. Ürkek adımlarla yaklaştım. Üzerinde iki parça örtü vardı. Selam verip biraz daha yaklaştım.

İnsanlığın hasretle beklediği Son Peygamber olduğundan hiçbir şüphem yoktu. Lakin aklım Ehl-i Kitap âlimlerinin sıklıkla söylediği peygamberlik mühründeydi. Onu görmeyi çok istiyordum. Sırtı açılır da görürüm ümidiyle Allah Resûlü'nün (a.s.m.) etrafında dönmeye başladım. Niyetimi fark eden Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu

vesselam, peygamberlik mührünü tespit etmek için dolaştığımı anladı. Mührü görmem için örtüsünü yavaşça sırtından indirdi. Heyecandan kalbim duracak gibiydi. Yaklaşıp sırtına baktım. Nübüvvet mührünü işte orada, iki omzunun tam ortasındaydı. Yanılmamak için tekrar tekrar baktım. Nübüvvet mührü olduğuna kesin olarak kanaat getirince üzerine kapandım. Öptüm, öptüm, öptüm. Bir taraftan öpüyor, bir taraftan hıçkıra hıçkıra ağlıyordum. Bir türlü sakinleşemiyordu. Peygamber Efendimizi rahatsız etmemek için kenara çekilip ağlamaya devam ettim. Merhamet timsali olan Allah Resûlü (a.s.m.) şefkatle bana baktı.

– Buraya gel, buyurarak yanına çağırdı. Koşarcasına yanına gittim. Büyük bir içtenlikle kelime-i şehadet getirerek, Müslüman oldum. Allah Resûlü (a.s.m.) bana:

–“Niçin ağlıyorsun?” diye sordu. O güne kadar yaşadıklarımı tek tek anlattım. Beni dikkatle dinledi. Anlatmam sona erince hayat hikâyemi sahabilere de anlatmamı istedi. Emrini yerine getirerek, en kısa zamanda yaşadıklarımı onlara da anlattım.

İslam ile şereflenince kalbim huzurla dolmuştu. Durumu öğrenen efendilerim, Allah Resûlü’ne (a.s.m.) olan kinleri ve nefretleri nedeniyle bana çok kızdılar. Onu görmemi engellemek için akıllarına gelen her yolu denediler. Bu nedenle çok arzu ettiğim hâlde En Sevgili’yi görme fırsatı bulamadım. Kalbimi saran özlem ve hasret ateşi içimde büyüdü. Allah Resûlü’nü (a.s.m.) görmek için pek çok kez evden kaçmayı denedim. Her seferinde engellendim. Efendim bana göz açtırmıyor, gece gündüz sürekli çalıştırıyordu.

Her şeye rağmen birkaç kez Peygamber Efendimizi görmeyi başardım. Lakin Bedir ve Uhud savaşlarına katılma imkânım olmadı. Uhud savaşından hemen sonraydı. Bir gün, yine gizlice evden ayrılıp Allah Resûlü’nü (a.s.m.) ziyarete gittim. Beni görünce sevdi:

–“Efendinle konuş! Kölelikten kurtulman için anlaştı ey Selman!” diye emir buyurdu. Sevinçten ne yapacağımı şaşırdım. Teşekkür ederek Huzur-u Saadetten ayrıldım. Sabahleyin ilk işim efendimle konuşmak oldu. Kölelikten azat edilmem için ne kadar ücret istediğini sordum. Aldığım cevabı Allah Resûlü’ne (a.s.m.) ilettim. Sahabilere dönen Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

– Kardeşinize yardım edin, diye emir buyurdu.

Sahabiler beni kölelikten kurtarmak için seferber oldular. İmkânlarını sonuna kadar zorlayarak yardıma koştular. Kısa zamanda beni kölelikten kurtaracak kadar, hatta daha fazla hurma topladılar. Allah Resûlü (a.s.m.) beni yanına çağırdı:

– Senin için yardım toplandı. Git efendin ile konuş yaptığınız anlaşmayı kesinleştirerek bana gel. Toplanan hurmaları sana vereyim, buyurdu.

İşte o an sanki dünyalar benim olmuştu. Koşarcasına eve gittim. Efendimle konuştum. Anlaşmayı kesinleştirip geri döndüm. Toplanan hurmaları bana teslim eden Allah Resûlü (a.s.m.) onları satıp kölelikten kurtulmamı emretti. Hurmaları satıp Yahudi efendimin parasını ödedim. Artan parayla borçlarımı kapattım. Buna rağmen geriye çok miktarda hurma kaldı...”

Allah yoluna adanmış, müstesna şahsiyetlerden biri olan Selman-ı Fârisî kalbi Allah ve Resûlü’nün aşkı ile yanan sahabilerden biriydi. Hakikati bulmak için ailesini, memleketini terk ederek, diyar diyar gezdi. Varlığını ve hayatını Rabbine adayarak, hidayet âşığı kahraman olduğunu tüm insanlığa gösterdi. Onun ihlâs ve samimiyetini, iyi niyet ve gayretini boşa çıkarmayan Allah, çabalarının sonunda onu Sevgililer Sultanı’na kavuşturdu. Ne aradığını çok iyi bildiği için, bulduğunda mâsivadan sıyrılıp, kendisini ona feda etti. Kendisine:

–“Sen kimin oğlusun?” diye sorduklarında, canını, geçmişini ve geleceğini uğruna feda ettiğini, canlar canını bulduğunu ima etmek için:

–“Ben İslam’ın çocuğuyum!” derdi. [\[20\]](#)

Allah onlardan razı olsun!

[\[20\]](#) İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/214-222; İbn Sa’d, *Tabakât*, 1/75-80; Beyhakî, *Delâilu’n-nübüvve*, 2/82; İbn Abdilber, *İstîab*, 2/634; Zehebî, *S. A’lâmü’n-nübelâ*, 2315; İbnü’l-Esîr, *Üsdü’l-gâbe*, 2149; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 10/28; İbn Seyyidi’n-Nâs, *Uyûnu’l-eser*, 1/75.

İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/214-222; İbn Sa’d, *Tabakât*, 1/75-80; Beyhakî, *Delâilu’n-nübüvve*, 2/82; İbn Abdilber, *İstîab*, 2/634; Zehebî, *S. A’lâmü’n-nübelâ*, 2315; İbnü’l-Esîr, *Üsdü’l-gâbe*, 2149; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 10/28; İbn Seyyidi’n-Nâs, *Uyûnu’l-eser*, 1/75.

–“Ben İslam’ın çocuğuyum!” derdi.

En Sevgiliyi Görme Uğruna

TEMÎM KABİLESİNİN ULULARINDAN olan Eksem bin Sayfî, iyi bir şair, etkili konuşmalar yapan bir hatip ve hikmet ehli bilge bir kişiydi. Yüz yetmiş yıllık bir ömrü dolu dolu yaşadığı için, Arap âlemi tarafından yakından tanınır ve büyük saygı görürdü.

İsabetli görüşleri ve hikmet yüklü öğütleri ile meşhur olan Eksem bin Sayfî ahlaki değerlere çok önem verir, insanları sürekli güzel ahlaka, sevgi, saygı, hoşgörü, yardımlaşma ve cömertlik gibi erdemlerle donanmaya çağırırdı.

Soy ilminde otorite sayılırdı. Arap kabilelerinin tamamına yakınının soy kütüğünü bilirdi. Kabileler arasındaki soy tartışması olduğunda çoğu zaman onu hakem yaparlardı. Krallarla da bağlantısı olan Eksem bin Sayfî zaman zaman ziyaretlerine gider, müşavirlik gibi hizmetlerde bulunurdu. Müşavirlik ve elçilik yaptığı kişilerden biri de Hîre meliki Numân bin Münzîr'di.

Allah Resûlü (a.s.m.) Mekke'de insanları İslam'ı davet etmeye başlayınca haberler kısa zamanda bütün Arap yarımadasına yayıldı. Hac, umre ve ticaret için Mekke'ye gidip gelenler geri döndüklerinde Efendimizden bahseder, onun hakkında duyduklarını uzak beldelerde yaşayan insanlara ulaştırırlardı.

İslam davetinin başladığı ilk yıllarda hacca giden bir grup Temîmli, Mekke'ye varınca Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam hakkında çok şey duydular. Geri dönünce duyduklarını Temîmlilere anlattılar. Söylenenler Eksem bin Sayfî'nin de ilgisini çekti. Gelenlerle konuşup daha fazla bilgi almaya çalıştı. Bilgi topladıkça merakı daha da arttı. Biri ortaya çıkmış insanlara, *"Ben tüm varlıkları Yaratan Allah'ın elçisiyim. Beni size o gönderdi. Size mesajlarını iletmemi emrediyor..."* diyordu. Eksem bin Sayfî duydukları karşısında şaşkına döndü.

Böyle bir çağrı karşısında nasıl duyarsız kalabilirim? Nasıl duymazlıktan gelebilirim? Doğru söyleyip söylemediğini nasıl araştırmam?

Doğru söylüyorsa Rabbimin huzuruna gittiğim de bana, "Gönderdiğim elçiyi neden dinleme gereği bile duymadın? Seni ben yaratmadım mı? Sayısız nimeti lütfetmedim mi? Beni, elçimi ve

mesajımı dinlememe cesaretini nereden aldın?” diye sorarsa ne cevap veririm, diye düşündü.

Ona göre biri peygamber olduğunu söylüyorsa mutlaka dinlemek gerekirdi. Yaşlılık veya uzaklık asla bahane olamazdı. Yoksa Allah’a cevap veremezdi. Vakit geçirmeden hazırlıklara başladı. Mekke’ye gitmek için yola çıkmak üzereyken durumunu öğrenen akrabaları evine koştular. Yüz yetmiş yaşına giren birinin uzun çöl yolculuğuna çıkamayacağını düşünüyorlardı. Onu mutlaka engellemeliydiler. Bunun için:

– “Nereye gidiyorsun? Sen bizim büyüğümüzsün, sana ihtiyacımız var. Bunun için gitmene izin veremeyiz. Üstelik yaşın ilerledi. Mekke’ye gittiğinde başına bir şey gelirse biz ne yaparız?” diyerek engel olmak istediler. Eksem bin Sayfî:

– Bir kul olarak bunu yapmak zorundayım. Biri; “Ben Allah’ın insanlara gönderdiği elçisiyim. Onun mesajlarını getirdim” diyorsa onun doğru söyleyip söylemediğini bilmeliyim. Sizler de bilmelisiniz, dedi. Sözlerini doğru bulan adamlar:

– Mesele buysa izin ver senin yerine biz gidip görüşelim. İstedğin bilgiyi sorup öğrenelim, dediler. İkna olan Eksem bin Sayfî:

– Tamam. Mekke’ye gidip peygamber olduğunu söyleyen kişi ile görüşün. Onun davet ettiği şeyi tam olarak öğrenip geri dönün, diyerek iki kişiyi görevlendirdi.

Mekke’ye giden adamlar, Allah Resûlü’nü (a.s.m.) bularak görüştüler. Elçileri evinde ağırlayan Peygamber Efendimiz onlara kim olduklarını sordu.

Elçiler:

– Biz Eksem bin Sayfî’nin elçileriyiz. Eksem size bazı sorular sormamızı istedi, dediler. Allah Resûlü’nü (a.s.m.):

– Sorun, buyurdu. Elçiler peş peşe sormaya başladılar. Onlar sordu Allah Resûlü (a.s.m.) cevapladı:

– Siz kimsiniz?

– Ben Muhammed bin Abdullah’ım.

– Halka ne olduğunuzu söylüyorsunuz?

– Ben Allah’ın kulu ve Resûlü’yüm.

– Niçin gönderildiniz?

Allah Resûlü (a.s.m.) sorularına:

“Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeği emreder, çirkin işleri, fenalığı ve azgınlığı yasaklar. O, düşünüp tutsanız diye size öğüt verir”^[21] ayetini okuyarak, cevap verdi.

Bir süre Mekke’de kalan adamlar, Allah Resûlü (a.s.m.) ile konuştular, hâl ve hareketlerini izlediler. Yeterince bilgi topladıklarına inandıklarında geri dönmeye karar verdiler. Son bir kez Peygamber Efendimiz ile görüşüp geri dönmek istediklerini bildirdiler.

Allah Resûlü (a.s.m.) bir davet mektubu yazdırarak Eksem bin Sayfî’ye gönderdi. Mekke’den ayrılan elçiler, memleketlerine dönünce doğruca Eksem bin Sayfî’nin yanına gittiler. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) nasıl biri olduğunu, kendisi ile yaptıkları görüşmeleri detaylı bir şekilde anlattılar. Ezberledikleri ayetleri okudular. Gönderdiği mektubu takdim ettiler. Elçileri dikkatle dinleyen Eksem bin Sayfî, okunan ayetlere hayran kaldı. Belli ki insanları İslam’a davet eden kişi Allah’ın elçisiydi. Allah’ın mesajlarını insanlara iletmek için gönderilmişti. Elçilerin sözü bitince büyük bir özenle mektubu açarak okudu:

“Bismillâhirrahmânirrahîm.

Allah Resûlü Muhammed’den Eksem bin Sayfî’ye,

Senden dolayı Allah’a hamd ederim. Allah bana ‘Lâ ilâhe illallah’ dememi emretti. Ben de onu söylüyor ve insanlara da bu kelimeyi söylemelerini emrediyorum. İnsanlar, Allah’ın yarattığı varlıklardır. Bütün işler O’na aittir. Onları yaratan da, öldüren de, haşredecek olan da O’dur. Dönüş O’nadır. Sizi peygamberler ahlakı ile ahlaklandırmak için gönderildim. O büyük haberden mutlaka sorulacaksın. Ve bir süre sonra o haberin ne olduğunu mutlaka öğreneceksin.”

Mektubu okuduktan sonra kabilesindeki insanları bir araya toplayan Eksem, onlara bir konuşma yaptı:

– Ey kavmim! O size güzel ahlakı emrediyor, kötülükleri yasaklıyor. Gelin ona iman ederek bu işin öncüleri olalım. Sakın ona karşı gelip, isyan etmeyin. Sakın iman etme konusunda başkalarından geri kalmayın, dedi. Onları teşvik için:

– Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve rasûlühû, diyerek İslam ile şereflendi.

Onun teşvikleri sayesinde kabilesinden pek çok kişi İslam ile şereflendi. Kavmini İslam'a davet için büyük bir gayret gösteren Eksem bin Sayfî, Peygamber Efendimiz ile irtibatı kesmeyerek Mekke'ye zaman zaman adam gönderdi. Gidenler vasıtası ile Mekke'ye gitme arzusunu bildirdi. Peygamber Efendimiz Mekke dışından gelerek İslam ile şereflenen diğer sahabiler gibi ona da kendinden haber beklemesini söyledi.

Halkı İslam'a davet etmeye devam eden Eksem bin Sayfî'nin en büyük arzusu Peygamber Efendimizi görmektir. Sevgisi içinde her geçen gün biraz daha büyüyerek aşka dönüşüyordu. Aradan yıllar geçmesine rağmen sevgisinden hiçbir şey eksilmedi. Özlemi dayanılmaz boyutlara ulaşınca Peygamber Efendimizin mektubunu çıkarır. Gözyaşları içinde okuyarak özlem gidermeye çalışır.

Hayber'in fethedildiği yıl, kendisinden haber bekleyen Müslümanlara elçi gönderen Peygamber Efendimiz, Medine'ye gidebileceklerini bildirdi. Eş'ârîler, Gıffârîler ve daha başkaları gibi Temîm kabilesi de bu haberi bayram havası içinde karşıladı. İyice yaşlanmış olan Eksem bin Sayfî, sevinç gözyaşları döktü. Temîmliler bir araya gelip yüz kişilik bir grupta Allah Resûlü'nü (a.s.m.) görmeye gitme kararı aldılar. Yol hazırlıklarına başladılar.

Peygamberi görme aşkı ile yanan Eksem bin Sayfî'nin kalbi vuslat umudu ile dolmuştu. Çocuklar gibi seviniyor, sevinçten yerinde duramıyordu. Çocuklarına hazırlıklara başlamalarını söyledi. Yol çok uzak o deveye binemeyecek kadar yaşlıydı. Bu nedenle yolculuğa tahammül edemeyeceğini söyleyerek izin vermek istemediler. Ancak ikna edemediler.

Her gece peygamber aşkı ile gözyaşı döken Eksem, böyle bir fırsatı yakalamışken onu asla zayi etmek istemiyordu. Yaşı ve yol şartları ne olursa olsun gitmeye kararlıydı. Problem çöllerini aşmaksa En Sevgiliye varmak için Allah'ın izni ile çöllerini de aşardı, denizleri de...

Gitmekte ısrar edince hazırlıklar yapıldı. Babalarını yalnız bırakmayan oğulları da onunla gitmeye karar verdi. Heyete katılarak hep birlikte yola çıktılar. Zorlu bir yolculuk başladı. Önlerine çıkan çöllerini bir bir aşarak, En Sevgili'ye kavuşma arzusuyla büyük bir heyecanla ilerlediler. Yol gerçekten çok uzundu. Günlerce yol aldıktan sonra Medine'ye dört günlük mesafe kaldığında suları

bitmek üzereydi. Etrafta suyun olduğuna dair tek bir işaret dahi yoktu. Uzun aramalara rağmen su bulamadılar.

Susuzluktan en çok etkilenenlerden biri de Eksem bin Sayfî idi. Yaşlı olduğu için direnci zayıflamıştı. Babasının yüreğinin Peygamber Efendimizin aşkı ile dolu olduğunu bilen oğlu Hubeyş, onu En Sevgili'ye ulaştırmak için çırpınıyordu. Susuzluktan ölmek üzere olduğunu görünce, develerden birini kesti. Hevdecinde biriken suyu çıkararak babasına içirdi. Lakin yetmedi. Çabaları sonuçsuz kaldı. Yüreği aşk ateşi ile dolu olan Eksem bin Sayfî öleceğini anlayınca, yol arkadaşlarına yanına gelmelerini söyledi. Arkadaşları toplanınca onlara:

– Yolunuza devam edip Allah Resûlü'ne (a.s.m.) bir an önce ulaşın. Oraya vardığınızda kendisini çok sevdiğimi bildirerek benden selam söyleyin. Ona Allah'tan başka ilah olmadığını, Muhammed'in de onun kulu ve elçisi olduğuna iman ettiğimi bildirin. Ona tâbi olarak emirlerini eksiksiz yerine getirin, dedi.

Bu konuşmadan kısa bir süre sonra Eksem bin Sayfî'nin susuzluğu iyice arttı. Daha fazla dayanamayıp yolda vefat etti.

Abdumelik bin Umeyr'in belirttiği üzere hakkında, “...*kim Allah ve Resûlü için, hicret ederek evinden çıkar, sonra kendisine ölüm yetişirse, artık onun mükâfatı Allah'a aittir. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir*”^[22] ayeti inzal olup Peygamber Efendimize olan aşkı taçlandı.

Arkadaşları onu defnettikten sonra, yola devam ettiler. Medine'ye giderek Allah Resûlü (a.s.m.) ile görüştüler. İlk işleri Eksem bin Sayfî'nin selamını ileterek başlarından geçenleri anlatmak oldu. Duygulanan Peygamber Efendimiz, Eksem'e hayır duada bulundu.

^[23]

Allah onlardan razı olsun!

^[21] Nahl sûresi, 16:90.

^[22] Nisâ sûresi, 4:100.

^[23] Ebu Nu'aym, *Ma'rîfetü's-sahâbe*, 1/310; İbn Hacer, *İsâbe*, 485; İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-târih*, 218-219; Ali b. Hüseyin, *Mekâtibü'r-resûl*, 1/157; Akk, Hâlid Abdurrahman, *Mevsuât*, 1/459.

Arkadaşları onu defnettikten sonra, yola devam ettiler. Medine'ye giderek Allah Resûlü (a.s.m.) ile görüştüler. İlk işleri Eksem bin

Sayfî'nin selamını ileterek başlarından geçenleri anlatmak oldu. Duygulanan Peygamber Efendimiz, Eksem'e hayır duada bulundu.

Abdumelik bin Umeyr'in belirttiği üzere hakkında, “...kim Allah ve Resûlü için, hicret ederek evinden çıkar, sonra kendisine ölüm yetişirse, artık onun mükâfatı Allah'a aittir. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir” ayeti inzal olup Peygamber Efendimize olan aşkı taçlandı.

Nisâ sûresi, 4:100.

Nahl sûresi, 16:90.

Ebu Nu'aym, *Ma'rifetü's-sahâbe*, 1/310; İbn Hacer, *İsâbe*, 485; İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-târih*, 218-219; Ali b. Hüseyin, *Mekâtibü'r-resûl*, 1/157; Akk, Hâlid Abdurrahman, *Mevsuât*, 1/459.

“Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeği emreder, çirkin işleri, fenalığı ve azgınlığı yasaklar. O, düşünüp tutsanız diye size öğüt verir” ayetini okuyarak, cevap verdi.

Efendimizi Tedavi Etmek İsterken

Tedavi Olan Doktor

DİMÂD BİN SA'LEBE Yemenlilerin Ezd kabilesindendi. Kavminin ileri gelenlerinden, son derece saygın bir insandı. İlim âşığıydı. Sürekli araştırma yaparak kendini geliştirmeye gayret ederdi. Özellikle tıp ve psikoloji alanlarıyla ilgilenirdi. Tedaviye muhtaç birini duyduğunda hiç üşenmeden hastaya koştuğu için çevresinde çok sevilirdi.

Temizliğe ve öğrenmeye çok önem veren Dımâd bin Sa'lebe, her zaman temiz elbiseler giyer, güzel kokular sürer, ilmini artırmak için sık sık yolculuk yapardı. Bir taraftan ilmini geliştirir, bir taraftan da gittiği yerdeki hastaları tedavi ederdi.

Sık sık çıktığı bu seferlerden birinde Allah Resûlü (a.s.m.) ile tanışmış ve onunla dost olmuştu.^[24] Yine bir gün, hastaları tedavi etmek, aklını yitirmiş, cinlerin etkisi altında kalmış, psikolojik rahatsızlıkları olan insanları tedavi etmek ve ilmi araştırmalar yapmak için sefere çıkmaya karar verdi. En güzel elbiselerini giyinip kuşandıktan sonra yola çıktı. Devesini bu kez Mekke'ye doğru sürdü. Maksudı insanları tedavi etmek ve umre yapmaktı.

Şehre varınca doğruca Kâbe'ye gitti. Tavaf ettikten sonra, "Tanıdık bir yüz görebilir miyim?" düşüncesi ile etrafa bakındı. Başlarının dertte olduğunu düşünen Kureyşliler, onu görür görmez yanına koşup başına toplandılar. Ne de olsa dertlere çare bulma konusunda mahirdi. Onların da derdine çare bulurdu. Rahat edeceği bir yer gösterdiler. Hâl hatır sorduktan sonra vakit geçirmeden konuya girdiler. Allah Resûlü'nü (a.s.m.) anlattılar. Allah'ın elçisi olduğunu iddia ettiğini, atalarının dinini terk edip kendilerini İbrahim Peygamberin (a.s.) yolundan sapmakla suçladığını, putlara tapmayı reddettiğini bir nefeste anlattılar. Bütün bunları yapan, kavminin dinini terk eden, otoriteye karşı gelen kişi onlara göre ya cinlerin etkisine girmiş ya da aklını yitirmiş olmalıydı. Böyle bir kişinin Dımâd bin Sa'lebe gibi mahir bir doktor tarafından tedavi edilmesi gerekirdi.

Kureyşlilerin yalan, yanlış ve abartılı konuşmalarını dinleyen Dımâd bin Sa'lebe, Peygamber Efendimiz adına da onlar adına da çok

üzüldü.

– Merak etmeyin, bu benim işim. Onu kısa zamanda tedavi eder iyileştiririm. Ben bundan çok daha kötü durumda olan hastaları tedavi edip iyileştirdim, diyerek adamları teselli etti.

Bir süre dinlendikten sonra, Allah Resûlü'nü (a.s.m.) aramaya çıktı. Allah Resûlü'nü (a.s.m.) bulunca yanına gitti. Kendini tanıtarak konuşmak istediğini söyledi. Peygamber Efendimiz onun İslam ile şereflenme ihtimalini düşünerek bu duruma çok sevindi. Birbirlerine hâl hatır sorduktan sonra sohbet etmeye başladılar. Dımâd, ise uygun bir anı yakalamaya çalışıyordu. Onu yakaladığına inandığında söze girdi:

– Ey Muhammed! Sana hoşlanmayacağın bazı şeyler söyleyeceğim. Lütfen sözlerimden dolayı alınma! Bana kızıp uzaklaşma. Kavmin bana senin hakkında bazı şeyler söyledi. Sanırım biraz rahatsızmışsın. Allah'ın izni ile seni tedavi eder, en kısa zamanda iyileştirir, sıkıntılarından kurtarırım. Yeter ki gördüklerini ve yaşadıklarını bana tam olarak anlat, dedi.

Allah Resûlü (a.s.m.) onu sakın bir şekilde dinledi. Sözü bitince:

– İlginiz için teşekkür ederim. Allah'a hamd eder, yalnızca O'ndan yardım isterim. Allah'ın hidayete erdirdiğini kimse saptıramaz. O'nun saptırdığını da kimse hidayete erdiremez. Ben şahadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. O tektir. Eşi ve benzeri yoktur. Muhammed onun kulu ve elçisidir, diyerek söze giriş yaptı. Kendisinin Allah tarafından insanları İslam'a davet için gönderildiğini belirtti. İslam'dan bahsetti.

Duydukları karşısında hayretler içinde kalan Dımâd bin Sa'lebe, Allah Resûlü'nü (a.s.m.) dinledikçe fikri değişti. Mekkelilerin dolduruşuna gelerek, anlayıp dinlemeden söylediği sözlerden dolayı utandı. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) okuduğu Kur'ân'ı hayranlıkla dinledi. Her ayetle yeniden irkildi, kalbi heyecandan yerinden çıkacak gibi oldu. Efendimiz sözünü bitirince Dımâd bin Sa'lebe:

– Lütfen sözlerini tekrarla, diye âdeta yalvardı. İsteğini yerine getiren Allah Resûlü (a.s.m.) konuşmasını üç kez tekrarladı.

Dımâd bin Sa'lebe hayranlıktan ne diyeceğini bilmiyordu:

– Daha önce asla böyle bir söz duymadım. Ben sihir yapan pek çok insan gördüm. Birçok kâhin ve şair dinledim. Ancak bunun gibi güzel bir söz söyleyen duymadım. Bu sözler, zirvelerin zirvesine

çıkılmış sözler, dedi. Kelimeyi şehadet getirerek Müslüman oldu. Allah Resûlü'ne (a.s.m.) biat etti.

Bu durma sevinen Peygamber Efendimiz, onun kavminin reislerinden biri olduğunu, sözünün dinlendiğini biliyordu. Bunun için ona:

–“Hem kendin hem kavmin adına biat et!” buyurdu. Sahabi:

– Kendim ve kavmim adına biat ediyorum, diyerek biat etti.

Allah Resûlü'nden (a.s.m.) ayrılan Dımâd bin Sa'lebe büyük bir sevinçle konak yerine geri döndü. Onu gören Kureyşliler, koşarak yanına gidip tekrar başına toplandılar. Neler olup bittiğini çok merak ediyorlardı. Heyecanla:

–“Ne yaptın, Muhammed'i tedavi edebildin mi?” diye sordular. O ise beklenilenin aksine:

– Ben sihir yapan pek çok kişi gördüm. Çok sayıda kâhin ve şair dinledim. Ancak onun sözleri gibi güzel, derin manalar yüklü bir söz duymadım. O ne şairdir, ne kâhin. Ne de hastadır. O kesinlikle Allah'ın insanlara gönderdiği elçidir, dedi.

Duydukları karşısında şaşkına dönen Kureyşliler, hakkı kabul edip Peygamber Efendimize uymak yerine yine duygularına yenik düştüler. Dımâd bin Sa'lebe'ye kızdılar:

– Muhammed, bunu da sihri altına almış. Buda aklını kaybetmiş, diyerek yaftaladılar.

Birkaç kez Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam ile görüşüp Kur'ân dinleyen Dımâd bin Sa'lebe, izin isteyerek Mekke'den ayrıldı. Büyük bir heyecanla, sevinç içinde kavminin yanına döndü. Vakit kaybetmeden insanları bir araya toplayıp bir konuşma yaptı.

– Bizler Lât ve Uzzâ'ya tapınmakla çok büyük bir yanlış yapmışız. Onlar kendilerine bile faydası dokunmayan birer kaya parçasından ibaretler, dedi.

Beklemedikleri sözler karşısında şaşkına dönen topluluk:

–“Sus sus! Şimdi cüzzama uğrayacak, çarpılacak, aklını yitireceksin ey Dımâd!” diye bağıştı. Söylenenlere aldırmayan Dımâd bin Sa'lebe kendinden emindi. Samimi bir ses tonu ile konuşmasına devam etti:

– Onlar, kendi ellerimizle yapıp sonrada ilah edindiğimiz cansız varlıklar değil mi? Taştan ve tahtadan yapılan varlıklar nasıl ilah olur?

Onlar kime nasıl fayda verebilir, kime nasıl zarar verebilir? Mekke’de biri ile tanıştım. Allah azze ve celle onu insanlara peygamber olarak göndermiş, kendisine bir kitap indirmiş. Eğer ona uyarsanız, içinde bulunduğunuz bu yanlış yoldan kurtulursunuz. Ben onu dinledim; “Allah’tan başka ilah yoktur. Muhammed onun kulu ve elçisidir” diyerek Müslüman oldum. Şimdi onun yanından geliyorum. Onun davet ettiği dinin emirlerini ve yasaklarını bildirmek için sizi bir araya topladım. Lütfen düşünmeden hareket etmeyin. Etraflıca düşündükten sonra karar verin, dedi.

Dimâd bin Sa’lebe’ye çok güvenen Ezd kavminden olanlar, aralarında konuşarak söylenenleri değerlendirdi. Sahabinin sözlerini yerinde bulup İslam’ı kabul ettiler...^[25]

Allah onlardan razı olsun!

^[24] İbn Hacer, *İsâbe*, 4180.

^[25] İbn Sa’d, *Tabakât*, 4/241; Beyhakî, *Delâilü’n-nübüvve*, 5/374; İbn Abdilber, *İstîab*, 2/751; İbnü’l-Esîr, *Üsdü’l-gâbe*, 2567; Halil Abdurrahman Ak, *Uzama havle’r-resûl*, 2/1096.

İbn Hacer, *İsâbe*, 4180.

İbn Sa’d, *Tabakât*, 4/241; Beyhakî, *Delâilü’n-nübüvve*, 5/374; İbn Abdilber, *İstîab*, 2/751; İbnü’l-Esîr, *Üsdü’l-gâbe*, 2567; Halil Abdurrahman Ak, *Uzama havle’r-resûl*, 2/1096.

Dimâd bin Sa’lebe’ye çok güvenen Ezd kavminden olanlar, aralarında konuşarak söylenenleri değerlendirdi. Sahabinin sözlerini yerinde bulup İslam’ı kabul ettiler...

Sık sık çıktığı bu seferlerden birinde Allah Resûlü (a.s.m.) ile tanışmış ve onunla dost olmuştu. Yine bir gün, hastaları tedavi etmek, aklını yitirmiş, cinlerin etkisi altında kalmış, psikolojik rahatsızlıkları olan insanları tedavi etmek ve ilmi araştırmalar yapmak için sefere çıkmaya karar verdi. En güzel elbiselerini giyinip kuşandıktan sonra yola çıktı. Devesini bu kez Mekke’ye doğru sürdü. Maksudı insanları tedavi etmek ve umre yapmaktı.

Süheyb bin Sinân

ÜBÜLLE ŞEHRİNİN VALİSİNİN OĞLU veya yeğeni olan Süheyb bin Sinân, Musul'da Dicle kenarında güzel bir evde doğup büyüdü. On yaşlarında bir çocuk iken bir gece sabaha doğru memleketlerine baskın yapan Rumlar, etrafı yakıp yıktılar. Birçok kişiyi öldürdüler. Korkudan ne yapacağını şaşırarak Süheyb bin Sinân, olup bitenleri dehşet içinde seyrederken, karşısına dikilen bir asker tarafından esir edildi. Korkudan titriyordu. Akıllı tutulmuş, hiçbir şey düşünemez bir hâldeydi.

Ne o ne de başkalarının duyguları zalimlerin umurunda değildi. Atlarını sürerek Rum diyarlarına gittiler. Uzun süre kendine gelemeyen Süheyb bin Sinân, köle pazarına götürüldü. Akıl ve zekâsı dışa yansıyan Süheyb'in ücreti pahalı, talipleri zengindi. Şehrin ileri gelen ailelerinden biri tarafından satın alındı. Ailenin yanında çok iyi, bilgili ve görgülü biri olarak yetişti.

Hayatı köle olarak geçti. Köle pazarlarında satıla satıla Mekke'ye kadar geldi. Onu Bilâl-i Habeşî'nin efendisi olan, meşhur köle tüccarı Abdullah bin Cüd'an satın aldı. İnsan sarrafı olan Abdullah bin Cüd'an kısa sürede onun zekâsının, bilgi ve görgüsünün farkına vardı. Birkaç denemeden sonra yanılmadığını anladı. Onu diğer kölelerden ayırarak özel işlerinde görevlendirdi. Çok iyi bir ticari zekâyâ sahip olduğunu anlayınca o alanda değerlendirdi. Zekâsından daha iyi istifade edip daha çok kazanmak için onunla ortak olmaya karar verdi. Detayları konuşup anlaşınca Süheyb bin Sinân'ı azat etti. Onunla birçok ortak iş yaptı. Her seferinde iyi para kazandı. Verdiği karardan memnun kalan Abdullah bin Cüd'an, ortağı ile her zaman ve her zeminde gurur duydu.

Hürriyetine kavuşmakla kalmayıp, iyi para kazanarak zengin olan Süheyb bin Sinân, bütün bunlara rağmen huzursuzdu. Mekkelilerin özellikle inançlarını bir türlü içine sindirememiş, putlara tapmalarını kabullenememişti. Putlara tapılan ortamlarda bulunmak zorunda kalmak onu rahatsız ediyor, Rabbine onun istediği şekilde kulluk yapamamanın ızdırabı içinde kıvranıyordu. Sık sık geçmişe gidiyor, kulaklarında çınlayan sesleri tekrar tekrar heceliyordu.

Rum diyarında köle olarak satıldığında, kendisini satın alan efendilerinin çoğu dindar Hristiyanlardı. Köle olmasına rağmen içinde

tarif edemediği bir sevinç, gelecekle ilgili büyük bir ümit de vardı. Bunun nedeni muhtemelen Hristiyan bir papaz ile efendilerinden biri arasında geçen konuşma sırasında duyduğu sözlerdi. Papaz efendisine şöyle diyordu:

– Çok yakın bir zamanda büyük bir olay olacak. Arap yarımadasının önemli şehirlerinden Mekke’de Hz. İsa’yı tasdik edecek, onun tarafından müjdelenen, insanları karanlıktan aydınlığa çıkaracak bir peygamber gelecek...^[26]

İşte papazın yıllar önce bahsettiği Mekke’deydi. Üstelik hürdü. Kim bilir, belki de o peygamberi görecekti, tâbi olma saadetine erecekti. Mekke’deki ahlaki ve imanî yozlaşmadan rahatsız oldukça, papazın bahsettiği kişi hatırlar, “Acaba ne zaman gelecek? Onu görebilecek miyim?” diye sorup dururdu kendi kendine.

Kısa zamanda Mekke’nin tanınmış simaları arasına giren Süheyb bin Sinân, son derece aktif ve sosyal bir kişi, iyi bir gözlemciydi. Çevresindeki insanları dikkatle gözler, içlerinde peygamber olabilecek birinin olup olmadığını araştırırdı. Ne zaman ahlak ve fazileti ile öne çıkan, beşeri ilişkileri iyi, şahsiyetli birini görsen “Bu olabilir mi?” diye düşünürdü. O arayış içinde iken Allah Resûlü’ne (a.s.m.) vahiy geldi. Önce akrabalarını toplayarak onlara Peygamber olarak gönderildiğini açıklayan Peygamber Efendimiz, sonra Mekkelileri toplayarak peygamber olarak gönderildiğini bildirdi. Şaşırarak halk uzunca bir süre ona inanmak istemedi. Alay ettiler, karşılaştıkları yerde birbirlerine gösterip kaş göz hareketi yapıp güldüler. Halkın tek gündemi o idi. Her yerde o konuşuluyordu.

Süheyb bin Sinân ise Mekkelilerde çok farklı düşünüyordu. Vahiy ile ilgili haberi duyunca, çok heyecanlandı. Gece gündüz onu düşünmeye başladı: “Beklediği Peygamber O muydu? Muhammed gerçekten Peygamber olabilir miydi? Onunla nerede nasıl görüşecekti? İman edince kalbi ve ruhu huzur bulacak mıydı?”

Sorular bir türlü bitmek bilmiyordu. Sorular zihnine hücum edince içinden, “Duyduğum kadarı ile Muhammed çok iyi bir insan. Çok güvenilir ve asla yalan söylemeyecek biriymiş” diyordu.

Onu düşünmekten uykuları kaçsa da akli acele etmemesini, tedbirli olmasını söylüyordu. Yanlış bir hareket yapmamak için bir süre beklemeli, neler söylediğini, insanları neye davet ettiğini, halkın tepkilerini tam olarak öğrenmeliydi

“Nasıl öğrenebilirim?” demeye kalmadan, fısıltı gazetesinden bilgi akmaya başladı. Allah Resûlü’ne (a.s.m.) gelen vahiy, fısıltı hâlinde Mekke’nin bütün evlerini dolaşıyor, günün en önemli konusu oluyordu. Bu sözler aynı gün Süheyb bin Sinân’ın da kulağına geliyordu. Süheyb, onların doğru mu yanlış mı olduğunu anlamaya çalışmak bir yana onlara hayran kalıyordu. Birkaç sûre dinledikten sonra aradığım kişi bu diye düşünmeye başladı. O gerçekten Son Peygamberdi. Duyduğu sözler asla insan kelamı olamazdı. Verdiği mesajlar Rumlarla kaldığında öğrendiği bilgilere de uyuyordu, lakin bir sorun vardı. Müslüman olursa Mekkeliler ona rahat vermez, belki de işkence yaparak öldürürlerdi.

İçinden bir ses ona işlerinin yolunda olduğunu, kendisini boş yere sıkıntıya sokmamasını söylüyordu. Tekrar tekrar düşündü. Sonunda Allah Resûlü’nü (a.s.m.) bulup görüşmeye karar verdi. Sonucu ne olursa olsun bile bile yanlışın içinde olamazdı. Bâtılın peşinden koşamaz, cehenneme sürüklenemezdi.

Süheyb bin Sinân, Allah Resûlü (a.s.m.) ile görüşmeye karar vermişti, lakin bir sorun vardı. Müşriklerin oluşturduğu amansız baskı nedeniyle kimse onunla açıktan görüşmeye cesaret edemiyordu. Bunu bilen Peygamber Efendimiz, insanlarla gizli gizli görüşüyor, davetini gizli yapıyordu. Güvendiği kimselerle irtibata geçti, bir süre araştırınca yerini öğrendi. Peygamber Efendimiz daveti Erkâm bin Ebî’l-Erkâm’ın evinden gizli olarak yürütüyordu. Uygun bir zamanı kollamaya başladı. Gizlice Dârü’l-Erkâm’a gitti. Kapının önüne vardığında Ammâr bin Yâsir ile karşılaştı. Onu önceden tanıyordu. Ancak Müslüman olup olmadığını bilmiyordu. Konuşup konuşmamakta tereddüt etti. O iyi bir insandı, çekinmesine gerek yoktu. Yanına yaklaştı. Sessizce:

–“Burada ne yapıyorsun?” diye sordu. Sorusuna soruyla cevap geldi. Karşılıklı sormaya başladılar.

- Sen ne yapıyorsun?
- Şu Zat’ın yanına gidip, söylediklerini dinlemek istiyorum.
- Bende bunun için geldim.
- Öyleyse haydi, Allah’ın bereketi ile yanına gidelim. İnşallah hayırlara vesile olur...

Birlikte içeri girdiler. Allah Resûlü (a.s.m.) onları görünce çok sevindi. İçeri buyur etti. Kalpleri titreyerek içeri giren Süheyb ve

Ammâr, Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselama İslam hakkında bilgi almak için geldiklerini söylediler. Hak ve hakikati öğrenmek için büyük bir fedakârlık gösteren kahramanlara sevgiyle bakan Allah Resûlü (a.s.m.) onlara İslam'ı anlattı. İkisi de dikkatle dinlediler. Anlatılanlardan çok etkilendiler. En büyük arzuları Kur'ân'ı onun ağzından dinlemektir. Allah Resûlü'ne (a.s.m.):

–“Bize Kur'ân okur musun?” diye rica ettiler. Peygamber Efendimiz Kur'ân okuyunca hayran ikisi de kaldı. Kalplerinde en küçük bir şüphe dahi kalmadı. Kur'ân bitince hiç düşünmeden şehadet getirip Müslüman oldular.

İman ettikten sonra Erkâm'ın evinden hemen çıkıp gidemediler. Karanlığın çökmesini ve insanların evlerine çekilmesini beklediler. Daha ilk günden sıkıntı başlamıştı, ama o buna hazırlıklıydı. Sıkıntıyı rahmete çevirmesini bildi. Bu fırsatı değerlendiren Süheyb bin Sinân, akşama kadar Allah Resûlü (a.s.m.) ile sohbet ederek İslam hakkında daha fazla bilgi almaya çalıştı. Onu dinledikçe Peygamber Efendimize olan hayranlığı bir kat daha arttı. Akşam olup karanlık çökünce müşriklere yakalanmamak için evden tek tek, çıktılar. Karanlığa karışıp evlerine dağıldılar...^[27]

Allah onlardan razı olsun!

^[26] Dr. Abdurrahman Re'fet el-Bâşâ, *Sahabe Hayatından Tablolar*, 1/156.

^[27] İbn Sa'd, *Tabakât*, 3 /227; İbn Abdilber, *İstîab*, 2/728.

İbn Sa'd, *Tabakât*, 3 /227; İbn Abdilber, *İstîab*, 2/728.

Dr. Abdurrahman Re'fet el-Bâşâ, *Sahabe Hayatından Tablolar*, 1/156.

İman ettikten sonra Erkâm'ın evinden hemen çıkıp gidemediler. Karanlığın çökmesini ve insanların evlerine çekilmesini beklediler. Daha ilk günden sıkıntı başlamıştı, ama o buna hazırlıklıydı. Sıkıntıyı rahmete çevirmesini bildi. Bu fırsatı değerlendiren Süheyb bin Sinân, akşama kadar Allah Resûlü (a.s.m.) ile sohbet ederek İslam hakkında daha fazla bilgi almaya çalıştı. Onu dinledikçe Peygamber Efendimize olan hayranlığı bir kat daha arttı. Akşam olup karanlık çökünce müşriklere yakalanmamak için evden tek tek, çıktılar. Karanlığa karışıp evlerine dağıldılar...

– Çok yakın bir zamanda büyük bir olay olacak. Arap yarımadasının önemli şehirlerinden Mekke’de Hz. İsa’yı tasdik edecek, onun tarafından müjdelenen, insanları karanlıktan aydınlığa çıkaracak bir peygamber gelecek...

Yemâme Krallarından: Sümâme bin Usâl

ALLAH RESÛLÜ (A.S.M.) hicretin altıncı yılının sonlarına doğru birçok kral, bey ve kabile reisine mektup göndererek onları İslam'a davet etti. Yemen kralları Hevze bin Ali ile Sümâme bin Usâl da davet edilen kişilerdendi. Mektupları onlara ilk Müslümanlardan olan Sâlit bin Amr götürmüştü. Elçi ilk olarak Hristiyan olan Hevze'nin sarayına gitti. Elçiyi çok güzel bir şekilde karşılayan Hevze, ona çeşitli ikramlarda bulundu, yeni elbiseler hediye etti. Geri döneceği zaman bir mektup yazarak elçiyle Allah Resûlü'ne (a.s.m.) gönderdi. Mektuba şöyle yazdı:

“Davet ettiğiniz şeyler çok güzel hakikatler, anlattıklarınız çok güzel sözler. Malumunuz olduğu üzere ben kavmimin şairi ve hatibiyim. Araplar arasında önemli bir konumum var. Yönetimde yetki verir, siz vefat ettikten sonra söz sahibi olmamı sağlarsanız size tâbi olurum.”

Mektubu okutan Allah Resûlü (a.s.m.) çok üzüldü. Adamın İslam'ı şartlı kabul etme isteğini reddetti. Hakikati bilip durduğu hâlde duygularına yenilerek Müslüman olmamasına kızdı. Hakka karşı duyarsızlığını kınayarak Hevze'ye beddua etti. Adam çok yaşamadı, bu duadan bir süre sonra öldü.

İslam elçisi Hevze bin Ali'nin yanından ayrıldıktan bir süre sonra Şam yöneticilerinden biri Hevze'yi ziyarete gitti. Hevze gibi Hristiyan olan bu zat, halk tarafından çok sevilen ve değer verilen biriydi. Hevze sohbet sırasında ona:

– Beklenen Son Peygamberin elçisi buraya gelerek, beni İslam'a davet etti. Ona iyi davranmakla birlikte davetini kabul etmedim, dedi. Şamlı yönetici:

– “Niçin kabul etmedin?” diye sorunca:

– Dinimi terk etmek konusunda duygusal davrandım. İslam'ı kabul etseydim, halkıma hükmedemez, onların kralı olamazdım, dedi. Şamlı yönetici:

– Aksine, daveti kabul ederek İslam ile şerefleseydin krallığına devam eder, pek çok hayra ulaşırdın. Sen de çok iyi biliyorsun ki O, İsa bin Meryem'in müjdelediği Peygamberdir. Bu İncil'de de yazıyor, dedi.

O gün için Müslüman olma imkânı bulamayan Şamlı yönetici, birkaç yıl sonra bölgede bulunan Hâlid bin Velîd ile karşılaşınca ona Müslüman olduğunu bildirdi.^[28]

Hevze bin Ali'nin yanından ayrılan İslam elçisi, doğruca Sümâme bin Usâl'ın yanına gitti. Sümâme diğer beyin aksine putperestti. Hac ve umre için sık sık Mekke'ye gittiğinden Allah Resûlü'nün (a.s.m.) insanları yeni bir dine davet ettiğinden haberdar olmuştu. Müşrikler ona Peygamber Efendimiz aleyhine pek çok şey söyleyerek İslam düşmanı olmasına vesile olmuşlardı.

İslam'a karşı ön yargılı olduğundan Allah Resûlü'nün (a.s.m.) elçisini dinlemeye bile gerek duymadı. Ona kaba saba davranarak kovdu. İnsanların putlara tapmasına engel olduğu için Peygamber Efendimize çok kızdı. Elçi gittikten sonra da sakinleşmedi. Aksine öfkesi arttıkça arttı. Sonunda Allah Resûlü'nü (a.s.m.) öldürüp, Arapları ondan kurtarmaya karar verdi. Fikrini etrafındaki insanlarla paylaşarak, akıl danıştı. Onlara Allah Resûlü'nü (a.s.m.) nasıl öldürebileceğini sordu. Olayı büyüttükçe büyüttü. Peygamber Efendimizi öldürme planları yaptı. Bu sırada İslam ile şereflendiğini söyleyen birkaç kişiyi yakalatıp şehit etti.^[29]

Sümâme'nin sözlerini, işlediği cinayetleri ve Medine'ye baskın yaparak kendisine suikast düzenlemeyi planladığını öğrenen Allah Resûlü (a.s.m.) çok kızdı. Sahabilerine:

–“Sümâme'yi gördüğünüz yerde öldürün!” emrini verdi. Yakalanması için Allah'a dua etti.

Sümâme'yi kışkırtanlar olduğu gibi uyarılar da vardı. Onlardan biri de bilgi ve tecrübe sahibi olan amcasıydı. Yeğeninin Allah Resûlü'nü (a.s.m.) öldürmek için ciddi ciddi plan yaptığını görünce uyardı. Bunun hiç de iyi bir fikir olmadığını söyleyerek, onu düşüncesinden vazgeçirmeye çalıştı. Lakin başaramadı.

Planını hayata geçirmek için harekete geçen Sümâme, Mekke'ye gitmeye karar verdi. Niyeti hem umre yapmak hem Mekkelilerden yardım istemektir. Hazırlıklarını tamamlayınca yola çıktı. Bundan sonra neler olduğunu Ebu Hüreyre şöyle anlatır:

“Allah Resûlü (a.s.m.) o günlerde bir grup sahabiye Necd bölgesine göndermişti. Sahabiler görevlerini bitirip geri dönerken yolda Sümâme ile karşılaştılar. Hareketlerinden kuşkulandıkça yakalayarak sıkıca bağlayıp Medine'ye getirdiler. Sümâme'yi tanımadıkları için

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) “*Sümâme'yi gördüğünüz yerde öldürün!*” emrini uygulamamışlardı. Medine'ye geldiklerinde Sümâme'yi gören Allah Resûlü (a.s.m.) onu hemen tanıdı. Sahabilere:

–“Yakaladığınız kişinin kim olduğunu biliyor musunuz?” diye sordu. Sahabiler:

– Hayır, bilmiyoruz, dediler.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

–“O Sümâme bin Usâl'dır. Onu mescidin direklerinden birine bağlayın! Kendisine iyi davranın! Yediklerinizden ona da ikram edin!” buyurdu sonrada evine gitti...”

Sahabiler tarafından yakalanarak mescidin direğine bağlanan Sümâme bin Usâl şaşkındı. Öldürmek için gittiği zatın sahabileri tarafından yakalanıp sıkı sıkıya bağlandığına bir türlü inanamıyordu. Onu şaşkına çeviren bir başka husus ise, gördüğü manzaraydı. Müslümanların hiçbiri Mekke'li müşriklerin anlattığı gibi değildi.

Öldürmek için yola çıktığı zatın siması, hâl ve hareketleri, insanlara karşı tavrı insanı kendisine hayran bırakacak kadar mükemmeldi. O asla yalancı biri olamaz, Allah adına yalan söylemezdi. Ashabı da öyleydi. Allah ve Resûlü'nün terbiyesinden geçince her biri örnek insan hâline gelmişti. Lakin bütün bunlar öfkesini dindirmeye yetmedi. Aksine yakalanıp esir edilmesi ve hakkında ölüm emri verilmiş olması, kalbini ölüm korkusu sardığı bir anda öfkesini bir kat daha artırdı.

Ebu Hüreyre o gün Mescid-i Nebevî'de olanları şöyle anlatır:

“Bir süre evinde istirahat buyuran Allah Resûlü (a.s.m.), namaz vakti girince Mescid-i Nebevî'ye geldi. İçeri girince doğruca direğe bağlı olan Sümâme bin Usâl'ın yanına gitti:

–“Nasılsın ey Sümâme? İyi misin?” diyerek hâlini hatırlarını sordu. Ardından:

–“Sana ne yapacağımı düşünüyorsun?” diye sordu. Öldürüleceğinden korkan Sümâme savunmaya geçti.

– İyiyim ey Muhammed! Eğer beni öldürürsen, kanı yerde kalmayacak bir adamı öldürmüş olursun. Eğer iyilik yaparsan, ona en güzel şekilde teşekkür edecek birine iyilik yapmış olursun. Mal istersen, lütfen iste! Ne kadar istersen iste, veririm, dedi.

Allah Resûlü (a.s.m.) ona tebessümle cevap vermekle yetindi. Yanından ayrılarak mihraba geçti. Bilâl-i Habeşî kâmet getirdikten

sonra tekbir getirip namaz kıldırdı.

Bilâl-i Habeşî “*Allahu ekber, Allahu ekber*” diyerek ezan okumaya başlayınca dikkat kesilen Sümâme bin Usâl, “Eşhedü enlâ ilâhe illallâh” denildiğinde sarsıldı. Bu ilk kez duyduğu ezandı. İmandıklarını altüst eden, ibadet ettiği putları birer birer yere seren ilk ezanlarıydı.

Namaz başlayınca hayreti daha da arttı. Tekbir, rükû ve secdeyi pür dikkat izledi. Okunan Kur’ân’ı hayranlık içinde dinledi, “Bu asla beşer sözü olamaz!” diye geçirdi içinden...

Namazdan sonra sahabilerin hâl ve hareketlerini izleyen Sümâme bin Usâl, Peygamber Efendimizin onlarla yaptığı sohbeti dinledi. Sahabilerine karşı tavrını takdirle izledi. Tevazu, anlayış ve hoş görüsüne inanamadı.

Sümâme ile yakından ilgilenen sahabiler, Peygamber Efendimizin emrini yerine getirerek ona ikramda bulundular. O ise etrafını hayretle izliyordu. Mescidin gecesi farklı bir âlemdi. Mescid-i Nebevî’de kalan sahabilerin kimi namaz kılıyor, kimi Rabbini anıyor, kimi de Peygamber Efendimizden öğrendikleri konular hakkında konuşup fikir teatisi yapıyorlardı.

Ertesi gün, sabah namazı kılmak için Mescid-i Nebevî’ye gelen Allah Resûlü (a.s.m.) içeri girince yeniden doğruca Sümâme’nin yanına gitti.

–“Nasılsın ey Sümâme? Geceyi nasıl geçirdin?” diye sordu. Ardından:

–“Sana ne yapacağımı düşünüyorsun?” buyurarak onu düşünmeye ve nefis muhasebesi yapmaya sevk etmek istedi.

Sümâme:

– Söylediğim gibi iyiyim ey Muhammed! Bilmeni isterim ki, beni öldürürsen kanlı bir adamı öldürmüş olursun. İyilik yaparak serbest bırakırsan yapılan iyiliğe en güzel şekilde teşekkür edecek birine iyilik yapmış olursun. Maksudın mal ise lütfen iste! Ne kadar istersen, veririm, dedi.

Sözlerine tebessüm ile cevap veren Peygamber Efendimiz, Sümâme’nin kalbine umut tohumları ekiyordu. İki gündür mescidin direğine bağlı bir hâlde gördükleri ve yaşadıkları karşısında Sümâme’nin kalbini kaplayan cehalet perdesi kalktıkça kin ve nefret duyguları dağılmaya başladı. İmanına engel olan kin ve nefreti ilim rüzgârı ile gökyüzüne çıktı; sevgi, saygı ve muhabbet yağmuru

olarak geri döndü. Gönlüne hakikat güneşi doğunca iman tohumları yeşermeye başladı. Kalbini aydınlatan hakikat güneşi dışına yansımaya başladı.

Durumun farkında olan Peygamber Efendimiz, üçüncü gün sabah namazı için mescide girdiğinde ilk işi yine Sümâme'nin yanına gitmek oldu. Yine aynı şeyler oldu. Hâl ve hatırını sorduktan sonra:

–“Ey Sümâme! Sana ne yapacağımı düşünüyorsun?” buyurdu.

Yine aynı cevabı aldı. Lakin Sümâme'nin ses tonu çok farklıydı. Sesi gördüğü tabloyu doğru bir şekilde okuduğunu, üzerinde düşünüp nefis muhasebesi yaptığını gösteriyordu. Üç gün boyunca Mescid-i Nebevî'de bağlı kalan Sümâme, sahabileri ve onların şahsında İslam'ı yakından tanıma imkânı bulmuştu. Onları tanıdıkça kalbi yumuşadıkça yumuşadı, İslam ile arasındaki buzlar eridi. Yaşadıklarını, duyduklarını ve üç gündür şahit olduklarını düşündü, düşündü... Düşündükçe Sümâme'nin kalbi aydınlandı. Kalbine ilkâ edilen iman tohumları tomurcuklanmaya başladı.

Olup bitenleri mana âleminde seyreden Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam son noktayı koymak için harekete geçti. Mescid-i Nebevî'ye gitti. Sümâme bin Usâl'ın yanına vardı. Müşvik bir ses tonu ile hâl ve hatırını sorduktan sonra sahabilere döndü:

–“Sümâme'yi salıverin!” buyurarak onunla İslam arasına giren son engeli de kaldırdı. Duyduklarına inanamayan Sümâme, sahabilerin bağlarını çözmesini şaşkınlıkla izledi. Bağlarını çözen sahabiler:

–“Serbestsin!” diyerek salıverince ne yapacağını şaşırdı.

Yaşadıkları gerçek miydi, yoksa hayal mi? Karşısındaki Zat nasıl biriydi? Kendisini öldürmek için geldiğini bile bile onu nasıl serbest bırakabildi? Ölümünden korkmuyor muydu? Belli ki sıradan bir insan değil, peygamberdi. Yok yok kesinlikle Allah'ın elçisiydi... Şaşkınlık içerisinde teşekkür ettikten sonra Peygamber Efendimize döndü:

–“Biri Müslüman olmak istediğinde ne yapmalıdır?” diye sordu.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

– Gusül abdesti alıp iki rekât namaz kılmalıdır, buyurdu.

Serbest kalan Sümâme sessizce yanlarından ayrıldı. Mescid-i Nebevî'den çıkıp yakınlarda bulunan bir hurma bahçesine gitti. Gusül abdesti alarak geri döndü. Mescid-i Nebevî'den içeri girdi. Birkaç gün öncesine kadar gördüğü yerde öldürmek istediği zatın karşısına geçti. Sevinçten yüzü parıltıyordu.

– *Ben şahadet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur. Muhammed O’nun kulu ve Resûlü’dür*, diyerek iman etti. Sonra kalbinde meydana gelen müthiş değişim ve inkılâbı anlattı:

– Ey Muhammed! Vallahi, buraya gelinceye kadar yeryüzünde en nefret ettiğim kişi, en çok kızdığım insan sizdiniz. Şimdi yeryüzünde sizden daha fazla sevdiğim kimse yoktur. Cemâliniz, bakmaya doyamadığım en sevdiğim yüz oldu.

Buraya gelmeden önce insanları davet ettiğin dininden daha fazla nefret ettiğim bir din yoktu. Şimdi onu bütün dinlerden daha çok seviyorum.

Yaşadığınız yer yakın zamana kadar en nefret ettiğim belde idi. Şimdi burası en çok sevdiğim belde oldu, dedi.

Sümâme bin Usâl bir süre Medine’de kalarak İslam hakkında bilgi aldı. Sabah namazını Peygamber Efendimiz ile birlikte kılan sahabe, bir dakika bile yanından ayrılmak istemiyordu. Sözlerini dikkatle dinliyor, hâl ve hareketlerini büyük bir hayranlıkla izliyor, duyduklarını ve gördüklerini kalbinin en mûtenâ köşesine yazıyordu. Her güzel şey gibi bu anlar da son buldu. Ayrılık vakti gelip çattı. Peygamber Efendimiz, ashabı ve kutsal beldeden ayrılacağı için üzülen Sümâme’nin kalbi hüznle doldu. Daha Medine’den ayrılmadan hasret ateşi içini yakmaya başladı. Gözleri doldu. Boynu bükük yetim çocuklar gibi Huzur-u Saadete çıktı. Ağlamaklı bir ses tonu ile:

– Ya Rasûlallah! Memleketimden çıkarken umre yapma niyet etmişim. Sonra malum olduğu üzere süvarilerinize yakalandım. Müsaade buyurursanız Mekke’ye gidip umremi yapmak istiyorum, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.) izin verince:

–“Ashabından birine bana rehberlik etmesi için emir buyurur musunuz?” diye ricada bulundu. Allah Resûlü (a.s.m.) ricasına olumlu cevap verince, En Sevgili ve sahabilerinden ayrılarak, Mekke’ye doğru yola çıktı.

Uzun bir yolculuktan sonra Mekke’ye ulaştı. Herhangi bir probleme sebep olmamak için kimseyle fazla muhatap olmadan umre yapmaya niyet ediyordu ki, olmadı. Mekke’ye girince telbiye getirmişti. İlk kez birinin onun yaptığı şekilde telbiye getirdiğini gören Mekkeliler, şaşırdılar. Göz hapsine aldıkları Sümâme’yi dikkatle izlemeye başladılar. Hâl ve hareketleri şüphelerini daha da artırdı. Müslüman olabileceğini düşündüler. Biraz araştırınca

yanılmadıklarını anladılar. Yemâme krallarından birinin Müslüman olması onlar için çok kötü bir haberdı. Bu duruma hem şaşkırdılar, hem de çok öfkeleniler. Onu karşılarına almak en son isteyecekleri şeydi. Lakin dayanamadılar. İslam'a olan kin ve düşmanlıkları gözlerini kör etmiş, basiretlerini bağlamıştı. Sümâme bin Usâl'ın yanına koşarak:

–“Ey Sümâme! Sen yoldan sapıp, atalarının dinini mi terk ettin?” diye sert bir dille çıkıştılar.

Sümâme bin Usâl gayet sakindi:

– Hayır sapıtmadım. Lakin hidayete erdim. Allah ve Resûlü'ne iman edip Müslüman oldum, dedi.

Mekkeliler kızıp bağırmaya, hakaret edip, onu hırpalamaya başladılar. Bazıları daha da ileri giderek Sümâme bin Usâl'ın üzerine yürüyerek tekme tokat vurmaya başladılar. İçlerinden biri adamlara müdahale etti.

–“Lütfen aklınızı başınıza alın! Yediğimiz buğdayın onun memleketinden geldiğini unutmayın!” diye bağırarak ikaz etti. Hatalarını anlayan adamlar, Sümâme'yi bırakıp dağıldılar.

Bütün bunlar işin görünen yüzüydü. Her olayda olduğu gibi bir de perde arkası ve hikmeti vardı. Yaşanan bu olay, Mekke'nin kansız bir şekilde fethi için hazırlanan ilahi sürecin bir parçasıydı.

Müşrikler dağılınca umresini tamamlayan Sümâme bin Usâl, kızgın bir şekilde Mekke'den ayrıldı. Memleketine gider gitmez adamlarına:

–“Bundan böyle Mekkelilere ne buğday, ne de başka bir yiyecek satılmayacaktır!” diye emir verdi. Öteden beri yiyecek sıkıntısı çeken Mekkeliler, Sümâme bin Usâl'ın koyduğu ambargo ile çok zor durumda kaldılar. Ciddi sıkıntı çektiler, şehirde kıtlık baş gösterdi. Paniğe kapılan Mekkeliler, Allah Resûlü'ne (a.s.m.) bir mektup yazarak, bir heyetle Medine'ye gönderdiler. Önce Efendimizi:

–“Seninle Hudeybiye'de bir anlaşma yaptık. İnsanlara sürekli akrabalarla iyi ilişkiler kurmayı emrettiğin, çevrendekileri de buna teşvik edip durduğun hâlde aksini yapıyorsun. Geçmişte savaşlarda babalarını öldürdüğün çocukları şimdi açlıktan öldürüyorsun!” diye suçladılar.

Peygamber Efendimiz neden bu şekilde söylediklerini sorunca ambargonun kalkması için âdeta yalvardılar:

–“Sümâme bize ambargo koyarak yiyecek göndermeyi yasakladı. Bu durum bize çok zarar veriyor, sıkıntıya sokuyor. Lütfen ona haber gönder de koyduğu ambargoyu kaldırsın!”^[30]

Bu mektup, Mekke’li müşriklerin psikolojik yenilgisinin belgesiydi. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) gücünü kabul ederek, bu güç karşısında boyun eğdiklerini gösteriyordu. Çok öteleri gören Allah Resûlü (a.s.m.) Mekkelilerin kıtlıktan iyice ezilmesini istemek yerine, onların gönüllerini kazanmanın yolunu seçti. Onların istediklerini yaparak, Sümâme bin Usâl’a haber gönderdi ve ona ambargoyu kaldırmasını emretti.

Bu gerçekten de olağanüstü bir durumdu. Daha bir yıl önce, hendek kazıp onun arkasına sığınan, dört bir tarafları düşman ve hainler tarafından sarılan, ölüm kalım mücadelesi veren, korkudan uyuyamayan Müslümanlar, şimdi krallara emir veriyordu. Bu ilahi bir plan ve Rabbanî bir lütuftu.

Allah onlardan razı olsun!

^[28] Ali b. Hüseyin, *Mekâtibü’r-Resûl*, 1/138.

^[29] Dr. Abdurrahman Re’fet el-Bâşâ, *Sahabe Hayatından Tablolar*, 1/48.

^[30] *Buhârî*, Megâzî 70, Salât 76-82, Husûmât 7-8; *Müslim*, Cihad ve Siyer 59-60; İbn Sa’d, *Tabakât*, 5/550; İbn Hişâm, *Sîre*, 3-4/ 638; Ebu Ya’lâ, *Müsned*, 6516; İbn Abdilber, *İstîab*, 1/213; İbnü’l-Esîr, *Üsdü’l-gâbe*, 619; İbn Hacer, *İsâbe*, 961; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 10/6.

O gün için Müslüman olma imkânı bulamayan Şamlı yönetici, birkaç yıl sonra bölgede bulunan Hâlid bin Velîd ile karşılaşınca ona Müslüman olduğunu bildirdi.

İslam’a karşı ön yargılı olduğundan Allah Resûlü’nün (a.s.m.) elçisini dinlemeye bile gerek duymadı. Ona kaba saba davranarak kovdu. İnsanların putlara tapmasına engel olduğu için Peygamber Efendimize çok kızdı. Elçi gittikten sonra da sakinleşmedi. Aksine öfkesi arttıkça arttı. Sonunda Allah Resûlü’nü (a.s.m.) öldürüp, Arapları ondan kurtarmaya karar verdi. Fikrini etrafındaki insanlarla paylaşarak, akıl danıştı. Onlara Allah Resûlü’nü (a.s.m.) nasıl öldürebileceğini sordu. Olayı büyüttükçe büyüttü. Peygamber

Efendimizi öldürme planları yaptı. Bu sırada İslam ile şereflendiğini söyleyen birkaç kişiyi yakalatıp şehit etti.

Ali b. Hüseyin, *Mekâtibü'r-Resûl*, 1/138.

Dr. Abdurrahman Re'fet el-Bâşâ, *Sahabe Hayatından Tablolar*, 1/48.

Buhârî, Megâzî 70, Salât 76-82, Husûmât 7-8; *Müslim*, Cihad ve Siyer 59-60; İbn Sa'd, *Tabakât*, 5/550; İbn Hişâm, *Sîre*, 3-4/ 638; Ebu Ya'lâ, *Müsned*, 6516; İbn Abdilber, *İstîab*, 1/213; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 619; İbn Hacer, *İsâbe*, 961; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 10/6.

—“Sümâme bize ambargo koyarak yiyecek göndermeyi yasakladı. Bu durum bize çok zarar veriyor, sıkıntıya sokuyor. Lütfen ona haber gönder de koyduğu ambargoyu kaldırsın!”

Önyargı Zincirlerini Kıran Devsli Şair:

Tufeyl bin Amr

TUFEYL BİN AMR, Devs kabilesinin önde gelenlerinden, sevilip sayılan, sözüne itimat edilen, ahlâk-ı hamîde sahibi meşhur bir şairdi. Çok cömert biri olduğu için, kapısı her zaman açık, tenceresi sürekli kaynardı. Açları doyurur, kendisine sığınanı korur, kimseden yardımını esirgemezdi. Diğer Devsliler gibi o da zaman zaman Mekke'ye gider gelirdi. Birçok Mekkeliyi yakından tanır, Mekke halkı tarafından saygı görürdü.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) insanları İslam'a davet ettiği yıllardı. Hac mevsimi yaklaştıkça Kâbe özlemi kapladı Tufeyl bin Amr'ın kalbini. Mekke'ye gidip Kâbe'yi doya doya seyretmeye, saatlerce tavaf edip Rabbini anmaya niyet etti. Erkenden hazırlıklara başladı. Hac kervanı yola çıkacağı zaman her zaman ki gibi göz alıcı güzel elbiselerini giyindi. Atına binerek yola çıktı. Uzun bir yolculuktan sonra Mekke'ye geldi.

O sıralarda Mekkeliler ile Allah Resûlü (a.s.m.) arasındaki mücadele iyiden iyiye hızlanmıştı. Bundan rahatsız olan Mekkeliler onu etkisiz hâle getirmek için akıllarına gelen her çareye başvuruyor, davetin önünü kesmek için çeşitli tedbirler alıyorlardı. Bu tedbirlerden biri de, Mekke dışından gelen yabancıların Allah Resûlü (a.s.m.) ile görüşmesini engellemek, ondan uzak durmalarını sağlamaktı. Bunun için Mekke'ye gelenlerle tek tek konuşuyor, Peygamber Efendimiz hakkında olmadık şeyler söyleyerek kalbini, aklını ön yargılarla dolduruyorlardı. Korkularının nedeni, Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın insanlarla konuştuğunda onları ikna edeceğinden emin olmalarıydı.

Tufeyl bin Amr, Mekke'ye gittiğinde hemen yanına koşup, kimse ile görüşmeden çevresini sardılar. Ona büyük bir saygı gösterip, her zamankinden fazla iltifat ettiler. Kendini karşılayanlar arasında Mekke'nin ileri gelenleri de vardı. Bu durumu biraz garipsese de, bir şey söylemeden bekleyip neler olacağını görmeyi tercih etti. Mekkeliler selamlama faslından sonra:

– Hoş geldiniz... Nasılsınız iyi misiniz? Meclisimize buyurun, soğuk bir şeyler ikram edelim, dediler. Sohbet sırasında:

– Sen iyi bir şairsin. Kavmin arasında sevilip sayılan, sözü dinlenen birisin. Çok uzaklardan beldemize geldin. Uzunca bir süredir görüşemediğimiz için muhtemelen başımıza gelen sıkıntıdan haberin yoktur, dediler.

Meraklanan Tufeyl:

–“Ya öyle mi? Geçmiş olsun! Ne oldu?” diye sordu.

Mekkeliler:

– Aramızdan çıkan bir adam, içimize nifak soktu, toplumu ikiye böldü. Düzenimizi bozdu, işlerimizi darmadağın etti. Sözleri sihir gibi! Baba ile oğul arasını açıyor, kardeşi kardeşe düşman ediyor, eşleri birbirinden ayırıyor. Biz; onun, seni ve arkadaşlarını etkileyip aldatmasından korkuyoruz. Bizim başımıza gelenlerin sizin de başınıza gelmesini istemiyoruz. Lütfen ondan uzak dur. Yanına gelirse sakın ha yüz verme, onunla konuşma, muhatap alıp dinleme, selamına bile cevap verme, ^[31] dediler.

Bundan sonra neler yaşandığını Tufeyl bin Amr şöyle anlatır:

Mekkeliler o kadar çok konuşup, Allah Resûlü (a.s.m.) hakkında o kadar çok kötü söz söyleyip kendisi ile görüşmemem için beni sakındırdılar ki onlara:

–“Yemin ederim ki, Mescid-i Haram’a gittiğimde, onunla konuşmaktan, selamlaşmaktan ve onu dinlemekten sakınacağım!” diye söz verdim. Sözümü tutmak için de elimden geleni yaptım. Hatta işi Mescid-i Haram’a gittiğimde kulaklarıma pamuk tıkamaya karar verecek kadar abarttım.

Çadır kurduktan sonra yatıp dinlendik. Yol yorgunluğunu üzerimden attıktan sonra ilk işim Mescid-i Haram’a giderek yoruluncaya kadar Kâbe’yi tavaf etmek oldu. Tavaftan sonra dinlenmek için bir kenara oturdum. Dalmışım... Duyduğum bir ses beni daldığım hayal âleminden ayırdı. Bu Allah Resûlü’nün (a.s.m.) sesiydi. Başımı kaldırıp baktığımda biraz ötede namaz kılıyor, Kur’ân okuyordu. İçim ürperdi.

Onu duymamak için tedbirimi almış, kulaklarıma pamuk tıkamıştım. Lakin olmadı. Yüksek sesle Kur’ân okuması aldığım tedbiri boşa çıkardı. İstemeden bazı sözlerini duydum. İlgimi çekti. Daha önce böyle bir söz duymamıştım. Merak duyguma yenilip gayriihtiyari

kulak kesildim. Bir taraftan onu duymamak için kulaklarıma pamuk tıkarken, bir taraftan okuduğu Kur'ân'ı duymak için can attığıma inanamadım. Ne yapıyordum. Bu ikilem niçindi? İçimden:

– Annen sana ağlasın ey Tufeyl! Sen akli başında bir insansın. Üstelik iyi bir şairsin. Sözden çok iyi anlayan bir kişisin. Duyduğun sözün ne anlama geldiğini, iyi mi kötü mü olduğunu bilecek olgunluktasın. Birini dinlemekten kaçmak da ne oluyor? Birilerinin sözü ile hareket etmekte ne oluyor? Onu mutlaka dinlemelisin. Eğer anlattıkları iyi ve güzelse kabul edersin, kötü ve çirkin şeylerse reddedersin, diye geçirerek kendimi kınadım.

Kulaklarımdaki pamukları çıkarıp attım. Hızla yerimden kalkıp Allah Resûlü'ne (a.s.m.) olabildiğince fazla yaklaşıp dinlemeye başladım. Şimdiye kadar bu kadar güzel, bu kadar tutarlı, bu kadar faydalı bir söz duymamıştım. Hayretler içindeydim. Kulaklarıma inanamıyordum. Kendi kendime:

– Sübhânallah! Bu ne kadar hoş, bu ne kadar güzel bir söz! Şimdiye kadar bu kadar güzel, bu kadar tatlı bir söz duymamıştım. Bunlar asla bir beşer sözü olamaz, dedim.

Sözler beni kendine çekti. İlğim arttıkça arttı. Gözlerimi Allah Resûlü'nden (a.s.m.) ayırmamaya başladım. Namazını kıldıktan sonra Kâbe'den ayrıldı. Yüzünü ilk kez o an gördüm. Göreni kendine hayran bırakan bir çehresi vardı. Yüzü nurdan parıltıyor, tebessümle etrafına bakıyor, karşılaştığı herkesle selamlaşıyordu. Belli ki Kureyşliler bana yalan yanlış şeyler söylemişlerdi. İçimden “Bu zatı kesinlikle tanımalıyım!” diye geçirdim. Peşinden gittim. Yürüyerek evine gitti. Evin önüne kadar kendisini takip ettim. Evine girince, kapısının önüne giderek, içeri girmek için izin istedim.

– Lütfen buyurun, diye seslenince içeri girdim. Selam verdikten sonra gösterdiği yere oturdum:

– Ey Muhammed! Mekke'ye geldiğimde birkaç Mekkeli yanıma geldi. Senin hakkında bana şöyle şöyle olumsuz sözler söyleyerek etkilediler. Seninle görüşmemem ve dinlememem için yemin ettirdiler. Hakkında söyledikleri şeylerle beni o kadar korkuttular ki sonunda seni duymamak, sözlerinden etkilenmemek için kulaklarıma pamuk tıkadım. Buna rağmen istedikleri olmadı. Allah azze ve celle, âdeta beni seni dinlemeye sevk etti.

Okuduklarından birkaç söz duyunca hayran kaldım. Kalbim senin iyi insan olduğunu, insanlara hak ve hakikati anlattığını söylüyor. Lütfen insanları davet ettiğin dinî bana da anlat. O bize neleri emrediyor, nelerden sakındırıyor, dedim.

Beni dikkatle dinleyen Allah Resûlü (a.s.m.), İslam hakkında bana bilgi verdi. Sonra Kur’ân okudu. Ona hayran kaldım. Ömrümde bu kadar veciz, bu kadar anlam yüklü güzel sözler duymamıştım. O ne şair sözü, ne sihir, ne de insanları aldatan süslü kelimelerdi. Ben hem şair hem güngörmüş biriydim. Pek çok insanla karşılaşmış, onlarla oturup sohbet etmiş, konuşmalarını dinlemiştim. Sözden çok iyi anlardım. Kur’ân ayetleri çok farklı, fevkalade güzel hakikatlerdi. Karşımdaki Zat’ın Allah’ın elçisi olduğundan hiçbir şüphem yoktu. Bunu düşündükçe heyecanlanıyor, beni böyle bir lütfâ mazhar kıldığı için Allah’a hamd ediyordum. Peygamber Efendimiz sözünü bitirince, kalbimin derinliklerinden gelen bir duygu ile “Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve rasûlühû” diyerek Müslüman oldum.

Bir süre daha oturup İslam hakkında bilgi aldım. Sonunda ayrılık vakti geldi. Ayrılık çok zor geliyor, son nefesime kadar onunla birlikte olmak istiyordum. Lakin gitmeliydim. Memlekete dönmek için izin aldığım sırada kazandığım bu güzelliklerden kavmimin mahrum olmaması gerektiğini düşündüm. Allah Resûlü’ne (a.s.m.) döndüm:

– Ya Rasûlallah! İzin verirseniz Devs’e döndüğümde kavmime İslam’ı anlatmak istiyorum. Oradaki insanlar beni dinlerler. Allah’ın benim vasıtamla onlara hidayeti nasip edeceğini umuyorum, dedim. Tebessüm eden Peygamber Efendimiz, isteğimi kabul edince:

–“Benim için Allah’a dua eder misiniz? İnsanları İslam’a davet ederken, O’ndan davet konusunda halka karşı bana yardımcı olması için bir işaret vermesini ister misiniz?” diye rica ettim. Beni kırmayan Allah Resûlü (a.s.m.):

–“Allah’ım! Ona niyet ettiği hayırları gerçekleştirmesi için yardımcı olacak bir işaret ver!” diye dua buyurdu.^[32]

Allah onlardan razı olsun!

^[31] İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/382.

^[32] İbn Abdilber, *İstîab*, 2/760; Abdullah bin Becâş, *el-Hadîs ve’l-Muhaddisûn*, 3/1752.

İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/382.

İbn Abdilber, *İstîab*, 2/760; Abdullah bin Becâş, *el-Hadîs ve'l-Muhaddisûn*, 3/1752.

– Aramızdan çıkan bir adam, içimize nifak soktu, toplumu ikiye böldü. Düzenimizi bozdu, işlerimizi darmadağınık etti. Sözleri sihir gibi! Baba ile oğul arasını açıyor, kardeşi kardeşe düşman ediyor, eşleri birbirinden ayırıyor. Biz; onun, seni ve arkadaşlarını etkileyip aldatmasından korkuyoruz. Bizim başımıza gelenlerin sizin de başınıza gelmesini istemiyoruz. Lütfen ondan uzak dur. Yanına gelirse sakın ha yüz verme, onunla konuşma, muhatap alıp dinleme, selamına bile cevap verme, dediler.

–“Allah’ım! Ona niyet ettiği hayırları gerçekleştirmesi için yardımcı olacak bir işaret ver!” diye dua buyurdu.

Kâbe'nin Müezzini

MEKKELİ OLAN EBU MAHZÛRE (Seleme bin Miyâr) Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselama düşman olarak büyüdü. Çocukluğu, ona yapılan hakaret, iftira ve nefret dolu sözleri dinlemekle geçti. Duyduğu her söz kalbindeki öfkeyi büyüterek kin ve nefrete dönüştürdü. On altı yaşlarına geldiğinde hayatında bir kez bile görmediği Allah Resûlü'ne (a.s.m.) karşı öfke dolu bir genç oldu.

Mekke'nin fethine hazırlanan Peygamber Efendimiz, kendisine ve İslam'a karşı duyulan kin ve nefretin farkındaydı. Bütün çabası bu nefreti sevgiye dönüştürmektir. Her adımını hikmetle atıyordu. İnsanların gönüllerini kazanmaya çalışıyor, nefret ateşini minimize etmeye gayret ediyordu. Bu nedenle fetih hazırlıklarını en yakınlarından bile gizledi. Hazırlıklar bitip, ordu harekete geçtiğinde Mekkelilerin haberi olmaması için gerekli bütün tedbirleri aldı. Ordu Mekke yakınlarına gelinceye kadar kimsenin haberi olmamıştı. Öğrendiklerinde ise şehri teslim etmekten başka yapacak bir şeyler kalmayacaktı.

Peygamber Efendimizin kalplerini kazanma çabalarına rağmen halkın büyük bir bölümü ön yargı kıskacından kurtulamamıştı. Peygamber Efendimizin eşsiz şefkat ve merhameti, sevgi ve saygısı, hoşgörü ve anlayışı, sürekli iyilik elini uzatması ve örnek şahsiyetine rağmen çoğu Mekkelî Ebu Mahzûre gibi hâlâ ona kin ve nefret besliyordu.

İslam ordusunun Mekke'ye çok yaklaştığını haber alınca Mekkelilerin birçoğu şehirden kaçıp dağlara tepelere çıktı. Bir grup gençle bir tepeye çıkan Ebu Mahzûre, kaygı ve endişe ile olanları izlemeye başladı. Yaşadığı zilleti içine sindiremiyor, öfkeden yerinde duramıyordu. Namaz vakti gelmişti. Ayağa kalkan Bilâl-i Habeşî gür sesi ile ezan okumaya başladı. İslam ordusunu adım adım izleyen Ebu Mahzûre ilk kez duyduğu ezanla irkildi. Bir süre öylece kala kaldı. Hayran kaldığı ezanı sonuna kadar huşû içinde dinledi. Arkadaşları da ezandan çok hoşlanmıştı. Kalbini kaplayan, aklını esir alan ön yargıları olmasa bir dakika bile beklemeden koşup yanlarına gideceklerdi. Lakin kin ve nefret sözleriyle dolu olan bilinçaltıları önlerine set çekiyordu ki, duydukları yalan ve iftiralar hayra yönelmelerine engel oluyordu. İki zıt duygu arasında bir süre gelgitler

yaşayan gençlere rahmet eli uzanacaktı. Rahmet önce taklit şeklinde dışa vurdu. Ebu Mahzûre'nin sesinin güzel olduğunu bilen arkadaşları:

– Haydi, kalkıp dinlediğimiz sözleri yüksek sesle tekrarla! Adamları kızdırıp biraz eğlenelim, dediler.

Arkadaşlarını kırmayan Ebu Mahzûre, kalktı; gür sesiyle ezan okumaya başladı. Sesi, İslam ordusu karargâhında yankılandı. Ezanı duyan Allah Resûlü (a.s.m.) sesin geldiği yöne doğru döndü. Gençleri görünce hoşuna gitti. Sahabilere onları yanına getirmelerini emretti.

Sahabilerin kendilerine doğru geldiğini gören gençler, korkuya kapıldılar. Kaçmak istediler lakin yapamadılar. Sanki görünmeyen bir el kaçmalarına mani oluyordu. Oldukları yerde kala kaldılar. Yanlarına gelen sahabiler gençleri alıp Huzur-u Saadete çıkardılar.

Birileri ile alay etmek, kutsallarını taklit ederek eğlenmek son derece yanlış bir işti. Belli ki büyük bir hata yapmışlar, cezalandırılmak için götürülüyorlardı. Belki de öldürüleceklerdi. Bakışları ile birbirleriyle konuşan gençler bu konuda hem fikirlerdi. Beden dilleriyle “Kesinlikle öldürülmek için götürülünüz!” diyor, korkudan tir tir titriyorlardı.

Ebu Mahzûre birkaç adım sonra kendisine kin ve nefret duyarak büyüdüğü, şimdi de kendisini öldürtmek için yakalatıp yanına çağırttığı Allah Resûlü (a.s.m.) ile karşı karşıya gelecekti. Yaklaştıkça zihnine hücum eden sorular daha da çoğalıyordu.

Acaba nasıl biriydi? Keşke farklı ortamda karşılaşsın Mekkelilerin öcünü alsaydım! Bize ne yapacak? Öldürtür mü? Ezanı taklit ettiği için insan öldürülür mü?

Zihnidenden daha pek çok soru geldi geçti Ebu Mahzûre'nin... Sorulara cevap ararken görmeden düşman olduğu Peygamber Efendimizin karşısına gelmişti bile. Sahabiler:

–“İstediğiniz gençleri getirdik ya Rasûlallah!” deyince heyecanlandılar. Büyük bir korku ve öfkeyle başlarını kaldırıp Peygamber Efendimize baktılar. Göz göze geldiklerinde duyguları altüst oldu. Peygamber Efendimizin ayı dahi kıskandıran güzellikteki simasını ve gülen yüzünü görünce, kalplerini saran kin ve nefret duyguları yerini sevgi ve saygıya bırakmaya başladı. Korkularının yersiz olduğunu anladılar. Endişeleri kaybolmaya yüz tuttu.

Kendilerini güler yüzle karşılayan Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

–“Ezanı güzel sesli insanlar okumalıdır!” buyurdu. Sonra gençlere döndü.

–“Ezanı hanginiz okudunuz?” diye sordu.

Tüm parmaklar Ebu Mahzûre’yi gösterdi. Peygamber Efendimiz ile karşı karşıya olduğuna inanamayan Ebu Mahzûre, korku ile ümit arasında gidip geliyordu. Neler olacağını merak ediyor, Peygamber Efendimizin fem-i şeriflerinden çıkacak sözleri dikkatle takip ediyordu. Ebu Mahzûre’ye dönen Peygamber Efendimiz:

– Sen kal! Arkadaşların isterse gidebilirler, buyurdu. Korkuları tam olarak geçmeyen gençler, koşarak sevinçle oradan uzaklaştılar. Ebu Mahzûre’nin kalbindeki korku ve endişe kırıntılarını tamamen silmek isteyen Peygamber Efendimiz, gence yaklaşıp saçlarını okşadı, göğsünü sıvazladı...

Daha sonraları Peygamber Efendimiz ile ilk buluşmasını anlatan Ebu Mahzûre:

“Allah Resûlü’nün (a.s.m.) bizleri sıcak karşılaması kalbimi iman ve yakîn ile doldurdu. O andan itibaren yıllarca kalbime çöreklenen nefret sevgiye dönüştü. İşte o an peygamber olduğuna kesin olarak inandım” dedi.

Gencin iman etmeye hazır hâle geldiğinin farkında olan Peygamber Efendimiz, ona kızmak, yaptıklarından dolayı tenkit etmek bir yana:

–“Bize ezan okur musun?” buyurarak Ebu Mahzûre’yi onore etti. Kulaklarına inanamayan genç büyük bir sevinçle:

–“Elbette okurum!” diyerek ezan okumaya başladı. Büyük bir samimiyet ve içtenlikle ezanı okuyup bitirdi. Korkuları tamamen kaybolan gencin en büyük kaygısı okuduğu ezanın beğenilip beğenilmediği idi. Bunu anlamak için kaçamak bakışlarla Peygamber Efendimize baktı. Hareketleriyle okunan ezanı beğendiğini belli eden Peygamber Efendimiz, genci güzel sözlerle taltif etti.

Ebu Mahzûre ezan okumaktan çok hoşlanmıştı. Bu her hâlimden belliydi. Durumun farkına varan Peygamber Efendimiz, yanına oturmasını işaret etti. Ona ezan okumanın inceliklerini, nasıl okuması gerektiğini tek tek anlattı. Ezanı harf harf öğretti. Her kelimeyi ayrı ayrı okuyup tekrarlattı. Eğitim bitince bir kere daha ezan okumasını

istedi. Sevinçle yerinden kalkan genç, duygulu bir ezan okudu. Genci tebessümle izleyen Peygamber Efendimiz, ezan bitirince elini gencin göğsüne götürüp sıvazladı:

–“Allah mübarek etsin!” buyurarak tebrik ve dua etti.

Peygamber Efendimiz takdirlerini bildirdikten sonra gencin kalbini tamamen kazanmak için gümüş para dolu bir keseyi gencin avucuna koydu. Sevinçten yerinde duramayan Ebu Mahzûre:

–“İzin verirseniz ben de namaza vakitlerinde gelip camide ezan okuyayım!” dedi.

Peygamber Efendimizin duymak istediği tam da buydu. Sabah namazı ezanlarını okuması için ona izin verdi. Kalbinde kin ve nefretten eser kalmayan genç sevinçle: “Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve rasûlühû!” diyerek Müslüman oldu. Gence sevgi dolu gözlerle bakan Peygamber Efendimiz:

–“Bundan böyle Mekke halkına sen ezan oku!” buyurarak onu Mescid-i Haram’ın müezzini olarak atadı. Allah Resûlü (a.s.m.) Medine’ye dönünceye kadar sabah ezanlarını Ebu Mahzûre, diğer vakit ezanlarını Bilâl-i Habeşî okudu. İslam ordusu Mekke’den ayrıldıktan sonra ise tüm vakitlerde ezanları Ebu Mahzûre okudu.

Ebu Mahzûre birçok sahabe gibi Medine’ye hicret edip Allah Resûlü’nün (a.s.m.) yanında olmayı çok istiyordu. Kalbi Efendimize olan özlem ateşi ile alev alev yanıyordu. Dost sohbetlerinde konu açıldıkça:

–“Ezan okuma görevim olmasaydı bir dakika dahi beklemez, Medine’ye hicret ederdim!” derdi.

Büyük bir samimiyetle Allah’a yönelen Ebu Mahzûre, bundan sonra vefat edinceye kadar Kâbe’de müezzinelik yaptı. Ondan sonra ezan okuma işi babadan oğula devretti. Onun soyundan gelenler yüzyıllarca Kâbe’de ezan okudu.^[33]

Ebu Mahzûre, Peygamber Efendimiz ile yaşadığı özel anları ömrü boyunca unutamadı. Başını okşadığı sırada hissettiği duyguyu tekrar tekrar yaşadı. Anısını yaşatmak için saçını bile kestirmedi.

Safiyye binti Meczee anlatıyor:

Ebu Mahzûre, Efendimizin eli değdiği için başının ön tarafında bulunan saçlara özel önem verirdi. Hayatı boyunca kesmedi. Saçları oturduğu yere değecek kadar uzadı. Onu görenler hayret eder:

–“Neden saçını kestirmiyorsun?” diye sorarlardı. O her defasında:

– Saçıma Allah Resûlü (a.s.m.) dokundu. Onun dokunduğu saçı ölünceye kadar kestirmem, diye cevap verirdi. Dediği gibi de yaptı. Saçlarını ölünceye kadar kestirmedi.^[34]
Allah onlardan razı olsun!

[33] *Müslim*, Salât 3; *Ebu Dâvud*, 500; *Tirmizî*, Ezan 191; *İbn Sa'd*, *Tabakât*, 5/450; *Belâzurî*, *Ensâbu'l-eşrâf*, 10/267; *Süheylî*, *Ravdu'l-ünf*, 4/177; *Makrîzî*, *İmtâu'l-esmâ'*, 8/125; *İbn Seyyidi'n-Nâs*, *Uyunu'l-eser*, 1/236.

[34] *el-Begavî*, *Mu'cemu's-sahâbe*, 60; *Taberânî*, *el-Mu'cemü'l-kebir*, 7/210; *Heysemî*, *Mecmau'z-zevâid*, 5/165.

Müslim, Salât 3; *Ebu Dâvud*, 500; *Tirmizî*, Ezan 191; *İbn Sa'd*, *Tabakât*, 5/450; *Belâzurî*, *Ensâbu'l-eşrâf*, 10/267; *Süheylî*, *Ravdu'l-ünf*, 4/177; *Makrîzî*, *İmtâu'l-esmâ'*, 8/125; *İbn Seyyidi'n-Nâs*, *Uyunu'l-eser*, 1/236.

el-Begavî, *Mu'cemu's-sahâbe*, 60; *Taberânî*, *el-Mu'cemü'l-kebir*, 7/210; *Heysemî*, *Mecmau'z-zevâid*, 5/165.

– Saçıma Allah Resûlü (a.s.m.) dokundu. Onun dokunduğu saçı ölünceye kadar kestirmem, diye cevap verirdi. Dediği gibi de yaptı. Saçlarını ölünceye kadar kestirmedi.

Büyük bir samimiyetle Allah'a yönelen Ebu Mahzûre, bundan sonra vefat edinceye kadar Kâbe'de müezzinlik yaptı. Ondan sonra ezan okuma işi babadan oğula devretti. Onun soyundan gelenler yüzyıllarca Kâbe'de ezan okudu.

Mucizevi Karşılaşma

SÜRÂKA BİN MÂLİK, Mekke ile Medine arasında bulunan bir köyde yaşayan Müdlicoğullarından son derece uyanık bir babayıydı. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam ile hicret vesilesiyle karşılaştı. Peygamber Efendimizi öldürmek için harekete geçen müşrikler, hicret ettiğini anlayınca çılgına döndüler. Halkı ayağı kaldırıarak peşine düştüler. Tüm aramalara rağmen yakalamayı başaramayınca öfkeleri daha da arttı. Elleri boş Mekke'ye geri dönünce moralleri bozuldu, büyük bir hayal kırıklığı yaşadılar. Ümitlerini kaybetmek istemiyor, Peygamber Efendimizi yakalayarak ondan ebediyen kurtulmayı arzu ediyorlardı. Acil olarak toplanıp ne yapacaklarını kararlaştırdılar. Toplantıdan sonra etrafa haber salıp Peygamber Efendimizi yakalayan veya öldürene büyük ödül vereceklerini ilan ettiler. Dört bir yana tellallar çıkarıldı, kabile ve köylere elçiler gönderildi.

—“Kim Muhammed'i ve Ebu Bekir'i yakalayıp bize getirir veya öldürürse ona her bir kişi için 100 deve verilecektir!” diye ilan ettiler.

İlanı duyan çöl bedevilerinin ağızları sevinçten kulaklarına vardı. Büyük bir heyecanla hazırlanıp, develerin hayaliyle gruplar hâlinde kutlu yolcuların peşine düştüler. Bedeviler aramaya çıkarken Kureyşlilerin görevlendirdiği kişiler duyuru yapmaya devam ediyor, sağa sola at koşturuyorlardı. İçlerinden biri Müdlicoğullarının yaşadığı yere gitti. Halka sesini duyuracağı yüksekçe bir yere çıktı:

—“Kim Muhammed ve Ebu Bekir'i esir alır veya öldürürse ona, her biri için 100 deve verilecektir!” diye ilan etti.

Elçinin sözlerini duyan Müdlicoğulları büyük bir sevinçle yerlerinden fırladılar. Kutlu yolcuları yakalayarak develere sahip olmak için atlarını hazırlamak üzere evlerine koştular.

Pazartesi günü gizlendikleri mağaradan çıkıp yola koyulan kutlu yolcular, Salı günü Müdlicoğullarının yaşadığı Kudeyd'e ulaşmışlardı. Münâdî de o gün gelip duyuru yaptı. Müdlicoğullarından biri o sırada işi gereği çevrede gezinirken kutlu yolcuları gördü. İşini bitirip kabilesine döndüğünde yapılan ilanı duydu. Heyecanla halkın sohbet ettiği yere koştu. Aranılan kişileri kısa bir süre önce gördüğünü söyledi. Bundan sonra neler olduğunu Sürâka bin Mâlik şöyle anlatır:

“Kabilemden bir grupla birlikte oturmuş sohbet ediyorduk. O sırada köy halkından biri sahrada Allah Resûlü (a.s.m.) ve arkadaşlarını görmüş. Köye gelip arandıklarını haber alınca koşarak yanımıza geldi.

– Ey Sürâka! Bir süre önce sahile doğru giden birkaç kişi gördüm. Sanırım onlar Muhammed ve arkadaşlarıydı, diyerek gördüklerini anlattı.

Olayların seyrini düşününce adamın gördüklerinin doğru olduğunu tahmin ettim. Çok sevindim. Yanımızda bulunanların durumu anlayıp kutlu yolcuların peşlerine düşmesini istemedim. Onları bizzat kendim yakalamalı, büyük ödülü tek başıma almalıydım. Bunu yapabilecek güçte ve kabiliyetteydim. Arkadaşların durumu anlamamaları için kutlu yolcuları gören kişiye ‘Sus! Daha fazla konuşma!’ diye işaret ettim. Arkadaşları yanıltmak için de:

– Senin gördüklerin onlar olamaz. Gördüğün kişiler büyük ihtimalle falan falan kimselerdir. Biraz önce kaybettikleri bir şeyi aramak için gözümün önünden buradan geçip o tarafa doğru gittiler, dedim. İşareti alan adam:

– Olabilir. Sanırım karıştırdım, deyince derin bir nefes aldım. Niyetimin anlaşılmaması için biraz daha oturup sohbete devam ettim. Sonra bir bahane ile oradan ayrılıp doğruca eve gittim. Cariyeme:

– ‘Hemen atımı hazırlayıp şu tepenin oraya götür. Sonra da beni bekle! Kimseye de bir şey söyleme!’ diye emrettim.

Zırhımı giyindim, silahımı kuşandım, fal oklarımı yanıma aldım. Evden ayrılmadan peşine düşeceğim kişileri yakalayıp yakalayamayacağımı anlamak için fal oku çektim. Şansıma yaptığım işin yanlış olduğuna işaret eden ve başaramayacağımı gösteren ok çıktı. Lakin yüz deve çok cazip gelmişti. Çıkan fal oklarına aldırmadan bir an önce evden çıkıp kaçanları yakalamak için yola koyulmaya karar verdim. Kargımı da alıp evin arkasından dışarı çıktım. Kargımın parıltısının uzaktan görülüp planımın anlaşılmaması için demir kısmını yere doğru çevirdim. Gizlice yürüyerek

atımın yanına ulaştım. Sonra da başlarına ödöl konan kişileri kaçırmamak için atımı dörtnala sürmeye başladım.

Onlara kavuşmam uzun sürmedi. Kısa bir süre sonra Allah Resûlü (a.s.m.) ve Hz. Ebu Bekir'i uzaktan gördüm. Sevinç çığlıkları atarak atımı üzerlerine doğru mahmuzlayıp hızlandım. Seslerini duyacak kadar yaklaştım. Sesler duyan Hz. Ebu Bekir arkasına dönünce beni gördü. Büyük bir endişeye kapıldı.

– ‘Ya Rasûlallah! Adam belli ki bizi yakalamak için geliyor. Çok yaklaştı, bize ulaşmak üzere!’ diyerek kaygısını dile getirdi. Allah Resûlü (a.s.m.):

– ‘Üzülme Allah bizimledir!’ buyurarak teselli etti.

Hz. Ebu Bekir hâlâ kaygılıydı. Benim Allah Resûlü'ne (a.s.m.) zarar vereceğimden endişe ediyor, korkudan gözlerinden yaşlar akıyordu. Bir taraftan ağlıyor bir taraftan da:

– ‘Ya Rasûlallah! Adam bizi yakalamak üzere!’ diyordu. Allah Resûlü (a.s.m.) gayet sakin:

– ‘Niçin ağlıyorsun? Sakin ol!’ deyip sakinleştirmeye çalışsa da yüreğine söz geçiremeyen Hz. Ebu Bekir:

– Vallahi kendim için değil, sizin için ağlıyorum, diyerek ağlamaya devam ediyordu. Bunun üzerine bana dönen Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

– ‘Allah'ım! Şu kişiye karşı bize yardım et! Bizi onun şerrinden koru!’ diye dua etti.

Daha duası bitmeden atım tökezleyip yere kapandı. O tökezleyince attan düşerek yerde yuvarlanmaya başladım. Neye uğradığımı şaşırmıştım. Heybetimi kaybetmemek için alelacele yerden kalkıp kendimi toparlamaya çalıştım. Ayağa kalkınca ilk olarak torbadan fal oklarımı çıkardım.

‘Şu kişilerin üzerine gidip yakalamaya çalışayım, gerekirse öldüreyim mi?’ diye ok çektim. Yine ‘Hayır!’ oku çıktı. Ancak ödölü hatırlayınca okların ne dediğine aldırmadan aceleyle atıma binip takibe devam ettim. Ben toparlanıp kendime gelinceye kadar yolcular benden olabildiğince uzaklaşmıştı.

Atımı mahmuzlayıp dörtnala koşturdum. Kısa bir süre sonra yeniden onlara yetiştim. Kendilerine zarar verebileceğim kadar yaklaştığımda atım yine tökezledi. Ben yine attan düşüp yerde yuvarlandım. Aynı olayın iki kez üst üste olması beni şaşırttı.

Neler oluyor? Bu bir ikaz mı? Yanlış mı yapıyorum? ‘Takip ettiğim zat gerçekten Peygamber mi?’ diye düşünmeye başladım. Kalkıp nefeslendim. Kendime gelince ok torbamdan fal oklarını çıkardım.

‘Şu kişilere zarar vereyim mi vermeyeyim mi?’ diye bir ok çektim. ‘Zarar verme!’ oku çıktı. Yine oku dinlemedim. Yolcuları yakalamak için atıma bindim. Onlar ile aram yine açılmıştı. Lakin bu beni caydıramazdı. Atı koşturunca kısa sürede yetiştim. Yaklaştım, yaklaştım... Aramızda birkaç mızrak boyu mesafe kaldı.

Allah Resûlü (a.s.m.) arkasına dönüp bakmadan yola devam ederken Hz. Ebu Bekir sürekli dönüp dönüp arkasına bakıyordu. Peygamber Efendimiz için duyduğu endişe ve korkudan perişan olmuş, sıkıntıdan hemen oracıkta düşüp bayılacak gibiydi. O sırada Allah Resûlü (a.s.m.) kendilerine zarar vermemem için Allah’a yalvarıyordu. Duası bittiğinde bu kez de atımın ön ayakları kuma battı. Atı kumdan çıkarmaya çalıştım. Olmadı. Ben çıkarmaya çalıştıkça at batıyordu. Dizlerine kadar kuma gömüldü. Onu çıkarmak için çok çalıştıysam da başaramadım. Bu kadarı gerçeği anlamama yetmişti. Başıma gelen bütün bu aksiliklerin bir işaret olduğuna, olayların Allah’ın takip ettiğim kişileri korumasından kaynaklandığına, karşımdakilerin sıradan insanlar olmadığına hiç şüphem kalmadı. Kendi kendime:

– Sanırım yanlış yapıyorum. Bu işten vazgeçmeyip ısrar edersem helak olacağım, dedim. Atı olduğu yerde bırakıp Allah Resûlü’nün (a.s.m.) yanına koştum. Yaklaşınca:

– Ben Sürâka bin Mâlik bin Cüşem. Sizinle konuşmak istiyorum. Lütfen yanınıza gelmem için bana eman verin. Vallahi bundan böyle size düşmanlık etmeyecek, zarar vermeye çalışmayacağım.

Ey Muhammed! Kesin olarak anladım ki başıma gelenler sana ve arkadaşlarına zarar vermeye kalkışmamdan kaynaklanıyor. Lütfen benim için dua et de Allah beni içine düştüğüm şu hâlden kurtarsın. Yemin ederim ki size bir daha asla saldırmayacağım. Arkadan gelenlere de yerinizi kesinlikle bildirmeyecek, bildiklerimi gizleyeceğim. İşte ok torbam işaret için ondan bir ok al! Falan yerde yayılan deve ve koyunlarımın yanına git! Neye ihtiyacın varsa oradan istediğin kadar al! Ama lütfen beni bu hâlden kurtarması için Rabbine dua et, diye yalvardım. Bakışları ile yüreğimde fırtınalar estiren Allah Resûlü (a.s.m.):

– Bizim senin deve ve koyunlarına ihtiyacımız yok, dedi. Ardından yüz deveye sahip olmak için kendisini öldürmek üzere peşine düşen, başaramayınca çocuklar gibi ağlayan benim gibi biri için ellerini semaya kaldırdı. İçinde bulunduğum şu hâlden kurtulmam için Allah’a dua etti. Duası bittiğinde yeni bir mucizeye şahit oldum. Allah isteklerini geri çevirmeyip hemen kabul buyurdu. Atımın ayakları kuma gömüldüğü yerden çıktı. Önce şaşırdım. Kısa bir şaşkınlıktan sonra sevinçle atımın yanına koştum. Korku, sevinç, mahcubiyet, duygularını bir arada yaşıyordum. Duygularımın üstesinden gelmeli, bir an önce özür dileyip hatamı düzeltmeliydim. Atıma binip kutlu yolcuların yanlarına vardım.

– Kureyşliler etrafta yaşayan kabilelere haber saldılar. Sizi yakalayan veya öldüren kişilere yüz deve vereceklerini ilan ettiler, dedim. Sonra azığımı çıkarıp onlara uzattım:

– Lütfen şunları alın, dedim.

– İhtiyacımız yok, diyerek kabul etmediler.

Karşılaştığımız andan itibaren sözleri, tavrı, hâl ve hareketleri ile beni şaşırtan Allah Resûlü (a.s.m.) ayrılacağımız zaman:

– ‘Bizden bir isteğin var mı?’ diye sorunca şaşkınlığım bir kat daha arttı. Kendilerine zarar vermek için bu kadar şey yaptığım hâlde o bana şefkat ve merhamet elini uzatıyor, bir isteğimin olup olmadığını soruyordu. Belli ki gerçekten peygamber idi. Bu fırsatı kaçıramazdım. Hemen:

– ‘Evet var! Aramızda işaret olması için bana bir emannâme yazdırır mısınız?’ dedim.

– Elbette yazdırırım, buyuran Allah Resûlü (a.s.m.) arkadaşına döndü:

– ‘Onun için bir eman yazın!’ buyurdu.

Hız. Ebu Bekir yanında bulunan Âmir bin Führeyre’ye bir eman yazdırıp bana verdi. Emanı alıp ok torbamın içine koydum. Yaptıklarım karşısında çok mahcup olmuşum:

– Ey Allah’ın Resûlü! Bana istediğini emret! Seve seve yaparım. Lütfen beni bundan mahrum etme, diye âdeta yalvardım. Bana:

– ‘Burada bekle! İnsanların bizi takip etmelerine engel ol!’ buyurdu. Kutlu yolcular için yapabileceğim bir şeyin olmasına çok sevindim.

– Elbette yaparım. Kimsenin sizi takip etmesine izin vermem, dedim. Yanımdan ayrılıp yollarına devam edecekleri zaman uzunca bir süre kendime gelemeyeceğim bir şaşkınlık daha yaşadım. Allah Resûlü (a.s.m.) bana:

– ‘Ey Sürâka! Kısra’nın bileziklerini koluna, kemerini beline takacağın, tacını başına giyeceğin zaman ne hissedeceksin?’ diyordu. Şaşkınlıktan kalakalmıştım. Ne diyeceğimi bilemedim. Yanlış anladım galiba diye düşündüm.

– ‘Krallar kralı Kısra bin Hürmüz’ün mü?’ diye hayretle sordum.

– Evet, buyurdu.

Şaşkınlığım bir kat daha arttı. Duyduklarım asla olmayacak şeylerdi. Birkaç dakika önce yaşadıklarımı düşününce, ‘Niye olmasın!’ diye geçirdim içimden. Üst üste yaşadığım mucizeler nedeniyle haber verdiği şeylerin bir gün mutlaka gerçekleşeceğine gönülden inanmaya başladım. Onlar yollarına devam edip giderken içimde inanılmaz bir huzur vardı. Konuştuğumuz gibi bulunduğum yerde durdum, onları arayan insanları yanıltarak farklı yönlerle sevk ettim.

Aradan yaklaşık on beş yıl geçti. Şam’ın fethinde İslam ordusuna katılarak savaştım. Şehir alınınca kralın hazinesi de

ele geçirildi. O zaman halife olan Hz. Ömer beni yanına çağırdı.

– ‘Ey Sürâka şunları al!’ diye bana Kistrâ’nın bileziğini, kemer ve tacını verdi. Sonra da bana döndü:

– Allahu ekber! Ey Sürâka ellerini kaldır ve: ‘*Ey Allah’ım! ‘Ben insanların Rabbiyim!’ diyen Kistrâ’dan takılarını alıp çöl bedevisi Sürâka bin Mâlik’e taktığın için sana hamdolsun!*’ diye dua et! dedi.

Hz. Ömer’in dediğini yapıp dua ettiğim zaman sanki mutluluktan uçuyordum.”^[35]

İslam ile Şerefleniyor

Hicrette yaşadığı olayı unutamayan Sürâka bin Mâlik, daha sonra Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamı tekrar görmeyi çok istedi. Lakin göremedi. Aradan sekiz yıl geçti. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) Mekke’yi fethettiğini haber alınca çok duygulandı. Ziyaretine gitmeyi yıllarca ötelemediği için kendine kızdı.

–“Daha fazla beklememeliyim!” diyerek yola koyuldu. Bu kez öldürmek için değil, hidayete ulaşarak gidiyordu. Sahabi o günlerde yaşananları şöyle anlatır:

“Mekke Fethi’nden sonra Huneyn ve Tâif savaşları olup bitince Allah Resûlü’nün (a.s.m.) yanına gitmeye karar verdim. Hicret sırasında benim için yazdırdığı yazıyı yanıma alıp yola çıktım. Cirane mevkiinde bulunduğu sırada kendisine ulaştım. İslam ordusunu görünce çok sevindim. Hızlanarak yanına vardım.

İlk olarak Ensar’dan oluşan bir birlikle karşılaştım. Kalbim Peygamber Efendimizin hasreti ile yanıyor, gözüm hiçbir engeli görmüyordu. Önünü sonunu düşünmeden birliğin içine daldım. Yabancı olduğumu fark eden sahabiler mızraklarını üzerime çevirdiler:

– ‘Hey nereye? Nereye gittiğini sanıyorsun? Kimi arıyorsun? Ne istiyorsun?’ diye çıkıştılar. Mızraklara aldırmadan ilerledim. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) biraz ileride devesinin üzerinde

durduğunu fark edince özlemim daha da arttı. Heyecanlandım. Vallahi şu an Peygamber Efendimizin o hâlini, beyaz ve parlayan ayağını görür gibiyim. Üzerime çevrilen mızraklara aldırmadan Allah Resûlü'ne (a.s.m.) doğru koştum. İyice yaklaşıncı beni tanıması için elimdeki yazıyı kendisine uzattım.

– Ya Rasûlallah! Bu sizin benim için yazdırdığınız yazı! Ben Sürâka bin Mâlik'im, diyerek kendimi tanıttım. Tebessüm eden Allah Resûlü (a.s.m.):

– ‘Bugün ahde vefa ve iyilik yapma günüdür. Yanıma yaklaş!’ buyurdu.

Olabildiğince yakınına gittim. Kalbimi yakan hasret ateşi dinmişti. Yıllardır beklediğim anın geldiğini görmenin sevinci ile yüksek sesle: “Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Rasûlühû” diyerek şehadet getirip İslam ile şerefledim. Etraf sakinleşince Huzur-u Saadete giderek sohbetini dinledim. Sohbet sırasında aklıma bir soru geldi.

– ‘Ya Rasûlallah! Kaybolan bir deveyi bulmuştum. Susuzluktan ölmesinden korktum. Kendi deveme vereceğim suyun bir kısmı ile onu sularsam bana bir sevap verilir mi?’ diye sordum.

– Elbette. Susayan her canlıya verilen su için sevap yazılır, buyurdu. Oradan ayrılıp köyüme döndüm. İlk işim zekâtımı hazırlayıp Medine'ye göndermek oldu.”^[36]

Allah onlardan razı olsun!

^[35] Buhârî, Menâkîb, 3906; İbn Kesîr, *el-Bidâye*, 1/447; Beyhakî, *Delâilu'n-nübüvve*, 2/485; el-Kastalânî, *el-Mevâhibü'l-ledünniyye*, 1/180; Şâmî, *Sübülü'l-hüdâ*, 10/259.

^[36] İbn ebî Hayseme, *Ta'rîh*, 2/52; İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/489; Beyhakî, *Delâilu'n-nübüvve*, 2/488; Ebu Nu'aym, *Delâilu'n-nübüvve*, 2/115; Nüveyrî, *Nihayetü'l-ereb*, 16/336; İbn Zeynî Dahlân, *es-Sîretü'l-Nebeviyye*, 1/320; el-Humeydî, *Sîre*, 3/175.

Hz. Ömer'in dediğini yapıp dua ettiğim zaman sanki mutluluktan uçuyordum.”

Buhârî, Menâkîb, 3906; İbn Kesîr, *el-Bidâye*, 1/447; Beyhakî, *Delâilu'n-nübüvve*, 2/485; el-Kastalânî, *el-Mevâhibü'l-ledünniyye*, 1/180; Şâmî, *Sübülü'l-hüdâ*, 10/259.

İbn ebî Hayseme, *Ta'rîh*, 2/52; İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/489; Beyhakî, *Delâilu'n-nübüvve*, 2/488; Ebu Nu'aym, *Delâilu'n-nübüvve*, 2/115; Nüveyrî, *Nihayetü'l-ereb*, 16/336; İbn Zeynî Dahlân, *es-Sîretü'l-Nebeviyye*, 1/320; el-Humeydî, *Sîre*, 3/175.

– Elbette. Susayan her canlıya verilen su için sevap yazılır, buyurdu. Oradan ayrılıp köyüme döndüm. İlk işim zekâtımı hazırlayıp Medine'ye göndermek oldu.”

Büreyde bin Husayb

BÜREYDE BİN HUSAYB, Mekke ile Medine arasında bir yerde yaşayan Eslemoğulları kabilesindendi. Halkın ileri gelenlerinden olan sahabi, Allah Resûlü (a.s.m.) ile ilk olarak hicret sırasında görüştü.

Peygamber Efendimizin hicret ettiğini öğrenen Kureyşliler, onu yakalamak için Mekke ve çevre kabileleri ayağa kaldırdılar. Kutlu yolcuların her birini yakalayan kişiye tam yüz deve ödül vereceklerini vaat ettiler. Yüz deveyi duyan bedevilerin gözleri fal taşı gibi açıldı. Peygamber Efendimiz ve arkadaşlarını yakalamak için yollara düştüler. Yüz deveyi duyunca gözleri parlayanlardan biri de Büreyde bin Husayb idi. Haberi alır almaz harekete geçti. Kabilesinden yetmiş genci toplayarak hızla yola çıktı. Uzun aramalardan sonra Ganim'de Allah Resûlü (a.s.m.) ve arkadaşlarına yetiştiler.

Kutlu yolculara yaklaştıkça yaklaştılar. Hz. Ebu Bekir endişeden yerinde duramazken Allah Resûlü (a.s.m.) gayet sakindi. Grubun önünde bulunan kişiye:

- “Kimsin?” diye sordu.
- Büreyde bin Husayn, dedi.

Olaylara ve insanlara her zaman olumlu pencereden bakıp hayra yoran Peygamber Efendimiz, kolaylık anlamı içeren ismi duyunca sevindi. Hz. Ebu Bekir'e dönerek:

- “İyi oldu, işimiz kolaylaştı!” buyurdu. Ardından:
- “Kimlerdensiniz?” diye sordu. O:
- Eslemoğullarındanız, cevabını verdi. Sevinçle Hz. Ebu Bekir'e dönen Peygamber Efendimiz:
- “Kurtulduk!” buyurdu. Sonra:
- “Eslemlerin hangi kolundansınız?” sorusunu yöneltti.
- Sehmoğullarındanız, dedi. Bu ismi de hayra yoran Peygamber Efendimiz:

- “Kızgınlığınız çıkıp gitti!” buyurdu.

Allah Resûlü (a.s.m.) bir şeyin uğurlu veya uğursuz olduğuna inanmaz, ancak her zaman olumlu düşünür ve olaylara iyi yönünden bakardı. Soru sırası Büreyde bin Husayb'a gelmişti. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) sözleri, duruşu, insanlara ve olaylara yaklaşımı, hâl ve hareketinden çok etkilenen Büreyde:

- “Peki, siz kimsiniz?” diye sordu. Efendimiz:

– Allah’ın Resûlü, Muhammed bin Abdullah’ım, buyurdu.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın siması, yüzünün güneşi kışkırtan parlaklığı, sevgi dolu bakışları, hâl ve hareketlerinde gördüğü mükemmellik Büreyde’yi hayran bırakmıştı. O an duyanları hayrete düşürecek inanılmaz bir mucize yaşanıyordu. Peygamber Efendimizin gönülleri fetheden yaklaşımı, ruha nüfuz eden bakışları, kalbi duyguları harekete geçiren tebessümü, nebevî duruşu, hikmetli sözleri, hayatı yarı aç yarı tok geçen, karnını doyurmak için gözünü kırpmadan adam öldüren bedevilere yüz deveyi de kutlu yolcuları yakalamayı da unutturmuştu.

Büreyde bundan sonra öldürmeye gittiği Zat’ın ahlakı ile dirilecek, yakalamayı bırakıp hakka teslim olacaktı... Sorularına devam etti ve:

–“Bize İslam’dan bahseder misiniz?” diye rica etti. Sözlerinden çok memnun olan Peygamber Efendimiz:

– Elbette anlatırım, buyurdu. Her iki tarafta develerinden indi Allah Resûlü (a.s.m.) müşfik bir ses tonu ile konuşmaya başladı. İslam’ı hakkında bilgiler verdi. Allah’ın inzâl buyurduğu ayetleri okudu. Okunan ayetlerini hayranlıkla dinleyen Büreyde bin Husayb, sonunda İslam ile şereflendi.

Peygamber Efendimiz ve okunan Kur’ân ayetlerinden etkilenen yalnızca o değildi. Yanında bulunan tüm arkadaşları da etkilenmişlerdi. Büreyde onlara Müslüman olmalarını teklif edince, tereddüt etmeden Müslüman oldular.

Peygamber Efendimiz ile yaptıkları kısa süreli görüşme, hayatlarını tamamen değiştirmişti. İstek ve arzularını, geliş sebeplerini unutup, dünyayı arkalarına atarak akşama kadar pür dikkat Peygamber Efendimizi dinlediler. Hava kararınca namaz kılmak için abdest aldılar. Bu kılacakları ilk namazdı. Allah Resûlü (a.s.m.) öne geçti. “Allahu Ekber” diyerek namaza başladı. Onu Büreyde ve arkadaşları takip ettiler. Şehadet kelimesi ile putları hayatından tamamen çıkaran Büreyde bin Husayb, tekbir getirmek için ellerini kaldırdığında dünya adına ne varsa arkada bırakıp bütün kalbiyle tek olan Allah’a yöneldi. Sayısız nimetlerden dolayı hamd ederek, yalnızca ona kulak edeceğine söz verdi.

Şu kısacak zaman zarfında yaşananlar görülmeye değer eşsiz bir tabloydu. Birkaç saat öncesine kadar taptıkları taş parçalarını ebediyen terk ederek insandan en küçük varlıklara kadar her şeyi

mükemmel bir şekilde yaratan, mükemmel bir düzene koyan Allah'a yönelmişlerdi. Öldürmek için yola çıktıkları Son Peygamber ile birlikte akşam namazı kılıyorlardı. Namazlarını huşû içinde tamamladıktan sonra geri dönmeyip orada kaldılar. Geceyi Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanında geçirdiler. Bu sırada Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamdan Meryem sûresinin baş tarafını öğrenip, ezberlediler. Sabah olunca Efendimize:

– Medine'ye sancaklı bir şekilde gitmelisin, diyen Büreyde bin Husayb, sarığını çıkararak, mızrağının ucuna taktı. Medine'ye kadar Allah Resûlü'ne (a.s.m.) eşlik etti. Kısa bir süre Medine'de kalan sahabiler, Peygamber Efendimizden izin isteyerek memleketlerine geri döndüler.

Uhud savaşına kadar memleketinde kalan Büreyde bin Husayb, savaştan sonra Medine'ye hicret etti. Şehre varınca ilk işi, baş tarafını öğrendiği Meryem sûresinin kalan kısmını öğrenmek oldu.^[37]

Allah onlardan razı olsun!

^[37] İbn Sa'd, *Tabakât*, 4/242; Saîd b. Mansûr, *Sünen*, 2/247; Belâzurî, *Ensâbu'l-eşrâf*, 1/266; İbn Hibbân, *Tarihu Sahâbe*, 108; el-Begavî, *Mu'cemu's-sahâbe*, 1/389; Beyhakî, *Delâilu'n-nübüvve*, 2/508; İbn Abdilber, *İstîab*, 1/185; Heysemî, *Mecma'uz-zevâid*, 9/398; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 5/179; İbn Hacer, *İsâbe*, 632; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 398.

Uhud savaşına kadar memleketinde kalan Büreyde bin Husayb, savaştan sonra Medine'ye hicret etti. Şehre varınca ilk işi, baş tarafını öğrendiği Meryem sûresinin kalan kısmını öğrenmek oldu.

İbn Sa'd, *Tabakât*, 4/242; Saîd b. Mansûr, *Sünen*, 2/247; Belâzurî, *Ensâbu'l-eşrâf*, 1/266; İbn Hibbân, *Tarihu Sahâbe*, 108; el-Begavî, *Mu'cemu's-sahâbe*, 1/389; Beyhakî, *Delâilu'n-nübüvve*, 2/508; İbn Abdilber, *İstîab*, 1/185; Heysemî, *Mecma'uz-zevâid*, 9/398; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 5/179; İbn Hacer, *İsâbe*, 632; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 398.

Efendimizin (a.s.m.)

Hırkasını Verdiği Şair

MÜZEYNELİ OLAN Büceyr ve Ka'b kardeşler, babaları Züheyr gibi büyük şairlerdendi. Şiirle çocuk yaşta tanışmışlar, sayısız beyit ezberlemiş ve söylemişlerdi. İbn Hacer'in bildirdiğine göre meşhur Arap şairi Nâbiga, çocukluk yıllarında babaları Züheyr'in ziyaretine gitmişti. Nâbiga'nın geleceğini haber alınca telaşlanan aile, evin en mûtenâ köşesini onun için hazırladı. Şairi kapıda karşılayıp, büyük bir saygı ve hürmetle içeri buyur ettiler. Sevinçten gözleri parlayan Züheyr, şair için bir koyun kesmiş, en güzel yemekler hazırlatarak misafirine ikram etmişti. Yemekler bitince içki sunuldu. İçkilerini yudumlarken duygulanan Nâbiga birkaç beyit söyledi:

“Kararlı bir şekilde, izzetle oradan indim!” diyerek sözlerine başladıktan sonra durdu. Devamını söylemedi. Arkadaşı Züheyr'e döndü:

–“Lütfen sen devam et!” diye rica etti. Züheyr de devam edemedi. Oğlu Ka'b, o sırada arkadaşları ile birlikte toprakla oynuyordu. Babası ile misafirinin başlarını önlerine eğip düşündüklerini görünce yanlarına gitti.

–“Babacığım sustunuz! Niçin hüznünlendiniz?” diye sordu.

Babası:

–“Büyükleğin işine karışma, git oyununu oyna!” diyerek kızdı.

Büyük şair Nâbiga arkadaşları gibi düşünmüyor, şiir ortamında büyüyen çocuktan harika şeyler bekliyordu. Ka'b'ı yanına çağırarak dizine oturttu. Bir süre sevdikten sonra devamını getiremediği beyiti okuduktan sonra çocuğa döndü: “Beyiti tamamla!” dercesine yüzüne baktı. Nâbiga'yı dinleyen Ka'b, büyük bir şair edası ile:

– Ona şöyle devam edebilirsiniz:

“İki tarafa yalpalamamı engellediler.”

Ka'b'ın beyite devam etmesi Nâbiga kadar babasını da memnun etmişti. Bu olaydan sonra çocukları ile yakından ilgilenen Züheyr, onların iyi birer şair olmaları için gayret etti. Oğulları ile gurur duyar:

–“Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki, onlar benim oğullarımdır!” diyerek övünürdü.^[38]

En Sevgili'nin Huzurunda

Aradan yıllar geçti. Büyüyüp gençlik çağına giren çocuklar babaları gibi büyük bir şair oldular. Kırsalda yaşadıkları için Hz. Muhammed'in (a.s.m.) Peygamber olduğunu çok geç öğrendiler. Babaları İslam daveti başlamadan çok önce vefat etti.

Mekke Fethi'nden bir süre önce Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın insanları İslam'a davetini duyduklarında duyarsız kalmadılar. Aralarında konuşan kardeşler, en yakın zamanda Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ziyaretine giderek kendisi ile görüşmeye karar verdiler.

Köyde yaşayan birçok Arap gibi Ka'b ve Büceyr kardeşler de geçimlerini hayvancılıkla sağlıyordu. Peygamber Efendimizi görme istekleri yönlerini farkına varmadan Medine'ye çevirdi. Bir gün hayvanlarını otlatmak için köyden ayrılan kardeşler, kendilerini Medine yolunda buldular. Hayvanları otlata otlata Medine yakınlarında bulunan Ebraku'l-Ezrâf mevkiine kadar gittiler. Medine'ye yaklaştıklarını gören Büceyr, kardeşine:

– Peygamber olduğunu söyleyen şu zatı çok merak ediyorum. Medine'ye gidip dönünceye kadar birkaç gün hayvanlara bakar mısın? Bu arada onun neler söylediğini ve insanları nelere davet ettiğini öğrenmiş olurum, dedi. Ka'b da kardeşi gibi düşünüyor, aynı sorulara cevap arıyordu. Bunun için teklifini reddetmedi.

– Olur! Gidip görüş bakalım neler söylüyor, dedi.

Kardeşi ile vedalaşan Büceyr, Medine'ye doğru yola koyuldu. Şehre varınca doğruca Mescid-i Nebevî'ye gitti. Mescide yaklaştıkça daha fazla heyecanlanan Büceyr, Peygamber Efendimizin nasıl biri olduğunu çok merak ediyordu. Mescid-i Nebevî'den içeri girdiğinde kalbinin huzurla olduğunu hissetti. Peygamber Efendimizi gördüğünde selam verip yanına gitti. Kendisini tanıtarak İslam hakkında bilgi almak istediğini söyledi. Büceyr'i güler yüzle karşılayan Peygamber Efendimiz, sorularını memnuniyetle cevaplayacağını söyledi. Büceyr, aklına gelen soruları tek tek sordu. Aldığı cevaplardan ciddi anlamda etkilendi.

Genç şairin durumunun farkında olan Peygamber Efendimiz, kendisini İslam'a davet etti. Davetten memnun kalan şair, kelime-i şehadet getirerek İslam ile şereflendi. Birkaç gün Medine'de kalarak

İslam hakkında bilgi alan sahabi, Peygamber Efendimizi tanıdıkça daha çok sevdi. Kardeşine verdiği zaman dolduğu hâlde En Sevgili'den bir türlü ayrılamıyordu. Günler haftaları kovaladığı hâlde o hâlâ Medine'deydi.

Kardeşinin ne yaptığını merak eden Ka'b, İslam ile şereflendiğini haber alınca çok kızdı. Uzunca bir şiir söyleyerek öfkesini duyurmaya çalıştı.

“Benim mektubumu Büceyr’e kim ulaştırır.

Dağın eteklerinde iken sana söyleyeceğimi söylemedim mi?

El-Emin ile bir kadeh içip kandın.

(Hâşâ) Kahrolasınca memun (güvenilir kişi) sana iki kez içirdi.

Doğru yolu terk ederek, gidip ona tâbi oldun.

Neden gittin, diğer insanlar gibi felakete götüren yolu seçtin.

Ne annenin ne babanın benimseyip sarılmadığı bir ahlak

Kardeşin de onlar gibi benimsemedi.

Eğer onlara uymazsan, esef etmem, bir şey demem.

Ama ayağın kayar da saparsan, (hâşâ) ikinize de lanet olsun.”^[39]

Ka'b bin Züheyr söylediği şiiri ortak tanıdıkları ile kardeşine gönderdi. Şiiri duyunca çok üzülen Büceyr bin Züheyr'in kalbi hüznle doldu. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) durumdan haberdar olması gerektiğini düşündü. Utana sıkıla Huzur-u Saadete çıktı. Gözleri yerde olanları Peygamber Efendimize anlattı. Kardeşinin Peygamber Efendimizi yerdığı ve lanet ettiği şiiri okudu. Şiiri dinleyince bir peygambere lanet etme cüretinde bulunduğu için Ka'b bin Züheyr'e çok kızan Efendimiz sahabilerine:

—“Ka'b'ı gören, gördüğü yerde öldürsün!” emrini verdi.

Peygamber Efendimizin emrini duyunca ikinci kez üzülen Büceyr, kardeşinin helak olmasına gönlü razı olmadı. Bir süre onun için ne yapabileceğini düşündü. En güzeli onun diliyle konuşmaktı. Bir şiir yazdıktan sonra çevresindekilere:

—“Bu şiiri kim Ka'b'a ulaştırır?” diye sordu. Birini bulunca söylediği şiirle kardeşini ikaz etti.

“Yerdiğın o yol doğrunun ta kendisidir.

Kişiyi Lât ve Uzzâ’ya değil, tek olan Allah’a ulaştırır.

Kurtulmak isteyenler, O’na teslim olup kurtulur...”

Kardeşinin yazdığı şiir Ka’b’ın hatasını anlamasını sağlamasa da zihninde soru işaretlerinin oluşmasına yetti. Ka’b zihnini kurcalayan sorularla meşgulken Büceyr, Peygamber Efendimiz ile Tâif seferine çıktı. Dönüş sırasında kardeşi aklından hiç çıkmadı. Biri ile haber göndererek, yanlış yolda olduğunu açık bir dille anlattı. Sonra:

–“Allah Resûlü (a.s.m.) iman edenleri affediyor. Lütfen inadı bırak. Zibâra ve Ahtel’in oğulları gibi kendini helak etme! İman et kurtul!” diyerek ikaz etti.

Aldığı mesajdan etkilenen Ka’b, derin düşüncelere daldı. Düşmanlarının “O ölü biri!” demeye başladığı sırada gerçeği kavradı. Kaçmayı bırakarak sonuç ne olursa olsun Medine’ye gidip Peygamber Efendimiz ile görüşmeye karar verdi.

Gizlice Medine’ye gitti. Tanıdığı Müzeyneli bir sahabiye konuk oldu. Sabah namazının vakti gelince güzelce abdest aldı. Yüzünü örterek Mescid-i Nebevî’ye gitti. Büyük bir duygu yoğunluğu yaşıyordu. Bir taraftan başına gelmesi muhtemel şeylerden korkarken, bir taraftan Peygamber Efendimiz ile tanışma ve putları bırakıp tek olan Allah’a ibadet edecek olmanın heyecanını yaşıyordu.

Namaz vakti yaklaştıkça heyecanı arttı. Namaz başladığında heyecanı doruk noktaya ulaşmıştı. Hayatında ilk kez tek olan Allah’a ibadet edecekti. “Allahu Ekber!” diyerek ellerini kaldırdığında kalbi duracak gibi oldu. Aynı duygularla namazını tamamladı. Namazdan sonra hemşehrisine:

–“Allah Resûlü (a.s.m.) nerede?” diye sordu. Hemşehrisi:

–“İşte orada. Vakit kaybetmeden yanına gidip ondan eman iste!” dedi.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın yüzüne bakınca kalbi huzur dolan Ka’b bin Züheyr, yüzü örtülü bir şekilde yerinden kalktı. Korku ve ümitle karışık bir ruh hâli içinde Peygamber Efendimize doğru yürümeye başladı. Yanına varınca elini Efendimizin elinin üzerine koydu:

–“Ya Rasûlallah! Ka’b bin Züheyr tövbe etmiş Müslüman olarak buraya gelmiş. Onu sana getirirsem huzuruna kabul buyurur

musun?” dedi.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

– Elbette kabul ederim, buyurunca yüzündeki örtüyü kaldırdı.

–“Ben Ka’b bin Züheyr’im, ey Allah’ın Resûlü! Lütfen beni affet!” diye rica etti. O sırada yakınlarında bulunan Ensar’dan biri ayağa sıçradı:

– Ya Rasûlallah! Müsaade buyur, şu Allah düşmanının boynunu vurayım, deyince Peygamber Efendimiz:

– Ondan uzak dur! O tövbe ederek buraya gelmiş, buyurarak isteğini reddetti. Sonra Ka’b bin Züheyr’e;

–“Şu şiiri sen mi söyledin?” buyurduktan sonra Hz. Ebu Bekir’e döndü.

–“Nasıl söylemişti ey Ebu Bekir?” diye sordu. Hz. Ebu Bekir şiiri okumaya başladı.

“(Hâşâ) Kahrolasınca memur (görevli) sana iki kez içirdi” beyitine gelince müdahale eden Ka’b bin Züheyr:

– Ya Rasûlallah! Ben böyle söylemedim, dedi.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

–“Nasıl söyledin?” diye sordu.

Sahabi:

– Ben ‘memur’ değil, ‘memun’ (**güvenilir kişi**) dedim, diye düzeltti.

Peygamber Efendimizin kendisini kabul etmesine çok sevinen Ka’b bin Züheyr “Banet Süâdü” diye başlayan ve Allah Resûlü’nü (a.s.m.) öven çok güzel bir şiir söyledi:

“Suad’ın ayrılığın yetmiyormuş gibi, iki taraf arasında söz taşıyanlar bana; ‘Ey Ebu Sülmâ’nın oğlu! Sen, artık kendini ölmüş bil’ dediler.

Kendilerine güvenip de başvurduğum her dost ise bana; ‘Seni oyalayıp teselli edemem, başının çaresine bak’ dedi.

Ben de, ‘Çekilin yolumdan’ dedim. Rahman’ın takdir ettiği her şey elbette olacaktır.

İnsanoğlunun mesud hayatı ne kadar uzun olursan olsun, mutlaka bir gün bir tabutta taşınacaktır.

Resûlullah’ın beni öldüreceğini haber aldım.

Resûlullah’ın yanında bağışlanmak en çok umulan şeydir.

Özür beyan ederek Allah Elçisi'nin yanına geldim.
Resûlullah'ın katında özür daima kabule şayandır.
Merhamet ve teenni ile muamele et bana!
İçinde birçok nasihat ve hükümler bulunan Kur'ân hediyesini
sana ihsan eden Allah, hidayetini arttırsın!
Rakiplerimin dedikodusuyla beni muâheze etme!
Hakkımda birçok dedikodular yapılmışsa da, ben pek o
kadar suçlu değilimdir.
Ben şimdi öyle bir makamda bulunuyorum ki, burada
gördüğüm ve işittiğim şeyleri bir fil görüp işitseydi, muhakkak
titrerdi.
Burada, beni mutlak Allah'ın izniyle Peygamberin affına nail
olmak kurtarabilir.
Ben, Yüce Peygambere karşı hiçbir itirazda bulunmadan
sağ elimi, onun adaletli eline uzatıyorum.
Şimdi, söz onun sözüdür.
Şüphe yok ki, Resûlullah doğru yolu gösteren bir nur,
kötülükleri yok etmek için Allah'ın sıyrılmış keskin ve yalın
kılıçlarından bir kılıçtır..."

Ka'b bin Züheyr, Peygamber Efendimiz ve Müslümanların
kahramanlık ve yiğitliklerinden bahsederek kasidesine devam
ediyordu. Sahabi şiiri söylerken yanındakilere dinlemelerini işaret
buyuran Efendimiz:

"Şüphe yok ki, Resûlullah doğru yolu gösteren bir nur, kötülükleri
yok etmek için Allah'ın sıyrılmış keskin ve yalın kılıçlardan bir kılıçtır"
beytini duyunca, o anda üzerinde bulunan mübarek bürdesini
(hırkasını) çıkarıp sahabiye hediye ederek memnuniyeti yanında
tebrik ve takdirlerini de izhar etti. Bundan sonra "Banet Süâdü" adlı
kaside "Kasîde-i Bürde" olarak anılmaya başlandı.

Ka'b bin Züheyr, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bu hediyesi ile her
zaman, her yerde iftihar ederdi. Ömrünün sonuna kadar onu yanında
muhafaza etti. Bir seferinde Hz. Muâviye, on bin dirhem vererek onu
almak istemişti. Ka'b bin Züheyr:

–“Resûlullah’ın hırkasını giymek hususunda kimseyi nefsimе tercih etmem!” diye cevap vermişti. Fakat Hz. Muâviye, Ka’b’in vefatından sonra bu arzusuna nail oldu. Mirasçılarına yirmi bin dirhem göndererek, Allah Resûlü’nün (a.s.m.) bu mübarek Hırka-i Saadetlerini kendilerinden aldı. Hz. Muâviye vefat edince halifeden halifeye geçti. Bayramları hırkayı giyen halifeler, bu şekilde halka hitap ederlerdi.^[40]

Daha sonra bu mübarek hırka Emevilerden Abbasilere, onlardan da Yavuz Sultan Selim eliyle Osmanlılara geçti. Bugün, “Mukaddes Emanetler” arasında Topkapı Sarayı’nın Hırka-i Saadet dairesinde muhafaza altında bulunmaktadır.

Allah onlardan razı olsun!

^[38] İbn Hacer, *İsâbe*, 7412.

^[39] İbn Hişâm, *Sîre*, 3-4/502; İbnü’l-Esîr, *Üsdü’l-gâbe*, 366, 4458; İbn Hacer, *İsâbe*, 7412.

^[40] İbn Hişâm, *Sîre*, 3-4/502; İbn Abdilber, *İstîab*, 1/148; İbn Kesîr, *Sîre*, 3/701-705; Ebu Nu’aym, *Ma’rifetü’s-sahâbe*, 330; İbnü’l-Esîr, *Üsdü’l-gâbe*, 366, 4458; İbn Hacer, *İsâbe*, 7412; el-Kastalânî, *el-Mevâhibü’l-ledünniyye*, 2/222; İbn Seyyidü’n-Nâs, *‘Uyûnu’l-eser*, 2/209-212, 3/240.

–“Kâbe’nin Rabbine yemin olsun ki, onlar benim oğullarımdır!” diyerek övünürdü.

Ama ayağın kayar da saparsan, (hâşâ) ikinize de lanet olsun.”

İbn Hişâm, *Sîre*, 3-4/502; İbn Abdilber, *İstîab*, 1/148; İbn Kesîr, *Sîre*, 3/701-705; Ebu Nu’aym, *Ma’rifetü’s-sahâbe*, 330; İbnü’l-Esîr, *Üsdü’l-gâbe*, 366, 4458; İbn Hacer, *İsâbe*, 7412; el-Kastalânî, *el-Mevâhibü’l-ledünniyye*, 2/222; İbn Seyyidü’n-Nâs, *‘Uyûnu’l-eser*, 2/209-212, 3/240.

İbn Hacer, *İsâbe*, 7412.

İbn Hişâm, *Sîre*, 3-4/502; İbnü’l-Esîr, *Üsdü’l-gâbe*, 366, 4458; İbn Hacer, *İsâbe*, 7412.

–“Resûlullah’ın hırkasını giymek hususunda kimseyi nefsimе tercih etmem!” diye cevap vermişti. Fakat Hz. Muâviye, Ka’b’in vefatından sonra bu arzusuna nail oldu. Mirasçılarına yirmi bin dirhem

göndererek, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bu mübarek Hırka-i Saadetlerini kendilerinden aldı. Hz. Muâviye vefat edince halifeden halifeye geçti. Bayramları hırkayı giyen halifeler, bu şekilde halka hitap ederlerdi.

İslam Davetçisi

HEMEDANLILARIN LİDERLERİNDEN olan Kays bin Nümt, halk arasında sayılıp sevilen biriydi. Hak ve hakikat karşısındaki tavrı onu Sabikûn (ilk Müslümanlardan olma) bahtiyarlığına erıştirdi.

Tüm Araplar gibi Hemedanlılar da puta tapar, her fırsatta hac ve umre için Mekke'ye giderlerdi. Kays'ta onlardan farklı değildi. Mekke'nin özlemi ile yanar, fırsat bulduğunda uzak yakın demeden ziyaretine koşardı. Peygamber Efendimizin halkı İslam'a davet ettiğı yıllarda böyle bir fırsat yakaladı. Hızlıca hazırlanarak hacca giden kervana katıldı. Çöllerini aşarak özlem duyduğu şehre vardı.

İslam davetini engellemek için baskı ve zulümlerini sürdüren Mekkeliler, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) şehre gelen yabancıları İslam'a davet etmesini istemiyorlardı. Buna engel olmak için çadır çadır dolaşıp, Peygamber Efendimizi karalayarak ondan uzak durmalarını sağlıyorlardı. Kays bin Nümt ve arkadaşları da aynı uyarıyla muhatap oldular. Çadırlarına gelen Kureyşliler, o ve arkadaşlarına Allah Resûlü (a.s.m.) hakkında bilgiler verip akla gelebilecek her türlü olumsuz şeyi söylediler. Zihinlerini bulandırarak gönül kapılarını İslam'a kapatmaya çalıştılar. Kureyşlilerin sözlerini fazla inandırıcı bulmayan Kays, nezaket gereğı:

– Olur. İstedığınız gibi Muhammed ile görüşmem, diyerek gelenleri yolcu etti.

Kureyşliler yanlarından ayrıldıktan bir süre sonra Allah Resûlü'nün (a.s.m.) çadırları dolaştığına şahit oldular. Onlar gibi uyarılan insanlar, Peygamber Efendimizi dinlemek bir yana, yüzüne bile bakmıyorlardı. Bazı densizler ileri gidiyor, hakaretler savurarak kovuyorlardı.

Peygamber Efendimiz, Hemedanlıların yanına da uğradı. Çadırlarının kapısına geldi. Selam verdikten sonra içeri girmek için izin istedi. Kapısına gelen insanları geri çevirmekten hoşlanmayan Kays, zor durumda kaldı. Kureyşlilere verdiği sözle ilkeleri arasında tercih yapmakta zorlandı. Bir süre tereddüt ettikten sonra ilkelerinden yana tavır koydu. Sesin geldiğı yere yöneldi. Çadırın dışına çıkarak kapıda bekleyen Peygamber Efendimizi içeri buyur etti. Efendimiz, besmele ile içeri girdi.

Peygamber Efendimizi ilk kez gören Kays bin Nümt, içinde ona karşı bir sıcaklık hissetti. Simasına bakınca Kureyşlilerin insanları ön yargılara mahkûm etmek istediklerini anlamakta gecikmedi.

– Bu simanın sahibi asla yalancı olamaz, diye aklından geçirdi. Kutlu misafire yer gösterdi. Efendimiz oturduktan sonra samimi bir sohbet başladı. Peygamber Efendimiz:

–“İsminiz nedir? Kimlerdensiniz?” diye söze girerek tanışmak istedi.

– Adım Kays bin Nümt’tür. Hemedanın eşrafındanım, dedi.

Kendini tanıtan Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam, Allah tarafından elçi olarak gönderildiğini anlattı. Rabbinin mesajını insanlara iletmek için kendisine vahiy indirdiğini bildirdi. Kur’ân’dan çeşitli sûreler okudu.

Kur’ân ayetlerinin dinleyen Kays, ona hayran kaldı. Onun kadar güzel mesaj veren, onun kadar yüksek hakikatleri veciz bir dille anlatan başka bir söz duymamıştı. Peygamber Efendimizin sözleri, tavrı, hâl ve hareketleri ile dinlediği Kur’ân ayetleri karşısındakinin Peygamber olduğunu şüpheyi mahal bırakmaksızın gösteriyordu. Emin olmak için çeşitli sorular sordu. Aldığı cevaplar, onun kalbini mutmain etti. Mekkeliler ne der, kavmim beni dışlar mı gibi sorulara takılmadan şehadet getirerek büyük bir coşku ile İslam ile şereflendi.

[\[41\]](#)

Hemedan’da Bir Davetçi

Kays’ın İslam ile şereflenmesine çok sevinen Allah Resûlü (a.s.m.):

–“Kureyşliler, Rabbinin kelimasını tebliğ etmeme engel oluyorlar. Davet görevimi yerine getirmem için başka bir yere gitmem gerekiyor. Kavmin arasında İslam’a davet etmem için bana imkân sağlayacak biri var mıdır? Sizler bana bu ortamı sağlayabilir misiniz?” diye sordu.

Peygamber Efendimizin teklifinden memnun kalan Kays bin Nümt, heyecanla:

– Evet var. Bu konuda Araplar içinde sizi en güzel şekilde koruyacak kabile biziz. Aramızda lakabı Ebu Yezîd olan, Kays bin Amr adında halkın kendisine itaat ettiği yiğit biri var. Onun için mektup yazarsanız, onunla birlikte yanınıza gelir, emirlerinizi dinler, isteğinizi yaparız, dedi.

Kays'tan aldığı cevaptan memnun kalan Allah Resûlü (a.s.m.), sahabilerinden birine mektup yazdırarak Kays bin Amr'a gönderdi.

Haccını tamamladıktan sonra Peygamber Efendimiz ile vedalaşan Kays bin Nümt, hüzün dolu bir kalple Mekke'den ayrıldı. Memleketine gidince doğruca Kays bin Amr'ın yanına gitti. Allah Resûlü (a.s.m.) ile görüşmesini ve ondan dinlediklerini anlattı. Konuşmasının sonunda Müslüman olmasını teklif etti. Sahabiye dikkatle dinleyen Kays bin Amr, davetini kabul edip İslam ile şereflendi.

Allah Resûlü'ne (a.s.m.) verdiği sözü tutan Kays bin Nümt, bir sonraki hac mevsiminde hazırlanarak Allah Resûlü'nü (a.s.m.) Hemedan'a davet etmek için Mekke'ye gitti. Allah Resûlü (a.s.m.) ile görüşüp memleketine davet edecekti. Ancak geç kalmıştı. Medineliler ondan önce davranarak, Peygamber Efendimizi memleketlerine davet etmiş, o da kabul buyurmuştu.^[42]

Allah onlardan razı olsun!

^[41] İbn Hacer, *İsâbe*, 7246.

^[42] İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 4389; İbn Hacer, *İsâbe*, 7246; Abdullah bin Becâş, *el-Hadîs ve'l-Muhaddisûn*, 3/1754.

Allah Resûlü'ne (a.s.m.) verdiği sözü tutan Kays bin Nümt, bir sonraki hac mevsiminde hazırlanarak Allah Resûlü'nü (a.s.m.) Hemedan'a davet etmek için Mekke'ye gitti. Allah Resûlü (a.s.m.) ile görüşüp memleketine davet edecekti. Ancak geç kalmıştı. Medineliler ondan önce davranarak, Peygamber Efendimizi memleketlerine davet etmiş, o da kabul buyurmuştu.

İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 4389; İbn Hacer, *İsâbe*, 7246; Abdullah bin Becâş, *el-Hadîs ve'l-Muhaddisûn*, 3/1754.

İbn Hacer, *İsâbe*, 7246.

Kur'ân ayetlerinin dinleyen Kays, ona hayran kaldı. Onun kadar güzel mesaj veren, onun kadar yüksek hakikatleri veciz bir dille anlatan başka bir söz duymamıştı. Peygamber Efendimizin sözleri, tavrı, hâl ve hareketleri ile dinlediği Kur'ân ayetleri karşısındakinin Peygamber olduğunu şüpheyi mahal bırakmaksızın gösteriyordu. Emin olmak için çeşitli sorular sordu. Aldığı cevaplar, onun kalbini mutmain etti. Mekkeliler ne der, kavmim beni dışlar mı gibi sorulara takılmadan şehadet getirerek büyük bir coşku ile İslam ile şereflendi.

Onu Görme Bahtiyarlığına Erenlerden:

Adiy bin Hatim

CÖMERTLİĞİ İLE MEŞHUR OLAN Adiy bin Hatim, Yemen’de yaşayan Tay kabilesinin reisiydi. Peygamber Efendimiz kabile reislerine mektup yazdığında ona da mektup göndermişti. Mektubu okuyan Adiy bin Hatim, nefesine yenilerek düşünmeye bile gerek duymadan Peygamber Efendimizin davetini reddetti.

Birçok Yemenli kabile reisi, bey ve kral, İslam ile şereflenince bölgenin rengi değişmeye başladı. Olumlu atmosferden etkilenen bir grup Taylı, Adiy bin Hatim’e rağmen Müslüman olmaya karar verdi. On beş kişilik bir heyet oluşturarak Medine’ye gittiler. Başkanları iyi bir hatip ve şair olan Zeydül-Hayl bin Mühlül idi. Medine’ye varan heyet, doğruca Mescid-i Nebvî’ye gitti. Develerini mescidin dışına bağladılar. Huşû ile içeri girip Allah Resûlünü (a.s.m.) kolayca duyabilecekleri bir yere oturdular. Gelenleri fark eden Allah Resûlü (a.s.m.) onların yabancı olduklarını anladı. İlgilerini çekmek için:

–“Ben sizin için taptığınız Uzzâ ve Fûls putlarından da, insanlara hiçbir faydası ve zararı olmayan diğer ortaklardan da hayırlıyım!” buyurdu. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın sözlerini duyan Zeydül-Hayl, heyecanla ayağı kalktı. Belli ki İslam ile şereflenmek istiyordu. Bundan memnun kalan Peygamber Efendimiz:

–“Kalbinden hüznünü gidererek işlerini kolaylaştıran, yüreğini imana açan Allah’a hamd olsun!” diye dua etti. Sonra elinden tuttu. Henüz tanışmadığı sahabiye:

–“Kimsin? İsmi nedir?” diye sordu. O da:

– Tay kabilesinden Zeydül-Hayl, dedi.

Müslüman olmak için gelen Zeydül-Hayl, Peygamber Efendimizin gösterdiği yakın alakadan çok etkilendi. İslam’a davet edilmeyi beklemeden kelime-i şehadet getirerek Müslüman oldu. Sahabinin tavrından memnun kalan Peygamber Efendimiz:

– Sen Zeydül-Hayr’sın, buyurarak lakabını değiştirdi.

Bir süre Medine’de kalan heyet, İslam hakkında bilgiler aldı. Geri dönecekleri zaman Huzur-u Saadete giderek izin istediler. Bölgenin ileri gelen kişileri için mektup yazdıran Peygamber Efendimiz, Zeyd’ül-Hayr’a teslim etti. Yola çıkacakları zaman sahabiye baktı:

– Eğer Zeyd Medine hummasından kurtulursa, bundan sonra başka sıkıntı ile anılmaz, buyurdu.

Medine’den ayrılan heyet, Necd bölgesinin Ferde sularının bulunduğu yere gelince konakladı. Bu sırada hummaya yakalanan Zeyd’ül-Hayr, hastalıktan kurtulamayarak vefat etti. Çok üzülen eşi gözyaşı dökerek hıçkıra hıçkıra ağladı. Hastalığın başkalarına bulaşmaması için eşinin elbiselerini bir araya toplayıp yaktı. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) verdiği mektuplar da sahabinin elbiselerinin içindeydi. Bunu bilmeyen veya unutan hanım, mektupları elbiselerden çıkarmadan onlarla birlikte yakmıştı.

Zamanla İslam’ın Yemen’de yayılması ile bölgede ciddi bir hareketlilik oldu. Olayları yakından takip eden Peygamber Efendimiz, halkı İslam’a davet etmek ve bölgeyi kontrol altına almak için birçok sahabiye Yemen’e gönderdi. Hz. Ali komutasındaki birlik de bunlardan biriydi. Birliğin görevlerinden biri de halk tarafından çok fazla önemsenen ve İslam daveti önünde ciddi bir engel olarak duran Fûls putunu yıkmaktı. Yüz elli kişi ile yola çıkan birlik Hureys adında birinin kılavuzluğunda bölgede ilerlemeye başladı. İslam’a ve Müslümanlara cephe alan kabile yöneticileri yaptıklarının cezasız kalmayacağını bildikleri için tedirgindi. Bu nedenle oturdukları beldelerden çok uzak yerlere kadar nöbetçi koymuşlardı. Gece gündüz nöbet tutan adamlar, gördükleri tehlikeyi anında yöneticilere bildiriyorlardı.

Sistemi bilen kılavuz, İslam ordusu Tay kabilesinin yaşadığı yere yaklaşınca:

– Şimdi onlara baskın yaparsak, dağılıp kaçarlar. Bekleyip sabaha yakın baskın yaparsak hepsini yakalama imkânı buluruz, dedi.

Kılavuzun teklifi uygun gören Hz. Ali, orduya sabahı bekleme emri verdi. Karargâh çevresinde nöbet tutan sahabiler, görev esnasında Eslem adında bir adamı yakaladılar. Adam önce inkâr ettiyse de sıkıştırılınca gözcü olduğunu itiraf ettikten sonra:

– Geldiğinizi haber verecektim. Ancak bundan önce sayınızı ve gücünüzü tespit etmem gerekiyordu. Bunun için karargâha

yaklaşınca yakalandım, dedi.

Hız. Ali:

–“Bize kabilenin yerini doğru bir şekilde söyle!” diye çıkıştı.

Adam:

– Onların öncü birlikleri bir gecelik yolda bulunuyor. Gece yola devam ederseniz onlara sabah vakti ulaşırsınız, dedi...

İslam ordusu Taylıları ararken birçok yönetici gibi Adiy bin Hatim de kendince tedbirler almaya çalışıyordu. Adiy bin Hatim o gün yaşananları kendi penceresinden şöyle anlatır:

“Ben çevresinde sevilip sayılan, saygın bir Hristiyan’dım. Taylıların reisi olduğum için ganimetlerin dörtte birini alırdım. Halk bana bir kral gibi davranırdı. Yemen liderlerinin bir kısmının Allah Resûlü’nün (a.s.m.) gönderdiği davet mektupları ve elçilere olumlu cevap vererek İslam ile şerefienmeleri işleri değıştirdi. Hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını fark etmek zor değildi. Kurulu düzenimizi ve rahatımızı bozduğu için İslam’a karşı cephe aldım. Olup bitenlere çok kızıyor, öfkeden yerimde duramıyor, Allah Resûlü (a.s.m.) aleyhine konuşmalar yapıp duruyordum. Kendisinin durumdan haberdar olduğunu, konuşmalardan dolayı beni sevmediğini düşünüyordum. Bu öfkemi artırıyor, düşmanlığımı perçinliyordu. Düşmanlığım arttıkça korkum da artıyordu. Müslümanların beni cezalandırmak için saldırıya geçeceklerini tahmin ediyordum. Bu nedenle hayvanları yayan çobana:

– Develerin semiz ve uysal olanlarını bir tarafa ayırıp hazır beklet. Bu arada gözünü dört aç. Müslümanların bu beldelere doğru geldiğini duyarsan hemen bana haber ver, diye emir verdim. Aradan aylar geçti. Bir sabah çoban nefes nefese bana geldi. Korktuğu her hâinden belliydi.

– Bazı süvariler ve bayraklar gördüm. Kim olduklarını sorunca, İslam ordusu dediler.

Tahminim doğru çıkmıştı. Lakin haber almakta çok geç kalmıştım. İslam ordusu Tay topraklarına kadar geldikten sonra durumu öğrenmişim. Hızlı hareket etmeli akrabalarımı

ve kabilemi bırakıp yalnızca eşimi ve çocuklarımı yanıma almalı ve bir an önce kaçıp kurtulmalıydım. Çobana:

– Develeri hemen buraya getir, diye bağırdım. Ailemi de yanıma alıp yola çıktım. Niyetim Şam’daki dindaşlarımın yanına kaçmaktı. Onlara ulaşırsam kurtulacağımı düşünüyordum. Öyle de oldu kaçıp kurtuldum. Lakin aklım geride kaldı. Neler olduğunu düşünmekten bir an bile kendimi alamıyor, haber almaya çalışıyordum. Sonunda kız kardeşim dâhil bütün kabilemin esir olduğunu duyunca üzüntüden olduğum yere yıkılıp kaldım...”[43]

Adiy bin Hatim’in kız kardeşi Saffâne binti Hatim, abisi gibi çok akıllı ve ileri görüşlü bir hanımdı. Esir alınınca diğer insanlarla birlikte Medine’ye götürüldü. Allah Resûlü (a.s.m.) Adiy bin Hatim’in kaçtığını, kız kardeşinin esir olduğunu duyunca Saffâne’nin bulunduğu yere gitti. Peygamber Efendimizi gören Saffâne hemen ayağı kalktı. Son derece saygılı ve nazik bir ses tonuyla konuşmaya başladı.

– Ya Rasûlallah! Babam vefat etti. Bana destek ve yardımcı olanlar ise ortada yok. Lütfen beni bağışla! Allah’ta seni bağışlasın, diye rica etti. O ve ailesinin İslam ile şereflenmesini isteyen Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

–“Sana kim destek oluyordu?” diye sorunca.

– Adiy bin Hatim, dedi.

–“Allah ve Resûlü’nden kaçan şu adam mı?” buyurarak mesaj veren Peygamber Efendimiz, daha fazla bir şey söylemeden yanından ayrıldı. Ertesi gün yeniden yanına uğradı. Bir önceki güne benzer bir konuşma yaptı. Üçüncü gün tekrar gitti.

Saffâne bundan sonra neler olduğunu şöyle anlatır:

“Esaretten kurtulma konusunda ümidimi kesmişim. Durumu fark eden biri bana Allah Resûlü (a.s.m.) ile konuşmamı tavsiye etti. Peygamber Efendimiz teşrif edince hemen ayağa kalktım:

– Ya Rasûlallah! Babam vefat etti. Bana destek ve yardımcı olanlar da ortada yok. Lütfen beni bağışla, Allah da seni bağışlasın, diye rica ettim.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

– Sakin ol! Acele etme! Seni problemsiz bir şekilde memleketine ulaştırabilecek güvenilir bir kişi bulursam, bekletmeden göndereceğim. Böyle birinden haberdar olursan bana bildir, buyurdu.

Bu hayatımda duyduğum en güzel sözdü. Allah Resûlü (a.s.m.) yanımdan ayrıldıktan sonra ilk işim, bana onunla konuşmam için işaret eden kişinin kim olduğunu sormak oldu.

– Ali bin Ebî Tâlib, dediler. Yanına gidip teşekkür ettim.

O günden sonra bir süre daha Mekke’de kaldım. O sırada Beliy ve Kudaa kabilelerinden bir takım kimseler Allah Resûlü (a.s.m.) ziyarete geldiler. Onlara:

–“Şam’a kardeşimin yanına gitmek istiyorum. Beni oraya götürür müsünüz?” diye rica ettim.

– Olur, götürürüz, deyince çok sevindim. Büyük bir heyecanla yanlarından ayrılıp doğruca Allah Resûlü’nün (a.s.m.) yanına gittim.

– Ya Rasûlallah! Kabilemden bir grup insan Medine’ye gelmişler. Aralarında beni kardeşime ulaştıracak güvenilir kimseler var. İzin verirseniz onlarla birlikte gitmek istiyorum, dedim. İzin vermekle kalmadı, bana yiyecek, giyecek ve binek verdi. Kendisine teşekkür ettim. Beliy ve Kudaa heyetine katıldım, Medine’den ayrılıp Şam’a gittim. Şehre varınca doğruca ağabeyimin yanına gittim...”[44]

Bundan sonra yaşananları Adiy bin Hatim şöyle anlatır:

“Ailemle birlikte oturduğum sırada hevdec içinde bir hanımın bize doğru geldiğini gördüm. Deve kapının önünde durdu. Yere çökünce hanım hevdecten indi. Gördüğüm manzara karşısında şaşırıp kaldım. Karşımdaki kız kardeşimdi. Gayriihtiyari:

– ‘Hâtim’in kızı! Evet, o! Ta kendisi!’ deyiverdim.

Şaşkınlığımı üzerimden atar atmaz yanına koşup boynuna sarılmak, hasret gidermek istedim. Bana karşı çok kızgın ve kırgındı. Geri çekilerek sarılmama izin vermedi. Öfke ile döndü:

– ‘Akrabasını gözetmeyen zalim! Eşini ve çocuklarını develere bindirip kaçtın, babanın emanetini ve namusunu orada bıraktın. Bunu nasıl yapabildin?’ diye çıkıştı. Utancımdan kahroldum.

– Kardeşim! Sana karşı çok mahcubum. Lütfen böyle söyleyip beni daha fazla üzme! Haklısın, vallahi kendimi savunacak durumda değilim, sana söyleyebilecek hiçbir mazeretim yok. Doğru söylüyorsun. Bunların hepsini yaptım, dedim.

Suçumu kabul etmemi takdir ile karşılayan kardeşimin öfkesi dindi. Yumuşadığını görünce yanına gittim, boynuna sarılıp hasret giderdim. Kardeşim çok akıllı bir hanımdı. Allah Resûlü'nü (a.s.m.) izleyerek nasıl biri olduğu hakkında bir fikre vardığı kesindi. Başından geçenleri anlatınca:

– ‘Şu zatın işi hakkında ne dersin?’ diye sordum.

– Bana sorarsan vakit kaybetmeden hemen yanına gidip konuşmalısın. Eğer peygamber ise başkalarından önce huzuruna varıp kendisine tâbi olmalı, bu faziletten mahrum kalmamalısın. Kral ise kalbini kazanır, Yemen'deki konumunu koruyarak, azizken hor ve hakir durumuna düşmezsin, dedi. Sözleri gayet mantıklıydı.

– Vallahi doğru söylüyorsun. Ben de senin gibi düşünüyorum. Memleketimi terk edip Rum diyarına kaçtığıma bin pişman oldum. Burada hiç rahat edemedim. Uzun süreden beri kendi kendime: ‘Medine’ye gidip şu zat ile görüşmeliyim. Yalancı biriye, ona göre davranır, tedbir alırım. Gerçekten peygamber ise öğrenmiş olurum’ diye söylenip duruyordum. Sen de benimle aynı düşüncedesin. Vakit kaybetmeden hazırlanıp ziyaretine gitmek şart oldu, dedim. Dediğimi yaptım. Hızlıca hazırlanıp Medine’ye doğru yola çıktım. Şehre varınca doğruca Mescid-i Nebvî’ye gittim. İçeri girerek mescitte bulunanlara selam verdim. Allah Resûlü (a.s.m.) oturmuş, ashabıyla birlikte sohbet ediyordu. Beni görünce yanındakilere:

– ‘Bu kim?’ diye sordu.

– Adiy bin Hatim, dediler.

Beni tebessüm ederek karşılayan Allah Resûlü (a.s.m.), hâlimi hatırlamı sordu. Beni yanına alarak evine götürdü. Giderken yolda zayıf, yaşlı bir hanımla karşılaştık. Ona durmasını söyledi. Durup hanımı dinledi. Uzun bir süre

hanımın problemiyle ilgilendi. Konuşarak çözmeye çalıştı. Gördüğüm tablodan anlayacağımı anlamıştım. Kendi kendime: ‘Vallahi bu Zat asla kral değil!’ dedim.

Hanımdan ayrıldıktan sonra yola devam edip evine gittik. İçeri girince, içi liflerle dolu deri bir yastığı alıp bana uzattı.

– ‘Lütfen şunun üzerine oturun!’ buyurdu.

– ‘Hayır! Lütfen siz oturun!’ dedim.

– ‘Lütfen siz oturun!’ buyurdu.

Israr edince oturdum. Ben mindere, Allah Resûlü (a.s.m.) yere oturdu. İçimden tekrar:

– Vallahi bu asla bir kralın yapacağı şey değildir, dedim.

Allah Resûlü (a.s.m.) Medine’de bulunduğum süre içinde bana son derece mütevazı bir şekilde yaklaştı, çeşitli ikramlarda bulundu. Yanına vardığım her zaman bana yer açtı. Yine bir gün yanına gitmişim. Ev sahabilerle doluydu. Beni görünce tebessüm etti. Yer açarak yanına çağırdı. Teşekkür ederek oturdum. Bana:

– ‘Ey Adiy bin Hatim, Müslüman ol kurtul!’ buyurarak İslam’a davet etti.

– Benim bir dinim var, dedim.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

– Doğru! Senin dinini senden daha iyi biliyorum, buyurdu. Şaşırdım.

– ‘Benim dinimi benden daha iyi mi biliyorsun?’ diye sordum.

– ‘Evet! Sen Rekusî (Hristiyanlık ile Sebeilik arasında bir inanç) değil misin? Halktan ganimetin dörtte birini almıyor musun?’ diye sordu.

– Evet, alıyorum, dedim.

Peygamber Efendimiz:

– Hâlbuki dinin sana bunu helal kılmıyor, dedi. Şaşkınlığım daha da arttı:

– Evet, vallahi öyle, diyerek itiraf ettim.

Sözleri onun Peygamber olduğunu gösteriyordu. Merhamet, tevazu, nezaket gibi ahlaki erdemlerle donanmış olması, bilinmeyenleri bilmesi bunun açık deliliydi. Duyduklarımdan sonra daha çok yumuşadım. O sırada biri yanına gelerek, yoksulluktan yakındı. Bir başkası yollarının kesildiğini söyleyerek şikâyetle bulundu. Onlarla konuştuktan sonra bana dönen Allah Resûlü (a.s.m.):

– İslam'ı kabul etmeni engelleyen şeyin ne olduğunu biliyorum. Sen içinden: 'Bu dine, Arapların dışladığı güçsüz, zayıf insanlar tâbi oluyor. Üstelik sayıca çok azlar. Mülk ve saltanat başkalarının elinde bulunuyor.' diyorsun. 'Hîre'yi bilir misin?' diye sordu. İçimden geçenleri söylemesini hayretler içinde dinlerken sözü nereye getireceğini merak ediyordum.

– Görmedim, ama duydum, dedim.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

– Nefsim yedi kudreti elinde olan Allah'a yemin ederim ki, eğer uzun yaşarsan Allah'ın bu daveti hangi noktalara getireceğini göreceksin. O gün evinden çıkan bir hanım, yanında kendisini koruyacak biri olmadan Hîre'den kalkıp hiçbir şeyden korkmadan Kâbe'ye kadar gidecek, onu tavaf edebilecek. Kısra bin Hürmüz'ün hazineleri ele geçirilecek, buyurdu. Kısra'nın adını duyunca çok şaşırdım.

– 'Kısra bin Hürmüz'ün hazineleri mi?' diye hayretle sordum.

– Evet, Kısra bin Hürmüz'ün hazinelerini ele geçirecekler. O gün insanlar zekâtlarını vermek için avuç dolusu altın ve gümüşü dağıtmak üzere köşe bucak fakir arayacaklar, ancak ellerindekini kabul edecek birini bulamayacaklar, buyurdu. Hâlâ iman etmediğimi görünce beni sarsıp kendime getirmek için:

– Kıyamet günü sizler arada perde olmaksızın Allah ile görüşeceksiniz. O gün Allah sana:

– Ben Resûlü mü göndermedim mi? Sana dinimi tebliğ etmedi mi? diye soracak. Sen.

– Evet, diyeceksin.

Yüce Allah:

– ‘Sana mal vermedim mi? Sana nimetler ihsan etmedim mi?’ diye soracak. Sen yine:

– Evet, diyeceksin. Sağına bakacak cehennemden başka bir şey görmeyeceksin. Soluna bakacak yine cehennemden başka bir şey görmeyeceksin, buyurdu. Sonra yanındakilere döndü:

– Bir hurma ile de olsa, kendinizi cehennemden koruyun. Fakire verecek bir hurmanız bile yoksa ona güzel bir söz söyleyin, buyurdu. Sözleri beni tekrar tekrar derinden sarsıyordu. Bir Peygamber ile konuştuğumdan hiçbir şüphem soktu. Lakin dilim tutulmuşçasına susuyordum. Durumumun farkında olan Peygamber Efendimiz:

– Ey Adiy bin Hatim! Seni ‘*Lâ ilâhe illallâh*’ demekten alıkoyan nedir? Yoksa Allah’tan başka ilah mı var?

‘Seni Allahu ekber demekten alıkoyan nedir? Allah’tan daha büyük biri mi var?’ soruları ile beni yeniden sarstı. Nihayet kendime geldim.

– Lâ ilâhe illallah Muhammeden Rasûlallah, diyerek İslam ile şereflendim. Yüzü gülen Allah Resûlü (a.s.m.) Müslüman olmama çok sevindi.

İslam hakkında yeterince bilgi aldıktan sonra Medine’den ayrıldım. Aradan yıllar geçti. Allah Resûlü (a.s.m.) vefat ettikten sonra, bir hanımın Allah’tan başka kimseden korkmadan Hîre’den kalkıp, tek başına Kâbe’ye gittiğini, hac yapıp Kâbe’yi tavaf ettikten sonra geri döndüğünü gördüm. Kisrâ bin Hürmüz’ün hazinelerini ele geçirenler arasında ben de vardım. Eğer ömrüm uzun olursa, Ebû’l-Kâsım’ın (a.s.m.) bahsettiği avuç dolusu altın dağıtan adamı da görürüm.” [45]

Allah onlardan razı olsun!

[43] İbn Sa’d, *Tabakât*, 2/164; Vâkidî, *Megâzî*, 3/988; İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/580; İbn Seyyidü’n-Nâs, ‘*Uyûnu’l-eser*, 2/207.

[44] Vâkidî, *Megâzî*, 3/988; İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/580; İbn Sa’d, *Tabakât*, 2/164; İbn Abdilberr, *İstîab*, 2/502; İbn Hacer, *İsâbe*, 11294; İbn Seyyidü’n-Nâs, ‘*Uyûnu’l-eser*, 2/207.

[45] *Buhârî*, Menâkîb 25; *Müsned*, 4/257; İbn Sa'd, *Tabakât*, 2/164; Vâkidî, *Megâzî*, 3/988; İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/580; İbn Abdilberr, *İstîab*, 2/502; İbn Hacer, *İsâbe*, 11294; İbn Seyyidü'n-Nâs, '*Uyûnu'l-eser*, 2/207.

– Ya Rasûlallah! Kabilemden bir grup insan Medine'ye gelmişler. Aralarında beni kardeşime ulaştıracak güvenilir kimseler var. İzin verirseniz onlarla birlikte gitmek istiyorum, dedim. İzin vermekle kalmadı, bana yiyecek, giyecek ve binek verdi. Kendisine teşekkür ettim. Bely ve Kudaa heyetine katıldım, Medine'den ayrılıp Şam'a gittim. Şehre varınca doğruca ağabeyimin yanına gittim...”

Vâkidî, *Megâzî*, 3/988; İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/580; İbn Sa'd, *Tabakât*, 2/164; İbn Abdilberr, *İstîab*, 2/502; İbn Hacer, *İsâbe*, 11294; İbn Seyyidü'n-Nâs, '*Uyûnu'l-eser*, 2/207.

Buhârî, Menâkîb 25; *Müsned*, 4/257; İbn Sa'd, *Tabakât*, 2/164; Vâkidî, *Megâzî*, 3/988; İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/580; İbn Abdilberr, *İstîab*, 2/502; İbn Hacer, *İsâbe*, 11294; İbn Seyyidü'n-Nâs, '*Uyûnu'l-eser*, 2/207.

İslam hakkında yeterince bilgi aldıktan sonra Medine'den ayrıldım. Aradan yıllar geçti. Allah Resûlü (a.s.m.) vefat ettikten sonra, bir hanımın Allah'tan başka kimseden korkmadan Hîre'den kalkıp, tek başına Kâbe'ye gittiğini, hac yapıp Kâbe'yi tavaf ettikten sonra geri döndüğünü gördüm. Kisrâ bin Hürmüz'ün hazinelerini ele geçirenler arasında ben de vardım. Eğer ömrüm uzun olursa, Ebû'l-Kâsım'ın (a.s.m.) bahsettiği avuç dolusu altın dağıtan adamı da görürüm.”

İbn Sa'd, *Tabakât*, 2/164; Vâkidî, *Megâzî*, 3/988; İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/580; İbn Seyyidü'n-Nâs, '*Uyûnu'l-eser*, 2/207.

– Develeri hemen buraya getir, diye bağırdım. Ailemi de yanıma alıp yola çıktım. Niyetim Şam'daki dindaşlarımın yanına kaçmaktı. Onlara ulaşırsam kurtulacağımı düşünüyordum. Öyle de oldu kaçıp kurtuldum. Lakin aklım geride kaldı. Neler olduğunu düşünmekten bir an bile kendimi alamıyor, haber almaya çalışıyordum. Sonunda kız kardeşim dâhil bütün kabilemin esir olduğunu duyunca üzüntüden olduğum yere yıkılıp kaldım...”

Amr bin Ümeyye ed-Devsî

YEMENLİLERİN DEVS KABİLESİNDEN olan Amr bin Ümeyye, ticaret için sık sık Mekke'ye gidip gelirdi. Allah Resûlü (a.s.m.) insanları İslam'a davet etmeye başladığı günlerde yine Mekke'ye gelmişti. Eski dostlarını ziyaret etmek için Mescid-i Haram'a gittiğinde farklı bir hava hissetti. Kendisini her zaman olduğu gibi sıcak karşılayan dostlarının yüzünde anlam veremediği bir öfke vardı. Sohbet başladıktan kısa bir süre sonra kızgınlıklarının nedeni belli oldu. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) putların tanrı olamayacağını söyleyerek halkı İslam'a davet etmesine kızıyorlardı. Konuştuğu kişileri etkilediğini, bir şekilde ikna ettiğini söylediler. Ardından:

– Muhammed ile kesinlikle görüşme. Ondan uzak dur. Onu dinlersen seni de bir şekilde aldatarak ikna eder. Sözleri ile seni büyüleyerek atalarının dininden saptırır, dediler.

Amr adamların neden bahsettiğini, kendilerini bu kadar endişelendiren kişinin neler yaptığını ve neler söylediğini tam olarak anlamadı. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kâhinlik yaptığını sanarak:

– Olur, Muhammed ile konuşmam. Ondan uzak dururum, dedi.

Hristiyan olan Amr bin Ümeyye'nin geleceği müjdelenen Son Peygamber'den haberi vardı. Onun hakkında pek çok şey biliyordu. Mekkeliler arasından çıkacağı bilgisine dahi sahipti. Mekkeli dostlarından ayrıldıktan sonra bilgiler birer birer aklına gelmeye başladı. İncil'de yazılanları, âlimlerin Peygamber Efendimiz hakkında söylediği sözlerini hatırladıkça heyecanlandı.

– Son Peygamberin gelme zamanı çok yaklaştı. Geldi mi acaba?

– Bahsettikleri kişi o olabilir mi?

Zihinlerde sorular birbirini kovaladı. Merak duygusu arttıkça arttı. Sonunda Peygamber Efendimiz hakkında bilgi toplamaya karar verdi. Halkın arasına girerek Peygamber Efendimiz hakkında sorular sormaya başladı. Aldığı cevaplar şüphelerinde haklı olduğunu gösteriyordu. Söylenenleri dinledikçe heyecanı daha da artan Amr bin Ümeyye'nin, Mekkelileri öfkeliendiren kişinin müjdelenen Son Peygamber olduğundan şüphesi kalmadı.

Dostları ne derse desin, onun hakkında ne düşünürse düşünsün Allah Resûlü (a.s.m.) ile görüşmeye karar verdi. Nerelerde

olabileceğini öğrendikten sonra gizlice yanına gitti. Onu gördüğü ilk anda simasından kesinlikle yalancı biri olmadığını anladı. Selam verip kendisini tanıttı. İnsanları davet ettiği din hakkında bilgi almak istediğini söyledi. Amr bin Ümeyye'yi güler yüzle karşılayan Peygamber Efendimiz, selamını alıp hâl hatır sorduktan sonra söze başladı. İslam hakkında bilgi verip, Kur'ân ayetlerinden bir kısmını okudu. Peygamber Efendimizi dikkatle dinleyen Amr bin Ümeyye, sözlerinden ve okuduğu Kur'ân'dan çok etkilendi. Belli ki karşısındaki Son Peygamberdi. Bunu düşündükçe kendisine böyle bir şerefi bahşettiği için Rabbine hamd ediyordu.

Düşüncelerinin doğruluğundan emin olmak, onun geleceği müjdelenen Son Peygamber hakkında verilen bilgilere uyup uymadığını anlamak için çeşitli sorular sordu. Aldığı cevaplar, karşısında duran Zat'ın kesin olarak peygamber olduğunu gösteriyordu. Akli ve kalbi ikna olunca en içten duygularla şehadet getirerek Müslüman oldu.

İşlerini bitince Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına gidip Mekke'de yanında kalmak istediğini bildirdi. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam dışarıdan gelen diğer sahabiler gibi ona da memleketine dönüp kabilesindeki insanlara İslam'ı anlatmasını emretti. Kalbi hüznle dolan Amr bin Ümeyye, Peygamber Efendimize veda ederek memleketine geri döndü. [46]

Allah onlardan razı olsun!

[46] İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 3857; İbn Hacer, *İsâbe*, 5770; Abdullah bin Becâş, *el-Hadîs ve'l-Muhaddisûn*, 3/1753.

İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 3857; İbn Hacer, *İsâbe*, 5770; Abdullah bin Becâş, *el-Hadîs ve'l-Muhaddisûn*, 3/1753.

İşlerini bitince Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına gidip Mekke'de yanında kalmak istediğini bildirdi. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam dışarıdan gelen diğer sahabiler gibi ona da memleketine dönüp kabilesindeki insanlara İslam'ı anlatmasını emretti. Kalbi hüznle dolan Amr bin Ümeyye, Peygamber Efendimize veda ederek memleketine geri döndü.

Hâris bin Hâris

YEMENLİ OLAN HÂRİS BİN HÂRİS, Ezd kabilesinin Gamidoğulları soyundandı. En büyük arzusu Mekke'ye gidip hac yapmaktı. Yol uzun, imkânları kısıtlıydı. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam Mekkelileri İslam'a davet ettiği yıllarda hayalleri gerçek oldu. İşlerini ayarlayınca babasının da içinde bulunduğu Gamidli bir grupta hac yapmak üzere Yemen'den yola çıktı. Uzun bir çöl yolculuğundan sonra hayallerini süsleyen Mekke'ye vardı. Kâbe'yi görünce tekbir getiren Hâris sevinç gözyaşları döktü. İlk işleri Kâbe'ye gitmek oldu. Telbiyeler eşliğinde yorgunluktan bitap düşünceye kadar Kâbe'yi tavaf ettiler. Her tavafta ruhları doyuma ulaşan Gamidlilerin kalpleri huzurla doldu.

Tavaftan sonra çadırlarını kurup dinlendiler. Daha sonra kalkıp hac ibadetlerine devam ettiler. Minâ'ya çıktıklarında olağanüstü bir tablo ile karşılaştılar. Biri yüksekçe bir yere çıkmış insanlara bir şeyler anlatıyordu. Ne anlattığını merak ettiler. Yaklaşıp dinlediler. Güneşi kıskandıracak kadar nurani çehreli bir zat çevresinde toplanan insanlara putların ilah olamayacağını, tek bir ilaha ibadet etmeleri gerektiğini söylüyordu. Duydukları karşısında şaşkına dönen Gamidliler topluluğa iyice yaklaştılar.

O gün yaşadıklarını hayatı boyunca unutamayan Hâris bin Hâris gördüklerini şöyle anlatır:

“Babamla birlikte Minâ'da bulunduğumuz sırada bir kalabalık gördüm. Ne olduğunu merak ettim.

Babama:

- ‘Şurada ki kalabalığı gördün mü? Ne olmuş?’ diye sordum.
- Onlar dininden dönen birinin başında toplanmışlar. O da etrafındakilere bir şeyler anlatıyor, dedi. Ne söylediğini merak ettim. Babama:

– ‘Yanına gidip dinleyebilir miyiz?’ diye sordum. Olur dercesine başını sallayınca kalabalığa doğru yürümeye başladık. Yaklaşınca nurani bir zat insanları Allah'a imana ve ona ibadet etmeye çağırıyordu. Anlattıklarından rahatsız olan bazı kişiler başına toplanarak engellemeye çalışıyorlar,

hakaret edip saldırıyorlardı. Nurani zat yapılanlara aldırmadan anlatmaya devam ediyor, putlara tapmanın yanlış olduğunu söylüyordu.

Nurani zatın konuşması, insanların hakaretler savurarak rahatsız etmesi güneş tepeye doğru yükselinceye kadar devam etti. Hava iyice ısınınca rahatsız olan insanlar, etrafından dağıldılar. Yanımda bulunan birine konuşanın kim olduğunu sordum:

– Muhammed bin Abdullah olduğunu söyledi.

Saldırılarından dolayı yaralanan Hz. Muhammed'in vücudu yara bere içinde kalmış, yüzünden aşağı kanlar akıyordu. Neler olacağını düşünürken elinde su kabı ve bez olan bir genç kız, yanına gitti. Ağlaya ağlaya yanaklarından akan kanı silmeye başladı. Kızın elindeki bardağı alan Peygamber Efendimiz, birkaç yudum su içti sonra abdest aldı. Abdest alması bitince başını kaldırdı. Kız hâlâ ağlıyordu. Kızın durumuna üzüldü:

– ...gözyaşlarını sil! Baban için de korkma! Düşmanları ne ona galip gelebilir, ne de onu zelil edebilir, buyurdu. Kızın kim olduğunu merak ettim. Yakınımda bulunan bir Mekkeliye:

– ‘Şu kız kim?’ diye sordum.

Adam:

– O Muhammed'in kızı Zeyneb'dir, dedi...”

Peygamber Efendimizin sözlerinden etkilenen Hâris, Efendimiz ve davet ettiği din hakkında araştırmaya başladı. İslam hakkında bilgi aldıkça, Peygamber Efendimize ve davet ettiği dine karşı ilgi duymaya başladı. Duygularını babası ile paylaştı. O da oğlu gibi düşünüyordu. İstişare sonucunda Allah Resûlü (a.s.m.) ile görüşmeye karar verdiler. Bu kolay değildi. Halk üzerinde baskı kuran Mekkeliler, insanların onunla görüşmesini engellemek için her yöntemi deniyorlardı. Peygamber Efendimiz ile görüşmeyi kafalarına koyan baba oğul, Allah Resûlü (a.s.m.) yalnız olduğu bir sırada yanına giderek İslam hakkında bilgi vermesini rica ettiler. Baba ve oğulun sözlerini memnuniyetle karşılayan Allah Resûlü (a.s.m.) İslam hakkında bilgiler verdi. Kur'ân okudu. Peygamber Efendimizi

hayranlık içinde dinleyen baba oğul şehadet getirerek Müslüman oldular.

Hâris bin Hâris Müslüman olduktan sonra babası ile birlikte memleketine geri döndü. Yıllarca hasret ateşi ile yanan sahabi, Veda Haccı'nda Peygamber Efendimizi gördüğünde heyecandan kalbi duracak gibi oldu. Her fırsatta yanına varıp yılların hasretini giderdi.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefat ettiğini haber aldığında çok üzüldü. Günlerce gözyaşı döktü. Hz. Ebu Bekir'in hilafeti döneminde cihat için Şam'a gitti. Uzun süre cepheden cepheye koştu. Merci Raht savaşında şehit oldu.^[47]

Allah onlardan razı olsun!

^[47] İbn Abdilberr, *İstiâb*, 1/284; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 862; İbn Hacer, *İsâbe*, 1387; Abdullah bin Becâş, *el-Hadîs ve'l-Muhaddisûn*, 3/1756.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefat ettiğini haber aldığında çok üzüldü. Günlerce gözyaşı döktü. Hz. Ebu Bekir'in hilafeti döneminde cihat için Şam'a gitti. Uzun süre cepheden cepheye koştu. Merci Raht savaşında şehit oldu.

İbn Abdilberr, *İstiâb*, 1/284; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 862; İbn Hacer, *İsâbe*, 1387; Abdullah bin Becâş, *el-Hadîs ve'l-Muhaddisûn*, 3/1756.

Mum Dibine Işık Vermez

MEDİNELİ OLAN MÂLİK BİN SİNÂN, meşhur âlim sahabi Ebu Saîd el-Hudrî'nin babasıdır. Medine'de kendi hâlinde yaşayan, çevresinde sevilip sayılan biriydi. Hayat şartlarının zor olduğu bir zaman ve coğrafyada yaşayan Mâlik bin Sinân, geçim sıkıntısıyla, kavgalarla ve savaşlarla baş etmek zorundaydı. Kimi zaman Arap kabileleri arasında, kimi zaman Medine'de yaşayan Yahudilerle savaşırlardı. Yahudilerle savaştıklarında onların söyledikleri bir söz dikkatini çekerdi. Yahudiler savaşta yenildiklerinde:

– Yakında bir peygamber gelecek. Bizler ona uyarak sizinle savaşacak, size yenerek kökünüzü kazıyacağız, sözleriyle Arapları tehdit ederlerdi.

Duyduğu sözlerden çok etkilenen Mâlik bin Sinân, eve geldiğinde duygularını ailesi ile paylaşırdı. Ebu Saîd el-Hudrî anlatıyor:

“Yaşadığı bir olayın etkisinden kurtulamayan babam gördükleri ve duyduklarını anlatarak bizimle paylaştı ve şöyle anlattı:

– Yahudilerle sulh yaptığımız günlerden birinde arkadaşlarla sohbet etmek için Abdüleşheloğullarının yanına gitmiştim. Mahalleye vardığımda Yahudilerden biri yüksekçe bir yere çıkmış adamlara konuşma yapıyordu. Konuşma sırasında onlara:

– Yakın zamanda Haram topraklarında Ahmed adında bir peygamber gelecek. Ortaya çıkacağı zaman çok yaklaştı, dedi. Sözlerini inandırıcı bulmayan Halife bin Sa'lebe onunla alay etmek maksadıyla:

– ‘Bahsettiğin kişi nasıl biri?’ diye sordu.

Yahudi:

– Ne uzun ne de kısa boylu. Gözünde kızarıklık bulunan o zat, ihram giyecek, merkebe binecek, kılıcını boynunda taşıyacak. Davete başladıktan bir süre sonra buraya hicret edecektir, dedi.

İlk kez duyduğum sözler karşısında şaşırıp kaldım. Böyle bir şey olup olmadığını merak ettim. ‘O Yahudi dışında da bu tür

sözler söyleyen var mıydı? Akrabalarım da benzer şeyler duymuş mudur?’ diye içimden geçirdim. Oradan ayrılıp doğruca kabilem Hudroğullarının yanına gittim. Duyduklarımı akrabalarım anlatıp konu hakkındaki görüşlerini sordum. Akrabalarım:

– Hayret sen ilk kez mi duyuyorsun? Bütün Medineli Yahudiler benzer şeyler söylüyor, dediler. Merakım bir kat daha arttı. İşi kaynağından öğrenmeye karar verdim. Oradan ayrılıp Kurayza Yahudilerinin mahallesine gittim. O sırada onlarda oturmuş gelmesi beklenen peygamber hakkında konuşuyordu. İçlerinde bulunan Zübeyr bin Bata:

– Bu gece yalnızca peygamberlerin ortaya çıkacağında doğan kırmızı yıldız doğdu. Ahmed’den başka gelecek bir peygamber kalmadığına göre bu yıldız onun dünyayı şereflendirdiğini gösteriyor. O yakın zamanda buraya hicret edecek, dedi.”[\[48\]](#)

Bu konuşmaların üzerinden yıllar geçti. Bazı Medineliler Allah Resûlü (a.s.m.) ile tanışıp İslam’ı kabul ettiler. Medine’ye dönünce büyük bir aşk ve şevkle insanları İslam’a davet ettiler. Anlatılanları duyan Mâlik bin Sinân, sahabilerin yanına koştu. Çeşitli sorular sorarak Peygamber Efendimiz hakkında bilgiler aldı. Duydukları Yahudilerin anlattıklarıyla tıpa tıp aynıydı. Hiç tereddüt etmeden Müslüman oldu.

Peygamber Efendimizin sevgisi kalbine düşen sahabinin aşkı her gün biraz daha büyüdü. Özlemle yollarını bekledi. Mekke’den Medine’ye hicret etmek için yola çıktığını haber alınca, heyecanlandı. Kendi gibi peygamber aşkı ile yanan Medineliler ile günlerce şehir dışına çıkıp yollarını gözledi. Geldiğini haber aldığı anda koşarcasına yanına gitti. Görmeden iman ettiği, özlemle beklediği Peygamberinin mah cemâlini görerek hasret giderdi.

Efendimiz geldiğinde Medinelilerin çoğu Müslüman olmasına rağmen, onların Müslüman olmasına vesile olan Yahudiler, gerçekleri çok iyi bildikleri hâlde Müslüman olmadılar.

Buna bir anlam veremeyen Mâlik bin Sinân yıllar sonra Allah Resûlü (a.s.m.) Medine’ye hicret edince duyduklarını ona anlattı. Sahabiye dinleyen Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

– Zübeyr ve onun gibi Yahudi reisleri Müslüman olsaydı, bütün Yahudiler onlara tâbi olarak İslam ile şereflenirlerdi, buyurdu.^[49]

“Allah dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola eriştirir. Güçlü olan, Hakim olan O’dur.”^[50]

“Rabbimiz! Bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi eğriltme. Bize tarafından rahmet bağışla. Lütfu en bol olan sensin.”^[51]

Âmin.

Allah onlardan razı olsun!

^[48] Ebu Nu’aym, *Delâilu’n-nübüvve*, 1/92.

^[49] Ebu Nu’aym, *Delâilu’n-nübüvve*, 1/92.

^[50] İbrâhîm sûresi, 14:4.

^[51] Âl-i İmrân sûresi, 3:8.

“Rabbimiz! Bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi eğriltme. Bize tarafından rahmet bağışla. Lütfu en bol olan sensin.”

– Bu gece yalnızca peygamberlerin ortaya çıkacağında doğan kırmızı yıldız doğdu. Ahmed’den başka gelecek bir peygamber kalmadığına göre bu yıldız onun dünyayı şereflendirdiğini gösteriyor. O yakın zamanda buraya hicret edecek, dedi.”

– Zübeyr ve onun gibi Yahudi reisleri Müslüman olsaydı, bütün Yahudiler onlara tâbi olarak İslam ile şereflenirlerdi, buyurdu.

Âl-i İmrân sûresi, 3:8.

İbrâhîm sûresi, 14:4.

Ebu Nu’aym, *Delâilu’n-nübüvve*, 1/92.

Ebu Nu’aym, *Delâilu’n-nübüvve*, 1/92.

“Allah dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola eriştirir. Güçlü olan, Hakim olan O’dur.”

Önce Rüya Gördü

YEMENLİ OLAN AMR BİN MÜRRE, Ezd kabilesinin meşhur şairlerindendi. Son derece akıllı, ileri görüşlü biriydi. Çevresinde sevilir ve sayılırdı. Allah Resûlü (a.s.m.) insanları İslam'a davet etmeden bir süre önce, gördüğü rüya hayatını değiştirdi. Rüyasını anlatan Amr bin Mürre şöyle der:

“Cahiliye döneminde hac vazifesini yapmak için bir grup arkadaşla sözleştik. Hazırlanıp hep birlikte Mekke'ye doğru yola çıktık. Uzun bir yolculuktan sonra şehre varınca doğruca Kâbe'ye gidip tavaf ettik. Mekke'de bulunduğum sırada garip bir rüya gördüm. Rüyamda Kâbe'den çıkıp etrafa yayılan çok parlak bir nur gördüm. Nur Yesrib dağlarından, Cüheyne ovalarına kadar her tarafı kapladı. Bir süre sonra nurun içinden bir ses geldi. Ses:

– Son Peygamber gönderildi. Nur etrafa yayıldı, karanlıklar dağılıp yok oldu, diyordu. Şekil değiştiren nur, bu kez Hîre saraylarını ve Medâin şehrini aydınlattı. Nurun içinden gelen bir ses bu kez:

– İslam ortaya çıktı. Putlar kırıldı. Akrabalık bağları güçlendi, dedi.

Korku içinde uyandım. Arkadaşlarıma:

– Vallahi bugünlerde Kureyşlilerin yaşadığı şu memlekette çok önemli bir olay olacak, diyerek gördüğüm rüyayı anlattım. Gördüğüm rüya o günden sonra aklımdan hiç çıkmadı.

Son Peygamberin çıkması ne demektir? Putları kim nasıl kıracaktı? Karanlıklar nasıl aydınlığa çıkacaktı?

Aklımdan çıkmayan sorulara her gün bir yenisi ekleniyordu. Hac vazifemi yapıp memleketime döndükten sonra kulağım Mekke'den gelecek haberde takılı kaldı. Köyden geçen yolcuları karşılıyor, Mekke'den bir haber olup olmadığını soruyordum. Bir gün beklediğim haber geldi. Köyümüze uğrayanlar Ahmed (a.s.m.) adında birinin peygamber olarak gönderildiğini söylediler. Büyük bir heyecanla eve koştum. Hızlıca hazırlanarak Mekke'ye doğru yola çıktım. Şehre

varınca Allah Resûlü'nü (a.s.m.) aramaya başladım. Kureyşliler halk üzerinde baskı kurarak onunla görüşmelerini engelledikleri için ona ulaşmam zor oldu. Görüştüğümden sözlerinden, hâl ve hareketlerinden çok etkilendim. Gördüğüm rüyayı anlatarak beklenen peygamberin o olup olmadığını sordum. Tebessüm eden Allah Resûlü (a.s.m.):

– Ey Amr bin Mürre! Ben o peygamberim, diye söz başlayarak İslam hakkında bilgiler verdi. Söz arasında:

– Bana kavmimden çok az kimse tâbi oldu, buyurarak üzüntülerini ifade etti. Sözlerini hayranlık içinde sonuna kadar dinledim. Sonunda:

– İnsanların çoğu senden yüz çevirmiş olsa da ben sana indirilen her şeye gönülden inanıyor, bildirdiğin helal ve harama iman ediyorum, diyerek Müslüman oldum.

Bir süre Mekke'de kalıp Allah Resûlü'nden (a.s.m.) İslam hakkında bilgi aldım. Gitme vakti geldiğinde kalbim hüznle doldu. Hasret ateşi ile yanacağımı bile bile huzuruna vardım. Kabilemi İslam'a davet etmek üzere memleketime dönmek için izin istedim. Memnun kalan Peygamber Efendimiz müsaade buyurunca, vedalaşarak Mekke'den ayrıldım.

Memlekete varınca kabilemdeki insanları İslam'a davet ettim. Ummadığım bir tepki ile karşılaştım. Beni şiddetle reddettiler.

– Allah huzurunu bozsun ey Amr bin Mürre! Bize ilahlarımızı terk etmemizi mi söylüyorsun! Ne yapmak istiyorsun? Birliğimizin beraberliğimizin bozulmasını mı istiyorsun? Bize babalarımızın ulvî dinini terk edip, Tihâme'de yaşayan şu Kureyşlilerin davet ettiği dine inanmamızı mı emrediyorsun? Hayır, hayır! Sana uymanın hiçbir anlamı yok. Bu ne doğru, ne de faziletli bir tavidir, dediler. İçlerinden biri ileri çıkarak beni yeren bir şiir söyledi:

Mürre'nin oğlu bize bir takım sözlerle gelmiş.

Sözü, asla iyilik isteyen birinin sözü gibi değil.

Sanırım aradan uzun zaman bile geçse,

Sözleri ve yaptığı işler canına mal olacak...

Tenkitlerine daha fazla dayanamadım:

– ‘Kim yalancıysa Allah onun huzurunu bozsun, dilini kekeme etsin, dişlerini döksün!’ diye beddua ettim. Kısa bir süre sonra benimle mücadele ederek hakkımda şiir söyleyen adamın ağzı eğildi, gözleri kör oldu. Dişleri döküldü, yemeğin tadını alamaz hâle geldi.

Hakikate yüz çevirdikleri için kabile halkına çok kızgındım. Babam kabileye ait putun bakıcısıydı. Bir gece kalkıp gizlice putun yanına gittim. Ona bakınca puta tapındığım günleri hatırlayıp üzüldüm. Kavmimin onun bir taş parçasından ibaret olduğunu anlaması için putu kırıp memleketi terk ettim. Yolda Allah Resûlü’nün (a.s.m.) Medine’ye hicret ettiğini öğrendim. Sorunca Mescid-i Nebevî’de olduğunu söylediler. Doğruca oraya gittim. Huzuruna vardığımda heyecandan titriyordum. Bir süre yanında kalıp hasret giderdikten sonra kabilemle aramda geçenleri anlattım.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

– ‘Din sana sevdirilerek anlatılmadı mı?’ buyurdu. Kabilemdeki insanlara kızmakla hata yaptığımı anladım. Bir süre Medine’de kaldıktan sonra Peygamber Efendimize:

– İzin verirseniz tekrar kabilemin yanına giderek onları İslam’a davet edeyim, dedim.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam:

– ‘Olur, ama insanlara yumuşak davran. Güzel ve tatlı dille konuş! Sert, kaba saba davranma! Kibir ve hasetten sakın!’ buyurarak insanları İslam’a davet ederken dikkat etmem gereken ilkeleri anlattı. İzin alıp Medine’den ayrıldım. Cüheyne yurduna varınca insanları güler yüzle karşıladım. İlk fırsatta bir araya toplayıp konuştum:

– Ey Cüheyneliler! Ben Allah Resûlü’nün (a.s.m.) elçisiyim. Sizleri, içinde gözlerin görmediği, kulakların duymadığı nimetlerle dolu olan ebedi cennete davet ediyor, cehennemden sakındırıyorum. İyi ve güzele, akrabalarla ilişkileri güçlendirmeye çağırıyorum. Lütfen putlara tapınmayı bırakıp tek olan Allah’a ibadet edin. Bunları kim yaparsa ebedi

cenneti kazanır. Yüz çevirenler ise cehenneme giderler, dedim. Sonra da Allah ve Resûlü'nü anlatarak sevdirmeye çalıştım. Cahiliye âdetlerinin ne kadar yanlış olduğunu bildirdim.

Bıkıp usanmadan günlerce İslam'ı hakkında bilgi verdim. Güler yüzle, sevdirecek anlatmaya devam ettim. Emeklerimin ödülünü veren Allah celle ve alâ, beni kabile halkının İslam ile şereflenmesine vesile kıldı. Müslüman olan arkadaşlarımla konuşarak Allah Resûlü'nü (a.s.m.) ziyaret için Medine'ye gitmeye karar verdik. Mescid-i Nebvî'ye gittiğimizde bizi güler yüzle karşılayan Peygamber Efendimiz:

– Merhaba! Hoş geldiniz, buyurdu. Oturmamız için yer gösterdi. Bizimle yakından ilgilendi. Peygamber Efendimizin yanından ayrılmayıp hasret giderdim. Bir süre Medine'de kalan arkadaşlar, geri dönmek için Efendimizden izin istediler. Medine'den ayrılacakları zaman onlar için bir mektup yazdıran Efendimiz arkadaşlarıma verdi. Mektupta:

Bismillâhirrahmânirrahîm!

Bu mektup, Allah'tan doğru sözlü ve hakkı konuşan Resûlü'nün diliyle Amr bin Mürre ile birlikte olan Cüheyneliler için yazdırılmıştır.

Yerin altı ve üstünden elde edilenler, vadilerin iç ve dışındaki mahsuller sizindir. Toprağı ekip biçer, suyundan istifade edebilirsiniz. Beş vakit namazınızı kıldığınız, humusunuzu verdiğiniz sürece hüküm geçerlidir...

Mektubu Kays bin Şemmâs yazdı. Orada bulunan Müslümanlar şahit oldular, yazıyordu.

Yaşananlar Amr bin Mürre'yi çok duygulandırdı. Söylediği bir şiirle duygularını dile getirdi. Arkadaşları geri döndüğü hâlde o Medine'de Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın yanında kaldı. Kur'ân ve ilim öğrenmeyi çok severdi. Yaşı ilerlemiş olmasına aldırmadan sık sık Muâz bin Cebel'in yanına gidip oturur, ondan Kur'ân'ı ve İslam'ın emirlerini öğrenirdi.^[52]

Allah onlardan razı olsun!

[52] İbn Abdilberr, *İstîab*, 3/1200; İbn Hacer, *İsâbe*, 5962; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 4019; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 19/290; Makrîzî, *İmtâu'l-esmâ'*, 4/9.

Yaşananlar Amr bin Mürre'yi çok duygulandırdı. Söylediği bir şiirle duygularını dile getirdi. Arkadaşları geri döndüğü hâlde o Medine'de Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın yanında kaldı. Kur'ân ve ilim öğrenmeyi çok severdi. Yaşı ilerlemiş olmasına aldırmadan sık sık Muâz bin Cebel'in yanına gidip oturur, ondan Kur'ân'ı ve İslam'ın emirlerini öğrenirdi.

İbn Abdilberr, *İstîab*, 3/1200; İbn Hacer, *İsâbe*, 5962; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 4019; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 19/290; Makrîzî, *İmtâu'l-esmâ'*, 4/9.

İslam Tarihine Altın Harflerle Yazılan Gençler

MEDİNE'DE DOĞUP BÜYÜYEN Muâz bin Hâris, son derece aktif, sosyal ilişkileri güçlü, cesareti ile öne çıkan Afrâ Hanım'ın yedi oğlundan biriydi. Cesaret ve kahramanlıkları ile öne çıkan çocuklar, daha çok annelerinin adı ile çağrılırlardı. Muâz bin Hâris annesinden dolayı daha çok Muâz bin Afrâ ismi ile tanınırdı. 20-22 yaşlarına geldiğinde cesareti kadar, akıllı, bilinçli ve ahlaklı bir genç oldu. En büyük hayali Mekke'ye giderek umre veya hac yapmaktı. Hac mevsimini bekleyemedi. Çok sevdiği dayısının oğlu Râfi' bin Mâlik ile birlikte umreye gitmek için konuştu. Olumlu cevap alınca çok sevindi. Kısa sürede hazırlıklarını tamamlayıp yola çıktılar.

Onlar yola çıktıklarında müşriklerin baskısından bunalan Allah Resûlü (a.s.m.) davetini devam ettirmek için yeni bir yurt arayışındaydı. Hac ve umre için Mekke'ye gelenlerin çadırlarını dolaşarak insanlarla görüşmeye çalışıyor lakin olmuyordu. Kureyşlilerin yalanlarına inanan insanlar kapıları yüzüne kapatıyordu. Kalbi hüznle dolan Peygamber Efendimiz ise her defasında Rabbine yönelerek ondan yardım istiyordu. Dualarını kabul buyuran Allah, ona Muâz bin Hâris ile Râfi' bin Mâlik'i gönderdi. Onlar ve onlar gibi birkaç sahabinin İslam ile şereflenmesiyle Medinelilerin İslam'a giriş süreci başlamış oldu.

Râfi' bin Mâlik o günlerde neler olduğunu şöyle anlatır:

“Teyzemin oğlu Muâz bin Afrâ ile birlikte umre yapmak üzere Mekke'ye gitmeye karar verdik. Hazırlıklarımızı tamamlayınca akrabalarımızla vedalaşarak yola çıktık. Bitmek bilmeyen çölleri aşarak sonunda Mekke'ye ulaştık. Şehre yaklaşıncı dinlenmek için durup, bir tepede mola verdik. Oturmuş sohbet ederken ileride bir ağacın gölgesinde oturan biri gördük. Birbirimize:

– Kalkıp şurada gölgelenen kişinin yanına gidelim. Tanışır sohbet ederiz, tavaf edeceğimiz zaman bineklerimizi bir süreliğine ona emanet ederiz, dedik.

Birlikte yanına gittik. Yaklaşınca cahiliye selamı ile selam verdik. O bize İslam selamı ile karşılık verdi. Selamı duyunca şaşırdık. Onun atalarımızın dinine cephe alan kişi olabileceğini düşündük. Yıllar önce, Mekke’de birinin ortaya çıkarak insanlara peygamber olduğunu söylediğini duymuştuk. İnsanları İslam’a davet etmek için her yıl Mecinne, Ukkâz ve Minâ panayırlarına gider, kapı kapı dolaşmış. Gelenlere peygamber olduğunu söyler, İslam davetini sürdürmesi için memleketlerine davet etmelerini ister. Bunu yapanların cennete gideceğini bildirirmiş. Lakin her seferde eli boş dönermiş. Ondan önce çadırlara giden Mekkeliler, hakkında olmadık sözler söyleyerek insanları ondan nefret ettirirlermiş. Bu nedenle kimin çadırına gitse büyük bir tepki ile karşılaşır, kapıdan kovulur, hakarete ve fiili müdahalelere maruz kalırmış...

Hakkında konuşulanları biz de duymuştuk. Mekkelilerin etkisinde kalarak diğer insanlar gibi biz de ona düşman kesilmiştik. Farklı bir selam duyunca tedirgin olduk. Tahminimizin doğru olup olmadığını öğrenmek için kısık bir ses tonuyla:

– ‘Siz kimsiniz? İsminiz nedir?’ diye sorduk. O sorumuza cevap vermek yerine:

– ‘Buyurun, şuraya oturun!’ diyerek bize yer gösterdi. Teklifini son derece nazik ve kibar bir şekilde yaptığı için geri çeviremedik, gösterdiği yere oturduk.

İnsanı kendisine çeken bir siması vardı. Sözleri, hâl ve hareketleri çok etkileyiciydi. Sohbetini severek dinledik. Lakin aklımız karşımızdaki kişinin peygamberlik iddiasında bulunan kişi olup olmadığındaydı. Dönüp dolaşıp sözü oraya getirdik.

– ‘Mekke’de putlar hakkında bir takım şeyler söyleyen, bazı iddialarda bulunan bir kişi varmış. Sen onu tanıyor musun? Neler söylediğini biliyor musun?’ diye sorduk.

– Evet. Bahsettiğiniz kişi benim, dediğinde nasıl tepki vereceğimizi bilemedik. Konuşma sırasında tedirginliğimizi üzerimizden attığımız için çabucak toparlandık.

– ‘Bize insanları davet ettiğin dini anlatır mısınız?’ diye rica ettik.

– Elbette, diyerek İslam hakkında bilgi vermeye başladı. İkna olmamız için:

– ‘Bana yeri, gökleri ve dağları kimin yarattığını söyler misiniz?’ diye sordu.

– Elbette Allah yarattı, dedik. Sonra sorular birbirini kovaladı...

– Sizi kim yarattı?

– Allah.

– İbadet ettiğiniz şu putları kim yaptı?

– Biz yaptık.

– Yeri, gökleri ve sizleri yaratan Allah’a mı ibadet etmelisiniz, yoksa ellerinizle yaptığınız putlara mı?

– Elbette bizleri yaratan Allah’a ibadet etmeliyiz.

– Doğru elbette Rabbinize ibadet etmeniz gerekir. Ama siz Rabbinizi bırakıp ellerinizle yaptığınız putlara ibadet ettiniz. Vallahi Allah, putları terk edip kendisine ibadet etmeniz gereken tek Rab’dır. Ben diğer insanlar gibi sizi de Allah’a ibadet etmeye davet ediyorum.

Allah’tan başka ilah olmadığına benim onun kulu ve Resûlü olduğuma şehadet etmeye, akrabalarla ilişkileri güçlendirmeye, insanlar kızsada birbirinize düşmanlık etmemeye davet ediyorum, buyurdu.

Söyledikleri hakikatti. Doğru mu yanlış mı olduğunu araştırmadan Mekkelilere inandığımız için utandık. Lakin iman da etmedik, edemedik. Bir süre düşünmeye ihtiyacımız vardı. Bunun için ona:

– Eğer dediklerin yanlış olsaydı, bizi güzel ahlaka, insanlığın yüce değerlerine uymaya davet etmezdin. Sana inandık. Şu bineklerimizi tut, biz tavaf edip gelelim. Konuşmamıza kaldığımız yerden devam ederiz, dedik. Yaklaşımımızdan memnun kaldı:

– Olur, sizi burada bekler, develerinize bakarım, buyurdu.

Konuşulanlardan çok etkilenen Muâz bin Afra, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanından ayrılmak istemiyordu. Bana:

– Sen git ben burada kalacağım, dedi.

– Olur. Tavaf edip gelirim, dedim.

Yanlarından ayrılıp Kâbe'ye gittim. Aklen hakikati anlamış olsam da eski inanç ve alışkanlıklardan kurtulmak kolay değildi. Kalbimin mutmain olması için tavaf ettikten sonra yedi tane fal oku aldım. Bir başka oku da onların arasına karıştırdım. Sonra Kâbe'ye döndüm:

– Allah'ım! Eğer onun anlattıkları doğruysa belirlediğim oku yedi kere çıkar, diye dua ettim. Yedi kez ok attım yedisinde de belirlediğim ok çıktı. Bunu görünce “Eşhedü enlâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve rasûlühû” diye bağırarak İslam ile şereflendim. Beni duyan insanlar başıma üşüştü.

– ‘Adam delirdi! Kâfir oldu!’ diye söylendiler. Ben:

– ‘Aksine ben mü'min oldum!’ diye itiraz ettim. Oradan ayrılıp Mekke'nin üst tarafında beni bekleyen Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına gittim. Muâz bin Afra beni görünce:

– Neler oldu? Buradan ayrıldığından başka bir yüz ve şekil ile geri döndün, dedi. Ben:

– Evet, doğru görmüşsün. Allah'tan başka ilah olmadığına iman ettim, dedim. Muâz bin Afrâ da benim gibi düşünüyordu. Birlikte şehadet getirerek Müslüman olduk. Bir süre Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanında kaldık. Allah Resûlü (a.s.m.) bize Yusûf ve Alak sûrelerini öğretti. İslam hakkında yeterince bilgi aldıktan sonra izin isteyip yanından ayrıldık. Umrelerimizi yapıp Medine'ye geri döndük.”^[53]

İlk Mescid

Medine'ye dönünce yaşadıklarını yakın dostları ile paylaşan Râfi' bin Mâlik ve Muâz bin Afrâ, ilgi ile dinlendiler. Râfi bin Mâlik'in okuma yazma bilmesi, iyi ok atması ve yüzme bilmesinden dolayı Kamil olarak adlandırılan kişilerden olması, kabile halkı tarafından sevilip

sayılması işlerini kolaylaştırdı. Davetleri etkili oldu. Bundan cesaret alan Râfi' bin Mâlik, teyzesinin oğlu Muâz bin Afrâ'nın da desteği ile namaz kılmak ve Kur'ân okumak için mahallesinde bir mescid yaptı. Züreykoğulları Mescidi adı verilen bu mescid, Medine'de Kur'ân okunan ilk mescid oldu. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam ile buluşmalarında o güne kadar inen sûreleri ezberleyen sahabiler, öğrendiklerini bu mescitte okuyarak Medinelileri Kur'ân ile tanıştırdılar.^[54]

Akabe Biatine Zemin Hazırlayan Buluşma

Sahabilerin Medinelileri İslam'a davetleri sonuç vermişti. Başta Muâz bin Afrâ'nın on yedi yaşındaki kardeşi Avf bin Hâris olmak üzere birçok kişi anlatılanlardan ve okunan Kur'ân ayetlerinden etkilenerek İslam'a yöneldi.

Bu arada Allah'ın lütfuyla çok güzel bir gelişme de oldu. Medine'de devam eden Buâs savaşından bunalan Es'ad bin Zürâre ve Zekvân bin Abdukays, yardım istemek için Mekke'ye gittiler. Mekke liderlerinden olumsuz cevap alınca çok kızdılar. Mekke'de olup bitenlerden haberdar olan Allah Resûlü (a.s.m.) bu durumu değerlendirerek Es'ad ve Zekvân'ı bulup görüşmek istediğini bildirdi. Mekkelilere kızgın oldukları için teklifi memnuniyetle kabul ettiler. Anlatılanları can kulağıyla dinleyip İslam ile şereflendiler.

Medine'ye gidince Muâz bin Afrâ ve Râfi' bin Mâlik ile buluşan sahabiler birlikte İslam davetine devam ettiler. Kur'ân ayetleriyle buluştukça Allah ve Resûlü'ne olan sevgileri her geçen gün biraz daha büyüyen Medineli sahabilerin Peygamber Efendimize olan özlemleri arttıkça arttı.

İslam'a ilgi duyanların da onlardan farkı yoktu. Peygamber Efendimizi merak eden bu kişiler, bir an önce Mekke'ye giderek kendisini tanımak, İslam'ı bizzat onun fem-i şeriflerinden duymak istiyorlardı. Aralarında anlaşarak Mekke'ye gitmeye karar verdiler. Daveti devam ettirmek için Muâz bin Afrâ ve Zekvân bin Abdulkays'ı Medine'de bırakan sahabiler, çoğu genç olan sekiz kişilik bir grupta Mekke'ye gittiler. Grupta:

Peygamber Efendimizin dayılarının kabilesi olan Neccâroğullarından Avf bin Hâris ve Es'ad bin Zürâre,

Züreykoğullarından Râfi' bin Mâlik,
Sâlimoğullarından Ubâde bin Sâmit ve Ebu Abdurrahman (Yezîd bin Salebe bin Hazme),
Abduleşheloğullarından Ebû'l-Heysem bin Tayyihân,
Amr bin Avfoğullarından Uveyym bin Sâide,
Selemeoğullarından Kutbe bin Âmir vardı. [55]

Mekke'ye giden kutlu yolcular, Minâ'da konakladılar. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam ile görüşmek için gizlice sözleştiler. Buluşma zamanı yaklaştıkça gençler, heyecandan yerlerinde duramıyorlardı. Sonunda beklenen vakit geldi. Peygamber Efendimiz ile buluştuklarında karşılarında nurdan bir hale görünce heyecandan kalpleri göğüs kafesinden dışarı fırlayacakmış gibi oldu. Edeple oturup huşû içinde anlattıklarını dinlediler. Söylenenlerden çok etkilendiler. Kur'ân'a hayran kaldılar. Peygamber Efendimiz konuşmasını bitirince şehadet getirerek Müslüman oldular. Ayrılık vakti yaklaşıncı kalplerini hüznün kapladı. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam onlara:

–“Rabbimin elçilik vazifesini insanlara anlatıncaya kadar beni koruyacak, bana yardımcı olacak mısınız?” diye sorunca mahzun oldular. Başlarını yere eğdiler:

– Sizinle gitmeyi biz de çok isterdik. Lakin şimdi uygun değil. Bildiğiniz gibi Evsliler ile aramızda hiç durmadan devam eden bir savaş var. İslam sayesinde bu kanın duracağından eminiz. Elbette Allah ve Resûlü'ne (a.s.m.) destek olmak için var gücümüzle çalışacağız. Ancak şu anda Medine'ye gelerseniz savaş olduğu için davet akim kalır. Size tâbi olmaları konusunda fazla etkimiz olmaz. Size istediğimiz gibi yardım edemeyiz. Lütfen bir süre bekleyin. Biz Medine'ye dönüp kavmimiz ile görüşelim. Onlara Siz'den bahsedelim, insanları İslam'a davet edelim. Gelecek yıl hac mevsiminde hayırlı haberlerle ziyaretinize gelmeye söz veriyoruz, dediler.

Allah Resûlü (a.s.m.) gençlerin sözlerini yerinde bularak ertesi yıla kadar beklemeyi uygun buldu. [56]

Birinci Akabe Biati

Resûlü'ne iman edip Allah sevgisiyle dolup taşan gençler, Medine'ye dönünce şehre dağılıp büyük bir aşk ve şevkle İslam'ı anlatmaya

başladılar. Gece gündüz demeden, ev ev gezip insanlarla bire bir görüştüler. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamdan bahsederek İslam'a davet ettiler. Gayretleri sonuç verdi. Peygamber Efendimiz ve davet ettiği dinin Medine'deki her evde konuşulmasını sağladılar. Gündemin en önemli maddesi olan İslam, gönüllere yer etmeye başladı. Durum değerlendirmesi yapan sahabiler, hac mevsimi olunca Peygamber Efendimize verdikleri sözü yerine getirmek için sekizi Hazrecli ikisi Evsli olan; Es'ad bin Zürâre, Râfî' bin Mâlik, Avf bin Mâlik, Kutbe bin Âmir, Ukbe bin Âmir, Muâz bin Hâris, Avf bin Hâris, Zekvân bin Abdulkays, Ubâde bin Sâmit, Ebu Abdurrahman, Abbas bin Ubâde bin Nadle, Ebû'l-Heysem bin Teyyihân, Uveyym bin Sâide'den oluşan on iki kişilik bir grup kurdular. Kureyşlilerin fark etmemesi için hacılar arasına karışarak Mekke'ye gittiler.

Allah Resûlü (a.s.m.) ile gizlice görüşüp Akabe'de buluşmak için sözleştiler. İslam tarihinde buna Birinci Akabe Biati, burada yaptıkları biate ise Biati Nisâ denildi.

Biati anlarını anlatan Ubâde bin Sâmit:

“... Peygamber Efendimiz bize:

– Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, çalmamak, zina yapmamak, bile bile iftira etmemek, çocuğumuzu öldürmemek (haksız yere Allah'ın haram kıldığı nefsi öldürmemek), iyiliği emrettiğimde isyan etmemek üzere biat ediniz. Verdiğiniz sözü yerine getirirseniz karşılığında cennete gidersiniz. Kim sözünü yerine getirmeyip suç işler, bu nedenle dünyada iken cezalandırılırsa bu onun için kefarettir olur. İçinizden biri suç işler, Allah onun suçunu örter de ortaya çıkarmazsa, işi Allah'a kalmıştır. Allah isterse ona azap eder, isterse affeder, buyurdu.

Peygamber Efendimizden ayrılıp çadırlarımıza gittik. Hac mevsimi bitiğinde Medine'ye döndük. Müslümanları bir araya toplayan Es'ad bin Zürâre, Cuma namazı kıldırdı. Evs ve Hazrecli Müslümanlar bir araya gelip Efendimize bir mektup yazdık. Ondaki İslam'ı anlatması ve Kur'ân-ı Kerim'i öğretmesi için birini göndermesini rica ettik. Peygamber Efendimiz Mus'ab bin Umeyr'i gönderdi. Es'ad bin Zürâre onu evinde

konuk etti. O günden sonra Cuma namazlarını Mus'ab kıldırdı...”

Mus'ab bin Umeyr'in Medine'ye gidişi ile davet daha da hızlandı. Büyük bir coşku ile şehre dağılan sahabiler, gece gündüz demeden ev ev dolaşıp insanları İslam'a davet ettiler. Pek çok Medineli olumlu cevap vererek İslam ile şereflendi.^[57]

İslam Medine'de büyük bir hızla yayılıyordu. Bir yıl sonra hac mevsimi yaklaşınca Medine'ye gitmek için sözleşen sahabiler, bu kez yetmiş beş kişilik bir grupla Medineli hacılar arasına katılarak Mekke'ye gittiler. Akabe'de Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam ile buluşmak üzere sözleştiler.

Gecenin üçte biri geçince birer ikişer sessizce yataklarından çıkan Medineli Müslümanlar, gizlice Akabe'ye gidip Allah Resûlü (a.s.m.) ile buluştular. Peygamber Efendimizin konuşmasından sonra ona:

–“Ya Rasûlallah! Sana ne üzerine biat edelim?” diye sordular. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam şöyle buyurdu:

–“Zorlukta ve kolaylıkta, dar ve geniş zamanda dinlemek ve itaat etmek, iyiliği emretmek ve kötülükten men etmek, emirlik, başkanlık işinde ehil olanı seçip onunla çekişmemek, Allah için konuşmak, kınayanın kınamasından korkmadan hakkı söylemek, sizin yanınıza geldiğimde bana yardımcı olmak ve beni kendinizi, eşlerinizi ve çocuklarınızı koruduğunuz gibi korumak üzere biat edin!”

Sahabiler:

–“Bunları yaparsak bize ne var?” diye sordular.

Peygamber Efendimiz:

– Cennet var, buyurdu. Bunun üzerine sırayla biat ettiler...^[58]

Bir avuç gencin, herkes korkup kaçarken, kınayıp düşmanlık beslerken cesaretle Allah Resûlü (a.s.m.) ile buluşması, kısa bir zaman zarfında Medinelilerin İslam'la şereflenmesine akabinde Medine'nin İslam'ın kalbi olmasına vesile oldu.

Ne mutlu hayırda yarışan o geçnlere!

Ne mutlu onları örnek alanlara!

Allah onlardan razı olsun!

^[53] İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/218; Şâmî, *Sübülü'l-hüdâ*, 3/190.

^[54] İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/218; Kutbeddîn, *Tarihu Medine*, 141.

[55] İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/431; İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/218. İbn Hişâm altı kişinin adı kaydeder: Es'ad b. Zürâre, Râfî b. Mâlik, Avf b. Mâlik, Kutbe b. Âmir, Ukbe b. Âmir ve Câbir b. Abdullah. Aynı isimleri sayan İbn Sa'd, sekiz kişilik ikinci bir isim listesi daha verir. Birinci rivayetin daha sağlam olduğunu kaydeder. İkinci listede: Es'ad b. Zürâre, Râfî b. Mâlik, Muâz b. Afrâ, Zekvân b. Abdulkays, Ubâde b. Sâmit, Ebu Abdurrahman, Ebû'l-Heysem b. Teyyihân, Uveyym b. Sâide zikredilir.

[56] İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/218.

[57] *Buhârî*, Menâkîb 43; *Müslim*, Hudûd 42; *Tirmizî*, 1439; İbn Mâce, 2603; *Müsned*, 5/323; *Dârimî*, 2457; Tayâlisî, *Müsned*, 580; Humeydî, *Müsned*, 387; Bezzâr, *Müsned*, 2697; İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/220; İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/ 433; İbn Kesîr, *Câmiu'l-mesânîd*, 7/132; Heyet, *Müsnedü'l-câmi*, 8/106.

[58] Ebu Nu'aym, *Ma'rifetü's-sahâbe*, 906; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 2822.

Mus'ab bin Umeyr'in Medine'ye gidişi ile davet daha da hızlandı. Büyük bir coşku ile şehre dağılan sahabiler, gece gündüz demeden ev ev dolaşıp insanları İslam'a davet ettiler. Pek çok Medineli olumlu cevap vererek İslam ile şereflendi.

Allah Resûlü (a.s.m.) gençlerin sözlerini yerinde bularak ertesi yıla kadar beklemeyi uygun buldu.

Medine'ye dönünce yaşadıklarını yakın dostları ile paylaşan Râfî' bin Mâlik ve Muâz bin Afrâ, ilgi ile dinlendiler. Râfî bin Mâlik'in okuma yazma bilmesi, iyi ok atması ve yüzme bilmesinden dolayı Kamil olarak adlandırılan kişilerden olması, kabile halkı tarafından sevilip sayılması işlerini kolaylaştırdı. Davetleri etkili oldu. Bundan cesaret alan Râfî' bin Mâlik, teyzesinin oğlu Muâz bin Afrâ'nın da desteği ile namaz kılmak ve Kur'ân okumak için mahallesinde bir mescid yaptı. Züreykoğulları Mescidi adı verilen bu mescid, Medine'de Kur'ân okunan ilk mescid oldu. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam ile buluşmalarında o güne kadar inen sûreleri ezberleyen sahabiler, öğrendiklerini bu mescitte okuyarak Medinelileri Kur'ân ile tanıştırdılar.

Selemeoğullarından Kutbe bin Âmir vardı.

İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/218; Kutbeddîn, *Tarihu Medine*, 141.

İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/218; Şâmî, *Sübülü'l-hüdâ*, 3/190.

Ebu Nu'aym, *Ma'rifetü's-sahâbe*, 906; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 2822.

Buhârî, Menâkîb 43; *Müslim*, Hudûd 42; *Tirmizî*, 1439; İbn Mâce, 2603; *Müsned*, 5/323; *Dârimî*, 2457; Tayâlisî, *Müsned*, 580; Humeydî, *Müsned*, 387; Bezzâr, *Müsned*, 2697; İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/220; İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/ 433; İbn Kesîr, *Câmiu'l-mesânîd*, 7/132; Heyet, *Müsnedü'l-câmi*, 8/106.

İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/218.

İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/431; İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/218. İbn Hişâm altı kişinin adı kaydeder: Es'ad b. Zürâre, Râfî b. Mâlik, Avf b. Mâlik, Kutbe b. Âmir, Ukbe b. Âmir ve Câbir b. Abdullah. Aynı isimleri sayan İbn Sa'd, sekiz kişilik ikinci bir isim listesi daha verir. Birinci rivayetin daha sağlam olduğunu kaydeder. İkinci listede: Es'ad b. Zürâre, Râfî b. Mâlik, Muâz b. Afrâ, Zekvân b. Abdulkays, Ubâde b. Sâmit, Ebu Abdurrahman, Ebû'l-Heysem b. Teyyihân, Uveyym b. Sâide zikredilir.

– Cennet var, buyurdu. Bunun üzerine sırayla biat ettiler...

– Evet, doğru görmüşsün. Allah'tan başka ilah olmadığına iman ettim, dedim. Muâz bin Afrâ da benim gibi düşünüyordu. Birlikte şehadet getirerek Müslüman olduk. Bir süre Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanında kaldık. Allah Resûlü (a.s.m.) bize Yusûf ve Alak sûrelerini öğretti. İslam hakkında yeterince bilgi aldıktan sonra izin isteyip yanından ayrıldık. Umrelerimizi yapıp Medine'ye geri döndük."

Ben Emanetçiyim!

MEKKE'DE KOYUN ÇOBANLIĞI yapan Abdullah bin Mesud'un, Peygamber Efendimiz ile tanıştığı andan itibaren hayatı tamamen değişecekti. O günden sonra En Sevgili'den hiç ayrılmayacak ona hizmet ederken ilim irfanın zirvesine çıkacaktı. O bir koyun çobanıydı. Nice sultanların mah cemâlini bir kez görmek için canlar feda edeceği Gönüller Sultanı'nı ilk olarak koyun otlatırken görecekti. Görmesiyle birlikte hayatı değişecek Allah ve Resûlü'ne iman, koyun çobanı Abdullah bin Mesud'u Kûfe'deki fıkıh ve tefsir ekolünün kurucusu hâline getirecekti...

Hayatı boyunca hiçbir zaman unutmadığı Allah Resûlü (a.s.m.) ile tanışma anını dostları ve öğrencileri ile sık sık paylaşan Abdullah bin Mesud yaşadıklarını şöyle anlatır:

“Küçük yaştan beri Ukbe bin Ebî Muayt'ın koyunlarını otlatırdım. Çocukluk yıllarım koyun otlatmakla geçti. Ergenlik çağlarına geldiğimde dağlarda çobanlık yapan bir gençtim. Mekke çevresinde koyun otlatırken Allah Resûlü (a.s.m.) ve Hz. Ebu Bekir ile karşılaştım. Bu karşılaşma benim için hayatımın dönüm noktası oldu.

Allah Resûlü (a.s.m.) o sırada müşriklerin baskısından kaçmıştı. Birini görünce sevinen Peygamber Efendimiz, müşfik bir ses tonu ile bana seslendi.

– Ey çocuk! Susuzluğumuzu giderecek sütün var mı?

Sesin geldiği yöne baktığımda güneşi kısıktırarak güzellikte nurani bir zatın bana bakarak tebessüm ettiğini gördüm. O an kalbim güzel duygularla doldu. Karşımda duran zata hayran kalmıştım. Hayranlıkla onu izlerken:

– Var, lakin size vermem doğru olmaz. Ben, onların sahibi değil, emanetçisiyim. Emanete ihanet edemem, dedim. Emaneti koruma kararlılığım Efendimizi çok memnun etmişti. Hemen o an emaneti zayi etmeden süt içmek için mucizevi bir yol buldu.

– ‘Henüz çiftleşmemiş genç koyunun yok mu?’ diye sordu. Niçin sorduğunu anlamasam da gayriihtiyari:

- Evet, var, dedim.
- Onu buraya getir, buyurdu.

Ne yapacağını merak ediyordum. İstedığı gibi bir koyunu alıp yanına götürdüm. Koyuna çelme takarak sırt üstü yatırdı sonra elini sütü olmayan kuzunun memesine götürdü. Şaşkınlıktan dona kalmış onu izliyordum. Elini memesine götürüp dua etmeye başlayınca kuzunun memesi bir anda süt ile doldu. Şaşkınlığım daha da arttı. Her şey normalmiş gibi hareket eden Hz. Ebu Bekir, içi oyuk bir kabı alıp yanına gitti. Allah Resûlü (a.s.m.) koyunun sütünü o kaba sağıp sütünden içti. Onu Hz. Ebu Bekir takip etti. Sonra bana ikram ettiler. Süt içme işi bitince koyuna dönen Allah Resûlü (a.s.m.):

- ‘Çekil!’ buyurunca koyunun memesi eski hâline geldi.

Peygamber Efendimizin henüz doğum yapmayan koyundan süt sağması, bu sırada okudukları şeyler beni çok etkilemişti. Aklım orada kaldı. Bunu nasıl yapmıştı. Koyunun memeleri sütle dolması için ne okumuştı. Sonunda dayanamadım kalbimi meşgul eden şeyi kendisine sordum.

– ‘Koyundan süt sağmadan önce söylediğiniz o şeyleri, okuduklarınızı bana da öğretir misiniz?’ diye rica ettim. Kur’ân’ı öğrenmeye duyduğum ilgiden son derece memnun kalan Peygamber Efendimiz, başımı okşayarak sevgisini gösterdi.

- ‘Sen öğretilmiş bir gençsin!’ buyurarak iltifat etti.

İsteğimi yerine getiren Efendimiz, o güne kadar inen sûrelerden okudu. Okunanları büyük bir dikkat ve huşû içinde dinledim. Her cümlesine hayran kaldım. Benimle sohbet ederek kendisinin Allah’ın Resûlü olduğunu söyledi. İslam hakkında bilgi verdi. Sözü bittikten sonra beni İslam’a davet etti. Anlattığı her şey çok güzeldi. Hiç tereddüt etmeden kelime-i şehadet getirerek Müslüman oldum. Beni ilk Müslümanlardan kılan Rabbime şükürler olsun.

O günleri görme imkânınız olsaydı, benim altıncı Müslüman olduğumu görecektiniz. O zaman yeryüzünde bizden başka

Müslüman olan kimse yoktu. İslam ile şereflendiğim zaman Dârü'l-Erkâm'a girilmemişti.”[\[59\]](#)

Abdullah bin Mesud, Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın yanından ayrıldığında kalbi inanılmaz bir huzurla dolmuştu. O günden itibaren hayatı değişti. Bambaşka bir anlam kazandı. Eminlik sıfatı imanla güzelleşti. En büyük arzusu Kur’ân öğrenerek emredilenleri yaşamak, en büyük özlemi ve heyecanı ise Kur’ân’ın inişine şahit olmaktı. Duasını kabul buyuran Allah, kulunu Kur’ân’ın inişinin şahitlerinden kıldı.

Vahyin İnzaline Şahit Olma Şerefi

Hz. Muhammed’in (a.s.m.) peygamber olduğunu bildirdiği günden itibaren Mekke’de büyük bir fikri mücadele başladı. İnzal ettiği ayetlerle gündemi belirleyen Allah, hak ve hakikati ilahi bir plan içinde Mekkelilere duyuruyor, yanlışlarını ayan beyan göstererek doğrusunun ne olduğunu bildiriyordu. Halkın gerçekleri görerek kurdukları zulüm düzenini sorgulamalarından korkan Mekke liderleri, baskılarını artırdıkça artırıyor, Peygamber Efendimize göz açtırmıyorlardı.

Tansiyon yükselip baskılar dayanılmaz boyutlara geldiğinde şehir dışına çıkan Allah Resûlü (a.s.m.) gizlice şehirden ayrılıp mağaralardan birine giderdi. Kendisine çoğunlukla Hz. Ebu Bekir eşlik eder, bazen diğer sahabiler de ona katılırdı. Bu kez mağarayı okula çevirirlerdi.

Mekke liderleri inen ayetlerin ağırlığı altında ezilmiş, söylemleri ile toplumu gerdikçe germişlerdi. Durumun farkına varan Allah Resûlü (a.s.m.) birkaç sahabisi ile birlikte gizlice Mekke’den ayrılarak Minâ’da bulunan bir mağaraya gitti. Birlikte olduğu sahabilerden biri de Abdullah bin Mesud’du. Efendimiz burada bulunduğu sırada müşrikleri derinden sarsacak bir sûre inzal oldu.

Sûrenin vahyine şahit olan Abdullah bin Mesud mutluluktan uçuyordu. Yaşadıklarını ömür boyu unutamadı. İnsanlarla defalarca paylaştı.

“Allah Resûlü (a.s.m.) birlikte Minâ’da bir mağarada (veya Hirâ’da bulunurken) vahiy geldi...” diyerek anlatmaya başladığı.

Bu, çok az insana nasip olan eşsiz bir yaşanmışlıktı. Zerreden küreye tüm varlıkları yaratan Allah'ın insanlara mesajını göndermesine şahit olmak anlatılması imkânsız bir duyguydu. Abdullah bin Mesud ve arkadaşları Minâ'daki o mağarada bu duyguyu tüm benlikleriyle hissederek yaşadılar. Nefesleri kesildi, kalpleri duracak hâle geldi. Bir tarafta vahye şahit olmanın heyecan ve sevinci, diğer tarafta onları yoktan var eden, her nefeste yeniden can veren, sayısız nimetler bahşeden Rablerinin göndereceği mesajı öğrenme merakı...

Vahiy inzali bitince başını kaldıran Allah Resûlü (a.s.m.) okumaya başladı...

Sûre son derece çarpıcı, dinleyeni sarsıp gaflet ve delalet uykusundan uyandıracak ifadelerle doluydu. Gruplara ayrılan sûrenin ilk grubunda vahyin inişi canlandırılarak eşsiz bir üslupla anlatılıyor, son bölümde ölümden sonra dirilmenin varlığına dikkat çekiliyordu:

“Bismillâhirrahmânirrahîm.

Güzel neticeler için birbiri ardınca gönderilenlere, kasırga gibi esenlere, (vahyi) dört bir yana yayanlara, hakkı bâtıldan ayırmak için çabalayanlara, bahaneleri boşa çıkarmak ve uyarmak için ilahi mesaj iletenlere yemin olsun ki kıyamet kesinlikle kopacaktır.”^[60]

İkinci grupta kıyametin kopuşu, evrendeki dehşet verici olaylar eşsiz bir üslupla anlatılıyor:

“Yıldızlar karardığı zaman, gök parçalandığı zaman, dağlar ufalanıp dağıldığı zaman, peygamberlerin şahitlik vakti belirlendiği zaman. Bu hangi güne ertelendi. (İnsanların inanç ve amellerine göre belirlendiği) ayrışma ve hüküm gününe. Ayrışma ve hüküm günü nedir bilir misin? O gün inkârcıların vay hâline!”^[61]

Üçüncü grupta yaşanmışlıklar hatırlatılarak kıyametin kopacağı ispat ediliyor:

“Önceki inkârcı toplumları yok etmedik mi? Sonra gelenleri de onlara katarız. İşte biz suçlulara böyle davranırız. O gün inkârcıların vay hâline!”^[62]

Dördüncü grupta ikna olmayanlara yaratılışları hatırlatılıyor:

“Biz size basit bir sıvı damlasından yaratmadık mı? Sıvıyı belli bir süreye kadar kalmak üzere sağlam bir yere yerleştirmedik mi? Onu aşamalı bir plana bağladık. Biz ne güzel planlar, kadere bağlarız. O gün inkârcıların vay hâline!”^[63]

Beşinci grupta dünyanın yaratılışını anlatan Allah, devamında âhiretten sahneler sunuyor ve takva sahiplerinin cennetteki yaşantısı anlatılıyor. Son ayette ise:

“Kur’ân’a inanmadıktan sonra hangi söze inanacaklar?”^[64] buyurularak inkârı mümkün olmayan gerçekleri eşsiz bir üslupla anlatan Kur’ân’a inanmayanların hiçbir gerçeğe inanmayacaklarını, böylelerinin dünyada da âhirette bedbaht olacaklarını işaret buyruluyor.

İnen ayetleri huşû içinde dinleyen Abdullah bin Mesud, yalçın kayaları yerinden söküp atan zelzeleye yakalanmış gibi sarsıldı. Ayetler onu silkeledikçe kalbindeki küfrün kırıntılarını tek tek temizledi. İmanı bir kat daha pekişti. Rabbine yaklaştıkça yaklaştı.

Anlatmaya devam eden sahabi o anları şöyle özetler:

“... Peygamber Efendimiz okudu, ben hemen o gün dudaklarındaki ıslaklık kurumadan sûreyi bizzat kendisinden dinleyip öğrendim. O gün mağarada kaldık. Uykuda iken Peygamber Efendimizin sesine uyandık. Gözlerimizi açtığımızda biraz ötemizde bir yılan gördük. Peygamber Efendimiz:

– ‘Öldürün!’ buyurdu. Üzerine gidince kaçıp deliğine girdi. Sevinen Peygamber Efendimiz:

– O sizin şerrinizden korundu, siz de onun şerrinden korundunuz, buyurdu.”^[65]

Adanmış Ruh

İslam ile şereflenince kalbine kor ateş düşen Abdullah bin Mesud, her an Peygamber Efendimiz ile olmak, inen vahyi bizzat onun fem-i şeriflerinden dinlemek istiyordu. Lakin bu mümkün değildi. Müşrikler toplum üzerinde inanılmaz bir baskı kurmuş, kimseyi Peygamber Efendimize yaklaştırmıyorlardı. Pek çok kişi Peygamber Efendimizi dinlemek, davetine muhatap olmak istediği hâlde baskı ve tehditlerden korkarak öne çıkamıyordu. Buna cesaret eden Müslümanlar ise bir elin parmaklarını bile geçmezdi.

Peygamber Efendimizin tebliğ vazifesini yapmasına engel olduğunu gördükçe üzüntüden iki büklüm oluyor, bir şey

yapamamanın acısı içinde kıvranıyordu. Mutlaka yapılacak bir şeyler olmalıydı. Ama ne?

Sorunun cevabını bulmak için günlerce düşündü. Arkadaşları ile istişare etti. Sonunda buldu. Baskılar kalkarak insanların Peygamber Efendimiz ile buluşmasının önü açılmalı, yüreklere salınan korkular etkisiz duruma getirilmeliydi. Bunun için adanmış ruhlara ve korkuya meydan okuyacak yiğitlere ihtiyaç olduğu aşikârdı. Bu türden bir kahramanlığı ancak kendisini koruyacak kabilesi olan, güçlü kuvvetli bir kişi yapılabilirdi. Abdullah bin Mesud ise bunu yapabilecek en son kişiydi. Zira kısa boylu ve çok zayıftı. Ayrıca Mekke’de kendini koruyacak hiçbir yakını yoktu. Lakin gücünü Allah ve Resûlü’nün sevgisinden alan cesaret dolu bir yüreğe sahipti. Allah ve Resûlü için canını feda etmeye hazırdı. Hayır yarışında geride kalmaya hiç de niyeti yoktu.

Urve bin Zübeyr bundan sonra neler yaşandığını babasından naklen şöyle anlatır:

“Allah Resûlü’nün (a.s.m.) sahabileri bir araya geldiklerinde yaşanan baskıyı konuştular. Her biri bunun kırılması, vahyin halk tarafından duyulması gerektiğini düşünüyordu. İçlerinden birileri:

–“Vallahi! Kureyşliler Kur’ân’ın (Peygamber Efendimiz dışında hiç kimse tarafından) sesli bir şekilde okunduğunu duymadılar. Allah’ın vahyini onlara kim duyurabilir?” diye sordular. Hayır yarışında bir adım önde olmak isteyen Abdullah bin Mesud:

– Ben okurum, dedi.

Sahabiler:

–“Olmaz. Sen yaparsan başına büyük bir iş gelebilir? Biz kendini koruyacak kabilesi olan biri bunu yapmak ister mi?” diye sorduk, dediler. Abdullah bin Mesud kararlıydı:

– Lütfen bana müsaade edin istediğiniz hayrı yapayım. Korkmayın Allah beni korur, diye ısrar etti. Arkadaşları olmaz dedilerse de onu vazgeçiremediler.

Sabah erkenden kalktı. İnsanların kalabalık olduğu kuşluk vakti Kâbe’ye gitti. Maksudı Allah’ın vahyini daha fazla kişiye duyurmak, gerçekleri bildirerek Mekke liderlerin iftira ve çarpıtmalarla halk üzerinde oluşturdukları yanlış algıları silmektir. Kâbe’ye gittiğinde Kureyşliler gruplar hâlinde oturuyorlardı...

Yol boyunca hangi sûreyi okuyacağını düşündü. İn en bütün sûreler yapılan iftiralara doğrudan veya dolaylı olarak cevap veriyordu. Hangi sûreyi okursa okusun, dinleyenleri ciddi bir şekilde etkileyip sarsacağını biliyordu. O yakın zamandaki iftiralara cevap veren Rahmân sûresini seçti.

Sûre, Allah'ın kullarına olan merhametini, onlara sunduğu sayısız nimeti anlatıyor. Kâinattaki diğer varlıklar gibi onların da Allah'ın emirleri doğrultusunda hareket etmeleri gerektiğini bildiriyor. Bunu yapmadıkları takdirde dünya ve âhiret hayatlarını mahvedeceklerini açıklayarak, ikaz ediyor.

Sûrede gündemdeki itirazlara cevap veren Allah, müşriklerin sorumluluklarını yerine getirmek yerine olaylara yüzeysel baktıklarını ortaya koyuyor, göklere, yere ve insana dikkat çekerek hatalarını gösteriyor. İyiliğin de kötülüğün de karşılıksız kalmayacağını, failerin cennet nimetleri ile ödüllendirileceği veya cehennem azabı ile cezalandırılacağını bildirerek, cennet ve cehennemden tablolar sunuyor.^[66]

Rahmân sûresini okumaya karar veren Abdullah bin Mesud, ayağa kalktı yüksek sesle sûreyi okumaya başladı:

“Bismillâhirrahmânirrahîm.

er-Rahmânu alleme'l-Kur'ân (Rahmân olan Allah, Kur'ân'ı öğretti).”^[67]

Rahmân ismi şerifini bilinçsizce tenkit edenler, onun üzerinden halkı hakka düşman etmekle kazançlı çıktıklarını sanıyorlar. Bunu yapmakla rahmete perde olduklarının farkında bile değiller. Rahmân ismi celiliyle alay etmek yerine Allah'ın, bu ismin tecellisiyle insana lütfettiği sayısız nimeti düşünselerdi, daha kazançlı çıkacaklardı.

Müşriklerin akılsızca karşı çıkışlarına rağmen rahmetini devam ettiren Allah'ın en büyük lütfu, karşı çıkıp durdukları Kur'ân ve gönderdiği Peygamberdir. Kur'ân'ı kuluna inzal buyurarak tüm insanlığa bildirmişti. Öğüt alınıp istifade edilmesi için kolaylaştırdı.^[68]

“İnsanı yarattı, ona konuşmayı öğretti.”^[69]

Bir parça sıvıyı mucizevi bir şekilde milyonlarca hücre, kemik, kasa çeviren, birbirinden mükemmel organlara dönüştürerek en güzel biçimde yaratan Allah, onu akıl, ruh, kalp ve duygu gibi eşsiz nimetlerle donattı. Sonsuz rahmetinden dolayı insanı kendi başına bırakmadı. Kelimeleri, kavramları, bunlarla düşünmeyi, öğrenmeyi,

hakikati kavramayı ve düşüncelerini ifade etmeyi öğretti. Konuşma, dinleme ve anlama nimeti ile insanı eğiterek kemal yolunu açtı. Bu sayede bir arada yaşamalarına, birbirlerinden istifade etmelerine, yaşamlarını en güzel şekilde sürdürecektir donanımı elde etmelerine, dünyayı imar edip medeniyetler kurmalarına imkân verdi. İnsanlara nimetin büyüyerek devam etmesi için anlamsız karşı çıkışları bırakmalarını, Kur'ân hakikatlerini anlamaya gayret edip çizdiği eşsiz tabloları kavrama çabası içine girmelerini tavsiye buyurdu.

İnsan, kâinat ve kâinat içinde bulunan varlıklar boşuna yaratılmadığı gibi, başıboş da yaratılmadı.^[70] Her biri bir gaye için, bir plan, bir program ve ölçü ile yaratıldı.

“Güneş ve ay bir hesaba göre hareket eder.”^[71]

Kâinatta hesapsız, plansız programsız, rastgele olan hiçbir şey yoktur. Her şey akli hayran bırakan ince hesaplarla yaratılmıştır. Gök cisimlerinin tamamı kendi içinde bir hesaba göre, plan ve programa göre, kendi yörüngesi ve dengesi içinde hareket eder. İnsan ve diğer cisimlerle ölçülü ve dengeli bir ilişki içindedir. Bağlantıları ölçülü ve dengelidir. Sistemde en küçük bir bozulma olduğunda kâinat yok olur. Dünyadan milyonlarca mil uzakta olan güneş, birazcık yaklaşırsa yeryüzü erir veya buharlaşır, biraz uzaklaşırsa donar, ay yaklaşırsa veya uzaklaşırsa, dünya sular altında kalırdı.

“Bitkiler ve ağaçlar secde eder (emrine boyun eğler).”^[72]

Gökteki cisimler gibi bir ölçü ve denge içinde yaratılan bitki ve ağaçlar, melekler gibi Allah'ı secde eder, kayıtsız şartsız emrine boyun eğler.

“O, göğü yükseltmiştir; tartıyı koymuştur.”^[73]

Göğü yükselten Allah, yer ve gökte bulunan varlıklar için bir ölçü, kanun, kural ve denge koyduğu gibi insan için de koymuştur.

“Sakın taşkınlık edip dengeyi bozmayın. Adaletle ölçüp tartın, ölçü tartıda eksiklik yapmayın.”^[74]

Yeryüzü ve gökyüzündeki varlıklar gibi insanı da eşsiz bir sistem içinde, ölçülü ve dengeli bir şekilde yarattı. Her biri mükemmel bir şekilde yaratılan organlar akli hayran bırakacak şekilde birbirleri ile uyumlu olduğu gibi, insanı kemale veya zevale sürükleyen duygular da eşsiz bir uyum içinde yaratıldı. Duygu ve organların her biri akıl ve ruh ile belirlenmiş bir ölçüde uyum içinde çalışırlar.

İnsan organları kendi içlerinde bir sistem, ölçü ve denge içinde çalıştıkları gibi, diğer insanlar, tabiat ve kâinatta bulunan varlıklarla bir sistem ve ölçü içinde, dengeli ve uyumlu bir şekilde çalışır, iletişim kurarlar.

İnsanı diğer varlıklardan ayıran en önemli özellik, aklı, iradesi ve duygularıdır. İç âleminde Rabbanî emirler ve fıtrat yörüngesinden çıkan insanlar helak olduğu gibi, dış âleminde Allah'ın tabiat ve sosyal ilişkiler için koyduğu kanun ve ölçüleri yörüngeden çıkaranlar da helak olurlar.

Galaksilerden, gözle görünmeyen mikroplara kadar tüm varlıkların sistem ve hareket kanununu koyan Allah, insanın iç dünyasından toplum ve tabiatla ilişkilerine varıncaya kadar tüm yaşam ölçüsünü de koymuştur. İnsana irade vererek bu ölçüye uyup uymamakta serbest bırakmasına karşılık, ona cennet ve cehennemle ödüllendirme veya cezalandırmayı vaat etmişti. Peygamberler ve Kitap göndererek uymaları gereken kuralları bildirdi. Uyanlar dünya ve âhiret saadetine kavuşurken uymayanlar dünyada da âhirette de bedbaht oldular.

“Yeri canlılar için hazırlamıştır. Orada meyveler, salkımlı hurma ağaçları, kabuklu taneler, hoş kokulu otlar vardır.”^[75]

Başka ayetlerde kâinatı insana musahhâr kıldığını bildiren Rabbimiz, bu ayette yeryüzünü insan ve diğer canlılar için hazırladığını beyan etmektedir. Bunca nimeti görmezden gelerek nimet sahibine karşı sürekli isyan ederek kendini mahveden insanlara ve cinlere seslenen Allah:

“Şu hâlde Rabbinizin hangi nimetini inkâr edebilirsiniz?”^[76] buyurur.

Sûrenin devamında o günün şartlarında insanların bilemeyeceği pek çok nimeti açıklayan Allah, bununla bir taraftan nimet sahibine nankörlük etmemeleri için insanları ikaz ederken, diğer taraftan Kur'ân'ın onların iddia ettikleri gibi Peygamber Efendimize öğretilen sözler olmadığını ilan ediyor.

“Kâinatta bulunan her varlık fanidir. Ancak, azamet ve ikram sahibi Rabbinin varlığı bakidir”^[77] buyurarak müşrikleri dünyada ebedi kalacakmış gibi davranmamalarını bildiriyor. Devamında ölçülü davranmadıkları takdirde kıyamette en ağır şekilde cezalandıracaklarını belirterek kıyametten sahneler naklederek ikaz ediyor. Kur'ân'ın emirlerine ve fıtrata uygun hareket ettiklerinde

cennetle ödüllendirileceklerini bildirerek cennetten sahneler naklediyor.

Yüksek sesle Rahmân sûresini okuyan Abdullah bin Mesud'u duyan Kureyşliler şaşırıp kaldılar. Önce ne olduğunu tam olarak anlayamadılar. Uzun süre dikkatle dinlediler. Sahabi sûrenin sonlarına geldiğinde birbirlerine:

–“Ümmü Abd ne diyor?” diye sorup neler olduğunu anlamaya çalıştılar. Aralarından birkaçı:

– Hâlâ anlamadınız mı? Adam Muhammed'e gelen Kur'ân'dan ayetler okuyor, deyince yüzlerinin rengi değişti. Öfkelerine yenik düştüler. Kur'ân'ın onlara ilettiği mesaj üzerinde düşünmek yerine öfke ile yerlerinden kalkıp üzerine doğru yürümeye başladılar.

Abdullah bin Mesud müşriklerin üzerine gelmelerine aldırmadan Rahmân sûresini okumaya devam ediyordu. Yanına varınca hakaretler savurarak vurmaya başladılar. Her biri bir yandan vuruyordu. Onlar vuruyor, o okuyordu. Her tarafı kanlar içinde kalıncaya kadar okudu, okudu, okudu. Öfkeleri dinmeyen adamlar sahabi ayakta duramayacak hale gelinceye kadar dövdüler. Abdullah bin Mesud yere yığılıp kalınca, dayak atmayı bırakıp arkadaşlarının yanına döndüler. Bir süre baygın yatan Abdullah bin Mesud, daha sonra kendine geldi. Zorla ayağa kalktı. Yüzü gözü kan revan içinde, sendeleye sendeleye arkadaşlarının yanına gitti. Arkadaşları hâlini görünce çok üzüldüler.

– İşte biz başına böyle bir şeyin gelmesinden korkuyorduk, diyerek yüzündeki kanları silerek yaralarını tedavi ettiler. Yaptığından pişman olmayan sahabi:

– Allah düşmanları gözümde küçüldüler. Onları hiçbir zaman şu andaki kadar zayıf görmemiştim. İsterseniz yarın yine gider, yaptığımın aynısını yaparım, dedi.

Arkadaşları:

– Sen üzerine düşeni yapıp onlara hoşlanmadıkları şeyi duyurdun, diyerek tekrarlamasına engel oldular.”^[78]

Allah onlardan razı olsun!

^[59] *Müsned*, 1/466; Ebu Ya'lâ, *Müsned*, 4964; Tayâlisî, *Müsned*, 2456; Ebu Nu'aym, *Delâilu'n-nübüvve*, 232, *Hilyetü'l-evliyâ*, 1/125.

^[60] *Mürselât*, 77/1-10.

[61] bkz. Mürselât sûresi, 77:11-15.

[62] bkz. Mürselât, sûresi, 77:16-19.

[63] bkz. Mürselât sûresi, 77:19-24.

[64] Mürselât sûresi, 77:50.

[65] *Buhârî*, Tefsir 77, Sayd 7, Bedu'l-Halk 16; *Müslim*, 2234; *Nesâî*, 5/208; *Müsned*, 1/377; Humeydî, *Müsned*, 206; İbn Huzeyme, *Müsned*, 2667; Ebu Ya'lâ, *Müsned*, 4949, 5074.

[66] Semerkandî, *Tefsir*, 3/304; Kurtubî, *Câmiu'l-ahkâm*, 9/128; Fahrüddin er-Razî, *et-Tefsiru'l-kebîr*, 28/145; İbn Kesîr, *Tefsir*, 7/463; Suyûtî, *Dürrü'l-mansûr*, 7/607; Alûsî, *Rûhu'l-meânî*, 15/148; *Mecmûatun mine't-tefâsir*, 6/59; Elmalî Hamdî Yazır, *Hak Dini*, 7/4660; Süleyman Ateş, *Tefsir*, 5/2579; Seyid Kutub, *Fî Zilâl*, 9/471; Saîd Havva, *el-Esas fi't-Tefsir*, 14/71; Bayraklı Bayraktar, *Kur'ân Tefsiri*, 18/467.

[67] bkz. Rahmân sûresi, 55:1-2.

[68] Kamer sûresi, 54:17; Meryem sûresi, 19:97; Duhân sûresi, 44:58.

[69] bkz. Rahmân sûresi, 55:3-4.

[70] “Biz göğü, yeri ve ikisi arasındaki varlıkları gayesiz, boşu boşuna yaratmadık.” Sa'd, 38/27.

[71] Rahmân sûresi, 55/5.

[72] Rahmân sûresi, 55/6.

[73] Rahmân sûresi, 55/7.

[74] bkz. Rahmân sûresi, 55/8-9.

[75] bkz. Rahmân sûresi, 55/10-12.

[76] Rahmân sûresi, 55/13.

[77] bkz. Rahmân sûresi, 55/26-27.

[78] *Tirmizî*, Tefsir 3291; İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/314; Ebu Ya'lâ, *Müsned*, 5074; Kurtubî, *Câmiu'l-ahkâm*, 9/128; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 3177; İbn Hacer, *İsâbe*, 4955.

“O, göğü yükseltmiştir; tartıyı koymuştur.”

er-Rahmânu alleme'l-Kur'ân (Rahmân olan Allah, Kur'ân'ı öğretti).”

“Kur'ân'a inanmadıktan sonra hangi söze inanacaklar?” buyurularak inkârı mümkün olmayan gerçekleri eşsiz bir üslupla anlatan Kur'ân'a inanmayanların hiçbir gerçeğe inanmayacaklarını, böylelerinin dünyada da âhirette bedbaht olacaklarını işaret buyruluyor.

bkz. Rahmân sûresi, 55/26-27.

Tirmizî, Tefsir 3291; İbn Hişâm, *Sîre*, 1-2/314; Ebu Ya'lâ, *Müsned*, 5074; Kurtubî, *Câmiu'l-ahkâm*, 9/128; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 3177; İbn Hacer, *İsâbe*, 4955.

“Bitkiler ve ağaçlar secde eder (emrine boyun eğler).”

– O sizin şerrinizden korundu, siz de onun şerrinden korundunuz, buyurdu.”

“Sakın taşkınlık edip dengeyi bozmayın. Adaletle ölçüp tartın, ölçü tartıda eksiklik yapmayın.”

“Kâinatta bulunan her varlık fanidir. Ancak, azamet ve ikram sahibi Rabbinin varlığı bakidir” buyurarak müşrikleri dünyada ebedi kalacakmış gibi davranmamalarını bildiriyor. Devamında ölçülü davranmadıkları takdirde kıyamette en ağır şekilde cezalandıracaklarını belirterek kıyametten sahneler naklederek ikaz ediyor. Kur'ân'ın emirlerine ve fitrata uygun hareket ettiklerinde cennetle ödüllendirileceklerini bildirerek cennetten sahneler naklediyor.

“Güneş ve ay bir hesaba göre hareket eder.”

“Biz size basit bir sıvı damlasından yaratmadık mı? Sıvıyı belli bir süreye kadar kalmak üzere sağlam bir yere yerleştirmedik mi? Onu aşamalı bir plana bağladık. Biz ne güzel planlar, kadere bağlarız. O gün inkârcıların vay hâline!”

“İnsanı yarattı, ona konuşmayı öğretti.”

İnsan, kâinat ve kâinat içinde bulunan varlıklar boşuna yaratılmadığı gibi, başıboş da yaratılmadı. Her biri bir gaye için, bir plan, bir program ve ölçü ile yaratıldı.

“Şu hâlde Rabbinizin hangi nimetini inkâr edebilirsiniz?” buyurur.

Güzel neticeler için birbiri ardınca gönderilenlere, kasırga gibi esenlere, (vahyi) dört bir yana yayanlara, hakkı bâtıldan ayırmak için çabalayanlara, bahaneleri boşa çıkarmak ve uyarmak için ilahi mesaj iletenlere yemin olsun ki kıyamet kesinlikle kopacaktır.”

– Sen üzerine düşeni yapıp onlara hoşlanmadıkları şeyi duyurdun, diyerek tekrarlamasına engel oldular.”

“Yıldızlar karardığı zaman, gök parçalandığı zaman, dağlar ufalanıp dağıldığı zaman, peygamberlerin şahitlik vakti belirlendiği

zaman. Bu hangi güne ertelendi. (İnsanların inanç ve amellerine göre belirlendiği) ayrışma ve hüküm gününe. Ayrışma ve hüküm günü nedir bilir misin? O gün inkârcıların vay hâline!”

Sûrede gündemdeki itirazlara cevap veren Allah, müşriklerin sorumluluklarını yerine getirmek yerine olaylara yüzeysel baktıklarını ortaya koyuyor, göklere, yere ve insana dikkat çekerek hatalarını gösteriyor. İyiliğin de kötülüğün de karşılıksız kalmayacağını, failerin cennet nimetleri ile ödüllendirileceği veya cehennem azabı ile cezalandırılacağını bildirerek, cennet ve cehennemden tablolar sunuyor.

bkz. Mürselât sûresi, 77:19-24.

bkz. Mürselât, sûresi, 77:16-19.

Buhârî, Tefsir 77, Sayd 7, Bedu'l-Halk 16; *Müslim*, 2234; *Nesâî*, 5/208; *Müsned*, 1/377; Humeydî, *Müsned*, 206; İbn Huzeyme, *Müsned*, 2667; Ebu Ya'lâ, *Müsned*, 4949, 5074.

“Önceki inkârcı toplumları yok etmedik mi? Sonra gelenleri de onlara katarız. İşte biz suçlulara böyle davranırız. O gün inkârcıların vay hâline!”

Mürselât sûresi, 77:50.

Müşriklerin akılsızca karşı çıkışlarına rağmen rahmetini devam ettiren Allah'ın en büyük lütfu, karşı çıkıp durdukları Kur'ân ve gönderdiği Peygamberdir. Kur'ân'ı kuluna inzal buyurarak tüm insanlığa bildirmişti. Öğüt alınıp istifade edilmesi için kolaylaştırdı.

Semerkandî, *Tefsir*, 3/304; Kurtubî, *Câmiu'l-ahkâm*, 9/128; Fahrüddin er-Razî, *et-Tefsiru'l-kebîr*, 28/145; İbn Kesîr, *Tefsir*, 7/463; Suyûtî, *Dürrü'l-mansûr*, 7/607; Alûsî, *Rûhu'l-meânî*, 15/148; *Mecmûatun mine't-tefâsir*, 6/59; Elmalî Hamdi Yazır, *Hak Dini*, 7/4660; Süleyman Ateş, *Tefsir*, 5/2579; Seyid Kutub, *Fî Zilâl*, 9/471; Saîd Havva, *el-Esas fi't-Tefsir*, 14/71; Bayraklı Bayraktar, *Kur'ân Tefsiri*, 18/467.

O günleri görme imkânınız olsaydı, benim altıncı Müslüman olduğumu görecektiniz. O zaman yeryüzünde bizden başka Müslüman olan kimse yoktu. İslam ile şereflediğim zaman Dârü'l-Erkâm'a girilmemişti.”

Müsned, 1/466; Ebu Ya'lâ, *Müsned*, 4964; Tayâlisî, *Müsned*, 2456; Ebu Nu'aym, *Delâilu'n-nübüvve*, 232, *Hilyetü'l-evliyâ*, 1/125.

bkz. Mürselât sûresi, 77:11-15.

Mürselât, 77/1-10.

bkz. Rahmân sûresi, 55/8-9.

Rahmân sûresi, 55/7.

Rahmân sûresi, 55/13.

bkz. Rahmân sûresi, 55/10-12.

Kamer sûresi, 54:17; Meryem sûresi, 19:97; Duhân sûresi, 44:58.

bkz. Rahmân sûresi, 55:1-2.

“Biz göğü, yeri ve ikisi arasındaki varlıkları gayesiz, boşu boşuna yaratmadık.” Sa'd, 38/27.

bkz. Rahmân sûresi, 55:3-4.

“Yeri canlılar için hazırlamıştır. Orada meyveler, salkımlı hurma ağaçları, kabuklu taneler, hoş kokulu otlar vardır.”

Rahmân sûresi, 55/6.

Rahmân sûresi, 55/5.

Kaynaklar

Abdullah b. Becaş b. Sâbit el-Hımyerî Dr., *el-Hadis vel-Muhaddisûn fî'l-Yemen fî Asrıs-sahâbe*, I-III, Riyad.

Abdurrahman Re'fet el-Bâşâ Dr., *Sahabe Hayatından Tablolar*, Uysal Yayınevi, I-III, Konya.

Ahmed b. Hanbel (241/855), *Müsned*, Çağrı Yayınları, I-VI, İstanbul, 1992.

Ahmed b. Zeynî Dahlân, *es-Sîretü'l-Nebeviyye*, I-III, Beyrut, 2001.

_____, *el-Futûhâtu'l-İslamiyye*, I-II, Beyrut, 1997.

Akk, Hâlid Abdurrahman, *Uzama Havle'r-Resul*, I-III, Beyrut, 1991.

Âlûsî, Mahmud Şükrü (1270/1854), *Ruhu'l-Meânî*, I-XVI, Beyrut, 1997.

Ali b. Hüseyin Ali Ahmedî, *Mekâtibu'r-Resûl*, I-III, Beyrut.

el-Belâzurî, Ebu'l-Hasen Ahmed b. Yahya b. Câbir (279/893), *Ensâbu'l Eşrâf*, I-XXV, Dımışk, 1997.

Ebû'l-Kâsım Abdullah b. Muhammed b. Abdulazîz el-Begavî, (317) *Mu'cem's-Sahâbe*, Dâru'l-Beyan, I-V, Kuveyt.

el-Beyhakî, Ahmed b. Hüseyin (458/1065), *Delâilu'n-Nübüvve*, I-VII, Beyrut, 1985.

_____, *es-Sünenü'l-kübrâ*, I-X, Beyrut.

Buhârî, Ebu Abdillâh Muhammed b. İsmail (256/870), *el-Câmiu's-Sahih*, Çağrı Yayınları, I-VIII, İstanbul, 1992.

Dârimî, Ebu Muhammed Abdullah b. Abdurrahman (255/871), *es-Sünen*, Çağrı Yayınları, I-II, İstanbul, 1992.

Ebu Dâvud, Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî (275/891), *es-Sünen*, I-V, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

Ebu Nu'aym el-İsbahânî, *Hilyetü'l-Evliyâ*, I-X, Beyrut.

_____, *Delâilu'n-nübüvve*, Haydarabad, 1950.

_____, *Ma'rifetü's-sahâbe*, Beyrut, 2005

Ebu Ya'la, *Müsned*, I-VII, Beyrut, 1998.

el-Halebî, Ebû'l-Ferec Nûreddîn Ali b. İbrâhîm b. Ahmed el-Halebî eş-Şâfi'î (1044), *Sîretü'l-Halebiyye (İnsânü'l-uyûn fî Sîreti'l-Emîn ve'l-Mu'mûn)*, I-III, Beyrut, 2006.

Heysemî, Ali b. Ebibekr (807/1404), *Mecma'u'z-Zevâid ve Menba'u'l-Fevâid*, I-X, Beyrut, 1967.

el-Hindî, Aliyyü'l-Müttekî, *Kenzü'l-Ummâl fî Süneni'l-Akvâl ve'l-Efâl*, I-II, Beyrut, 2005.

İbn Abdilberr, İbn Ömer Yusuf b. Abdullah b. Muhammed (463/1071), *el-İstîab fî Mağrifeti'l-Ashâb*, I-IV, Kahire.

İbn Hacer, Şihabuddin Ahmed b. Ali el-Âskalânî (852/1448), *el-İsâbe fî Temyîzî's-Sahâbe*, I-IV, Beyrut, 2004.

İbn Hibbân, Ebu Hâtim Muhammed b. Hibbân el-Büstî (354), *Tarihu's-Sahâbe*, Beyrut, 1988.

_____, *es-Sîretü'n-Nebevîyye ve Ahbâru'l-Hulefa*, I-II, Beyrut.

İbn Hişâm, Ebu Ahmed Abdülmelik (218/833), *es-Sîretu'n-Nebeviyye*, I-IV, Mısır.

İbn Kesîr, Ebu'l-Fidâ İsmail (774/1372), *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, I-II, Beytül-Efkâr, Lübnan, 2004.

_____, *Tefsiru'l-Kur'ânî'l-Azîm*, Kahraman Yayınları, I-VIII, İstanbul, 1985.

_____, *Sîretü'n-Nebevî*, I-II, Beyrut.

İbn Mâce, Ebu Abdillâh Muhammed b. Yezid, *es-Sünen*, Çağrı Yayınları, I-II, İstanbul, 1992.

İbn Manzûr, *Muhtasar Tarihi Dımışk li İbn Asâkir*, I-XXIX, Suriye, 1984.

İbn Sa'd, Muhammed (230/844), *et-Tabakâtü'l-Kübrâ*, I-VIII, Beyrut.

İbn Seyyidü'n-Nâs, Fethu'd-Din b. Seyyidinnas el-Yamurî el-Endülûsî (743/1342), *'Uyûnu'l-Eser*, I-II, Beyrut, 1993.

İbnü'l-Cevzî, Cemaleddîn Ebû'l-Ferec Abdurrahmân b. Ali b. Muhammed (597/1201), *Sıfatü's-Safve*, Beyrut, 2005.

İbnü'l-Esîr, İzzüddin Ebû'l-Hasan Ali b. Muhammed (630/1232), *Üsdü'l-Gâbe fî Ma'rifeti's-Sahâbe*, I-VII, Kahire, 1970

_____, *el-Kâmil fi't-Târih*, Beytül-Efkâr, Beyrut.

el-Kastallânî, Ahmed b. Muhammed el-Kastallânî (H. 923), *el-Mevâhibü'l-ledünniyye bi'l-Menhî'l-Muhammediyye*, I-III, 2001.

el-Kandehlevî, M. Yusuf, *Hayâtü's-Sahâbe*, I-III, Dâru'l-Ma'refe, Beyrut.

Kur'ân-Kerîm Açıklamalı Meâli, TDV, Ankara, 1999.

Kurtubî, Ebu Abdullah Muhammed b. Ahmed el-Ensârî (671/1273), *el-Câmi'li Ahkâmü'l-Kur'ân*, I-XII, Kahire, 2005.

Kutbeddîn el-Hanefî, Târihu Medine, Mektebetü Sikâfetü'l-Hadis.

el-Makrîzî, Takiyyüddin Ahmed b. Ali (845/1444), *İmtâu'l-Esmâ'*, I-XV, Beyrut, 1999.

Müslim, Ebû'l-Hüseyn Müslim b. Haccac el-Kuşeyrî en-Nisaburî (261/874), *el-Camiu's-Sahih*, Çağrı Yayınları, I-III, İstanbul, 1992.

Nesâî, Ebu Abdurrahman Ahmed b. Şuayb (303/915), *Sünen*, Çağrı Yayınları I-VIII, İstanbul, 1992.

Nüveyrî, Şihâbüddîn Ahmed b. Abdülvehhâb, *Nihâyetü'l-ereb fi funûni'l-edeb*, Kahire, 1976.

er-Razî, Fahrettin, *et-Tefsiru'l-el-Mu'cemü'l-kebir*, I-XXXII, Tahran.

es-Suyûtî, Celâleddin Abdurrahman b. Ebi Bekir (911/1505), *Dürrü'l-Mensur fi't-Tefsîri bi'l-Mesûr*, I-VIII, Beyrut, 2001.

_____, *el-Hasâisu'l-kübrâ*, I-II, Beyrut, 2008.

es-Süheylî, Abdurrahman (581/1185), *Ravdü'l-Ünf fi Tefsîr's-Sîreti İbn Hişâm*, I-VI, Beyrut.

eş-Şâmî, Muhammed b. Yusuf es-Sâlihî (942/1536), *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, I-XIV, Beyrut, 1993.

Taberânî, Ebû'l-Kasım Süleyman b. Ahmed (360/972), *el-Mu'cemü'l-el-Mu'cemü'l-kebir*, I-XXV.

Taberî, Ebu Cafer Muhammed b. Cerîr (310/922), *Târîhu'l-Ümem ve'l-Mülk*, I, Beytû'l-Efkâr.

Tirmizî, Ebu İsa Muhammed b. İsa (297/909), *Sünen*, Çağrı Yayınları, I-VI, İstanbul, 1992.

Vâkıdî, Ebu Abdullah Muhammed b. Ömer (207/823), *Kitabü'l-Megâzî*, I-III, Beyrut, 1984.

Yazır, M. Hamdi (1944), *Hak Dini Kur'an Dili*, I-X, İstanbul, 1982.

ez-Zehebî, Muhammed b. Ahmed b. Osman (748/1347), *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, I-III, Beyrut, 2004.